

ο τὸτ

294 c 28

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΠΟΛΕΜΟΣ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ.

THUCYDIDIS

κ

BELLUM

PELOPONNESIACUM.

Ex editione WASSII et DÜKERI.

TOM. I.

GLASGUAЕ:

IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI
MDCCLIX.

HANC
THUCYDIDIS

EDITIONEM,
QUO ET GRATIOR ET ILLUSTRIOR
IN PUBLICUM PRODIRET;

NOBILISSIMO
JOANNI COMITI DE BUTE,

PULCHRARUM ARTIUM OMNIUM
SPECTATORI ELEGANTISSIMO,
INSCRIPTAM ATQUE DICATAM
OBTULERUNT

R. ET A. FOULIS TYPOGRAPHI;

MINORI VOLUMINIS FORMA
NUNC PRIMUM EXCUSAM,
EO CONSILIO, UT ET

INGENUI ADOLESCENTES
OLIM FORTE AD REM PUBLICAM ACCESSURI,
COMMODIUS VERSARE POSSENT
PLURIMA VIRTUTUM EGREGIARUM

EXEMPLARIA,
ET, ANTE OMNES,
AMORIS IN PATRIAM ARDENTISSIMI,
OMNIA, PRO RE PUBLICA,
ET ANIMO MAXIMO CONARI AUDENTIS,
ET SUMMO CONSILIO, SUMMA FORTITUDINE,
GERENTIS;

QUIN ET
HOC CULTU PRODIENS IN PUBLICUM
SCRIPTOR OMNIUM GRAVISSIMUS
POTERIT, APUD VIROS,
FECUNDISSIMIS HISCE LITERIS ERUDITOS,
ET REI PUBLICAE JAM BENE GESTAE

GLORIA VIGENTES,
UT QUONDAM
CUM SCIPIONE POLYBIUS,
DOMI, MILITIAEQUE,
IN OTIO, IN NEGOTIO,
PERNOCTARE, PEREGRINARI, RUSTICARI.

Ὁ ΒΙΟΣ

ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

ΣΟΤΙΔΑ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ολόρου, Αθη-
ναῖος· παῖδα δὲ ἔχε Τιμόθεον. ἦν δὲ ἀπὸ
μὲν μητρὸς Μιλτιάδου τῷ Σφαίηγει τὸ γένος
ἐλκων· ἀπὸ δὲ πατρὸς, Ολόρου τῷ Θρακῶν
βασιλέως. μαθητὴς Ἀντιφῶντος, ἠκμαζε
κατὰ τὴν πζ' Ολυμπιάδα. ἔγραφε δὲ
τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Αθη-
ναίων. οὗτος ἠκασεν ἔτι πᾶσι τυγχάνων
Ἡροδότῃ, ἐπὶ τῆς Ολυμπίας τὰς ἱστορί-
ας αὐτῷ διερχομένῃ, ἃς συνεγράψατο, καὶ
κινηθεὶς ὑπὸ τινος ἐνθουσιασμῷ, πλήρης δα-
κρύων ἐγένετο. καὶ ὁ Ἡρόδοτος κατανοήσας
τὴν αὐτῷ φύσιν, πρὸς τὸν πατέρα Θουκυ-
δίδου Ολορον ἔφη, μακαρίζω σε τῆς εὐτεκ-

Θ Β Ι Ο Σ .

νίας Ολορε. ὁ γὰρ σὸς υἱὸς ὀργῶσαν ἔχει
τὴν ψυχὴν πρὸς τὰ μαθήματα. καὶ ἐκ ἐ-
φεύσθη γὰρ τῆς ἀποφάνσεως. ἔτος ὁ Θε-
κυδίδης ἀνὴρ ἦν πολὺς ταῖς τέχναις, κάλ-
λει λόγων, καὶ ἀκριβείᾳ πραγμάτων, καὶ στρα-
τηγίαις, καὶ συμβουλίαις, καὶ πάνηγουρικαῖς
ὑποθέσεσιν. ἔτος ὁ συγγραφεὺς μελαβάνειν
εἶωθεν ἀπὸ τῶν Σηλυκῶν εἰς ὑδέτερα. οἶ-
ον, Τρέπονται εἰς Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ
καὶ πρότερον. Καὶ Θεκυδίδειος γραφή.

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ

ΟΛΟΡΟΥ,

ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

THUCYDIDIS

OLORI FILII,

HISTORIAE

LIBER PRIMUS.

A

ΤΗΣ ΤΟΥ
ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,
ΤΟΥ
ΟΛΟΡΟΥ,

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Αθηναῖος ξυνέ-
γραφε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων
καὶ Αθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλ-
λήλους· ἀρξάμενος εὐθύς καθισαμένους, καὶ
ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτα-
τον τῶν προγεγενημένων· τεκμαιρόμενος,
ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφοτέ-
ροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλ-
ληνικὸν ὄρων ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ
μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοόμενον. κίνησις γὰρ
αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο, καὶ
μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἶπεῖν, καὶ
ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐ-
τῶν, καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα, σαφῶς μὲν
εὐρεῖν διὰ χρόνου πλήθος ἀδύνατον ἦν· ἐκ
δὲ τεκμηρίων, ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοπεῖν·

THUCYDIDIS

OLORI FILII,

HISTORIAE

LIBER PRIMUS.

THUCYDIDES Atheniensis bellum Peloponnesiorum Atheniensiumque, quod inter se gesserunt, conscripsit, exorsus statim ab eo moto, sperans etiam fore cum magnum, tum superioribus longe memorabilius: his conjecturis adductus, quod et utrique omni bellico apparatu florerent, et caeteros Graecos cum alterutris se conjungere videret, partim quidem statim, partim vero etiam in animo habere, atque moliri. Hic enim motus profecto maximus inter Graecos fuit, quin etiam in quadam barbarorum, ac propemodum (ut ita loquar) in maxima *caeterorum* mortalium parte *maximus exstitit*. Nam superiores, et his longe antiquiores motus, ob temporum vetustatem plane comperti esse non potuerunt. Sed conjecturis nixus (quas mihi remotissimam a nobis antiquitatem spectanti contingit credere, *ve-*

ras esse, eos) nec in bellicis, nec in caeteris rebus ad pacem pertinentibus magnos fuisse puto.

2. Constat enim eam, quae Graecia nunc appellatur, olim non constanter habitatam fuisse: sed primum frequentes migrationes inde fuisse factas, et facile suos quemque fines deseruisse, semper ab aliquo maiore numero coactum. Nam cum nulla esset negotiatio, nec ullus inter ipsos tuto commercio citra formidinem vel terra vel mari locus esset, cumque singuli res suas, *et agros* eatenus colerent, quatenus vitam parce agerent, nec magnam pecuniae vim haberent, nec humum *arboribus* confererent (quia incertum erat, quando quis alius incursione repentina *labores* esset ablaturus, simul etiam, quia nullis muris erant muniti) et quotidianum ac necessarium victum se ubique adepturos existimarent, non gravate *suis sedibus* migrabant. Idcirco etiam nec urbium magnitudine, nec alio bellico apparatu valebant. Atque potissimum optimus quisque ager his incolarum mutationibus semper erat obnoxius, *ut* et ea, quae nunc Theffalia vocatur, et Boeotia, et Pelopon-

τί μοι πισεύσαι ζυμβαίνει, ὃ μεγάλη νο-
μίζω γενέσθαι, ὅτε κατὰ τὰς πολέμους, ὅτε
εἰς τὰ ἄλλα.

β'. Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλάς καλε-
μένη, ὃ πάλαι βεβαίως οἰκισμένη, ἀλλὰ με-
ταναστάσεις τε ἔσσαι τὰ πρότερα, καὶ ῥαδίως
ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζό-
μενοι ὑπὸ τινων αἰεὶ πλείονων. τῆς γὰρ ἐμ-
πορίας ἐκ ἔσης, ἐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλ-
λήλοις, ὅτε κατὰ γῆν, ὅτε διὰ θαλάσσης,
νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀπο-
ζῆν, καὶ περισσίαν χρημάτων ἐκ ἔχοντες,
ἐδὲ γῆν φυτεύουτες (ἄδηλον ὃν ὁπότε τις ἐ-
πελθὼν, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος
ἀφαιρήσεται) τῆς τε κατ' ἡμέραν ἀναγ-
καίης τροφῆς πανήλαχ' ἂν ἡγέμενοι ἐπικρα-
τεῖν, ὃ χαλεπῶς ἀπανίστατο. καὶ δι' αὐτὸ,
ὅτε μεγέθει πόλεων ἰσχυον, ὅτε τῇ ἄλλῃ
παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη αἰεὶ
τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν. ἢ τε
σὺν Θεσσαλία καλεσμένη, καὶ Βοιωτία, Περ-

λοποννήσου τε τὰ πολλὰ, πλὴν Ἀρκαδίας, τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτις. διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς, αἱ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγινόμεναι σάσεις ἐνεποίουν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβλαύοντο. τὴν γῆν Ἀττικὴν ἐκ τῆς ἐπιπλείσσης διὰ τὸ λεπλόγεων ἀσασίαςον ἔσαν, ἄνθρωποι ὥκων οἱ αὐτοὶ αἰεὶ. καὶ παράδειγμα τόδε τῆς λόγος ἔκ ἐλάχιστόν ἐστι, διὰ τὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξήθηται. ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ πολέμῳ ἢ σάσει ἐκπίπτοντες, παρ' Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιον ὄν, ἀνεχώρουν· καὶ πολίται γιγνόμενοι, εὐθὺς ἀπὸ παλαιῶ μείζω ἔτι ἐποίησαν πλῆθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν· ὥς τε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕψερον, ὡς ἔχ' ἰκανῆς ἔσσης τῆς Ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν.

γ'. Δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν ἔχ' ἠκιστα· πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν ἔδεν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τῆς νομα

nesi magna *pars*, praeter Arcadium, et reliquae *Graeciae partes* quaecunque erant uberrimae. Nam inter nonnullos propter soli praestantiam opes admodum auctae, seditiones excitabant, per quas *ipsi* profligabantur, simul etiam alienigenarum insidiis magis appetebantur. Quamobrem Atticam, ut plurimum propter agri tenuitatem seditionum immunem, iidem homines semper incoluerunt. Atque rerum *a me* dictarum hoc non minimum est indicium, ob *assiduas* migrationes *Graeciam* in caeteris *partibus* non peraeque adauctam fuisse. Nam qui aut bello, aut seditione excidebant reliqua Graecia, *eorum* potentissimi quique ad Athenienses, quod illorum sedes stabiles, *tutaeque essent*, se recipiebant. Et, civitatis jure donati, statim ab antiquissimis usque temporibus civitatem hominum frequentia longe maiorem fecerunt: quamobrem etiam, quod Attica *omnes* capere, *ac alere* non posset, colonias in Ioniam postea emiserunt.

3. Hoc autem etiam priscorum *hominum* imbecillitatem mihi non minime demonstrat: nam ante bellum Trojanum ab Helladis civitatibus nihil communiter gestum fuisse constat. Ac ne hoc quidem nomen (ut mea

fert sententia) *universa Graecia commune* adhuc habebat: sed ante aetatem Hellenis filii Deucalionis cognomen istud nullo prorsus modo *videtur* fuisse: sed singulae gentes, cum aliae, tum maxime Pelasgica, quae latissime diffusa erat *locis, in quibus degabant*, nomen a seipsis indidisse. Sed cum Hellen, ejusque liberi, rerum in Phthiotide potiti fuissent, et *caeteri Thessaliae populi* eos in alias civitates, *ad se* auxilii causa accerferent, ita demum propter diuturnum congressum *et consuetudinem factum* *videtur, ut* singuli Hellenes vocarentur. Et tamen ne sic quidem longo post tempore *istud cognomen* ad omnes etiam pervenire potuit atque obtinere. Homerus vero praecipue hoc indicat. Quamvis enim multo post bellum Trojanum sit natus, nusquam tamen universos *Graeciae populos* appellavit, nec alios, quam eos, qui cum Achille ex Phthiotide *venerant*, qui etiam primi *Ἕλληνες* fuerunt. Danaos vero, et Argivos, et Achaeos in *suis* carminibus nominat. Nec tamen barbaros dixit, quod ne *Ἕλληνες* quidem, a barbaris distincti, in unum totius gentis *commune* nomen *barbaro* (ut mihi videtur) oppositum, adhuc coaluissent. Quotquot igi-

τὸ ζύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν
 πρὸ Ἑλληνος τῷ Δευκαλίωνος καὶ πάνυ ἔδὲ
 εἶναι ἢ ἐπὶ κλησὶς αὐτῇ, κατὰ ἔθνη δὲ ἄλ-
 λα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν ἐπιπλεῖσον, ἀφ'
 ἐαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχουσαι. Ἑλ-
 ληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτῷ ἐν τῇ Φθιώ-
 τιδι ἰχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων αὐτῶς ἐπ'
 ὠφελείᾳ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἑκά-
 στῶς μὲν ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον καλεῖσθαι
 Ἑλληνας. ὃ μὲντοι πολλῷ γε χρόνῳ ἡδύνα-
 το καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. τεκμηριῶ δὲ μά-
 λιστα Ὅμηρος. πολλῷ γὰρ ὕστερος ἔτι καὶ
 τῶν Τρωϊκῶν γενόμενος, ἔδοξε τῶς ζύμ-
 παντας ὠνόμασεν, οὐδ' ἄλλως ἢ τοὺς μετ'
 Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶ-
 τοι Ἕλληνες ἦσαν. Δαναὺς δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι,
 καὶ Ἀργεῖς, καὶ Ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. ὃ μὲν
 ἔδὲ βαρβάρως εἴρηκε, διὰ τὸ μηδὲ Ἑλληνας
 πω (ὥς ἐμοὶ δοκεῖ) ἀντίπαλον εἰς ἐν ὄνομα
 ἀποκεκρίσθαι. οἱ δ' ἐν ὥς ἑκάστοι Ἕλληνες
 κατὰ πόλεις τε ὅσοι ἀλλήλων ζυνίεσαν, καὶ

ξύμπαντες ὕφερον κληθέντες, ὅδ' ἐν πρὸ τῶν
Τρωϊκῶν δι' ἀσθένειαν καὶ ἀμίζιαν ἀλλή-
λων ἀθρόοι ἐπραξαν. ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν
στρατείαν, θαλάσῃ ἤδη τὰ πλείω χρώ-
μενοι, ξυνῆλθον.

δ'. Μίνως γὰρ παλαίτατος ὢν ἀκοῇ ἴσ-
μεν, ναυτικὸν ἐκτήσατο, καὶ τῆς νῦν Ἑλλη-
νικῆς θαλάσσης ἐπιπλεῖσον ἐκράτησε· καὶ
τῶν Κυκλάδων νήσων ἤρξε τε, καὶ οἰκιστὴς
πρῶτος τῶν πλείων ἐγένετο, Κᾶρας ἐξε-
λάσας, καὶ τῆς ἑαυτῷ παιῶδας ἡγεμόνας ἐγ-
καταστήσας. τό, τε λησικόν, ὥς εἰκὸς, κα-
θήρει ἐκ τῆς θαλάσσης ἐφόσον ἡδύνατο, τῷ
τὰς προσόδους μᾶλλον ἵεναι αὐτῷ.

ε'. Οἱ γὰρ Ἕλληνες τοπάλαι, καὶ τῶν
βαρβάρων οἳ τε ἐν τῇ ἡπείρῃ παραθαλάσ-
σιοι, καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπεὶ δὴ ἤρξαντο
μᾶλλον περαιῶσαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους,
ἐτράποντο πρὸς ληστείαν, ἡγεμένων ἀνδρῶν
ἐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τῷ σφετέρῃ
αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς καὶ

tur et singuli *passim* Ἕλληνες erant, et quotquot per urbes sparsi se mutuo intelligebant, et qui universi postea *communi* τῶν Ἑλλήνων *appellatione* nominati fuerunt, propter *virium* imbecillitatem, et vitae genus mutuo commercio carens, nihil ante Trojana tempora *armis conjunctis* gesserunt. Sed et ad hanc ipsam expeditionem convenerunt, quod in plerisque *Graeciae partibus* jam rebus maritimis operam darent.

4. Minos enim eorum, quos auditu cognovimus, antiquissimus, classem *sibi* comparavit, maximamque partem maris, quod Graecum nunc vocatur, in suam potestatem redegit: et Cycladum insularum imperium obtinuit, et in *earum* plerasque primus colonias deduxit, Caribus *inde* pulsus, suosque filios *ibi* principes constituit. Praeterea latrones (ut est verisimile) quoad potuit, e mari sustulit, ut reditus ad se facilius venirent.

5. Olim enim Graeci, et barbari, quotquot in continente degebant, marique vicini erant, quique insulas incolebant, postquam navibus alii ad alios mare trajicere frequentius coeperunt, sese ad latrocinia converterunt, virorum potentissimorum ductu, *idque* tum quaestus sui causa, tum etiam

ut victum pauperibus quaerent : atque ad-
orti civitates nullis muris munitas, et quae
pagatim incolebantur, *eas* diripiebant, et
maximam victus partem hinc *sibi* compara-
bant. Quod hoc facinus nondum ignomini-
am haberet, imo vero nonnihil etiam gloriae
potius afferret. Hoc autem nunc etiam cum
alii nonnulli, qui in continente habitant, ma-
nifeste declarant, quibus decori est hoc scite
exercere, tum etiam antiqui poëtae, apud
quos illi ultro citroque navigantes, ubique
eodem modo interrogantur, nunquid sint la-
trones: quod neque illi, quos interrogant,
factum ut se indignum inficientur, nec illi,
quibus curae est, *rem ex illis* scire, *hoc ipsis*
exprobrent. In mediterraneis etiam alii a-
lios praedabantur. Et ad hoc usque tempus
multi Graeciae *populi* prisco more vivunt,
ut Locri, qui Ozolae *vocantur*, et Aetoli, et
Acarnanes, et qui finitimam horum agro
continentem incolunt. Quinetiam ipse ar-
morum gestandorum mos apud hos conti-
nentis incolas ex veteri latrociniorum con-
suetudine permanfit.

6. Omnis enim Graecia gestabat arma,
tum quia domicilia nullis munitionibus septa
habebant; tum etiam, quia tuto commeari

προσπίπλοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις, κα-
τὰ κώμας οἰκισμέναις, ἥρπαζον, καὶ τὸν πλεῖ-
στον τῷ βίῳ ἐντεῦθεν ἐποιῶντο· ἔκ ἔχοντός
πω αἰσχύνην τέτῃ τῷ ἔργῳ, φέροντος δέ τι
καὶ δόξης μάλλον. δηλῶσι δὲ τῶν τε ἡπει-
ρωτῶν τινες ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς
τῷτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν, τὰς
πύσεις τῶν καταπλεόντων πανίλαχθ' ὁμοί-
ως ἐρωτῶντες, εἰ ληθαί εἰσιν· ὥς ἔτε ὧν
πυνθάνονται ἀπαξιόντων τὸ ἔργον, οἷς τ'
ἐπιμελὲς εἶη εἰδέναι, ἔκ ὀνειδιζόντων. ἐληί-
ζοντο δὲ καὶ κατ' ἡπειρον ἀλλήλους. καὶ μέ-
χρι τῷδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῷ
τρόπῳ νέμεται, περὶ τε Λοκροὺς τῶς Οὔ-
λας, καὶ Αἰτωλοὺς, καὶ Ακαρνανας, καὶ τὴν ταύ-
την ἡπειρον. τό, τε σιδηροφορεῖσθαι τέτοις
τοῖς ἡπειρώταις ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ληθείας
ἐμμεμένηκε.

5'. Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει,
διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις, καὶ ἔκ ἀσφα-
λεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους· καὶ ξυνήθη τῇ

δίαταν μεθ' ὅπλων ἐποίησαντο, ὥσπερ οἱ
 βάρβαροι. σημεῖον δ' ἐς ταῦτα τῆς Ἑλ-
 λάδος ἔτι ἔτω νεμόμενα, τῶν ποτὲ καὶ ἐς
 πάντας ὁμοίων διατηρημάτων. ἐν τοῖς πρῶ-
 τοι δὲ Αθηναῖοι τὸν τε σίδηρον κατέθεντο,
 καὶ ἀνειμένη τῇ διαίτῃ ἐς τὸ τρυφερώτερον
 μετέστησαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν
 εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἄβροδίαιτον, οὐ πολὺς
 χρόνος ἐπειδὴ χιλῶνάς τε λινῆς ἐπαύσαντο
 φορεῖν, καὶ χρυσῶν τετλίγων ἐν ἔρσει κρω-
 βύλον ἀναδύμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τρι-
 χῶν. ἀφ' ἧ καὶ Ἰώνων τὰς πρεσβυτέρους κατὰ
 τὸ ξυγγενὲς ἐπιπολὺ αὐτῇ ἢ σκευὴ κα-
 τέχε. μετρία δ' αὖ ἐοδῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν
 τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ
 ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τὰς πολλὰς οἱ τὰ μεί-
 ζω κεκλιμένοι, ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν.
 ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερόν
 ἀποδύντες, λίπα μετὰ τῇ γυμνάζεσθαι ἡ-
 λείφαντο. τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ολυμπι-
 ακῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰ-

ultro citroque non poterant: et vitae genus armis gestandis assuetum, ut barbari, coluerunt. Graeciae autem populi, qui nunc etiam ita vivunt, similia vitae instituta olim et apud omnes fuisse testantur. Inter hos autem primi Athenienses ferrum deposuerunt, et remissiorem cultum sequuti, ad genus vitae lautius transierunt: nec multum est tempus, ex quo apud eos illi, qui de senioribus, propter delicatum vitae genus erant beatiore, ferre desierunt lineas tunicas, et aureas cicadas, quas capitis comam religantes cincinnis inferebant. Unde etiam apud antiquiores Iones cultus iste propter cognationem obtinuit. Modica vero veste, et ad hujus aetatis consuetudinem accommodata primi Lacedaemonii sunt usi, et cum caeteris in rebus, tum vero praecipue in victu, corporisque cultu, qui locupletiores erant, aequalitatem cum plebe servarunt. Iidem etiam primi corpora nudarunt, et vestes palam exuentes, certaturi sese oleo unxerunt. Olim vero in Olympiaco certamine athletae subligacula circum pudenda gestantes certabant: nec multi sunt anni, ex quo haec ge-

stari desierunt. Quinetiam adhuc apud nonnullos barbaros, praecipue vero Asiaticos, pugilatus, et luctae praemia proponuntur, et *athletae* subligaculis in certamine utuntur. Multis etiam aliis in rebus demonstrarit quis, priscos Graecos eodem vitae genere usos, quo hujus aetatis barbari utuntur.

7. Urbes vero, quotquot novissime sunt conditae, praesertim ex quo navigandi ratio tutior esse coepit, cum majorem pecuniarum copiam haberent, ad ipsa littora moenibus cinctae condebantur, et isthmos occupabant, cum mercaturae causa, tum potentiae, *qua se tuerentur* adversus suos quaeque finitimos. At vetustae urbes, propter assiduam, *ac diuturnam* latronum infestationem, procul a mari potius aedificatae fuerunt, tam illae, quae in insulis, quam quae in continente sunt sitae. Etenim et alii, qui mare accolabant, licet rebus maritimis operam non darent, tamen sese mutuo populabantur: et ad hoc usque tempus mediterranea incolunt.

8. Praecipue vero insularum incolae, ut Cares, et Phoenices, latrocinia exercebant.

δοῖα οἱ ἀθληταὶ ἡγωνίζοντο· καὶ ὃ πολλὰ ἔτη
ἐπειδὴ πέπαυται ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβα-
ροῖς ἔσιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς,
πυγμῆς καὶ πάλης ἄθλα τίθεται, καὶ διεζωσ-
μένοι τῷτο δρῶσι. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα
τὶς ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοι-
ότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαλλόμενον.

Ζ'. Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα
ᾠκίωσαν, καὶ ἤδη πλωϊμωτέρων ὄντων, περι-
στοίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων, ἐπ' αὐ-
τοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκκρίζοντο, καὶ
τὰς ἰσθμὺς ἀπελάμβανον, ἐμπορίας τε ἐ-
νεκα καὶ τῆς πρὸς τὰς προσοίκους ἑκάστοι ἰσ-
χύος· αἱ δὲ παλαιαί, διὰ τὴν λησείαν ἐπι-
πολὺ ἀντιχῶσαι, ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον
ᾠκίωσαν, αἱ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς
ὑπείροις. ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν
ἄλλων ὅσοι ὄντες ὃ θαλάσσιοι κάτω ᾠκον·
καὶ μέχρι τῷδε ἔτι ἀνωκισμένοι εἰσὶ.

η'. Καὶ ὅχ' ἦσαν λησαὶ ἦσαν οἱ νησι-
ῶται, Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες. ἔστοι γὰρ

δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν. μαρ-
 τύριον δέ· Δήλῳ γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Α-
 θηναίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν Θη-
 κῶν ἀναιρεθεῖσων ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων
 ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἡμῖς Κᾶρες ἐφάνησαν,
 γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὀπλῶν ξυλ-
 θαμμένη, καὶ τῷ τρόπῳ ᾧ νῦν ἔτι θάπῃσι.
 κάλασάντος δὲ τῷ Μίνῳ ναυλικῷ, πλωϊμώ-
 τερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους· οἱ γὰρ ἐκ τῶν
 νήσων κακῶργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτῷ, ὅτε-
 περ καὶ τὰς πολλὰς αὐτῶν κατώκιζε. καὶ οἱ
 παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι μᾶλλον ἢ δὴ
 τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποικόμενοι, βε-
 βαϊότερον ᾔκων καὶ τινες καὶ τεῖχη περι-
 βάλλοντο, ὡς πλεονέκτεροι ἐαυτῶν γιγνώμε-
 νοι. ἐφίεμενοι γὰρ τῶν κερδῶν, οἱ τε ἡσυχ-
 ὕπεμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δευλίαν, οἱ
 τε δυνατώτεροι περισσίας ἔχοντες, προσε-
 ποιῶντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. καὶ
 ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἢ δὴ ὄντες, οὐδέ-
 ρω χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐσράτευσαν.

Hi enim plurimas insulas incolebant. Hoc vero probatur isto *signo quasi* testimonio. Cum enim Athenienses hujus belli tempore Delum lustrassent, et sepulcra sustulissent, quotquot erant hominum, qui in hac insula decesserant, supra dimidium Cares inventi sunt, tum genere armorum agniti, quae cum ipsis fuerant sepulta, tum ipso modo, quo nunc quoque sepeliuntur. Sed cum Minos classem parasset, maria liberius ultro citroque navigari coeperunt. Etenim praedones ex insulis ab eo sunt sublati, quo etiam tempore colonias in illarum plerasque deduxit. Et homines, qui prope mare degebant, jam parandae pecuniae studio magis dediti, constantius *ac tutius* habitabant. Quinetiam quidam, ditiores quam ante facti, *urbes* muris circumdederunt. Etenim cupiditate quæstus, et qui imbecilliores erant, potentiorum servitutem sustinebant, et qui potentiores, quia magnas habebant facultates, minores civitates suae ditioni adjungebant, easque imperata facere cogeant. Cum autem hac ratione jam opes auxissent, ad Trojam cum exercitu postea sunt profecti.

9. Et Agamemnon mihi videtur classem coegisse, quod caeteros illius saeculi potentia superaret, non autem tantopere, quod Helenae procos Tyndarei jurejurando obstrictos duceret. Etenim qui res a Peloponnesiis gestas, memoriaeque proditas, et *sibi a majoribus traditas* acceperunt, et exploratissime cognoverunt, tradunt, Pelopem primum cum magna vi pecuniarum, quas secum ex Asia ad homines inopes attulerat, parata potentia, quamvis peregrinus esset, tamen illius regionis cognomen obtinuisse, et postea longe majorem *ipsius* posteris obtigisse, postquam Eurystheus quidem in Attica ab Heraclidis interfectus fuit; Atreus vero, qui ipsius erat avunculus, et cui Eurystheus, quum ad expeditionem proficisceretur, propter necessitudinem Mycenae, et earum imperium commiserat (patrem vero propter Chrysipi necem fugiebat, ut aiunt) *regnum est adeptus*. Cum enim Eurystheus non amplius rediisset, Mycenaeis etiam volentibus, Heraclidarum metu, simul etiam quod vir strenuus esse videretur, et multitudinis benevolentiam sibi conciliasset, *ita de-*

9. Αγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ, τῶν τότε
 δυνάμει πρῶτον, καὶ ὁ τοσῶτον τοῖς Τυν-
 δάρῳ ὄρκοις κατειλημμένους τῶς Ἑλένης
 μνηστῆρας ἄγων, τὸν σόλον ἀγεῖραι. λέγῃσι
 δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέςατα Πελοποννησίων μνή-
 μη παρὰ τῶν πρότερον δεδεγμένοι, Πέλοπά-
 τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ
 τῆς Ἀσίας ἔχων, εἰς ἀνθρώπους ἀπόρους δύ-
 ναμιν περιποιησάμενον, τὴν ἐπωνυμίαν τῆς
 χώρας ἐπηλύτην ὄντα ὁμῶς χεῖν, καὶ ὕφε-
 ρον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι,
 Εὐρυθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλεῖ-
 δῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφῶ
 ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπὶ βέλαντος Εὐρυθέως ὅτ'
 ἐστράτευσεν, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ
 τὸ οἰκεῖον, Ἀτρεΐ· (τυγχάνειν δὲ αὐτὸν
 φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρυσίππε
 Δάναον) καὶ ὡς ἐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυ-
 θεὺς, βελομένων καὶ τῶν Μυκηναίων, φόβῳ
 τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ ἅμα δυνατὸν δοκῶντα
 εἶναι, καὶ τὸ πλῆθος τεθεραπευκότα, τῶν

Μυκηναίων τε καὶ ὅσων Εὐρύσθεὺς ἤρχε τὴν
 βασιλείαν Ἀτρεΐα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περ-
 σείδων τῆς Πελοπίδας μείζους καταστῆναι.
 ἃ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβὼν, καὶ
 ναυλικῶ τε ἅμα ἐπιπλέον τῶν ἄλλων ἰσ-
 χύσας, τὴν στρατιὰν ἐκ χάριτι τὸ πλεῖον ἢ
 φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. φαίνεται γάρ
 ναυσὶ τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος, καὶ
 Ἀρκάσι προσπαρασχὼν, ὥς Ὅμηρος τῷτο
 δεδήλωκεν, εἰ τῷ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι. καὶ
 ἐν τῇ σκήπτρῳ ἅμα τῇ παραδόσει, εἴρηκεν
 αὐτὸν “ΠΟΛΛΗΙΣΙ ΝΗΣΟΙΣΙ ΚΑΙ
 ΑΡΓΕΙ ΠΑΝΤΙ ΑΝΑΣΣΕΙΝ.” οὐκ
 ἂν ἔν νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὗται δὲ
 ἔκ ἂν πολλὰ εἶησαν) ἡπειρώτης ὢν ἐκρά-
 τει, εἰ μὴ τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. εἰκάζειν
 δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατιᾷ οἷα ἦν τὰ πρὸ
 αὐτῆς.

Ι. Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ
 εἰ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξίον χρεων
 δοκεῖ εἶναι, ἔκ ἀκριβεῖ ἂν τις σημείω χρῆται

num ferunt Atreum regno Mycenaeorum, et caeterorum omnium, quibus Eurystheus *ante* imperabat, potitum, et Pelopidas Persidis potentiores *hac ratione* factos. Quas opes Agamemnon cum accepisset, et classe caeteris longe praestaret, non gratia potius quam metu copias illas mihi videtur coegisse. Constat enim eum et plurimis cum navibus profectum, et Arcadibus praeterea *naves* praebuisse, ut Homerus hoc declaravit, si cui *idoneus* testis videtur. Quinetiam in ipsa sceptri traditione, dixit ipsum; Multis insulis, et omni Argo imperare. Nequaquam igitur insulas, praeter *vicinas* (hae autem non multae esse possint) *Agamemnon*, qui in continente degebat, in sua ditione habere potuisset, nisi aliquam etiam classem habuisset. Ex hoc autem bellico apparatu conjecturam facere licet, quales fuerint superiorum saeculorum expeditiones.

10. Jam vero quod Mycenae parvum oppidum erant, aut si quod aliud illorum temporum nunc parvi momenti videtur esse, nequaquam *tamen ideo* aliquis hoc infirmo sig-

no usus minus credat classem, non tantam fuisse, quantam et poetae dixerunt, et ipsa fama obtinuit. Nam si Lacedaemoniorum urbs vastata desoletur, et *sola* templa, et aedificiorum areae relinquantur, existimo multos de posteris longo temporis progressu de illorum potentia valde dubituros, neque credituros tantam fuisse, *quanta nunc est*, si *rerum futurarum status* cum *pristina* illorum gloria conferatur. Quamvis enim de quinque Peloponnesi partibus duas possideant, totiusque principatum obtineant, multisque fociis extra *Peloponnesum* imperent; tamen constat, *eorum urbem fama, et opinione hominum* inferiorem visum iri, quia neque coaedificata est, neque templis, neque aedificiis magnificentioribus est *instructa*: sed antiquo Graeciae more pagatim condita habitatur. Sed si Atheniensibus hoc ipsum contingeret, ex manifesta urbis dirutae specie potentiam duplo majorem, quam sit, visum iri *puto*. Haud igitur nos incredulos esse, nec urbium speciem potius quam vires spectare decet, et exercitum illum superioribus quidem longe majorem fuisse: sed ae-

μείνος ἀπιστοῖη μὴ γενέσθαι τὸν σόλον τοσού-
 τον ὅσον οἷτε ποιηταὶ εἰρήκασι, καὶ ὁ λόγος
 κατέχει. Λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις
 ἐρημωθείη, λειφθείη δὲ τὰ τε ἱερὰ καὶ τῆς
 κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι
 ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως, προελθόντος πολ-
 λοῦ χρόνου, τοῖς ἑπεῖτα πρὸς τὸ κλέος αὐ-
 τῶν εἶναι· καί τοι Πελοποννήσου τῶν πέντε
 τὰς δύο μοῖρας νέμονται, τῆς τε συμπα-
 σης ἡγῶνται, καὶ τῶν ἔξω συμμάχων πολ-
 λῶν. ὅμως δὲ, ὅτε ξυνοικισθείσης πολέως,
 ὅτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρη-
 σαμένης, κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς
 Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνοιτ' ἂν
 ὑποδεεσέρεα. Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τῷτο
 παθόντων, διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκά-
 ζεσθαι ἀπὸ τῆς φανεραῆς ὀφείας τῆς πόλε-
 ως, ἢ ἔστιν. ἔκην ἀπιστεῖν εἰκός, ὅδὲ τὰς
 ὀφείας τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς
 δυνάμεις· νομίζειν δὲ τὴν στρατιὰν ἐκείνην,
 μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λει-

πομένην δὲ τῶν νῦν τῇ Ὀμήρῳ αὖ ποιήσας
εἴ τι χρὴ κἀνλαῦθα πιστεύειν, ἦν εἰκὸς ἐπὶ
τὸ μείζον μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμήσαι, ὁ-
μως δὲ φαίνεται καὶ ἔτις ἐνδεεστέρα. πεποι-
ήκε γὰρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν· τὰς
μὲν Βοιωτῶν, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν· τὰς
δὲ Φιλοκτῆτος, πεντήκοντα· δηλῶν, ὥς ἐ-
μοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας. ἄλ-
λων γοῦν μεγέθους περὶ ἐν νεῶν καταλόγῳ
ἐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μά-
χιμοι πάντες ἐν ταῖς Φιλοκτῆτος ναυσὶ,
δεδήλωκε. τοσότας γὰρ πάντας πεποίηκε
τὴς προσκώπης. περίνεως δὲ ἐκ εἰκὸς πολ-
λὴς συμπλεῖν, ἔξω τῶν βασιλέων, καὶ τῶν
μάλιστα ἐν τέλει ἄλλως τε καὶ μέλλοντας
πέλαγος περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολε-
μικῶν· ὃ δ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔ-
χοντας, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ λησι-
κώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς μεγί-
στας γοῦν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκο-
πῶντι, ὃ πολλοὶ φαίνονται ξυνελθόντες, ὡς

tatis nostrae bellicis apparatibus inferiorem
existimare *debemus*, si quid hic quoque Ho-
meri poesi credere convenit, quem ab eo,
qui erat poeta, verisimile est majorem in
modum laudibus exornatum fuisse: verum
tamen et sic inferiorem fuisse constat. Nam
ex mille et ducentis navibus *eum constare*
scripsit. Boeotorum quidem *singulas* cen-
tum et viginti virorum; Philoctetae vero,
quinquaginta: demonstrans (ut mihi vide-
tur,) et maximas, et minimas *naves*. At de
caeterarum magnitudine in navium catalogo
nullam fecit mentionem. Quod enim om-
nes in Philoctetae navibus essent iidem et
remiges et milites, aperte declaravit. Om-
nes enim remiges, sagittarios esse scripsit.
Vectores vero, praeter reges, et eos, qui
summa potestate erant, non multos cum illis
navigasse est verisimile: praesertim quia ma-
re cum bellico instrumento erant trajecturi,
neque testas naves habebant: sed prisco po-
tius, et praedonum more constructas. Si i-
gitur mediam quandam rationem teneas in-
ter maximas, et minimas quasque naves,
non multos, ut ab universa Graecia commu-

niter missos, convenisse constat.

11. Hujus vero rei causa fuit non tam ipsa hominum, quam pecuniarum penuria. Nam propter commeatus inopiam copias minores duxerunt, et *eas tantum*, quas ex belli sede pugnando victum sibi paraturas sperabant. Postquam autem *ad agrum Trojanum* appulerunt, *hostem* proelio vicerunt, hoc autem est manifestum, nec enim vallo *fossa-que* castra munivissent. Quinetiam ne hic quidem eos omnibus copiis usos esse: sed ad Cherronesi culturam et ad latrocinium, propter commeatus inopiam, sese convertisse constat. Quamobrem etiam ipsis dispersis Trojani per decem annos facilius restiterunt, quod illis, qui semper *in suo agro* relinquebantur, pares essent viribus. Sed si cum magna commeatus abundantia et copiis frequentibus *eo* ivissent, sine latrocinio et agricultura bellum continenter gessissent, *Trojam* proelio superiores facile cepissent: siquidem haud frequentibus copiis, sed quadam exercitus parte, quae forte semper praesto erat, *Trojanis* resistebant. Quod si *Trojam* assidua obsidione pressissent, et ci-

ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι.

ιδ'. Αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσῶτον ὅσον ἡ ἀχρηματία. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορία τὸν τε στρατὸν ἐλάσσω ἤγαγον, καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμῶντα βιοτεύσειν, ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν, δῆλον δέ. τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ ἔκ ἂν ἐτειχίσαντο. φαίνονται δ' ἔδ' ἐνταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς Χέρρωνήσεως τραπούμενοι καὶ λησείαν, τῆς τροφῆς ἀπορία. ἡ καὶ μᾶλλον οἱ Τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων τὰ δέκα ἔτη ἀντεῖχον, βία τοῖς αἰεὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περισσίαν δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς, καὶ ὄντες ἀθρόοι, ἄνευ λησείας καὶ γεωργίας ζυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον, ῥαδίως ἂν μάχῃ κρατῶντες εἶλον· οἷγε καὶ ἔκ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει τῷ αἰεὶ παρατυχόντι ἀντεῖχον. πολιορκία δ' ἂν προσκαθεζόμενοι, ἐν ἐλάσσονί τε χρό-

ρῷ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον. ἀλλὰ
 δι' ἀχρηματίαν, τὰ τε πρὸ τέτων Ἀσθενῆ
 ἦν, καὶ αὐτὰ γε δὴ ταῦτα ὀνομαστότατα
 τῶν πρὶν γενόμενα, δηλῶται τοῖς ἔργοις ὑ-
 ποδεέσσερα ὄντα τῆς φήμης, καὶ τῷ νῦν περὶ
 αὐτῶν διὰ τῆς ποιητᾶς λόγῳ κατεχρηκό-
 τος.

6'. Επεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἡ Ἑλλὰς
 ἔτι μετανίστατό τε καὶ μείωκίζετο, ὥς τε μὴ
 ἡσυχάσασα αὐξήθηναί. ἦτε γὰρ ἀναχω-
 ρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενο-
 μένη πολλὰ ἐνεώχμωσε, καὶ σάσεις ἐν ταῖς
 πόλεσιν ὥς ἐπιπολὺ ἐγίγνοντο, ἀφ' ὧν ἐκ-
 πίπτοντες τὰς πόλεις ἐκτιζον. Βοιωτοὶ τε
 γὰρ οἱ νῦν, ἐξηκοσῷ ἔτει μετὰ Ἰλίου ἄλω-
 σιν, ἐξ Ἀργεῖς ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν,
 τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Καδμη-
 εῖδα γῆν καλεσμένην ὠκῆσαν· (ἦν δὲ αὐτῶν
 αἱ ἀποδασμοὶ πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ,
 ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐσράτευσαν) Δωριεῖς τε
 ἑγδοηκοσῷ ἔτει ἔξιν Ἡρακλεΐδαις Πέλο-

rius et minori cum labore *eam* expugnassent. Sed propter pecuniarum inopiam, et quae ante hoc bellum gesta sunt, invalida fuerunt; et haec ipsa, quae omnium superiorum sunt celeberrima, re ipsa comperiuntur inferiora famâ, et rumore de ipsis sparso, qui propter poetas invaluit.

12. Nam vel post res ad Trojam gestas Graeci adhuc alio migrabant, sedesque suas transferebant, ita ut eorum opes per otium non creverint. Nam et serus Graecorum reditus ab Ilio res multas innovavit, et *ideo* in plerisque civitatibus exortae sunt seditiones, ob quas illi, qui suis sedibus pellebantur, urbes condebant. Nam et Boeotii, qui nunc appellantur, sexagesimo post Ilii expugnationem anno, Arne a Thessalis pulsi, eum agrum, qui nunc quidem Boeotius vocatur, ante vero Cadmeus, incoluerunt. (In hoc autem agro olim erat et quaedam gentis Boeotiae portio, unde etiam ad Ilium cum exercitu sunt profecti.) Et Dorienfes octogesimo *post Trojam captam* anno, cum Heraclidis Peloponnesum tenuere. Vixque

longo post tempore Graecia plane pacata, nec ullis *suorum motibus* excita, colonias emisit. Et Athenienses quidem in Ioniam, et bonam insularum partem colonias miserunt; Peloponnesii vero in Italiam, et maximam Siciliae partem, et in quaedam reliquae Graeciae loca. Sed omnes istae coloniae post bellum Trojanum in has regiones missae fuerunt.

13. Sed cum Graecia potentiam ampliore*m jam* adepta fuisset, et pecuniarum vim longe maiorem, quam ante, sibi comparasset, proventibus auctis; *ita demum* tyrannides in plerisque civitatibus sunt constitutae; (ante enim regna erant haereditaria, et certis honoribus definita:) et Graeci classem parare, rebusque maritimis operam studiosius dare coeperunt. Corinthii autem primi feruntur immutasse navium formam, quae ad eam, quae nunc est in usu, proxime accederet, et Corinthi primum ex omni Graecia triremes aedificatae *traduntur*. Constat etiam Aminoclem Corinthium, navium fabricatorem, quatuor naves Samiis fecisse.

πόννησον ἔχον· μόγισ τε ἐν πολλῷ χρόνῳ
 ἡσυχάσασα ἢ Ἑλλὰς βεβαίως, καὶ ἐκέτι
 ἀνισαμένη, ἀποικίας ἐξέπεμψε· καὶ Ἰωνας
 μὲν Αθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τὰς πολλὰς ὥ-
 κισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλεῖστον
 Πελοποννήσιοι, τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔ-
 σιν ἃ χωρία· πάντα δὲ ταῦτα ὕψερον τῶν
 Τρωϊκῶν ἐκτίσθη.

γ'. Δυνατωτέρας δὲ γενομένης τῆς Ἑλ-
 λάδος, καὶ τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι
 μᾶλλον ἢ πρότερον ποικιμένης, τὰ πολλὰ
 τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσαντο, τῶν
 προσόδων μὴ ζῶντων γιγνομένων· (πρότερον δὲ
 ἦσαν ἐπὶ ῥῆσιν γέραςι πατρικαὶ βασιλεῖαι)
 ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἢ Ἑλλὰς, καὶ τῆς
 θαλάσσης μᾶλλον ἀντεῖχοντο. πρῶτοι
 δὲ Κορίνθιοι λέγονται ἐγγύτατα τῇ νῦν τρό-
 πῳ μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, καὶ
 τριήρεις ἐν Κορίνθῳ πρῶτον τῆς Ἑλλάδος
 ναυπηγηθῆναι· φαίνεται δὲ καὶ Σαμίοις Α-
 μφνοκλῆς Κορίνθιος ναυπηγὸς ναῦς ποιῆσαι

τέσσαρας. ἔτη δ' ἐς ἱμάλις αὐτὰς τριακόσια ἐστὶν
 τελευτήν τῷδε τῷ πολέμῳ, ὅτε Ἀμφικλῆς
 Σαμίῳις ἦλθε. ναυμαχία τε παλαιολάτῃ
 ὧν ἴσμεν γίνεταί Κορινθίων πρὸς Κερκυ-
 ραῖς. ἔτη δὲ μάλις καὶ ταύτῃ ἐξήκοντα
 καὶ διακόσια ἐστὶ μέχρι τῷ αὐτῷ χρόνῳ. οἱ-
 κῶντες γάρ τὴν πόλιν οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τῷ
 ἰσθμῷ, αἰεὶ δὴ ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν
 Ἑλλήνων τοπάλαι κατὰ γῆν τὰ πλείω ἢ
 κατὰ θάλασσαν, τῶν τε ἐντὸς Πελοπον-
 νήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλ-
 λήλους ἐπιμισγόντων. χρήμασί τε δυνατοὶ
 ἦσαν, ὥς καὶ τοῖς παλαιαῖς ποιηταῖς δεδή-
 λωται. ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χω-
 ρίον. ἐπιδόη τε οἱ Ἕλληνες μᾶλλον ἐπλω-
 ῖζοντο, τὰς ναῦς κτησάμενοι τὸ ληστικὸν
 καθήρξαν. καὶ ἐμπόριον παρέχοντες ἀμφοτέρω,
 δυνατὴν ἔχον χρημάτων προσόδῳ τὴν πό-
 λιν. καὶ Ἰωσὴν ὕστερον πολὺ γίνεταί ναυ-
 τικὸν ἐπὶ Κύρῳ, Περσῶν πρώτῳ βασιλεύον-
 τος, καὶ Καμβύσου τῷ ἕως αὐτῷ. τῆς τε

Ex quo autem Aminocles ad Samios ivit, sunt fere anni trecenti ad hujus belli confecti finem: proeliumque navale omnium, quae novimus, vetustissimum, inter Corinthios et Corcyraeos est commissum. Sunt autem etiam ab eo proelio usque ad eundem hujus belli finem anni ad summum ducenti et sexaginta. Etenim cum urbem incolant Corinthii sitam ad Isthmum, emporium fere semper habuerunt, quia Graeci, tam illi, qui intra Peloponnesum, quam qui extra habitant, terra potius, quam mari, per illorum agrum commercia inter se quondam habebant. Pecunia quoque praepotentes fuerunt, ut et ab antiquis poetis est declaratum. Urbem enim illam opulentam cognominarunt. Postquam vero Graeci navibus paratis frequentius navigare coeperunt, latrocinia de mari sustulerunt. Et utrinque emporium praebentes, et mari terraque mercatum omnibus liberum ac tutum exhibentes, urbem pecuniarum proventu potentem habuerunt. Postea vero Iones magnam navium copiam sibi pararunt, Cyri temporibus, qui fuit primus Persarum rex, et Cambylis,

ejus filii, *aetate*. Atque *hi* bellum Cyro facientes, maris agro suo vicini imperium ad aliquod tempus obtinuerunt. Polycrates quoque, qui Cambyſis tempore Sami tyrannus erat, claſſe pollens, cum alias inſulas in ſuam poteſtatem redegit, tum etiam Rhe-
neam, quam ſubactam Apollini Delio conſecravit. Phocaenſes vero, dum Maſſiliam conderent, Carthaginienſes navali pugna vicerunt.

14. Hae enim claſſes *caeterarum* omnium potentiffimae fuerunt. Veruntamen hae quoque *claſſes*, quae multis poſt Trojana tempora ſaeculis exſtiterunt, paucis quidem triremibus uſae, navibus vero quinquaginta remigum, et navigiis longis adhuc inſtructae videntur fuiſſe, quemadmodum *erant* et illae *prifcae*. Pauloque ante Medicum bellum, et Darii mortem, qui poſt Cambyſem regnum Perſarum obtinuit, magna triremium copia fuit et tyrannis in Sicilia et Corcyraeis. Hae namque poſtremae ante Xerxis expeditionem claſſes memoratae dignae in Graecia exſtiterunt. Aeginetae enim, et Athenienſes, et ſi qui alii *fuerunt*

καθ' ἑαυτὰς θαλάσσης Κύρῳ πολεμῶντες
ἐκράτησάν τινα χρόνον. καὶ Πολυκράτης
Σάμῃ τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσῃ, ναυικῶ ἰσ-
χύων, ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποι-
ήσατο, καὶ Ῥήνειαν ἐλὼν, ἀνέθηκε τῷ Α-
πόλλωνι τῷ Δηλίῳ. Φωκαεῖς τε Μασ-
σαλίαν οἰκίζουσαι, Καρχηδονίους ἐνίκων ναυ-
μαχῶντες.

ιδ'. Δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυ-
τικῶν ἦν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα πολλαῖς
γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τροϊκῶν, τρι-
ήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, πενήκοντόροις
δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς ἐξηρτυμένα, ὥσ-
περ ἐκεῖνα. ὀλίγον τε πρὸ τῶν Μηδικῶν
καὶ τῷ Δαρεῖσι θανάτῃ, ὃς μετὰ Καμβύσῃν
Περσῶν ἐβασίλευσε, τριήρης περὶ τε Σικε-
λίαν τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο, καὶ
Κερκυραίοις. ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ
τῆς Ξέρξεω στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν
τῇ Ἑλλάδι κατέστη. Αἰγινῆται γὰρ καὶ
Ἀθηναῖοι, καὶ εἰ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκέκ-

τηντο, καὶ τῶν τὰ πολλὰ πεντηκοντό-
 ροι ὅφετε, ἀφ' ἧς Ἀθηναῖος Θεμιστοκλῆς
 ἐπέσειν Αἰγινήταις πολεμῶντας, καὶ ἅμα τῷ
 βαρβάρῳ προσδοκίμῳ ὄντος, τὰς ναῦς ποιή-
 σασθαι, αἷσπερ καὶ ἐναυμάχησαν· καὶ αὐ-
 ται ἔπω εἶχον διὰ πάσης καλασφρώματα.

ΙΕ'. Τὰ μὲν ἔν ναυικά τῶν Ἑλλήνων,
 τοιαῦτα ἦν, τὰ τε παλαιὰ, καὶ τὰ ὕστερον
 γιγνόμενα. ἰχὺν δὲ περιεποίησαντο ὁμῶς ἐκ
 ἐλαχίστην οἱ προχόνιες αὐτοῖς, χρημάτων
 τε προσόδῳ, καὶ ἄλλων ἀρχῇ. ἐπιπλέοντες
 γὰρ, τὰς νήσους κατεσρέφοντο, καὶ μάλιστα
 ὅσοι μὴ διαρκῇ εἶχον χώραν. κατὰ γῆν δὲ
 πόλεμος, ὅθεν τις καὶ δύναμις παρεγένετο,
 ἔδειξεν ζυνέσῃ πάντες δὲ ἦσαν, ὅσοι καὶ ἐγέ-
 νοντο, πρὸς ὁμόρους τῶς σφετέρους ἐκάσους
 καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἀπὸ τῆς ἐαυτῶν
 ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ ἐκ ἐξήεσαν οἱ Ἕλ-
 ληνες. ἔ γὰρ ζυνεσθήκεσαν πρὸς τὰς μεγί-
 στας πόλεις αἱ ὑπήκοοι, ἔδ' αὐτοὶ ἀπὸ τῆς
 ἰσῆς κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλή-

exiguas habuerunt *classes*, atque harum magna pars erat navium quinquaginta remigum. Atque adeo sero *eas habuerunt*, ex quo *videlicet* Themistocles Atheniensibus, cum Aeginetis bellum gerentibus, simul etiam imminensem barbari adventum expectantibus, persuasit, ut naves facerent, quibus etiam in navali proelio sunt usi, quae ne ipsae quidem adhuc omnino constratae ac *tectae* erant.

15. *Classes* igitur Graecorum, et perve-
tustae, et recentiores, tales fuerunt. Qui
tamen illis operam dederunt, ingentem po-
tentiam sibi compararunt, tam ipso pecuni-
arum *reditu*, quam imperio, quod in alios
exercebant. Nam infesta classe navigantes,
insulas subigebant, et illi praecipue, qui a-
grum non satis amplum, nec omnibus alen-
dis sufficientem habebant. Terra vero bel-
lum (unde aliquid potentiae *ad aliquem* ac-
cesserit) nullum conflatum est. Sed et quae-
cumque fuerunt, haec omnia contra suos
quique finitimos gesserunt. Nam Graeci in
regiones, a suis *finibus* valde remotas, ali-
orum subigendorum causa nullas expediti-
ones *tunc* faciebant. Graeci enim non ad-

jungebant se maximis quibusque civitatibus, quasi illarum imperio parerent, neque etiam iidem ex aequo communes expeditiones faciebant: sed singuli *populi* vicini, potius per se, *solique* bellum gerebant. Praecipue vero in illo pervetusto bello, quod inter Chalcidenses, et Eretrienes gestum fuit, reliqui quoque Graeci sese diviserunt, ut utrisque auxilium ferrent.

16. Mox vero et aliis aliunde contigerunt impedimenta, ne crescerent, et Ionibus (cum res Persarum magna incrementa cepissent) Cyrus, regnumque Persicum, Croeso profligato, omnibusque, quae erant cis Halym fluvium ad mare usque, subactis, bellum intulit, et urbes, quae in continente erant, in servitutem redegit. Postea vero Darius, Phoenicum classe victor, insulas etiam *in suam potestatem redegit.*

17. Tyranni vero, quotquot in Graecis urbibus erant, suis tantum rebus prospicientes, ut et corpus tuerentur, et suam familiam amplificarent, quam tutissime poterant, urbes incolebant, nullumque facinus memoria dignum ab illis est factum, nisi si quod contra vicinos quique suos *fecerunt.* Nam

λῃς δὲ μᾶλλον ὥς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες
ἐπολέμουν. μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι ποίε
γενόμενον πόλεμον Χαλκιδέων καὶ Ερετριέ-
ων, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ἐς συμμαχίαν
ἐκατέρων διέσκη.

15'. Επεγίγνετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι
κωλύματα μὴ αὐξήσθηναι. καὶ Ἰωσι, προ-
χωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων,
Κῦρος καὶ ἡ Περσικὴ βασιλεία, Κροῖσον κα-
θελῶσα, καὶ ὅσα ἐντὸς Ἀλυος ποταμῷ πρὸς
θάλασσαν, ἐπεσράτευσε, καὶ τὰς ἐν τῇ ἡ-
πεύρῳ πόλεις ἐδύλωσε. Δαρεῖός τε ὕψερον,
τῷ Φοινίκων ναυτικῷ κρατῶν, καὶ τὰς
νῆσους.

17'. Τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν ἐν ταῖς Ἑλ-
ληνικαῖς πόλεσι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προ-
ορώμενοι, ἐς τε τὸ σῶμα καὶ ἐς τὸ τὸν ἴδιον
οἶκον αὐξοίεν, δι' ἀσφαλείας ὅσον ἡδύναστο,
μάλιστα τὰς πόλεις ὥκουν. ἐπράχθη τε ἀπ'
αὐτῶν οὐδὲν ἔργον ἀξίολογον, εἰ μὴ εἴτι
πρὸς περιοίχους τὰς αὐτῶν ἐκάστοις. οἱ γὰρ

ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ πλείστον ἐχώρησαν δυνάμει.
ἔτω πανταχόθεν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατείχετο, μήτε κοινῇ φανερόν
μηδὲν κατεργάζεσθαι, κατὰ πόλεις τε ἀτολμοτέρα εἶναι.

ιη'. Επειδὴ δὲ οἱ τε Αθηναίων τύραννοι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐπιπολὺ καὶ πρὶν τυραννεύσεως οἱ πλείστοι καὶ τελευταῖοι, πλὴν τῶν ἐν Σικελίᾳ, ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατελύθησαν (ἡ γὰρ Λακεδαιμόνιον μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικόντων αὐτῇ Δωριέων, ἐπὶ πλείστον ὧν ἴσμεν χρόνον σασιάσασα, ὅμως ἐκ παλαιάτε καὶ εὐνομήθη, καὶ αἰεὶ ἀτυράννευτος ἦν. ἔτη γὰρ ἑστὶ μάλιστ' αὐτῇ τετρακόσια καὶ ὀλίγω πλείω ἐς τὴν τελευτήν τῷδε τῷ πολέμῳ, ἀφ' ἧς Λακεδαιμόνιοι τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται.) καὶ δι' αὐτὸ δυνάμενοι, καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν. μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράνων κατάλυσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἔπολλοις ἔτεσιν ὕφερον καὶ ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη Μή-

qui erant in Sicilia, ad maximam potentiam sunt eveſti. Adeo Graecia undique longo temporis ſpatio fuit impedita, tum ne communiter ullum illuſtre facinus ederet, tum etiam ne in ſingulis civitatibus audax eſſet.

18. Poſtea vero quam et Athenienſium, et reliquae Graeciae, quae vel ante tyrannide preſſa fuerat, pleroſque, et poſtremos tyrannos, exceptis Siciliae tyrannis, Lacedaemonii ſuſtulerunt (nam Lacedaemon poſt urbem conditam a Doriensibus, qui eam nunc incolunt, ſeditionibus conſlictata diutiſſime *omnium civitatum*, quas novimus, tamen ab antiquiſſimis uſque temporibus et bonis legibus eſt uſa, et tyrannidis immunis ſemper fuit: ſunt enim anni maxime quadringenti, et paulo plures uſque ad huius belli finem, ex quo Lacedaemonii eadem Reipublicae adminiſtrandae forma utuntur) et hac ipſa de cauſa potentiam ſibi compararunt, in aliis quoque civitatibus res compoſuerunt. Tyrannis vero ex Graecia ſublatis, non multis poſt annis Medorum quoque proelium cum Athenienſibus in campis Marathoniis eſt commiſſum. Et decimo

post hanc pugnam anno barbarus cum magna classe rursus in Graeciam venit, ut eam in servitutem redigeret. Et cum magnum periculum impenderet, Lacedaemonii, quod caeteris potentia praestarent, duces fuerunt Graecorum, qui bellum illud communibus auspiciis gesserunt; et Athenienses, Medis adventantibus, cum urbem relinquere in animum induxissent, omnesque fortunas convasatas *inde* absportassent, naves conscenderunt, et *ab eo tempore* rei navali operam dare institerunt. Cum autem communiter Graeci barbarum repulissent, non multo post tam illi, qui a *Persarum* Rege desciverant, quam qui conjunctis armis bellum ei fecerant, partim ad Athenienses, partim ad Lacedaemonios divisi transierunt. Nam has duas civitates maxima potentia praeditas fuisse constat. Hi enim terra, illi vero classe multum poterant. Haec autem armorum societas exiguum temporis spatium duravit. Postea vero Lacedaemonii et Athenienses dissociati bellum inter se gesserunt, cum suis utrique sociis, et ex caeteris Graecis, si qui usquam inter se dissidebant, jam ad alterutros proficiscebantur. Quamobrem a Me-

δων πρὸς Αθηναίους ἐγένετο. δεκάτῳ δὲ ἔτῃ
 μετ' αὐτὴν αὖθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ
 φόλῳ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δελωσόμενος ἦλθε.
 καὶ μεγάλῃ κινδύνῃ ἐπικρεμασθέντος, οἷτε
 Λακεδαιμόνιοι τῶν συμπολεμησάντων Ἑλ-
 λήνων ἠγήσαντο, δυνάμει πρῶχοντες, καὶ
 οἱ Αθηναῖοι, ἐπιόντων τῶν Μήδων, διανοη-
 θέντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, καὶ ἀνασκευασά-
 μενοι, ἐς τὰς ναῦς ἐμβάντες, ναυτικοὶ ἐγέ-
 νοντο. κοινῇ τε ἀπώσάμενοι τὸν βάρβαρον,
 ὕστερον δὲ πολλῶν διεκρίθησαν πρὸς τε Αθη-
 ναίους καὶ Λακεδαιμονίους, οἳ τε ἀποσάντες
 βασιλέως Ἕλληνες καὶ οἱ συμπολεμήσαντες.
 δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα διεφάνη· ἰσχυροὶ
 γὰρ οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ ναυσί· καὶ
 ὀλίγον μὲν χρόνον ζυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία.
 ἔπειτα δὲ διενεχθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ
 οἱ Αθηναῖοι, ἐπολέμησαν μετὰ τῶν συμ-
 μάχων πρὸς ἀλλήλους· καὶ τῶν ἄλλων
 Ἑλλήνων εἰ τινὲς περ διασαῖεν, πρὸς τέττας
 ἤδη ἐχώρην. ὥς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν ἐς τόν-

δε αἰὲ τὸν πόλεμον, τὰ μὲν σπενδόμενοι, τὰ δὲ πολεμῶντες ἢ ἀλλήλοις ἢ τοῖς ἑαυτῶν συμμαχοῖς ἀφισαμένοις, εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια, καὶ ἐμπειρότεροι ἐγένοντο, μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιοῦμενοι.

θ'. Καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι, ἔχ' ὑποτελεῖς ἔχοντες φόρος τῆς συμμαχίας ἡγεῖτο, κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδεύειν ὅπως πολιδεύσωσι θεραπεύοντες. Ἀθηναῖοι δὲ ναῦς τε τῶν πολεμίων τῷ χρόνῳ παραλαμβάνοντες, ἤρχον, πλὴν Χίων καὶ Λεσβίων, καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τὸνδε τὸν πόλεμον ἢ ἰδία παρασκευὴ μείζων ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε μετὰ ἀκραφνῆς τῆς συμμαχίας ἦνθησαν.

κ'. Τὰ μὲν ἔν παλαιά, τοιαῦτα εὖρον, χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἐξῆς τεκμηρίῳ πισῦσαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἦν ἐπιχώρια σφίσιν ἦ,

modo bello ad hoc usque continenter, modo quidem foedus facientes; modo vero bellum gerentes, aut inter se, aut contra socios a se deficientes, res bellicas praeclare instruxerunt, et peritiores evaserunt, cum periculis *in harum studio* sese exercentes.

19. Et Lacedaemonii quidem ita imperabant, ut socios non haberent tributarios: sed hoc solum studerent, ut illi suis officiis deliniti, paucorum principatu in Reipublicae administratione uterentur, accommodatae ad suum institutum. Athenienses vero, navibus hostium tandem potiti, imperabant, exceptis Chiorum et Lesbiorum *navibus*, tributo etiam omnibus, quod penderent, imperato. Et ipsorum apparatus in hoc bello major exstitit, quam fuerit vel maximus, quem olim habuerint, quo tempore cum integra societate floruerunt.

20. Res igitur vetustas tales esse compari, quibus fides difficulter adhibetur, quamvis deinceps *et per singula tempora* quodlibet argumentum probandi causa protulerim. Homines enim famam rerum ante suam aetatem gestarum, licet sint domesticae,

sine accurata inquisitione alii ab aliis pariter accipiunt. Nam Atheniensium vulgus Hipparchum tyrannum ab Harmodio et Aristogitone caesum putant: et *tamen* ignorant Hippiam, qui filiorum Pisistrati natu maximus, *tunc* imperasse; et Hipparchum, ac Thessalum ejus fuisse fratres. Harmodium vero et Aristogitonem suspicatos illo die, et statim aliquid a fociis suae conjurationis consciis Hippiae indicatum, ab hoc quidem ut praemonito abstinuisse, sed cum vellent, antequam comprehenderentur, aliud quod *memorabile* facinus vel suo cum periculo facere, Hipparchum, in quem inciderant ad fanum, quod Leocorium appellatur, in Panathenaica pompa exornanda occupatum interfecisse. Alia quoque multa, quae nunc etiam exstant, necdum propter vetustatem memoria exciderunt, caeteri quoque Graeci non recte opinantur: veluti, Lacedaemoniorum Reges in suffragiis ferendis, non singulis quemque, sed binis uti calculis, et Pitanatem cohortem apud eos esse, quae nunquam fuit. Adeo apud plerosque ipsa veritatis investigatio est laboris impatiens,

ὁμοίως ἀσσανίςως παρ' ἀλλήλων δέχον-
 ται. Αθηναίων γὰρ τὸ πλῆθος Ἰππαρχον
 οἶοντα ὑφ' Ἀρμόδιος καὶ Αριστείδου, τύ-
 ραννον ὄντα, ἀποθανεῖν· καὶ ἐκ ἴσασιν ὅτι
 Ἰππίας μὲν πρεσβύτατος ὢν ἤρχε τῶν Πη-
 ρισφράτες υἱῶν, Ἰππαρχος δὲ καὶ Θεσσαλὸς
 ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτῶ. ὑποτοπήσαντες δὲ τι
 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ παραχρῆμα Ἀρμόδιος
 καὶ Αριστείδου, ἐκ τῶν ξυνειδότην σφίσι,
 Ἰππία μεμηνύσθαι, τῶ μὲν ἀπέχοντο, ὥς
 προειδότες, βεβλόμενοι δὲ, πρὶν ξυλληφθῆ-
 ναι, δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι, τῷ Ἰπ-
 πάρχῳ περιτυχόντες περὶ τὸ Λεωκόριον
 καλέμενον τὴν Παναθηναϊκὴν πομπὴν δια-
 κοσμεῖντι, ἀπέκτειναν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα
 ἔτι καὶ νῦν ὄντα, καὶ ἐν χρόνῳ ἀμνηστέμενα,
 καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἐκ ὀρθῶς οἶοντα· ὥς-
 περ, τοὺς τε Λακεδαιμονίων βασιλεῖας μὴ
 μᾶλλον ψήφῳ προσίθεσθαι ἐκάτερον, ἀλλὰ
 δουεῖν· καὶ τὸν Πυρράχην λόχον αὐτοῖς εἶ-
 ναι, ὃς ἐδ' ἐγένετο πρόποτε. ἔτι αὐτα-

50 ΘΟΥΚΥΔ. Α. κα'. κβ'.

λαίπυρος τοῖς πολλοῖς ἢ ζήτησις τῆς ἀλη-
θείας, καὶ ἐπὶ τὰ ἔτοιμα μᾶλλον τρέ-
πονται.

κα'. Εἰς δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων,
ὅμως τοιαῦτα ἂν τις νομίζων μάλιστα ἀ-
διήλθον, ἔχ' ἀμαρτάνοι· καὶ ὅτε ὡς ποιηταὶ
ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν, ἐπὶ τὸ μείζον κοσ-
μῶντες, μᾶλλον πιστεύων, ὅτε ὡς λογι-
γράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον
τῇ ἀκροάσει, ἢ ἀληθέστερον, ὄντα ἀνέξε-
λεγκτα, καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν
ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνευκτικότερα· εὐ-
ρῆσθαι δὲ ἠγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστά-
των σημείων ὡς παλαιὰ εἶναι, ἀποχρών-
τως. καὶ ὁ πόλεμος ἔστος, καίπερ τῶν ἀν-
θρώπων, ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι, τὸν πα-
ρόντα ἀεὶ μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων
δὲ, τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμάζοντων, ἀπὸ
αὐτῶν τῶν ἔργων σκοπῆσι, δηλώσει ὡμῶς
μείζον γεγεννημένος αὐτῶν.

κβ'. Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστος

et ad ea, quae sunt in promptu, potius se convertunt.

21. Ex his autem *necessariis* signis, quae dixi, si quis res a me narratas, tales potissimum esse ducat, *quales eas esse dixi*; et non potius credat, *eas esse tales*, quales ipsi poetae celebrarunt, *eas* cum ornatu in majus extollentes; neque quales memoriae prodiderunt orationis solutae scriptores, qui, ut auditorum aures capiant, verborum illecebras potius, quam veritatem consecretantur, *quae res* cum nullis nitantur argumentis, pleraeque etiam ob ipsarum vetustatem in fabulas abierunt, ita ut (quod usus obtinuit) nulla fides ipsis habeatur: sed existimet *res istas* ex manifestissimis indiciis *a me* satis accurate peruestigatas, quoad res vetustae peruestigari possunt, hic profecto non erraverit. Et licet homines praesens bellum, in quo gerendo versantur, semper maximum iudicent, eoque finito, vetera vehementius admirentur, tamen iis, qui ex ipsis rebus *certis bella* perpendunt, *hoc bellum superioribus* illis *se* majus fuisse demonstrabit.

22. Et omnia quidem, quae singuli verbis

expresſerunt, aut cum bellum eſſent geſtu-
ri, aut cum jam id gererent, ipſamque re-
rum dictarum exquisitam rationem memo-
ria retinere difficile fuit, cum mihi, qui res
a me ipſo auditas narro, tum etiam aliis, qui
eas aliunde *acceptas* mihi renuntiarunt. Ve-
rum ut ſinguli ſemper de rebus praefenti-
bus ea, quae maxime conſentanea erant,
mihi ad univerſam rerum vere dictarum ſen-
tentiam *ſummamque*, quam proxime *conjec-*
turis accedenti dicere videbantur, ſic *a me*
commemorata ſunt. At vero res in ipſo bel-
lo geſtas, non quas a quolibet audivi, dig-
nas duxi, quas ſcriberem, neque ut mihi vi-
debantur: ſed et eas, quibus ipſe interfui, et
quas ſingulatim ex aliis, quam potui accu-
ratiffime, inveſtigavi. Sed *hae* difficillime
cognoſci poterant, quod illi, qui ſingulis re-
bus interfuerant, dum gererentur, non ea-
dem de rebus iifdem dicerent: ſed prout
quiſque *aut* in alterutros amore propenſior
erat, aut reminifcebatur, *eas ita referret*.
Verum *mea ſcripta*, quia nullae in ipſis ex-
ſtant fabulae, *lectoribus* fortaffe minus ju-
cunda videbuntur. Sed qui rerum geſtarum

ἢ μέλλοντες πολεμήσειν, ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη
 ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν
 λεχθέντων διαμνημονεύσαι ἦν, ἐμοὶ τε ὦν
 αὐτὸς ἤκιστα, καὶ τοῖς ἄλλοθεν ποθεν ἐμοὶ
 ἀπαγγέλλουσιν· ὥς δ' ἂν ἐδόκεν μοι ἕκαστοι
 περὶ τῶν αἰὲ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστα
 εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ζυμ-
 πάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, ἔ-
 τως εἴρηται. τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέν-
 των ἐν τῷ πολέμῳ, ἕκ ἐκ τῆ παραλυσχόν-
 τος πυνθανόμενος ἠξίωσα γράφειν, ἕδ' ὥς ἐ-
 μοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν, καὶ
 παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατόν ἀκρίβειά
 περὶ ἐκάστων ἐπεξελθών. ἐπιπόνως δὲ εὐρί-
 σκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἐκάστοις,
 καὶ ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὥς
 ἐκατέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. καὶ ἐς
 μὲν ἀκρόασιν ἴσως τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν,
 αἰτερπέστερον φανεῖται. ὅσοι δὲ βραλήσονται
 τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν, καὶ
 τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις, κατὰ τὸ ἀν-

θρώπειον, τοιούτων ὄντων καὶ παραπλησί-
ων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ, ἀρκέ-
τως ἔξει. κτῆμά τε ἐς αἰὲ μᾶλλον ἢ ἀ-
γώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ζήγ-
κεται.

κγ'. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐ-
πράχθη τὸ Μηδικόν· καὶ τῷτο ὅμως δυεῖν
ναυμαχίαν καὶ πεζομαχίαν ταχεῖαν τὴν
κρίσιν ἔχε. τότε δὲ τῷ πολέμῳ μῆκος τε
μέγα πρῆβη, παθήματά τε ξυνηνέχθη γε-
νέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ Ἑλλάδι οἷα ἔχ' ἑτε-
ρα ἐν ἰσῷ χρόνῳ. ἔτε γὰρ πόλεις τοσαύ-
τῃ ληφθεῖσαι ἡρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων,
αἱ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούν-
των (εἰσὶ δὲ αἱ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον ἀ-
λισκόμεναι) ἔτε φυγαὶ τοσαύτῃ ἀνθρώπων
καὶ φόνος, ὁ μὲν, κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον,
ὁ δὲ, διὰ τὸ σασιάζειν. τά τε πρότερον
ἀκοῇ μὲν λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον
βεβαιούμενα, ἐκ ἅπιστα καλέσῃ, σεισμῶν τε
πέρι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς καὶ

veritatem spectare volent, et eorum, quae (ut sunt res humanae) rursus aliquando futura sunt ejusmodi, et similia, non plura considerabunt ad judicandum ea esse utilia. Nam mea *Historia* potius ut perpetuum monumentum, quam ludicrum certamen, quod in praesentia audiatur, est composita.

23. Bellorum autem superiorum, id, quod cum Medis est gestum, maximum fuit: hoc ipsum tamen duobus navalibus, et totidem pedestribus proeliis celeriter est finitum. At hujus belli tum longitudo longe processit, tum clades in ipso Graeciae contigerunt, quales eodem temporis spatio nunquam alias. Nam in aliis bellis neque tot urbes captae vastataeque sunt, aliae quidem a barbaris, aliae vero a *Graecis* ipsis bellum inter se gerentibus (nonnullae etiam captae incolas mutarunt) neque tot exilia hominum contigerunt; neque tot caedes aliae quidem propter ipsum bellum, aliae vero propter seditiones commissae. Et quae antea fama quidem ferebantur, sed re ipsa rarius confirmabantur, non incredibilia evaserunt, ut sunt ea, quae traduntur et de terrae-mo-

tibus, qui *in hoc bello* simul et maximam orbis terrarum partem occuparunt, et vehementissimi fuerunt: et solis defectiones, quae frequentiores acciderunt, quam umquam ante memoratae fuerint: et apud nonnullos magnae siccitates, et fames ex ipsis natae, et pestilens morbus, qui *Graeciam* non minimo detrimento affecit, quin etiam quandam *ejus* partem absumsit. Haec enim omnia cum hoc bello simul invaserunt. Ejus autem initium fecerunt Athenienses et Peloponnesii, ruptis tricennalibus foederibus, quae post Euboeam captam inter se fecerant. Cur autem *haec illi* ruperint, causas, et dissidia in primis scripsi, ne quis aliquando requirat, unde tantum bellum inter Graecos sit conflatum. Nam verissimam quidem, sed sermone minime celebratam causam *fuisse* puto, Athenienses, qui quod in dies crederent, et terrorem Lacedaemoniis incuterent, belli movendi necessitatem *ipsis* imposuerint. Sed causae, quae propalam utrinque ferebantur, propter quas ruptis foederibus bellum susceperunt, istae fuerunt,

ἰσχυρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέχον· ἡλίς τε ἐκλεί-
 ψεις, αἱ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τῆ πρὶν
 χρόνῳ μνημονευόμενα ξυνέβησαν· αὖχμοί
 τε ἔσι παρ' οἷς μεγάλοι, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ
 λιμοί. καὶ ἡ ἔχ ἤκιστα βλάβασα, καὶ μέρος
 τί φθείρασα, ἢ λοιμώδης νόσος. ταῦτα
 γὰρ πάντα μετὰ τῆδε τῆ πολέμου ἅμα
 ξυνεπέθετο. ἤρξαντο δὲ αὐτῆς Ἀθηναῖοι καὶ
 Πελοποννήσιοι, λύσαντες τὰς τριακονήτεας
 σπονδὰς, αἱ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ Εὐβοί-
 ας ἄλωσιν. Διότι δι' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας
 ἔγραψα πρῶτον, καὶ τὰς διαφορὰς, τῆ μή
 τινας ζητῆσαί ποτε ἐξ ὅτε τοσούτος πό-
 λεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη. τὴν μὲν γὰρ
 ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λό-
 γῳ, τὰς Ἀθηναίους ἠγᾶμαι, μεγάλους γιγνο-
 μένους, καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς Λακεδαι-
 μονίοις, ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. αἱ δὲ
 ἐς τὸ φανερόν λεγόμεναι αἰτίαι, αἱδ' ἦσαν
 ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες τὰς σπονδὰς, ἐς
 τὸν πόλεμον κατέστησαν.

κδ'. ΕΠΙΔΑΜΝΟΣ, ἔστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον· προσοικῶσι δὲ αὐτὴν Ταυλάνηιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. ταύτην ἀπώκισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δὲ ἐγένετο Φάλιος Εἰρατοκλείδης, Κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὲ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθεὶς. ζυνώκισαν δὲ καὶ τῶν Κορινθίων τινὲς, καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ Δωρικοῦ γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν Εἰπιδαμνίων πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. φασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλὰ, ὡς λέγεται, ὑπὸ πολέμου τινὸς τῶν πραιοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν, καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐσφερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδιώξε τὸς δυναίεας. οἱ δὲ ἀπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐληίζοντο τὸς ἐν τῇ πόλει κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Εἰπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν εἰς τὴν Κέρκυ-

24. EPIDAMNUS est urbs ad dextram
 litora navigantibus Ionium finum versus. Huic
 autem finitimi sunt Taulantii barbari, gens
 Illyrica. Hanc urbem Corcyraei quidem
 missa colonia condiderunt: sed coloniae dux
 fuit Phalius Eratoclidæ *filius*, genere Co-
 rinthius, ab Hercule oriundus, ex metro-
 poli *more ac* instituto prisco accersitus. Non-
 nulli etiam Corinthii, et alii praeterea Do-
 ricae gentis homines ejus coloniae focii fu-
 erunt. Progressu vero temporis, Epidam-
 niorum urbs magna, populoque frequens e-
 valuit. Sed cum *ejus cives* jam multos annos
 (ut fertur) feditionibus intestinis laboras-
 sent, quodam finitimorum barbarorum bello
 attriti, magnaue potentiae parte privati
 sunt. Novissime vero, ante hoc bellum, il-
 lorum plebs potentissimos quosque *cives* e-
 jecit. At illi, cum *inde* discessissent, cum
 barbaris, *ad quos se receperant*, eos, qui in
 urbe erant, terra marique praedabantur. E-
 pidamnii vero, qui in urbe erant, cum *ab*
illis premerentur, Corcyram, ut ad suae co-
 loniae matrem, legatos mittunt, orantes ne
 de perdi sinerent: sed et profugos sibi recon-

ciliarent, bellumque barbarorum finirent. Haec autem supplices in Junonis templo sedentes rogabant. Sed Corcyraei preces *eorum* non admiserunt: at re infecta *eos* remiserunt.

25. Cum autem Epidamnii nullam a Corcyraeis opem sibi latam viderent, ambigebant quonam modo in praesenti rerum statu se gerere deberent. Quare *legatis* Delphos missis, Deum consuluerunt, an Corinthiis, ut coloniae deductoribus, urbem dederent, operamque darent, ut aliquid auxilii ab illis impetrarent. Ille vero ipsis respondit, ut urbem *Corinthiis* dederent, eosque sibi duces assumerent. Epidamnii vero, Corinthum profecti, coloniam oraculi jussu dediderunt, demonstrantes et ipsum suae coloniae ducem Corinthium fuisse, et Dei oraculum declarantes, eosque rogabant, ne se perdi *sinerent*: sed *sibi* opem ferrent. Corinthii vero et propter ipsam causae aequitatem auxilium promiserunt (quia coloniam istam non minus suam, quam Corcyraeorum esse ducebant.) Simul etiam propter odium, quo

ραν πρέσβεις, ὥς μὴ ῥόπολιν ἔσαν, δεόμενοι
μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τῆς
τε φεύγοντας συναλλάξαι σφίσι, καὶ τὸν τῶν
βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ
ικέται κατεζόμενοι ἐς τὸ Ἡραῖον ἐδέοντο.
οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἰκεσίαν οὐκ ἐδέξαντο,
ἀλλ' ἀπράκτως ἀπέπεμψαν.

κέ. Γνόντες δὲ οἱ Επιδάμνιοι ὑδεμίαν
σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὔσαν, ἐν
ἀπόρῳ εἶχοντο θεῶσαι τὸ παρόν· καὶ πέμ-
ψαντες ἐς Δελφούς, τὸν θεὸν ἐπηρώτων εἰ
παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν, ὥς οἰκισαῖς,
καὶ τιμωρίαν τινὰ πειρῶντ' ἀπ' αὐτῶν ποι-
εῖσαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνείλε, παραδῆναι, καὶ ἡ-
γεμόνας ποιεῖσθαι. ἔλθόντες δὲ οἱ Επιδάμνιοι
ἐς τὴν Κόρινθον, κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδο-
σαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀποδύκνυν-
τες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα, καὶ τὸ χρηστήριον δη-
λῶντες. ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν διαφθει-
ρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι. Κορινθιοὶ δὲ κατὰ τε
τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, (νομί-

ζῶντες ἔχῃ ἥσων ἐαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν
 ἢ Κερκυραίων·) ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυ-
 ραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλυν ὄντες ἀποικιο-
 ῦτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες
 γέρα τὰ νομιζόμενα, ὅτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προ-
 καταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ αἱ ἄλλαι
 ἀποικίαι· περιφρονῶντες δὲ αὐτοὺς, καὶ χρημά-
 των δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον
 ὅμοια τοῖς Ἑλλήνων πλεσιπλάτοις, καὶ τῇ ἐξ
 πόλεμον παρασκευῇ δυναιώτεροι. ναυικῶ δὲ
 καὶ πολὺ προέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, καὶ
 κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς
 Κερκύρας, κλέος ἔχοντων τὰ περὶ τὰς ναῦς.
 ἦ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυικόν, καὶ ἦ-
 σαν ἐκ ἀδύνατοι. τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκα-
 τὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς ὅτε ἤρχοντο πολεμεῖν.
 κς'. Πάντων ἐν τούτων ἐγκλήματα ἔ-
 χοντες οἱ Κορινθιοί, ἐπεμπον ἐς τὴν Επί-
 δαμνον ἄσμενοι τὴν ὠφέλειαν, οἰκήτορά τε
 τὸν βεβλόμενον ἵεναι κελεύοντες, καὶ Ἀμπρα-
 κιδῶν καὶ Λευκαδίων καὶ ἐαυτῶν φρενές.

Corcyraeos prosequabantur, quia *Corcyraei*,
 licet essent *Corinthiorum* coloni, ipsos ta-
 men contemnebant. Nam neque in publicis
 solennitatibus consuetos honores *ipsis* tri-
 buebant, neque in sacrificiis, quum viscera
 distribuebant, a viro Corinthio auspicaban-
 tur, quemadmodum caeterae coloniae. Sed
 illos contemnebant, quod pecuniarum co-
 pia, vel ditissimis quibusque illius saeculi
 Graecis pares essent, et bellico apparatu pol-
 lerent, quinetiam classe interdum *se caete-*
ris longe praestare gloriabantur, praeser-
 tim quod Phaeaces Corcyram olim tenuis-
 sent, qui rerum nauticarum gloria florue-
 rant: quamobrem etiam *ipsi* classi parandae
 operam studiosius dabant, nec parum poten-
 tes erant. Nam centum et viginti naves ip-
 sis fuerunt, quum bellum gerere coepe-
 runt.

26. Corinthii igitur, cum omnium ista-
 rum rerum *justas* haberent querelas, auxi-
 lium et Ambraciatarum ac Leucadiorum
 atque suorum *civium* praesidia lubenter E-
 pidamnum miserunt, omnibus, qui illuc ha-

bitandi causa se conferre voluissent, facti eundi potestate. Haec autem praesidia itinere pedestri Apolloniam iverunt, quae erat Corinthiorum colonia, Corcyraeorum metu, ne ab illis mare trajicere prohiberentur. Corcyraei vero, ubi colonos, et praesidia Epidamnum pervenisse, coloniamque Corinthiis deditam intellexerunt, rem iniquo animo tulerunt. Statimque eo cum xxx navibus profecti, dein altera classe, minaciter ipsis imperarunt, ut exsules reciperent (nam Epidamnii exsules Corcyram venerant, demonstrantes monumenta, et cognationem, quam praetendentes, orabant eos, ut se *in patriam* reducerent) et praesidia, quae Corinthii miserant, et *novos* colonos remitterent. Sed Epidamnii, nulla ipsorum imperata fecerunt. Quamobrem Corcyraei cum infesto quadraginta navium exercitu, et exsulibus (ut eos reducere) ac Illyriis *in armorum societatem* assumtis, bellum illis intulerunt. Urbem autem obsidentes, denuntiarunt, ut et de Epidamniis, qui vellet, et peregrini impune abirent, alioqui ut hostes tractatum iri. Sed cum *Epidam-*

πορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς Απολλωνίαν, Κο-
 ρινθίων ἔσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραί-
 ων, μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θά-
 λατταν περαισμένοι. Κερκυραῖοι δὲ, ἐπει-
 δὴ ἦσθητο τὲς τε οἰκήτορας καὶ φρερὲς ἡ-
 κονίας ἐς τὴν Επιδάμνον, τὴν τε ἀποικίαν
 Κορινθίοις δεδομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ
 πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ, καὶ
 ὕψερρον ἐτέρῳ στόλῳ, τὲς τε φεύγοντας ἐ-
 κέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς
 (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν Κέρκυραν οἱ τῶν Επιδ-
 αμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύοντες
 καὶ ζυγγένειαν, ἣν προϊχόμενοι, ἐδέοντο σφᾶς
 κατάγειν) τὲς τε φρερὲς, ἔς οἱ Κορίνθιοι
 ἐπέμψαν, καὶ τὲς οἰκήτορας ἀποπέμπειν.
 οἱ δὲ Επιδάμνιοι ἔδεν αὐτῶν ὑπήκσαν. ἀλ-
 λὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτὰς οἱ Κερκυραῖοι
 ναυσὶ τεσσαράκοντα μεία τῶν φυγάδων, ὡς
 κατάζοντες αὐτὰς, καὶ τὲς Ἰλλυριῆς προσ-
 λαβόντες· προσκαθεζόμενοι δὲ τῇ πόλει,
 προεῖπον, Επιδάμνίων τε τὸν βουλόμενον

ἡ τῶς ξένους, ἀπαθεῖς ἀπιέναι. εἰ δὲ μὴ, ὡς
πολεμίοις χρήσεσθαι. ὡς δὲ ἔκ ἐπείθοντο,
οἱ μὲν Κερκυραῖοι (ἔστι δὲ ἰσθμὸς τὸ χωρί-
ον) ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν.

κζ. Κορίνθιοι δ' ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Επι-
δάμνης ἦλθον ἄγγελοι ὅτι πολιορκεῖναι, πα-
ρεσκευάζοντο στρατιάν· ἡ ἅμα ἀποικίαν ἐς
τὴν Εὔδαμον ἐκέρυσσον, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ
ὁμοίᾳ τὸν βελλόμενον ἰέναι. εἰ δέ τις τοπα-
ραυτικά μὲν μὴ ἐθέλει συμπεῖν, μετέ-
χειν δὲ βέλεται τῆς ἀποικίας, πενήνκοντα
δραχμας καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦ-
σαν δὲ ἡ οἱ πλείοντες πολλοί, ἡ οἱ τὸ ἀρ-
γύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν δὲ καὶ
τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς συμπροπέμ-
ψαι, εἰ ἄρα κωλύοντο ὑπὸ Κερκυραίων
πεῖν. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτὼ
ναυσὶ συμπεῖν, ἡ Παλῆς Κεφαλλήνων,
τέσσαρσι. ἡ Εὔδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ πα-
ρέχον πέντε. Ἑρμιονῆς δὲ, μίαν· ἡ Τροι-
ζήνιοι, δύο· Λευκάδιοι δὲ, δέκα· ἡ Ἀμπρα-

nii illis non parerent, Corcyraei quidem (ille autem locus est isthmus) urbem obsidere coeperunt.

27. Corinthii vero, postquam nuntii Epidamno *ad ipsos* venerunt, qui urbem obsideri nuntiarunt, exercitum parare coeperunt. Simul etiam coloniam Epidamnum deducendam edixerunt, ea lege, ut qui vellet *illuc* iret, pari jure, parique honore cum caeteris civibus futurus. Quod si quis propius cum caeteris navigare nollet, et tamen coloniae particeps esse vellet, numeris quinquaginta drachmis Corinthiis *ei in urbe* remanere licere dixerunt. Fuerunt autem permulti, et qui navigarunt, et qui pecuniam numerarunt. Rogarunt etiam Megareses, ut suis navibus se comitari vellent, si forte suae navigationis cursus a Corcyraeis impediretur. Illi vero cum illis navigare octo navibus parabant, et Palenses Cephalleniorum, quatuor. Epidaurios quoque rogarunt, qui quinque praebuerunt. Heracleionenses vero, unicam. Et Troezenii, duas. Leucadii, decem. Et Ambraciotae, octo. A

Thebanis vero, et Phliafiis pecunias petierunt, ab Eleis naves vacuas et pecunias. Iporum vero Corinthiorum naves triginta, et tria militum gravis armaturae millia parabantur.

28. Postquam vero Corcyraei hunc apparatus audierunt, Corinthum profecti cum Lacedaemoniis, Sicyoniisque legatis, quos sibi adjunxerant, jusserunt Corinthios praefidia et *novos* colonos Epidamno deducere, ut ex urbe, quae ad eos nihil pertineret, quod si eam sibi vindicare pergerent, in Peloponneso, apud illas civitates, de quibus inter utrosque convenisset, volebant jure disceptare; utris autem colonia fuisset adjudicata, hos ea potiri. Quinetiam oraculo Delphico *rem controversam* committere volebant. Sed bellum fieri non sinebant, *idque dissuadebant*: alioqui, si illi vim *sibi* facerent, dicebant se coactum iri auxilii *praeferendi*que causa, illos sibi facere amicos, quos nollent, alterutros eorum, qui potentia tunc praestarent. Corinthii vero ipsis responderunt, si naves et barbaros ab Epidamno ab-

κινῶται, ὁκλῶ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν,
 καὶ Φλιασίους. Ηλείους τε ναῦς τε κενὰς καὶ
 χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρε-
 σκευάζοντο τριάκοντα, καὶ τριχίλιοι ὀπλίται.

κή. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι
 τὴν παρασκευὴν, ἐλθόντες εἰς Κόρινθον με-
 τὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβεων,
 ὥς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τὰς ἐν Ε-
 πιδάμνῳ Φρυγίας τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν,
 ὥς ὁ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνος. εἰ δέ τι ἀν-
 τιποιῶνται, δίκας ἤθελον δῆναι ἐν Πελο-
 ποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφοτέροι
 ζυμβῶσιν. ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῇ εἶναι
 τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. ἤθελον δὲ καὶ
 τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ ἐπιτρέψαι. πό-
 λεμον δὲ ἔκ εἶων ποιεῖν. εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐ-
 τοὶ ἀναγκασθήσεσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βια-
 ζομένων, φίλους ποιεῖσθαι ὥς ὁ βέλονται,
 ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελείας
 ἕνεκα. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς,
 ἥν τὰς τε ναῦς καὶ τὰς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπι-

δάμνη ἀπάγωσι, βυλεύσεσθαι. πρότερον δὲ,
 ὃ καλῶς ἔχειν, τὸς μὲν πολιορκεῖσθαι, ἐ-
 αὐτὸς δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντί-
 λεγον, ἢν καὶ ἐκείνοι τὸς ἐν Εὔδαμνῳ ἀπά-
 γωσι, ποιήσῃν ταῦτα. ἔτοιμοι δὲ εἶναι καὶ
 ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπον-
 δὰς δὲ ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

κθ'. Κορίνθιοι δὲ ὕδεν τέτων ὑπήκον,
 ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες,
 καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, προπέμφαντες
 κήρυκα πρότερον πόλεμον προερχόμενα Κερ-
 κυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέν-
 τε, διχιλίους τὲ ὀπλίταις, ἐπλεον ἐπὶ τὴν
 Εὔδαμνον, Κερκυραίοις ἐναντία πολεμή-
 σοντες. ἐσρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Αἰ-
 σέως ὁ Πελλίικς, καὶ Καλλικράτης ὁ Καλ-
 λίς, καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθης. τῷ δὲ πέζῃ,
 Ἀρχέτιμος τε ὁ Εὐρυτίμς, καὶ Ἰσαρχίδας ὁ
 Ἰσάρχης. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν Ακτίῳ τῆς
 Ἀνακτορίας γῆς, ὃ τὸ ἱερὸν τῷ Ἀπόλλω-
 νός ἐστιν, ἐπὶ τῷ σώματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ

ducerent, se consultaturos. Nam ante, rem non bene se habere *dicebant*, si illi quidem obsiderentur, ipsi vero iudicio contenderent. Contra vero Corcyraei dicebant, se ista facturos, si et illi abducerent eos, qui Epidamni erant. Se etiam paratos esse *dicebant*, ut utrique *suo* loco manerent, foedusque facerent, tantisper dum iudicium fieret.

29. At Corinthii nihil horum facere, nec *ipsis* parere voluerunt: sed postquam ipsorum naves plenae fuerunt, et focii adfuerunt, caduceatore praemisso, qui Corcyraeis bellum prius indiceret, portu solventes cum septuaginta et quinque navibus, et duobus millibus gravis armaturae militum, Epidamnium versus navigarunt, bellum Corcyraeis illaturi. Navibus autem praeerat Aristaeus Pellicae, et Callicrates Calliae, et Timanor Timanthi *filius*. Peditatui vero Archetimus Eurytimi, et Isarchidas Isarchi *filius*. Postquam autem ad agri Anaetorii Actium pervenerunt, ubi templum est Apollinis, in faucibus sinus Ambracii, Corcyraei

caduceatorem ipsis ad Actium praemisissent, qui vetaret *illos* contra se navigare: simul etiam naves impleverunt, et vetustas quidem junxerunt, *et jugis aptarunt*, ut navigationi idoneae essent; alias vero refecerunt. Sed postquam caduceator nihil pacatum a Corinthiis renuntiavit: et ipsorum naves numero octoginta jam expletae fuerunt, (nam quadraginta *naves* Epidamnum obsidebant) obviam *hosti* processerunt, et acie instructa navalem pugnam commiserunt. Et Corcyraei longe superiores fuerunt, et xv Corinthiorum naves profligarunt. Eodem autem die ipsis accidit, ut et illi, qui Epidamnum obsidebant, *Epidamnios* ad deditionem redigerent, ea conditione, ut peregrinos quidem venderent: Corinthios vero in vinculis servarent, donec aliquid aliud *victoribus* videretur de *ipsis statuere*.

30. Post hoc navale proelium Corcyraei, cum trophaeum in Leucimna Corcyrae promontorio statuissent, caeteros quidem captivos, quos ceperant, interfecerunt: Corinthios vero vinctos asservarunt. Postea ve-

κόλπῳ, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμ-
ψαν αὐτοῖς ἐν Ακατίῳ ἀπερῆναι μὴ πλεῖν
ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα ἐπλήρην, ζεύ-
ξαντες τε τὰς παλαιὰς, ὥστε πλωίμους εἶναι,
καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὥς δὲ ὁ κήρυξ
τε ἀπὸ ἡγεῖλεν ἔδδεν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κο-
ρινθίων, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο ἔ-
σαι ὀγδοήκοντα (τεσσαράκοντα γὰρ Επί-
δαμνον ἐπολιόρκεν) ἀνταναγαγόμενοι καὶ πα-
ραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ
Κερκυραῖοι παραπολὺ, καὶ ναῦς πεντεκαίδε-
κα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. Τῇ δὲ αὐτῇ
ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τὸς τὴν Επίδαμνον
πολιορκῆναι παρασῆσασθαι ὁμολογία, ὥστε
τὸς μὲν ἐπὶ ἡλύδας ἀποδόσθαι, Κορινθίους δὲ
δήσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

λ'. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερ-
κυραῖοι τροπαῖον σήσαντες ἐπὶ τῇ Λευ-
κίμνῃ, τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ, τὸς μὲν
ἄλλους ὅς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκλειναν,
Κορινθίους δὲ δήσαντες εἶχον. ὕστερον δὲ, ἐ-

πειδὴ οἱ Κορινθιοί, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσθημέ-
 νοι ταῖς ναυσὶν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον, τῆς
 θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτην τῆς καλ' ἐκεῖνα.
 τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς
 Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς
 ἕτερον, καὶ Κυλλήνην τὸ Ηλείων ἐπίνειον
 ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέχον
 τοῖς Κορινθίοις. τῷ τε χρόνῳ τὸν πλείστον
 μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτην τῆς θα-
 λάσσης, καὶ τὰς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους
 ἐπιπλέοντες ἔφθειρον. μέχρις ἢ Κορίνθιοι
 περίοντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ στρατιάν,
 ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνον, ἐσρατο-
 πεδεύοντο ἐπὶ Ακτίῳ, καὶ περὶ τὸ Χειμέριον
 τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε
 Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι
 φίλλαι ἦσαν. ἀντεσρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ
 Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ ναυσὶ τε καὶ
 πεζῷ. ἐπέπλεον τε ἑδότεροι ἀλλήλοις, ἀλ-
 λά τὸ θέρους τῷτο ἀντικαθεζόμενοι, χει-
 μῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον ἑκάτεροι.

10. quum Corinthii, sociique navali proe-
 lio victi domum rediissent, Corcyraei im-
 perium totius maris, quod est in illis regio-
 nibus, adepti sunt, et navibus ad Leucadem
 Corinthiorum coloniam profecti, agrum va-
 starunt, et Cyllenen, Eleorum navalia, in-
 cenderunt, quod naves pecuniasque Corin-
 thiis prae buissent. Et post illud navale proe-
 lium maxima ejus anni parte, maris illius
 imperium obtinuerunt, et Corinthiorum so-
 cios infesta classe navigantes vexarunt. Do-
 nec Corinthii aestate jam adventante, na-
 vibus, exercituque missio, cum ipsorum so-
 cii laborarent, ad Actium et circa Chimeri-
 um Thesprotidis castra posuerunt, ut et
 Leucadem et caeteras civitates, quotquot
 sibi erant amicae, suo praesidio tutarentur.
 Corcyraei vero et navibus et peditatu in
 Leucimna e regione *hostium* castrametati
 sunt. Et neutri contra alteros navigabant:
 sed ea aestate stativa opposita habentes, hy-
 eme jam adventante domum utrique se re-
 ceperunt.

31. Toto autem post hoc proelium, et insequenti anno, Corinthii graviter ferentes bellum contra Corcyraeos susceptum, naves compegerunt, et navalem expeditionem optime pararunt, remiges cum ex ipsa Peloponneso, tum ex reliqua Graecia cogentes, *eosque* mercede sollicitantes. Corcyraei vero audito illorum apparatu timere coeperunt, et (nam cum nulla Graecorum civitate foedere erant conjuncti, neque aut in Atheniensium, aut Lacedaemoniorum foederibus se adscripserant) visum est ipsis ad Athenienses proficisci, et societatem cum illis contrahere, et operam dare, ut aliquod auxilium ab ipsis impetrarent. Corinthii vero his *rebus* auditis, legatos et ipsi Athenas miserunt, *ut Athenienses orarent*, ne praeter Corcyraeorum classem, ipsorum quoque *classis hostibus* adjuncta, sibi impedimento esset, ne bellum arbitrato suo gererent. Itaque coacta concione in disceptionem venerunt. Atque Corcyraei quidem haec verba fecerunt.

λά. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μεία
 τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν ὕστερον, οἱ Κορίνθιοι
 ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραῖς πόλε-
 μον, ἐναυπηγῶντο, καὶ παρεσκευάζοντο τα-
 κράτις νεῶν σόλον, ἐκ τε αὐτῆς Πελο-
 ποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλά-
 δος ἐρέτας, μισθῶ πείθοντες. πυνθανόμενοι
 δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν,
 ἐφοβῶντο, καὶ (ἦσαν γὰρ ὕδενός Ἑλλήνων
 ἔνσπονδοι, ὕδὲ ἐπεγράφαντο ἑαυτοὺς ὅτε ἐς
 τὰς Αθηναίων σπονδὰς, ὅτε ἐς τὰς Λακε-
 δαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς, ἐλθῶσιν ὡς τοὺς
 Αθηναίους, συμμάχους γενέσθαι, καὶ ὠφέ-
 λειάν τινα πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκε-
 σθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι, πυθόμενοι ταῦτα, ἦλ-
 θον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Αθήνας πρεσβευσόμενοι,
 ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων ναυτι-
 κῷ καὶ τὸ αὐτῶν προσγενόμενον, ἐμπόδιον
 γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον ἢ βέλονται.
 κατασάσης δὲ ἐκκλησίας, ἐς ἀντιλογίαν
 ἦλθον. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἐλέξαν τοιαύδε.

ΛΒ΄. ΔΙΚΑΙΟΝ, ὦ Αθηναῖοι, τὸς
 μῆτε εὐεργεσίας μεγάλης, μῆτε ξυμμα-
 χίας προφειλομένης, ἥκοντας παρὰ τὸς
 πέλας ἐπικυρίας (ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν)
 δεησομένους, ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα
 μὲν, ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μὴ, ὅτι
 γε ἔκ ἐπιζήμια· ἔπειτα δὲ, ὡς καὶ τὴν χά-
 ριν βέβαιον ἔχουσιν. εἰ δὲ τούτων μηδὲν σα-
 φές καταστήσῃσι, μὴ ὀργίζεσθαι ἢν ἀτυ-
 χῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμα-
 χίας τῆς αὐτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες
 ἔχουρά ὑμῖν παρῆξεσθαι, ἀπέστειλαν ἡμᾶς.
 τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρὸς
 τε ὑμᾶς ἐς τὴν χρεῖαν ἡμῖν ἄλογον, καὶ ἐς
 τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἄξύμ-
 φερων. ξύμμαχοί τε γὰρ ὁδενός πω ἐν τῷ
 προτῷ χρόνῳ ἐκέστοι γενόμενοι, νῦν ἄλ-
 λων τῷτο δεησόμενοι ἤκομεν, καὶ ἅμα ἐς
 τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἔρημοι δι-
 αὐτὸ κατέστημεν. καὶ περιέσθηκεν ἡ δοκῆσα
 ἡμῶν πρότερον σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἄλ-

32. 'AEQUUM est, viri Athenienses, ut
 qui ad alios auxilii implorandi causa (quem-
 admodum nos quoque nunc facimus) ve-
 niunt, praesertim si nulla magna beneficia
 existent in eos ante collata, nec ipsis ulla
 cum illis intercedat societas ante inita, pri-
 mum demonstrent sua postulata maxime
 quidem utilitati fore illis, a quibus societa-
 tem, auxiliumque petunt, sin minus, saltem
 non detrimento: deinde vero se firmam
 ipsis gratiam habituros. Sed si nihil ho-
 rum perspicuum fecerint, non indigne fe-
 rant, si *postulata* non impetrarint. Corcy-
 raei igitur persuasum habentes, se haec
 quoque vobis manifeste probaturos, nos
 societatem petituros miserunt. Accidit
 autem, ut idem institutum nobis sit et in-
 consultum apud vos, in hoc negotio, in
 quo vestra opera egemus, et in nostris re-
 bus in praesentia *nobis* parum commo-
 dum. Nam cum nunquam antehac cu-
 jusquam focii voluntarii fuerimus, nunc
 hoc *ipsum* ab aliis petituri venimus, simul
 etiam in praesenti bello, quod cum Co-
 rinthiis gerimus, propter hoc *nostrum pris-*
tum institutum deserti sumus ab omnibus.

‘ Et nostram illam, quae prius prudentia
 ‘ videbatur, quod, societate cum aliis inita,
 ‘ ob amicorum consilia, eorumque arbitrio
 ‘ simul periclitari nollemus, nunc in mani-
 ‘ festam imprudentiam et imbecillitatem
 ‘ constat esse mutatam. Nos igitur soli Co-
 ‘ rinthios in superiore navali proelio repuli-
 ‘ mus. Verum quia majore apparatu tam ex
 ‘ Peloponneso, quam ex reliqua Graecia con-
 ‘ tra nos veniunt, quia etiam videmus nos
 ‘ domesticis tantum viribus fretos non posse
 ‘ incolumēs evadere, simul etiam *quia* mag-
 ‘ num est periculum, *quod caeteris Graecis*
 ‘ *imminet*, si in illorum potestatem rediga-
 ‘ mur; *idcirco* et vestra et cujuslibet alius
 ‘ auxilia implorare *nobis* est necesse. Et ve-
 ‘ nia est danda, si non malitia: sed potius
 ‘ opinionis errore, superiori nostrae quieti
 ‘ res contrarias *nunc* audemus.

33. ‘ Quod si *nos* audieritis, haec no-
 ‘ strae necessitatis societas vobis multis de
 ‘ causis in honorem cedit et emolumentum.
 ‘ Primum quidem, quia *nobis*, qui injuriam
 ‘ accipimus, nec aliis injuriam facimus, o-
 ‘ pem feretis. Deinde vero, quia, si *nos*, in
 ‘ maximarum rerum discrimen adductos, re-

λοτρία ξυμμαχία τῇ τῷ πέλας γνώμῃ
 ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβελία καὶ ἀδένεια
 φαινόμενη. τὴν μὲν ἔν γενομένην ναυμα-
 χίαν αὐτοὶ καταμόνας ἀπεωσάμεθα Κο-
 ρινθίους. ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀ-
 πό Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλά-
 δος ἐφ' ἡμᾶς ὥρμηνται, καὶ ἡμεῖς ἀδύνα-
 τοι ὁρῶμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει
 περιγενέσθαι, καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος εἰ
 ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς· ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ
 ἄλλης παντὸς ἐπικυρίας δεῖσθαι· καὶ ξυγ-
 γνώμη εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μάλ-
 λον ἀμαρτία, τῇ πρότερον ἀπραγμοσύ-
 νῃ ἐναντία τολμῶμεν.

λγ'. Ὑπὸ γένησεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις
 καλὴ ἢ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡ-
 μετέρας χρείας. πρῶτον μὲν, ὅτι ἀδικη-
 μένοις, καὶ ἔχ' ἑτέρας βλάβησι, τὴν ἐπι-
 κυρίαν ποίησεσθε· ἔπειτα, περὶ τῶν με-
 γίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι, ὥς ἂν μά-
 λιστα μετ' ἀειμνήσεσ μαρτυρίαι τὴν χάριν

' καλᾶθησθε. ναυλικόν τε κεκλήμεθα, πλὴν
 ' τῷ παρ' ὑμῖν, πλεῖστον. καὶ σκέψασθε τίς
 ' εὐπραξία σπανιωτέρα, ἢ τίς τοῖς πολε-
 ' μίοις λυπηροτέρα, εἴ ἢν ὑμεῖς ἂν πρὸς
 ' πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμή-
 ' σασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὐτῇ
 ' πάρεσιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ κινδύνου καὶ
 ' δαπάνης διδῶσα ἑαυτήν. καὶ προσέτι φέ-
 ' ρουσα ἐς μὲν τὰς πολλὰς, ἀρετὴν, οἷς δὲ
 ' ἐπαμυνεῖτε, χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς, ἰσχύν.
 ' ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα
 ' πάντα ζυνέβη. καὶ ὀλίγοι συμμαχίας δε-
 ' ὄμενοι, οἷς ἐπικαλῶνται, ἀσφάλειαν καὶ
 ' κόσμον οὐχ ἥσσον διδόντες ἢ ληφόμενοι
 ' παραγίνονται. τὸν δὲ πόλεμον δι' ὅνπερ
 ' χρήσιμοι ἂν εἴημεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἶε-
 ' ται ἔσεσθαι, γνώμης ἀμαρτάνει, καὶ ἑα-
 ' αῖσθάνεται τὰς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ
 ' ἡμετέρῳ πολεμῆσειοντα, καὶ τὰς Κοριν-
 ' θίους δυναμένους παρ' αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν
 ' ἐχθρὰς ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας

cipiatis, beneficium cum aeterno testimo-
 nio quam optime *apud nos* collocabitis.
 Classē autem, vēstra excepta, maximam
 habemus. Quare considerate, quāenam
 magis singularis vestrāe prosperitatis occa-
 sio, quāe vē hostibus dārnosior esse possit,
 quā si *ea* potentiā, quā vobis esse ad-
 jūctā magnae pecuniae, magnaeque gra-
 tiae anteposuissetis, *si inquam* ea nunc ad-
 fit, sponte sua, sine periculo, et sumtu se-
 ipsam *vobis* tradens: praeterea apud mul-
 tos quidē afferens gloriam; illis vero,
 quibus opem feretis, gratiam, et vobis ip-
 sis, potentiam. Quae omnia ex omni tem-
 porum memoria perpauca simul contige-
 runt; paucique sunt, qui *illis*, a quibus belli
 societatem petunt, praesidium ac ornamen-
 tum majus daturi, quā *ab ipsis* accepturi
 veniant. Bellum autem, in quo *vobis* uti-
 les esse poterimus, si quis vestrū sit, qui
 nullum fore arbitretur, *is* profecto falli-
 tur opinione, nec videt, Lacedaemonios,
 vestrāe potentiae metu, belli gerendi cu-
 pidos esse, et Corinthios per se validos
 vobisque inimicos esse, et, dum nos pri-

‘ mos nunc aggrediuntur, viam sibi ad vos
 ‘ invadendos sternere, ne communi odio in
 ‘ eos conspiremus: neve alterutro frustren-
 ‘ tur, ut aut nobis damnum priores infe-
 ‘ rant, aut sibimet firmitudinem comparent.

34. ‘ Cum igitur nos quidem societatem
 ‘ offeramus, vos vero *eam* accipiat, illos
 ‘ antevertere, et insidias anticipare potius,
 ‘ quam insidiantibus contra insidiari, vestrae
 ‘ sunt partes. Quod si dixerint, iniquum
 ‘ esse suos colonos a vobis recipi, discant,
 ‘ omnem coloniam honore prosequi *suam*
 ‘ metropolim, si beneficiis ab ea afficiatur;
 ‘ sed si *ab ea* injuriam accipiat, alienari.
 ‘ Nec enim emittuntur ea conditione, ut
 ‘ sint servi: sed ut cum iis, qui *domi* relin-
 ‘ quuntur, aequali jure sint. Quod autem
 ‘ *isti nobis* injuriam fecerint, perspicuum est.
 ‘ Nam ad iudicium de Epidamni controver-
 ‘ sia provocati, crimina, *quae nobis obji-*
 ‘ *unt*, armis, quam jure persequi maluerunt.
 ‘ Atque *ea*, quae in nos *suos* cognatos faci-
 ‘ unt, vobis sint documento, ne ab ipsis in
 ‘ fraudem inducamini, neve *ipsis*, *auxilium*

ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμέτεραν ἐπιχείρησιν,
 ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθῃ κατ' αὐτῶν μετ'
 ἀλλήλων σῶμεν· μηδὲ δυεῖν φθάσαι ἀ-
 μάρτωσιν, ἢ κακῶσαι ἡμᾶς, ἢ σφᾶς αὐ-
 τὸς βεβαιώσασθαι.

λδ'. Ὑμέτερον δέ γ' αὖ ἔργον προτε-
 ρῆσαι, τῶν μὲν, διδόντων, ὑμῶν δέ, δεξα-
 μένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβλεύ-
 ειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβλεύειν. ἦν
 δὲ λέγῳσιν ὡς ὁ δίκαιον τὸς σφετέρους ἀ-
 ποίκῃς ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθέτωσαν ὡς
 πᾶσα ἀποικία, εὖ μὲν πάχυσσα, τιμᾶ
 τὴν μητρόπολιν, ἀδικεμένη δέ, ἀλλοτρι-
 ᾷται. ὁ γὰρ ἐπὶ τῷ ὄντι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ
 ὁμοιοῖ τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπον-
 ται. ὡς δὲ ἡδίκην σαφές ἐστι. προκληθέν-
 τες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν, πολέ-
 μῳ μᾶλλον ἢ τῷ ἴσῳ ἠβδλήθησαν τὰ
 ἐγκλήματα μελεθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔσω τι
 τεκμήριον ἂν πρὸς ἡμᾶς τὸς συγγενεῖς
 δρῶσιν, ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι

ὑπ' αὐτῶν, δεομένοις τε ἐκ τῆς εὐθείας μὴ
 ὑπεργεῖν, ὃ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μετα-
 μελείας ἐκ τῆς χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις
 λαμβάνων, ἀσφαλέςαίος ἂν διατελοίη.

ΛΕ. Ὑψετε δὲ ἰδὲ τὰς Λακεδαιμονί-
 ων σπονδὰς, δεχόμενοι ἡμᾶς, μηδετέρων
 ὄντας συμμαχίας. εἴρηται γὰρ ἐν αὐ-
 ταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἦτις μη-
 δαμὺ συμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρως
 ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν. καὶ δειπὸν εἰ τοῖσδε
 μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσαι πληρῶν
 τὰς ναῦς, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης
 Ἑλλάδος, καὶ ἔχῃ ἡμῖς ἀπὸ τῶν ὑμετέ-
 ρων ὑπηκόων ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκει-
 μένης τε συμμαχίας εἴρξῃσι, καὶ ἀπὸ τῆς
 ἄλλοθεν ποθεν ὠφελείας. εἴτα ἐν ἀδική-
 ματι θήσονται, πειοθέντων ὑμῶν ἢ δεό-
 μεθα. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ
 πείσαντες ὑμᾶς, ἔξομεν. ἡμᾶς μὲν γὰρ
 κινδυνεύοντας καὶ ἐκ ἐχθρῶς ὄντας, ἀπώ-
 σεαθε. τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυαί ἐχ-

petentibus, ex tempore morem geratis.
 Quem enim minime poenitet beneficio-
 rum in inimicos collatorum, *is* vitam tu-
 tissime degit.

35. Neque vero foedera frangetis, quae
 cum Lacedaemoniis fecistis, si nos reci-
 piatis, quia neutrorum focii fumus. In il-
 lis enim dictum est; Quaecunque de Grae-
 cis civitatibus cum nullis societatem ha-
 bet, ei licere ad utras partes libuerit ac-
 cedere. Et sane iniquum fuerit, si istis
 quidem liceat classem instruere cum ex
 foederatis civitatibus, tum etiam prae-
 terea ex reliqua Graecia, praecipue vero
 ex iis *civitatibus*, quae vestro imperio pa-
 rent: nos vero a praesenti hac, et, *in me-*
dio posita societate, et ab alio undecunque
 auxilio arceant. Deinde vero in criminis
 loco ponant, si persuasum vobis fuerit,
 quod petimus. Nos vero longe maiorem
 vos infimulandi materiam habebimus, nisi
 rem vobis persuadeamus. Nos enim pe-
 riclitantes, nec vobis inimicos repelletis.
 Istos vero, qui sunt vestri hostes, et qui

' contra *vos* veniunt, non solum non impe-
 ' dietis: sed etiam insuper copias ex vestra
 ' ditione *sibi* comparare sinetis, quas non est
 ' aequum: at *oportet* aut illorum quoque
 ' milites mercede conductos impedire, quos
 ' ex agro vestro *cogunt*, aut nobis etiam au-
 ' xilium mittere, quocunque modo vobis
 ' visum fuerit. Potissimum vero *vos nobis*
 ' in societatem aperte receptis opem ferre
 ' *decet*. Multas autem commoditates (quem-
 ' admodum nostrae dictionis initio monui-
 ' mus) *vobis* demonstramus, praecipueque
 ' quod eosdem habemus hostes, (quod cer-
 ' tissimum est argumentum) eosque non in-
 ' firmos: sed qui nocere iis, qui a se defe-
 ' cerint, valeant. Cum autem navalis, ac
 ' non terrestris societas (*vobis*) offeratur, a-
 ' lienatio par non est. Quamobrem *oportet*
 ' *vos* potissimum quidem (si potestis) operam
 ' dare, ut nullos alios classem possidere si-
 ' natis: sin minus, ut eorum amicitiam *vobis*
 ' concilietis, qui *classe* sint munitissimi.

36. ' Si quis vero haec, quae *a nobis* di-
 ' cuntur, utilia quidem existimet: sed me-
 ' tuit, ne iis obsequendo foedera frangat,

ἡρώων ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ
 καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσ-
 λαβεῖν περιόψεσθε, ἣν ἔδίκαιον, ἀλλ' ἢ
 καὶ κείνων κωλύειν τὰς ἐκ τῆς ὑμετέρας
 μισθοφόρους, ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅ,
 τι ἂν πεισθῇτε, ὠφέλειαν· μάλιστα δὲ
 ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους, βοηθεῖν.
 πολλά δὲ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπέμπομεν,
 τὰ συμφέροντα ἀποδείκνυμεν· καὶ μέγι-
 στον, ὅτι οἱ τε αὐτοὶ πολέμιοι ὑμῖν ἦσαν
 (ὅπερ σαφεστάτη πίσις) καὶ ἔτοι ἐκ ἀσ-
 θενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τὰς μελασάντας βλά-
 ψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ ἐκ ἡπειρώτιδος τῆς
 συμμαχίας διδομένης, ἔχ' ὁμοία ἢ ἄλλο-
 τρίωσις· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε,
 μηδὲνα ἄλλον ἔαν κεκτῆσθαι ναῦς. εἰ
 δὲ μὴ ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον
 ἔχειν.

λς'. Καὶ ὅτῳ τάδε συμφέροντα μὲν
 δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι' αὐτὰ
 πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνῶτω τὸ

' μὲν δεδιὸς αὐτῷ ἰχὺν ἔχον τῶς ἐναντίῃς
 ' μᾶλλον φοβῆσον· τὸ δὲ θαρσύν μὴ δεξα-
 ' μένῃ, ἀσθενὲς ὄν πρὸς ἰχϋόντας τῶς ἐχ-
 ' θρῶς, ἀδεέσερον ἐσόμενον. καὶ ἅμα ὃ περὶ
 ' τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλεόν ἢ καὶ τῶν Α-
 ' θηνῶν βυλευόμενος· καὶ ὃ τὰ κράτις αὐ-
 ' ταῖς προνοῶν, ὅταν εἰς τὸν μέλλοντα καὶ
 ' ὅσον ἐπαρόντα πόλεμον, τὸ αὐτίκα πε-
 ' ρισκοπῶν, ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ
 ' μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκείσθαι καὶ πολε-
 ' μῆται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελί-
 ' ας καλῶς παράπλῃς κεῖται, ὥστε μήτε
 ' ἐκεῖθεν ναυτικὸν ἔασαι Πελοποννησίοις
 ' ἐπελθεῖν, τό, τε ἐνθένδε πρὸς τὰ κεῖ πα-
 ' ραπέμψαι, καὶ εἰς τᾶλλα συμφορώτατόν
 ' ἐστίν. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ, τοῖς
 ' τε ζύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον, τῷ δ' ἂν μὴ
 ' προσέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε. τρία μὲν ὄντα
 ' λόγῳ ἄξια τοῖς Ἑλλησι ναυτικά, τὸ
 ' παρ' ὑμῖν, καὶ τὸ ἡμέτερον, καὶ τὸ Κοριν-
 ' θίων. τῶν δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο εἰς

sciāt suū quidem metum viribus arma-
tum adversariis majorem terrorem incus-
surum: fiduciam vero *suam*, si nos in so-
cietatem non receperit, infirmam, poten-
tibus hostibus minus formidolosam futu-
ram. Simul etiam *sciāt ille*, se nunc non
magis de Corcyra, quam de Athenis etiam
consultare, seque non optime illis prospici-
cere, quum praesentem rerum statum, *pa-*
cemque spectans, ad futurum, et tantum
non praesens bellum, urbem *sibi* adjunge-
re dubitat, quae maximis cum momentis
amica redditur inimicave. Sita enim est
in loco opportuno ad trajiciendum in ta-
liam et Siciliam, ita ut nec inde classē
contra Peloponnesios venire sinat, et eam,
quae hinc venit, in illa loca deducat, quin-
etiam aliis in rebus commoditates egregi-
as habet. Ut autem universa et singula in
brevissimam contraham summam, hinc cog-
noscere poteritis, nos non esse deserē-
dos. Cum enim Graecis tres sint classes
memoratu dignae, vestra, et nostra, et Co-
rinthiorum; si harum duas per vestram
negligentiam in unum coire permiseritis,

' et Corinthii nos praeoccuparint, cum Cor-
 ' cyraeis et Peloponnesiis simul navale bel-
 ' lum geretis. Sed si nos *in vestram societatem*
 ' receperitis, majore vestrarum navium nu-
 ' mero, *nostris ad vestras additis*, cum ip-
 ' sis *Peloponnesiis* dimicare poteritis.' At-
 que Corcyraei quidem haec dixerunt. Co-
 rinthii vero post eos haec *verba fecerunt*.

37. ' QUONIAM isti Corcyraei non fo-
 ' lum de se in societatem recipiendis verba
 ' fecerunt: sed etiam se a nobis injuriam
 ' accepisse, et iniquo bello premi, necesse
 ' est, nos quoque utraque de re pauca pri-
 ' mum memorare, atque sic ad reliquam o-
 ' rationem accedere, ut et nostra postulata
 ' *rebus vestris* tutiora mature cognoscatis,
 ' et istorum usum *ac societatem* non sine
 ' causa repudietis. Ajunt autem *isti* se mo-
 ' destiae studio nullius societatem unquam
 ' recepisse. Illi vero hoc institutum sequuti
 ' sunt, maleficii non autem virtutis studio,
 ' quia nullum *suorum* scelerum socium, nul-
 ' lumque testem habere, neque *aliorum o-*
 ' *pem* implorantes erubescere voluerunt. Si-

‘ τὸ αὐτὸ ἐλθεῖν, καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προ-
 ‘ καταλήφονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πε-
 ‘ λοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξά-
 ‘ μενοι δὲ ἡμᾶς ἔχετε πρὸς αὐτὰς πλείοσι
 ‘ ναυσὶ ταῖς ὑμετέραις ἀγωνίζεσθαι.’ Τοι-
 αῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κο-
 ρίνθιοι μετ’ αὐτὰς τοιάδε.

λζ. ‘ ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ, Κερκυραίων
 ‘ τῶνδε ὃ μόνον περὶ τῷ δεῖξασθαι σφᾶς τὸν
 ‘ λόγον ποιησαμένων, ἀλλ’ ὥς καὶ ἡμεῖς τε
 ‘ ἀδικῶμεν, καὶ αὐτοὶ ὅκ ἐικότως πολεμῶν-
 ‘ ται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ
 ‘ ἀμφοτέρων, ἔτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λό-
 ‘ γον ἵεναι· ἵνα τὴν ἀφ’ ἡμῶν τε ἀξιώσιν
 ‘ ἀσφαλέστερον προειδῆτε, καὶ τὴν τῶνδε
 ‘ χρεῖαν μὴ ἀλογίως ἀπώσῃσθε. φασὶ δὲ
 ‘ ξυμμαχίαν, διὰ τὸ σῶφρον, οὐδενός πω
 ‘ δεῖξασθαι· τὸ δ’ ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ ὅκ ἀ-
 ‘ ρετῇ ἐπετεήδουσιν, ξύμμαχόν τε οὐδένα
 ‘ βεβλόμενοι πρὸς τὰδικήματα ἔδὲ μάρτυρα
 ‘ ἔχειν, ἔτε παρακαλῶντες αἰχχύνεσθαι.

• καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα, αὐτάρκη θύσιν
 • κειμένη, παρέχει αὐτὰς δικαστὰς ὧν
 • βλάπτουσι τινὰς μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνηθί-
 • κας γίγνεσθαι, διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τὰς πέ-
 • λας ἐκπλέοντας, μάλιστα τὰς ἄλλας ἀ-
 • νάγκη κατείροντας δέχεσθαι. καὶ τότε
 • τὸ εὐπρεπὲς ἀσπονδον, ἔχ' ἵνα μὴ ξυνα-
 • δικῶσιν ἑτέροις προέβληνται, ἀλλ' ὅπως
 • καταμόνας ἀδικῶσι· καὶ ὅπως ἐν ᾧ μὲν ἂν
 • κραίῳσι βιάζωνται· ἔδ' ἂν λάθωσι, πλεον
 • ἔχουσιν· ἣν δὲ πᾶσι προσλάβωσιν, ὡναι-
 • σχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες (ὥσπερ
 • φασὶν) ἀγαθοὶ, ὅσω ἀληπτότεροι ἦσαν
 • τοῖς πέλαι, τοσῶδε φανερωτέραν ἔξῃν
 • αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν, διδῶσι καὶ δεχομένοις
 • τὰ δίκαια, δεικνύναι.

λή. • Ἀλλ' ἔτε πρὸς τὰς ἄλλας, ὅτε
 • ἐς ἡμᾶς τοιοῖδε εἰσὶν. ἀποικοὶ δ' ὄντες,
 • ἀφεςαῖσι τε διαπαντὺς, καὶ νῦν πολεμῶσι,
 • λέγοντες ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν
 • ἐκπεμφθεῖσαν. ἡμεῖς δὲ ἔδ' αὐτοὶ φη-

mul etiam ipsorum urbs, quae situ est ad
 maleficia committendum appposito, ipsos in-
 juriarum, quas nonnullis faciunt, iudices
 potius constituit, quam ut ex pacto judi-
 ces ab aliis fiant; quod ad alios ipsi rarif-
 sime navigent, alios vero necessitate illuc
 appellentes saepissime excipiant. Atque
 hac in re situm est illud decorum, quod
 praetendunt, se ab aliorum societate ab-
 horruisse; non ut aliorum in sceleribus
 perpetrandis societatem fugerent, sed ut
 soli scelera perpetrarent; utque, ubi qui-
 dem potentiores essent, aliis vim face-
 rent; ubi vero laterent, plus emolumentum
 haberent: et si quid praeterea caperent,
 id impudenter negarent. Sed si (quemad-
 modum praedicant) viri essent boni, quo-
 minus aliorum criminationibus obnoxii e-
 rant, ipsis eo magis suam virtutem osten-
 dere licebat, jure cum aliis disceptando.

38. Sed neque erga alios, neque erga
 nos tales existunt. Nam cum nostri sint
 coloni, tamen cum semper ante a nobis de-
 fecerunt, tum etiam nunc bellum faciunt,
 dicentes se, non ut maleficiis afficerentur,
 emissos. Nos vero respondemus, nec nos

' equidem idcirco ipforum coloniam *in insu-*
 ' *sula Corcyra* collocasse, ut ab ipsis contu-
 ' melia afficeremur; sed ut ipforum duces
 ' essemus, et quoad decet ab illis colere-
 ' mur: caeterae enim coloniae nos hono-
 ' rant, et a *caeteris* colonis maxime diligi-
 ' mur. Atque *hinc* patet, si majori *colonorum*
 ' numero grati sumus, nos istis solis imme-
 ' rito esse ingratos *ac invisos*, neque bel-
 ' lum *ipsis* honeste illaturos fuisse, nisi eti-
 ' am insignem aliquam injuriam accepisse-
 ' mus. Sed, quamvis peccassemus, *tamen* il-
 ' lis quidem gloriosum fuisset, iracundiae
 ' nostrae cessisse; nobis vero foedum *ac in-*
 ' *fame*, eorum moderationi vim attulisse.
 ' Sed petulantia opumque licentia, cum a-
 ' lia multa in nos peccaverunt, tum etiam
 ' Epidamnum, nostrae ditionis coloniam,
 ' dum *bello* vexaretur, *sibi* non vendicarunt;
 ' nobis vero auxilii causa *eo* profectis, per
 ' vim captam retinent.

39. ' Et tamen dictitant, se *hac de re*
 ' iudicio prius disceptare voluisse: quod
 ' *quidem* non illum, qui superior est, et qui
 ' ex tuto ad aliquam disceptationem provo-
 ' cat, oportet videri servare; sed illum, qui

' μὲν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τῶν ὑβρίζουσαι κα-
 ' τοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι
 ' καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζουσαι. αἱ γὰρ ἄλ-
 ' λαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα
 ' ὑπὸ ἀποίκων φερόμεθα. καὶ δῆλον ὅτι
 ' εἰ τοῖς πλείοσιν ἀρέσκοντες ἐσμέν, τοῖσδ'
 ' ἂν μόνοις ἐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν. ὅδ' ἐ-
 ' πιστρατεύοιμεν εὐπρεπῶς, μὴ καὶ διαφερόν-
 ' τως τὶ ἀδικέμενοι. καλὸν δὲ ἦν, εἰ καὶ
 ' ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν, εἶσαι τῇ ἡμε-
 ' τέρα ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν
 ' τῶν μετριότητά. ὕβρει δὲ καὶ ἐξ-
 ' σία πλούτου, πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε
 ' ἡμαρτήκασι, καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν
 ' ὕσαν, κακισμένην μὲν ἐκ προσεποιήσας, ἐλ-
 ' θόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἐλόντες βί-
 ' ᾳ ἔχουσι.

λθ'. ' Καὶ φασὶ δὴ δίκη πρότερον ἐθε-
 ' λῆσαι κρίνεσθαι, ἣν γε ἐκ τὸν πρῶτον
 ' καὶ ἐκ τῆ ἀσφαλῆς προκαλέμενον λέγειν
 ' τί, δοκεῖν δεῖ τηρεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον

τα ἔργα ὁμοίως καὶ τὰς λόγους, πρὶν δια-
 γωνίζεσθαι, καθιστάντα. ἔτοι δ' ἔπρην
 πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγή-
 σαντο ἡμᾶς ἔπεριόψεσθαι, τότε καὶ τὸ
 εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέχοντο· καὶ δεῦρο
 ἤκυσιν, ἔτακεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόνεις,
 ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιῶντες ἔξυμμαχεῖν,
 ἀλλὰ ξυναδικεῖν· καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν,
 δέχεσθαι σφᾶς. ἔς χρεῖν, ὅτε ἀσφαλέ-
 σατο ἦσαν, τότε προσιέναι, καὶ μὴ ἐν ᾧ
 ἡμεῖς μὲν ἡδμήμεθα, ἔτοι δὲ κινδυνεύουσι,
 μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν
 τότε ἔμειλαλαβόντες, τῆς ὠφελείας νῦν
 μεταδώσειε, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπο-
 γινόμενοι, τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον
 ἔξετε· πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύνα-
 μιν, κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν.
 ἐγκλημάτων δὲ μόνων ἀμετόχους, οὕτω
 τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων μὴ κοι-
 νωνεῖν.

ante disceptationem facta verbis aequat. Isti vero non priusquam hanc urbem obsiderent: sed postquam nos *hanc injuriam* non neglecturos existimarunt, tunc vero et istam speciosam juris acquitatem protulerunt. Et *tamen* huc veniunt, quamvis non solum in illis *rebus* peccarint: sed etiam ut nunc non in belli, sed in scelorum societatem suis precibus vos vocent, ac orent ut se, nostros hostes, recipiatis. Quos oportebat, quum a periculis erant remotissimi, tunc *ad vos* accedere; non autem quando nos quidem injuriam *ab illis* accepimus, ipsi vero periclitantur; neque eo tempore, quo vos, nullo fructu ex ipsorum potentia percepto, vestra auxilia *ipsis* jam estis impertituri; et *quo tempore* vos, qui procul ab illorum facinoribus abfuistis, parem culpam apud nos sustinebitis. Jam pridem autem *oportuerat illos*, viribus vobiscum communicatis, communes etiam *rerum casus et eventus* habere. Ut autem solum criminum focii non fuistis, sic etiam horum *eventorum*, quae res gestas sequuntur, vos minime participes esse oportet.

40. 'Quod igitur convenientibus *firmiss-*
' *que* juris argumentis instructi *huc* ad vos
' venerimus, isti vero violenti, ac alieni rap-
' tores sint, *jam* planum est factum. Quod
' autem ipsos salvo jure recipere non possi-
' tis, discere *nunc* oportet. Nam quamvis
' in foedere sit scriptum, cuilibet civitatum
' foederi non adscriptarum licere ad utras
' velit partes se conferre, *tamen* hoc foedus
' ad illos non pertinet, qui in alterius par-
' tis fraudem veniunt: sed *ad illos*, qui, ab
' altera parte non deficientes, salutis prae-
' sidio indigent, et qui *recepti* recipientibus
' (si sapiunt) bellum pro pace non sunt alla-
' turi. Id, quod vobis, nisi nos audiat, is,
' nunc eveniet. Non solum enim istis auxi-
' liares: verum etiam pro foederatis hostes
' nobis eritis. Necesse enim est, si societa-
' tem cum ipsis contrahatis, ipsos quoque
' non absque vobis sese tueri. Sed profecto
' aequum est, vos praecipue quidem neu-
' tros vestris opibus juvare; sin minus, con-
' tra, nobiscum adversus hos quidem pro-
' ficisci, (nam cum Corinthiis foedere con-
' juncti estis: sed cum Corcyraeis ne per
' inducias quidem foedus unquam fecistis)

ΘΟΥΚΥΔ. Α. μ'. ΙΟΙ

μ'. Ὡς μὲν ἔν αὐτοῖ τε μέλ' προσ-
 ἡκόντων τῶν τοῦ δικαίου κεφαλαίων ἐς
 ὑμᾶς ἐρχόμεθα, καὶ οἶδε βίαιοι καὶ πλεο-
 νέκται εἰσὶ, δεδήλωται. ὥς δὲ ἐκ ἂν δι-
 καίως αὐτοὺς δέχοισθε μαθεῖν χρή. εἰ
 γὰρ εἰρήναι ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐξεῖναι παρ'
 ὁποτέρους τὶς τῶν ἀγραφῶν πόλεων βέ-
 λεται ἐλθεῖν, καὶ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων
 ἴσῃν ἢ ξυνθήκῃ ἐσὶν, ἀλλ' ὅστις μὴ ἄλλων
 ἑαυτὸν ἀποσερῶν, ἀσφαλείας δεῖται, καὶ
 ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, εἰ σωφρονέσσι, πό-
 λεμον ἂντ' εἰρήνης ποιήσῃ. ὁ νῦν ὑμεῖς
 μὴ πειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε ἂν. οὐ γὰρ
 τοῖσδε μόνον ἐπὶ κερκοῖ ἂν γένοισθε, ἀλλὰ
 καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων, πολέμιοι. ἀνάγκη
 γὰρ, εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ
 ἄνευ ὑμῶν τέτῃς. καίτοι δίκαιοί γ' ἐσὲ,
 μάλιστα μὲν ἐκποδῶν σῆναι ἀμφοτέροις,
 εἰ δὲ μὴ, τὸναντίον, ἐπὶ τέτῃς μεθ' ἡ-
 μῶν ἵεναι. (Κορινθίοις μὲν γε ἐνσπονδοί
 ἐσὲ, Κερκυραίοις δὲ ἑδὲ δι' ἀνακωχῆς πώ-

' ποτ' ἐγένεσθε) καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστά-
 ' ναι, ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους θέ-
 ' χεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, Σαμίων ἀπο-
 ' τάντων, ψῆφον προσθέμεθα ἐναντίαν ὑ-
 ' μῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα
 ' ἐψηφισμένων εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύνειν· φα-
 ' νερώς δὲ ἀνλείπομεν, τὸς προσήκουσας συμ-
 ' μάχης αὐτὸν τινα κολάζειν, εἰ γὰρ τὸς
 ' κακὸν τι δρωῖντας δεχόμενοι τιμωρήσεε,
 ' φανεῖται καὶ ἂ τῶν ὑμετέρων ἔκ ἐλάσσω
 ' ἡμῖν πρόσσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐ-
 ' τοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε.

μαΐ. ' Δικαιώματα μὲν ἔν ταῦδε πρὸς
 ' ὑμᾶς ἔχομεν ἱκανά, κατὰ τὸς Ἑλλήκων
 ' νόμους. παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος,
 ' τοιάνδε, ἣν ἔκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπ-
 ' τειν, ἔδ' αὖ φίλοι, ὥς ἐπιχρηῆσθαι, ἀντι-
 ' δοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φάμεν χρη-
 ' ναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντες ποτε
 ' πρὸς τὸν Αἰγινήτων ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ
 ' πόλεμον, παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐ-

neque legem constituere, ut qui ab alteris
defecerint, *ab alteris* recipiantur. Nam
ne nos quidem olim, cum Samii a vobis
defecissent, et caeteri Peloponnesii varias
sententias tulissent, *dubitantes* an ipsis
auxilium esset ferendum, sententiam vo-
bis contrariam tulimus: sed aperte contra
illos diximus, suos quemque socios perse-
qui debere. Nam si eos, qui aliquod faci-
nus patrarint, *in vestram societatem* reci-
piatis, et opem *illis* feratis, erunt etiam ex
vestris *sociis* non pauciores, qui ad nos pa-
lam transibunt, legemque contra vos ip-
sos potius, quam contra nos condetis.

41. Atque haec quidem sunt, quae a-
pud vos de jure nostro dicere habuimus,
quae ex Graecorum institutis fatis sunt
firma: vos vero monemus et oramus, ut
eam nobis gratiam referatis, quam no-
bis in praesentia referendam censemus;
quia non inimici sumus, ut vos laedamus,
neque contra, *amici tales*, ut *vestra libera-*
litate abutamur. Cum enim olim ante res
Medicas in bello contra Aeginetas geren-
do longarum navium penuria laboraretis,
viginti naves *commodo* a Corinthiis ac-

‘ cepistis. Quod nostrum beneficium, et il-
 ‘ lud *alterum, quod vobis* contra Samios de-
 ‘ *dimus*, quum propter nos Peloponnesii
 ‘ auxilium ipsis non tulerunt, peperit vobis
 ‘ de Aeginetis quidem victoriam, de Samiis
 ‘ vero ultionem. Atque iis temporibus hoc
 ‘ factum est, quibus potissimum homines,
 ‘ qui adversus hostes suos eunt, propter
 ‘ vincendi studium caetera negligunt. Nam
 ‘ pro amico habent eum, qui *sibi* navat o-
 ‘ peram, licet ante fuerit inimicus: et e
 ‘ *contra*, hostis loco ponunt, qui adversatur,
 ‘ quamvis *ante* fuerit amicus; siquidem vel
 ‘ res domesticas propter praesentis conten-
 ‘ tionis studium male curant.

42. ‘ Quae vobiscum reputantes, et si
 ‘ qui sunt inter vos natu minores, haec ex
 ‘ maioribus natu cognoscentes, parem gra-
 ‘ tiam nobis dignemini referre: neque exi-
 ‘ stimetis haec quidem, quae dicuntur a
 ‘ *nobis*, esse iusta; alia vero, si bellum ori-
 ‘ atur, esse utilia. Nam in quo quis minime
 ‘ peccat, utilitas potissimum *inde* sequitur.
 ‘ Et imminentis belli periculum (quo Cor-
 ‘ cyraei vos terrent, et ad injuriam *nobis*
 ‘ faciendam hortantur) adhuc est incertum.

λάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὐτῇ τε καὶ ἡ ἐς
 Σαμίς, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐ-
 τοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέχεν ὑμῖν Αἰγινή-
 των μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλα-
 σιν. καὶ ἐν καιροῖς τοῖςτοις ἐγένετο οἷς μά-
 λις αἰνῶντες ἐπ' ἐχθρὸς τὰς σφετέρους
 ἰόντες, τῶν ἀπάντων ἀπερίοπτοί εἰσι πα-
 ρὰ τὸ νικᾶν. φίλον τε γὰρ ἡγῶνται τὸν
 ὑπεργῶντα, ἢν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦ·
 πολέμιόν τε τὸν ἀντισάντα, ἢν καὶ τύχη
 φίλος ὦν· ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκῆα χεῖρον τί-
 θενται φιλονεικίας ἔνεκα τῆς αὐτίκα.

μβ'. Ὡν ἐνθυμηθέντες, καὶ νεώτερός τις
 παρὰ πρεσβυτέρους αὐτὰ μαθὼν, ἀξιάτω
 τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι· καὶ μὴ νομί-
 ση δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ζύμφορα
 δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό, τε γὰρ
 ζυμφέρον, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχισα ἀμαρτιά-
 νοι, μάλισα ἐπελαι· καὶ τὸ μέλλον τοῦ
 πολέμου (ὧ φοβοῦντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι
 κελεύουσιν ἀδικεῖν) ἐν ἀφανεί ἔτι κεῖται·

' καὶ ἔκ' ἄξιον, ἐπαρθέντας αὐτῷ, φανεράν
 ' ἔχθραν ἤδη καὶ ἐμέλλουσιν πρὸς Κοριν-
 ' θίους κτήσασθαι· τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρό-
 ' τερον διὰ Μεγαρέας ὑποφίας σῶφρον ὑ-
 ' φελεῖν μᾶλλον. ἡ γὰρ τελευταία χάρις
 ' καιρὸν ἔχουσα, καὶ ἐλάσων ἢ, δύναται
 ' μεῖζον ἐγκλημα λῦσαι. μὴδ' ὅτι ναυλικῶς
 ' ζυμμαχίαν μεγάλην διδούσι, τούτῳ ἐ-
 ' φέλκεσθε. τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τῶς ὁμοίους,
 ' ἐχυρωτέρα δύναμις, ἢ τῷ αὐτίκα φανε-
 ' ρῶ ἐπαρθέντας, διὰ κινδύνων τὸ πλεον
 ' ἔχειν.

μγ'. ' Ἡμεῖς δὲ περιπεπλωκότες οἷς ἐν
 ' τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς
 ' σφετέρους ζυμμάχους αὐτόν τινα κολά-
 ' ζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιῶμεν κο-
 ' μίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφε-
 ' ληθέντας, τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ
 ' οἷ' ἴσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τῷτον ἐκεί-
 ' νον εἶναι τὸν καιρὸν ἐν ᾧ ὁ, τε ὑπεργῶν,
 ' φίλος μάλιχα, καὶ ὁ ἀντιπᾶς, ἐχθρὸς. καὶ

Nec vos decet eo commotos, manifestas ac
 praesentes inimicitias contra Corinthios
 jam suscipere: quin potius prudentiae e-
 rit vestrae, pristinas suspiciones, propter
 Megarenses susceptas, minuere. Postre-
 mum enim beneficium opportune colla-
 tum, licet sit parvum, *tamen* majus gravi-
 usque crimen diluere potest. Neque vero
 eo alliciamini, quod ad belli societatem
 vobis ingentem classem offerunt. Nam ho-
 minibus *conditione* paribus nullam injuri-
 am facere firmior est potentia, quam si,
 repentina praesentium commodorum spe-
 cie elati, majora *quaedam* non sine peri-
 culis acquiramus.

43. Cum igitur in ea inciderimus, quae
 nos ipsi olim Lacedaemone diximus, suos
 quemque socios punire *jus esse*; nunc ut
 idem obtineamus a vobis postulamus, ut-
 que, quando nostris suffragiis adjuti et
sublevati fuistis, ne vestra sententia nos
 oppugnetis, sed parem gratiam referatis,
 memores hoc illud esse tempus, quo potis-
 simum ille, qui suam operam alteri navat,
 est amicus, et qui adversatur, inimicus: ne-

‘que Corcyraeos istos nobis invitis in societatem recipiatis, neque ipsis opem feratis, qui *nobis* injuriam faciunt. Haec si feceritis, et ex officio et dignitate vestra agetis, vestrisque rebus optime consulitis.’ Haec autem et Corinthii dixerunt.

44. Athenienses vero, utrisque auditis et concione bis coacta, in priore quidem rationes Corinthiorum non minus *quam Corcyraeorum* probarunt. In posteriore vero, mutato consilio, statuerunt nullam quidem belli societatem cum Corcyraeis facere, ut eosdem et inimicos et amicos ducerent: (si enim adversus Corinthios Corcyraei ipsos secum navigare jussissent, foedera, quae ipsis cum Peloponnesiis erant, rupta fuissent.) Sed *tantum* subsidiariam societatem fecerunt, ut alteri alterorum agro mutuam ferrent opem, si quis adversus Corcyram, vel Athenas, vel eorum socios iret. Nam bellum contra Peloponnesios vel sic fore ipsis videbatur; neque pati volebant, ut Corcyra, quae tantam classem habebat, in Corinthiorum potestatem veniret: sed eos quam maxime inter se collidere *volebant*, ut cum

Κερκυραίους τε τέσδε, μήτε ξυμμάχους
δέχησθε βία ἡμῶν, μήτε ἀμύνητε αὐτοῖς
ἀδικῶσι. καὶ τὰδε ποιῶντες, τὰ προσήκον-
τά τε δράσετε, καὶ τὰ ἄριστα βελεύσεσθε
ὑμῖν αὐτοῖς.' Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι
εἶπον.

μδ'. Αθηναῖοι δὲ, ἀκῶσαντες ἀμφοτέρων,
γενομένης καὶ δις ἐκκλησίας, τῇ μὲν πρότερά
ἐχῆσαν τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τὰς λό-
γους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν, Κερκυραί-
ους ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τὰς
αὐτὰς ἐχθρὰς καὶ φίλους νομίζην· (εἰ γὰρ ἐπὶ
Κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμ-
πλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς, αἱ πρὸς Πελο-
ποννησίους σπονδαί.) ἐπιμαχίαν δὲ ἐποίη-
σαντο, τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, εἴαν τις ἐπὶ
Κέρκυραν ἢ, ἢ Ἀθήνας, ἢ τὰς τέτων ξυμ-
μάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησί-
ους πόλεμος καὶ ὥς ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν
Κέρκυραν ἐβάλλοντο μὴ προέσθαι τοῖς Κοριν-
θίοις, ναυλικὸν ἔχουσιν τὸν πλοῦτον, συγκρῆν

119 ΘΟΥΚΥΔ. Α. μέ. μς'.

δὲ ὁτιμάλισα αὐτὰς ἀλλήλοις, ἵνα ἀδοξενε-
σέροισι ὕσιν, ἣν τι δέη, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς
ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν, ἐς πόλεμον καθι-
στῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικε-
λίας καλῶς ἐφάνειο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν πα-
ράπλῳ κεῖσθαι.

μέ. Τοιαύτη μὲν γνώμη οἱ Ἀθηναῖοι
τὰς Κερκυραῖας προσεδέξαντο, καὶ τῶν Κο-
ρινθίων ἀπελθόντων, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα
ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθῆς. Ἐσραλήγει
δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιος τε ὁ Κίμμωνος, καὶ
Διότιμος ὁ Στρομβίχης, καὶ Πρωτέας ὁ Επι-
κλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν
Κορινθίοις, ἣν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι, καὶ
μέλλωσιν ἀποβαίνειν, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι
χωρίον οὕτω δέ, κωλύειν κατὰ δύναμιν.
προεῖπον δὲ ταῦτα, τοῦ μὴ λύειν ἔνεκα
τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνῶνται ἐς
τὴν Κέρκυραν.

μς'. Οἱ δὲ Κορινθιοί, ἐπειδὴ αὐτοῖς πα-
ρεσκευάσθω, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυ-

invalidioribus (si quid opus esset) et Corinthiis et aliis, qui classem habebant, bellum capefferent. Simul etiam haec insula ad trajiciendum in Italiam et Siciliam in opportuno loco sita ipsis videbatur.

45. Hoc igitur consilio Athenienses in societatem Corcyraeos receperunt, nec multo post Corinthiorum discessum, decem naves illis auxilio miserunt. Illarum autem duces erant, Lacedaemonius Cimmonis, Diotimus Strombichi, et Proteas Epiclis filius. Ipsis vero praeceperunt, ne cum Corinthiis pugnarent, nisi contra Corcyram navigarent, et facere descensiones vellent, aut contra aliquod ipforum oppidum venirent. Nam ita demum se ipsis permittere dixerunt, ut illos pro viribus impedirent. Haec autem ideo praeceperunt, ne foedera frangerent. Illae igitur naves in Corcyram per tulerunt.

46. Corinthii vero, postquam res omnes ad proelium necessariae paratae fuerunt, cum CL navibus adversus Corcyram cursum

direxerunt, quarum erant, Eleorum, decem; Megarensium, duodecim; Leucadiorum, decem; Ambraciotarum, xxvii; Anaëtoriorum, una; ipsorum vero Corinthiorum, xc. Harum vero fui praefecti cum singularum civitatum erant, tum vero etiam Corinthiorum Xenoclides Euthyclis *filius*, cum quatuor collegis. Postquam autem ad continentem Corcyrae oppositam in unum convenerunt, a Leucade vela facientes ad Chimerium agri Thesprotici appulerunt. Est autem portus, et supra eum exstat urbs nomine Ephyre, procul a mari sita, in ea agri Thesprotici parte, quae Elaeatis vocatur. Juxta hanc palus Acherusia in mare sese exonerat: Acheron vero fluvius, (a quo etiam cognomen est nata) per agrum Thesproticum fluens, in ipsam defertur. Fluit et Thyamis amnis, Thesprotidem Cestrinemque disterminans, intra quos Chimerium promontorium eminet. Corinthii igitur ad istam continentis partem appulerunt, atque *hic sua* castra posuerunt.

εἰ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ Ηλείων
 μὲν, δέκα, Μεγαρέων δὲ, δώδεκα· καὶ Λευ-
 καδίων, δέκα, Αμπρακιωτῶν δὲ, ἑπτὰ καὶ
 εἰκόσι, καὶ Ανακτορίων, μία· αὐτῶν δὲ Κο-
 ρινθίων, ἑννεήκοντα. στρατηγοὶ δὲ τέττων ἦ-
 σαν μὲν καὶ καλὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων
 δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλῆς, πέμπτος αὐ-
 τός. ἐπειδὴ δὲ προσέμιζαν τῇ κατὰ Κέρ-
 κυραν ἡπεύρω, ἀπὸ Λευκάδος πλεονίης, ὁρ-
 μίζουσαι εἰς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς.
 ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται
 ἀπο θαλάσσης, ἐν τῇ Ελαιάτιδι τῆς Θεσ-
 πρωτίδος Εφύρη. ἔξεισι δὲ παρ' αὐτὴν Α-
 χερσσία λίμνη εἰς τὴν θαλάσσαν. διὰ δὲ
 τῆς Θεσπρωτίδος Αχέρων ποταμὸς ῥέων
 ἐσβάλλει εἰς αὐτὴν, ἀφ' ἧ καὶ τὴν ἐπωνυμί-
 ας ἔχει. ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς, ὁρί-
 ζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεφρίνην, ὣν ἐνὸς
 ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν ἔν Κο-
 ρινθίοις τῆς ἡπεύρας ἐνταῦθα ὁρμίζονται τε
 καὶ στρατόπεδον ἐποίησαντο.

114 ΘΟΥΚΥΔ. Α. μζ'. μή'.

μζ'. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι ὥς ἦσθοντο αὐ-
τὰς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ
ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἦρχε Μεικιάδης, καὶ Αἰσι-
μίδης, καὶ Εὐρύβατος, ἐσρατοπεδεύσαντο ἐν
μια τῶν νήσων αἱ καλεῖσθαι Σύβοια. καὶ αἱ
Ατλικάι δέκα παρῆσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμ-
νῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν, καὶ
Ζακυνθίων χίλιοι ὀπλίται βεβοηθηκότες.
ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορινθίοις ἐν τῇ ἡπείρῳ
πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες.
οἱ γὰρ ταύτῃ ἡπειρῶται αἰεὶ ποτε φίλοι
αὐτοῖς εἰσιν.

μή'. Επειδὴ δὲ παρεσκεύασο τοῖς Κο-
ρινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία, ἀνή-
γοντο ὥς ἐπὶ ναυμαχίᾳ ἀπὸ τῆ Χειμερὸς
νυχλὸς. καὶ ἅμα ἕω πλέοντες, καθορῶσι τὰς
τῶν Κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ
σφᾶς πλεύσας. ὥς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους,
ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας
Κερκυραίων, αἱ Ατλικάι νῆες, τὸ δὲ ἄλλο
αὐτοὶ ἐπέϊχον, τρία τέλη ποιήσαντες τῶν

47. Corcyraei vero, postquam intellexerunt illos contra se navigare, centum et decem naves *rebus omnibus ad pugnam necessariis* expleverunt, quibus praeerant Miciades, Aesimides, et Eurybatus, et castra metati sunt in una insularum, quae Sybota vocantur; aderant autem *ipsis* et decem Atticae naves. Ipsorum vero peditatus erat in Leucimna promontorio, et *cum eo* mille gravis armaturae milites, quos Zacynthii auxilio ipsis miserant. In *proxima* vero continente Corinthiis quoque praesto erant multi de barbaris, qui opem *ipsis* tulerant. Nam qui continentis illam partem incolunt, illis semper sunt amici.

48. Corinthii vero, postquam *res omnes ad pugnam necessariae* paratae fuerunt, sumtis trium dierum cibariis, a Chimerio noctu solverunt eo animo, ut proelium navale committerent; primoque diluculo navigantes, Corcyraeorum naves altum tenentes et contra se venientes conspexerunt. Ubi vero in mutuum conspectum venerunt, adversam aciem instruxerunt, atque in dextro Corcyraeorum cornu Atticae naves collocatae

fuerunt, alterum vero ipsi tenuerunt, factis tribus navium agminibus, quorum singuli singuli praetores, qui tres erant, imperabant. Hunc igitur in modum Corcyraei aciem instruxerunt. At apud Corinthios dextrum cornu tenebant naves Megarenses, et Ambracienfes. In medio vero *agmine* reliqui focii, ut cuique forte obtigerat, positi fuerunt. Sinistrum vero ipsi Corinthii tenebant cum velocissimis quibusque navibus oppositi Atheniensibus et dextro Corcyraeorum *cornu*.

49. Postquam vero signa utrinque subblata, concurrentes proelium navale commiserunt, multos utrique gravis armaturae milites, multos sagittarios, et jaculatores in foris *ac tabulatis navium* habentes, vetusto adhuc more imperitius instructi. Acre quidem erat hoc navale proelium, sed non etiam pariter artificiosum: at pedestri pugnae similis. Nam ubi inter se configere coepissent, non facile divelli poterant, cum praeter multitudinem turbaque navium, tum etiam quod ad victoriam obtinendam maxime con-

ἔων, ὧν ἦρχε τριῶν στρατηγῶν ἑκάστῃ εἰς.
 τῷ μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο. Κορινθίοις
 τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶ-
 χον, καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες· κατὰ δὲ τὸ μέ-
 σον, οἱ ἄλλοι ζύμμαχοι ὡς ἕκαστοι. εὐώνυ-
 μον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι, ταῖς ἄριστα
 τῶν νεῶν πλεόσαις, κατὰ τὰς Ἀθηναίους καὶ
 τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων, εἶχον.

μθ'. Ξυμμιζάντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα
 κατέροις ἦρθη, ἑναυμάχουν, πολλοὺς μὲν
 ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέρω ἐπὶ τῶν κα-
 ταστρωμάτων, πολλὰς δὲ τοξότας τε καὶ
 ἄκοντιδας· τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον
 ἐπιπαρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία
 μακροτέρα, τῇ μὲν τέχνῃ, ὅχι ὁμοίως. πεζο-
 μαχία δὲ τοπλέον προσφερὴς ἔσα, ἐπειδὴ
 ἡ γὰρ προσβάλλοιεν ἀλλήλοισι, καὶ ῥαδίως ἀ-
 πελύοντο, ὑπὸ τε τῇ πλήθει καὶ ὅχλῳ τῶν
 νεῶν· καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τῇ
 καταστροφῇ ὀπλίταις ἐς τὴν νίκην, οἱ κα-
 ταστάντες ἐμάχοντο, ἡσυχάζουσιν τῶν νε-

ὦν. διέκπλοι δ' ἐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῶ
 ῥώμῃ τοπλέον ἐναυμάχων, ἢ ἐπισήμῃ. παν
 ταχῇ μὲν ἔν πολὺς θόρυβος, καὶ ταραχῶ
 δὴς ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ἣ αἱ Ἀττικαὶ νῆε
 παραγιγνόμεναι τοῖς Κερκυραίοις, εἶπη
 ἐζοῖντο, φόβον μὲν παρῆχον τοῖς ἐναντίοις
 μάχης δὲ ἐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ
 τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τ
 δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει. Οἱ γὰρ
 Κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτῆς τρεψάμε
 νοι, καὶ καλαδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἡπει
 ρον, καὶ μέχρι τῆς στρατοπέδου πλεύσαντες αὐ
 τῶν, καὶ ἐπεκβάντες, ἐνέπρησάν τε τὰς σκη
 νὰς ἐρήμους, καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταῦ
 τη μὲν ἔν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἦσαν
 σῶντό τε, καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτην.
 δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύ
 μῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν ἐ
 κοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσοις πλήθους ἐκ τῆς δ
 ὥξεως ἔ παρουσῶν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀρῶν
 τῆς Κερκυραίους πιεζομένους, μᾶλλον ἢ

stabant militibus super *navium* tabulatis, qui navibus quietis pugnam statariam committebant. Nullae autem navium perruptiones erant; sed animis et robore magis, quam scientia, pugnabant. Ubique igitur magnus tumultus, et proelium valde turbulentum erat; in quo naves Atticae, quae Corcyraeis, sicubi *ab hoste* premerentur, praesto erant, metum quidem hostibus incutiebant: sed proelii initium non faciebant, quod *earum* praefecti metuerent Atheniensium interdictum. Dextrum autem Corinthiorum cornu maxime laborabat. Corcyraei enim, cum eos xx navibus in fugam vertissent, et dispersos ad continentem usque persequuti fuissent, et usque ad eorum castra navigassent, et in terram descendissent, tentoria deserta incenderunt, et pecunias diripuerunt. Hac igitur in parte Corinthii eorumque socii vincebantur, et Corcyraei vincebant. At in sinistro, ubi ipsi Corinthii erant, longe superiores erant, quia ex minore numero xx naves Corcyraeorum in hoste persequendo occupatae aberant. Athenienses vero cum Corcyraeos premi viderent, jam minus dis-

simulanter *illis* opem tulerunt : primum quidem ab omni impressione in adversarios facienda sibi temperantes. Sed postquam *Corcyraei* in fugam apertam, *minimeque dubiam* se dederunt, et Corinthii *illis* instare coeperunt, tunc vero unusquisque manum ad opus admovit, nec ullum amplius erat discrimen : sed eo necessitatis sunt compulsi, ut Corinthii et Athenienies inter se manus confererent.

50. Sed versis in fugam hostibus, Corinthii alveos navium, quas demerferant, religatos non traxerunt : at transcurrentes, ad homines potius trucidandos, quam vivos capiendos, se converterunt. Et suos amicos per ignorantiam interficiebant, quia illos, qui in dextro cornu erant, superatos fuisse nesciebant. Nam cum multae essent utrorumque naves, et late mare occuparent ; postquam manus inter se conseruerunt, non facile dignoscere poterant, quinam victores, aut qui victi essent. Hoc enim navale proelium Graecorum, cum Graecis commissum, navium numero omnia superiora longe superavit. Corinthii vero, postquam Corcy

ἀπροφασίως ἐπεκέρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι, ὥς μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπειδὴ δὲ ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς, καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργα πᾶς εἶχετο ἡδὴ καὶ διεκέκριτο ὅδεν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσον ἐς τοῦτο ἀνάγκης ὥς ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τὰς Κορινθίους καὶ Αθηναίους.

ν'. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης, οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἴλκον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν ἃς καλαδύσειαν· πρὸς δὲ τὰς ἀνθρώπους ἐτραποντο, φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν· τὰς τε αὐτῶν φίλους (ἐκ ἡσθημένοι ὅτι ἡσθηλοὶ οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα) ἀγνοῶντες ἐκλείνον. πολλῶν γὰρ νεῶν ὅσων ἀμφοτέρων, καὶ ἐπιπολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχυσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμιζαν ἀλλήλοις, ὁ ῥαδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιῶντο ὅποιοι ἐκράτουν, ἢ ἐκρατῶντο. ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἑλλησι πρὸς Ἕλληνας, νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τὰς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι

ἐς τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τὰς νεκρὰς
 τὰς σφετέρους ἐτράποντο· καὶ τῶν πλείστων
 ἐκράτησαν, ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύ-
 βωτα, οἳ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν
 βαρβάρων προσέβεβηθήκει. ἔστι δὲ τὰ Σύ-
 βωτα, τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος. τῷ-
 το δὲ ποιήσαντες, αὐθις ἀθροισθέντες ἐπέπλε-
 ον τοῖς Κερκυραίοις. οἳ δὲ ταῖς πλωίμοις, καὶ
 ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν,
 καὶ αὐτοὶ ἀνιεπέπλεον, δείσαντες μὴ ἐς τὴν
 γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. ἤδη δὲ ἦν
 ὁψέ, καὶ ἐπεπαύνητο αὐτοῖς ὥς ἐπὶ πλεον, καὶ
 οἱ Κορίνθιοι ἕξαπίνης πρύμναν ἐκρῆοντο, κα-
 τιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλεύ-
 σας· ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθὰς ἐξέπεμψαν
 οἱ Ἀθηναῖοι, δείσαντες (ὅπερ ἐγένετο) μὴ
 νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι, καὶ αἰσφέτεραι δέκα
 νῆες ὀλίγα ἀμύνειν ὥσι.

να'. Ταύτας ἔν προιδόντες οἱ Κορίνθιοι,
 καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι ἔχ-
 ὄσας ἐώρων, ἀλλὰ πλείους, ἐπανεχώρουν.

raeos ad terram usque sunt persequuti, ad navium fragmenta, tabulasque colligendas, et ad suorum cadavera suscipienda se converterunt. Et maxima eorum parte potiti sunt, ita ut ea ad Sybota comportarint, quo terrestres barbarorum copiae ad opem *ipsis* ferendam venerant. Sybota autem est desertus Thesprotidis portus. Hac re gesta, rursus collecti Corcyraeos *infesta classe* petierunt. Illi vero cum *suis* navibus, quae ad navigationem adhuc erant aptae, et quotquot erant reliquae, una cum Atticis, et ipsi *infesta classe* obviam *hosti* prodierunt, veritine *illi* in suum agrum descendere conarentur. Jam autem erat diei serum, clamorque militaris ad concursum sublatus fuerat, quum Corinthii repente in puppim remigare coeperunt, xx naves Atheniensium contra se navigantes conspicati, quas post illas decem priores miserant Athenienses, veriti (id, quod accidit,) ne Corcyraei vincerentur, neve suae decem illae naves ob numeri paucitatem ab illis vim propulsare non possent.

51. Corinthii igitur has mature conspicati, et non quot cernebant, sed plures A-

thenis venire suspicati, sensim retro abire coeperunt. At Corcyraei eas non videbant, (veniebant enim unde manifeste *ab ipsis* conspici non poterant) et Corinthios in puppim remigare mirabantur; donec quidam, qui naves viderant, illas contra se navigare dixerunt. Tunc vero et ipsi recefferunt. Jam enim noctis tenebrae erant: Corinthii vero navibus averfis abierunt diversi. Ita autem alteri ab alteris diremti sunt, et haec navalis pugna sub nocte finita est. Cum autem Corcyraei castra apud Leucimnam haberent, illae viginti naves Atticae, quibus Glaucôn Leagri et Andocides Leogorifilius praeerant, per media cadavera et naufragia delatae, in castra venerunt, non multo postquam conspectae fuerunt. Corcyraei vero (erat enim nox) timuerunt ne hostiles essent: sed postea *illas* agnoverunt, et in suas stationes receperunt.

52. Postridie vero, et triginta naves Atticae, et Corcyraeorum quotquot ad navigationem erant aptae, navigarunt in portum, qui est in Sybotis, ubi Corinthii sta-

τοῖς δὲ Κερκυραίοις (ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον
ἐκ τῆς ἀφανῆς) ἔχ' ἐωρῶντο, καὶ ἐθαύμαζον
τῆς Κορινθίης πρύμναν κρηομένους. πρὶν τι-
νὲς ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέ-
ουσι· τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν. ξυνεσκά-
ταξε γὰρ ἤδη, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀποτραπό-
μενοι τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. ἔτῳ μὲν ἡ
ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμα-
χία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ Κερκυραί-
οις στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ, αἱ
εἴκοσι νῆες αἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐταί, ὧν
ἦρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρος καὶ Ἀνδοκίδης
ὁ Λεωγόρος, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων
προσκομιθεῖσαι, κατέπλεον ἐς τὸ στρατό-
πεδον, καὶ πολλῶν ὑσερον ἢ ὥφθησαν. οἱ δὲ Κερ-
κυραῖοι (ἦν γὰρ νύξ) ἐφοβήθησαν μὴ πολέ-
μια ὦσιν, ἐπεὶ δὲ ἐγνώσαν, καὶ ὤρμισαντο.

ιβ'. Τῇ δὲ ὑσεραῖα ἀναγόμεναι αἵτε
Ἀττικαὶ τριάκοντα νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων
ὅσαι πλώϊμοι ἦσαν, ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν
ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι

ὥρμην, βυλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ, τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ παραλαζάμενοι μείεώρως, ἡσύχαζον, ναυμαχίας δ' διανοόμενοι ἄρχειν ἐκόντες, ὄρωντες προσγεγεννημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Αθηναίων ἀκραιφνεῖς, καὶ σφίσι πολλά τὰ ἀπορα ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, ὅς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν ἔκ ὅσων τῶν νεῶν, ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. τὸ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν, ὅπη κομιοῦσιν, δεδιότες μὴ οἱ Αθηναῖοι, νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, ἔκ ἐῷσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

ιγ'. Ἔδοξεν ἔν αὐτοῖς, ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐμβεβάσαντας, ἄνευ κηρυκῆς προπέμψαι τοῖς Αθηναίοις, καὶ πείραν ποιήσασθαι, πέμψαντές τε ἔλεγον τοιαῦτα. ‘ ΑΔΙΚΕΙΤΕ, ‘ ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, πολέμους ἄρχοντες, καὶ ‘ σπονδὰς λύνετε. ἡμῖν γὰρ πολεμῖες τῆς ‘ ἡμετέρης τιμωρμένοις ἐμποδῶν ἴσασθε, ‘ ὅπλα ἀναιρεόμενοι. εἰ δὲ ὑμῖν γνώμη ἐστὶ

tionem habebant, eo animo, ut cognosce-
rent an proelio navali certare vellent. Illi
vero, navibus a terra provectis, et acie in
alto instructa, quiescebant, quia sponte sua
proelii initium facere in animo non habe-
bant, quod integras Atheniensium naves ac-
cessisse, sibi que multas difficultates accidisse
viderent, cum propter captivos, quos in na-
vibus habebant, de quorum custodia erant
solliciti, tum etiam quod in loco deserto na-
ves reficere non possent. Sed de reditu ma-
gis erant solliciti, considerantes qua ratione
domum se recipere possent, veriti ne Athe-
nienses, foedera rupta esse existimantes, quia
ad manus venerant, se illinc navigare non
sinerent.

53. Placuit igitur ipsis, viros, in scapham
impositos, sine caduceo ad Athenienses prae-
mittere, et eorum mentem explorare. Per
illos autem, quos miserunt, haec verba fe-
cerunt. ‘ Injuste facitis, Athenienses, quia
‘ bello nos laceffitis, et foedera frangitis.
‘ Nobis enim, hostes nostros ulciscuntibus,
‘ impedimento estis, quia arma contra nos
‘ sumta fertis. Quod si vobis est animus nos

‘ impedire, ne contra Corcyram, aut alio,
 ‘ si quo libeat, navigemus, et foedera rum-
 ‘ pitis; nos, qui hic adsumus, primos com-
 ‘ prehendite, et ut hostes tractate.’ Illi i-
 gitur haec dixerunt. Quotquot vero ex
 Corcyraeo exercitu *Corinthios* audierant,
 sublato clamore statim dixerunt, illos et
 comprehendendos et interficiendos esse. Sed
 Athenienses hoc responsum *illis* dederunt.
 ‘ Nec bello vos laceessimus, viri Peloponne-
 ‘ sii, nec foedera frangimus. Sed istis Cor-
 ‘ cyraeis fociis *nostris* auxilio venimus. Si
 ‘ quam igitur aliam in partem velitis navi-
 ‘ gare, non impedimus. Sed si contra Cor-
 ‘ cyram aliquemve Corcyraeorum locum
 ‘ navigetis, pro viribus *hoc* non negligemus.’

54. Cum autem Athenienses hoc respon-
 sum *illis* dedissent, Corinthii quidem se ad
 navigationem pararunt, ut domum redirent;
 et in Sybotis, quae sunt in continente, tro-
 phaeum statuerunt. At Corcyraei navium
 fragmenta, tabulasque et cadavera ad se de-
 lata susceperunt, ejecta et fluctibus, et ven-

' κωλύειν τε ἡμᾶς ἐπὶ Κέρκυραν, ἢ ἄλ-
 ' λωσε, εἴποι βουλόμεθα, πλεῖν, καὶ τὰς
 ' σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τῷδε πρώτους λα-
 ' βόντες, χρήσαθε ὡς πολεμίοις.' Οἱ μὲν
 δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ
 μὲν στρατόπεδον ὅσον ὑπήκυσεν, ἀνεβόησεν
 εὐθὺς λαβεῖν τε αὐτὸς καὶ ἀποκλῆναι. οἱ δὲ
 Ἀθηναῖοι τοιάδε ἀπεκρίναντο. ' ΟΥΤΕ
 ' ἄρχομεν πολέμῳ, ὦ ἄνδρες Πελοποννή-
 ' σιοι, ἔτε τὰς σπονδὰς λύομεν· Κερκυραί-
 ' οισ δὲ τοῖσδε συμμαχοῖς ἔσι βοηθοὶ ἔλθο-
 ' μεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βούλεσθε
 ' πλεῖν, ἢ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν
 ' πλευσεῖσθε, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τὶ χάριον,
 ' ἢ περιφόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν.'

νδ'. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκρινα-
 μένων, οἱ μὲν Κορίνθιοι τὸν τε πλοῦν τὸν
 ἐπ' οἴκῳ παρεσκευάζοντο, καὶ τροπαῖον ἔ-
 σησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ Συβότοις. οἱ δὲ
 Κερκυραῖοι τὰ τε ναυάγια καὶ νεκρὸς ἀνεί-
 λοντο τὰ κατὰ σφᾶς, ἐξενεχθέντα ὑπὸ τε τῷ

ῥᾷ καὶ ἀνέμῳ, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς διεσκέ-
 δασεν αὐτὰ πανταχῇ· καὶ τροπαῖον ἀντέ-
 στησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενι-
 κηκότες. γνώμη δὲ ἑκάτεροι τοιαῦδε τὴν νί-
 κην προσεποιήσαντο. Κορίνθιοι μὲν, κρατή-
 σαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ
 ναυάγια πλεῖστα καὶ νεκρὰς προσκομίσασθαι,
 καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους ἕκ ἑλάσ-
 σους χιλίων, ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἐβ-
 δομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι
 δὲ, τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες,
 καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ
 κατὰ σφᾶς αὐτὰς ναυάγια, καὶ νεκρὰς, καὶ
 ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρη-
 ὄμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι, ἰδόντες τὰς
 Ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἦλθον ἕκ ἀντέ-
 πλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τρο-
 παῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν
 ᾔδειον.

νέ· Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπὶ
 οἴκῳ, Ανακλῶριον, ὃ ἔστιν ἐπὶ τῷ σώματι τῷ

to, qui noctu ortus ea in varias partes dis-
jecerat. Et in Sybotis, quae sunt in insula,
vicissim et ipsi trophaeum tanquam victo-
res statuerunt. Hoc autem consilio victori-
am utrique sibi vendicarunt. Corinthii qui-
dem, quod navali proelio ad noctem usque
vicissent, ita ut plurima navium fragmen-
ta et militum cadavera recepissent, et cap-
tivos non pauciores mille haberent, et sep-
tuaginta circiter naves demersissent, tro-
phaeum statuerunt. Corcyraei vero, quod
xxx. ferme naves profligassent, et, post A-
theniensium adventum, navium fragmenta
ad se delata, militumque cadavera sustulif-
sent; quodque pridie Corinthii in puppim
remigantes ipsis, se paulatim recipientes,
cessissent, naves Atticas conspicati, et, cum
adversus eos ivissent, ex Sybotis *sibi* non oc-
currissent; hisce de causis trophaeum sta-
tuerunt. Hoc igitur modo utrique se vic-
tores existimabant.

55. Corinthii vero, illinc domum navi-
gantes, Anactorium, quod in ore sinus Am-

bracii situm est, per fraudem ceperunt: (erat enim ipsis commune cum Corcyraeis,) et, Corinthiis colonis in eo collocatis, domum redierunt. Et Corcyraeorum octingentos, qui servi erant, vendiderunt, ducentos et quinquaginta vinctos affervarunt, eosque diligenter ac officiose curarunt, ut *in patriam* reversi Corcyram ipsorum ditioni adjungerent. Eorum autem plerique potentia principes erant civitatis. Sic igitur Corcyra in bello contra Corinthios gesto superstes remansit, Atticaeque naves domum inde reverterunt. Haec autem fuit prima causa belli, a Corinthiis contra Athenienses suscepti, quod illi cum Corcyraeis contra se foederatos navali proelio certassent.

56. Post haec autem statim accidit, ut hae quoque simultates inter Athenienses et Peloponnesios orirentur, quae ad bellum gerendum illos compulerunt. Cum enim Corinthii hoc studerent, ut ipsos Athenienses ulciscerentur; Athenienses, quod eorum i

Αμπρακιῦ κόλπῳ, εἶλον ἀπάτῃ· (ἦν δὲ
 κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων) καὶ καταστή-
 σαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας, ἀνε-
 χώρησαν ἐπ' οἴκῳ· καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκ-
 τακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δέλοι, ἀπέδοντο, πεν-
 τήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλαττον,
 καὶ ἐν Ψεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς
 τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσαι-
 αν. ἐτύγγαχον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ
 πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν οὖν
 Κέρκυρα ἔτῳ περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν
 Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Αθηναίων ἀνεχώ-
 ρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένε-
 το τῷ πολέμῳ τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Αθη-
 ναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μέγα Κερκυ-
 ραίων ἐναυμάχον.

νς'. Μετὰ ταῦτα δι' εὐθύς καὶ τάδε
 συνέβη γενέσθαι τοῖς Αθηναίοις καὶ Πελο-
 ποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ
 Κορινθίων πρᾶσσόντων ὅπως τιμωρήσωνται
 αὐτοὺς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν

οἱ Ἀθηναῖοι, Ποτιδαάτας, οἱ οἰκῶσιν ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, ὄντας Κορινθίαν ἀποίκας, ἑαυτῶν δὲ ζυμμάχας φόρος ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν, καὶ ὁμήρους δύναι· τὰς τε ἐπιδημιουργὰς ἐκπέμπειν, καὶ τολοιπὸν μὴ δέχεσθαι, ἅς κατὰ ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἐπεμπον· δείσαντες μὴ ἀποσῶσιν, ὑπὸ τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τὰς τε ἄλλας τὰς ἐπὶ Θράκης ζυναποσήσωσι ζυμμάχας.

νζ'. Ταῦτα δὲ πρὸς τὰς Ποτιδαάτας οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεσκευάζοντο εὐθύς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν. οἱ τε γὰρ Κορίνθιοι φανερώς διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμῳ, ζύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὢν. ἐπολεμώθη δὲ ὅτι Φιλίππῳ τῷ ἑαυτῷ ἀδελφῷ καὶ Δέρδῃ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιστάμενοις οἱ Ἀθηναῖοι ζυμμαχίαν ἐποίησαντο· δειδιῶς τε ἐπρασεν, ἑς τε τὴν Λακεδαιμόνα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένη-

nimicitias haberent suspectas, Potidaeatas, qui in Pallenes isthmo habitant, Corinthiorum colonos, suosque socios et vectigales, muros Pallenem versus *aedificatos* demoliri, et obsides dare jusserunt; et magistratus expellere, nec in posterum recipere, quos Corinthii quotannis mittebant: veritine a Perdicca et Corinthiis sollicitati, a se deficerent, caeterosque socios, qui in Thracia erant, ad defectionem secum traherent.

57. Haec autem Athenienses contra Potidaeatas statim post navale proelium ad Coryram commissum moliri coeperunt. Nam et Corinthii aperte *Atheniensibus* erant infensi, et Perdiccas Alexandri *filius*, Macedonum Rex, *eorum* hostis erat, cum ante socius et amicus esset. *Ideo* autem factus est *eorum* hostis, quod cum Philippo fratre suo et Derda, communiter bellum contra se gerentibus, Athenienses societatem fecissent: cumque sibi *ideo* metueret, missis Lacedaemonem *viris*, operam dedit, ut bel-

lum inter ipsos *Athenienses* et Peloponnesios oriretur, et Corinthios sibi conciliavit, ut Potidaea defectionem *ab Atheniensibus* faceret. Quinetiam cum Chalcidensibus, et Bottiaeis, qui sunt in Thracia, egit, ut una *cum Potidaeatis* defectionem facerent: existimans, si civitates istas agro suo finitimas haberet focias, se bellum cum illis facilius *adversus Athenienses* gesturum. Quae cum cognovissent Athenienses, et harum civitatum defectionem praeoccupare vellent, (triginta enim naves, et mille gravis armaturae milites in ejus agrum *jam* miserant, ductu Archestrati Lycomedis *fili*i, cum decem aliis collegis *eo* profecti,) mandarunt navium praefectis, ut et obsides a Potidaeatis acciperent, et *urbis* muros demolirentur, et accurate caverent, ne proximae civitates defectionem facerent.

58. At Potidaeatae, missis ad Athenienses legatis, si forte ipsis persuadere possent, ne quid novi de se statuerent, Laedæmonem etiam cum Corinthiis profecti

ται αὐτοῖς πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τὰς
 Κορινθίους προσεποιεῖτο, τῆς Ποτιδαίας ἔ-
 νεκα ἀποσάσεως. προσέφερε δὲ λόγους καὶ
 τοῖς ἐπὶ Θρᾷκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττῆαίσι
 ξυναποσῆναι νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦ-
 τα ἔχοι ὅμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾶον ἂν
 τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιῆσθαι. ὧν οἱ
 Αθηναῖοι αἰσθόμενοι, καὶ βεβλόμενοι προκα-
 ταλαμβάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποσάσεις
 (ἔτυχον γὰρ τριάκοντα ναῦς ἀποσέλλον-
 τες καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν, αὐτῷ
 Ἀρχεστράτῃ τῷ Λυκομήδῃ μετ' ἄλλων δέ-
 κα στρατηγῶντος) ἐπισέλλουσι τοῖς ἄρχ-
 οῖς τῶν νεῶν, Ποτιδαιατῶν τε ὁμήρους λα-
 βεῖν, καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλη-
 σίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀ-
 ποσῆσονται.

νή. Ποτιδαίαται δὲ πέμψαντες μὲν
 καὶ παρ' Αθηναίους πρέσβεις, εἴπως πείσει-
 αν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδὲν, ἔλθόν-
 τες δὲ καὶ εἰς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κοριν-

θίων, ἔπρασον ὅπως ἐτοιμάσαντο τιμω-
 ρίαν, ἣν δέη. ἐπειδὴ ἔκ τε Αθηναίων ἐκ
 πολλῶν πράσσοντες ἔδεν εὐρόνιο ἐπιτήδειον,
 ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ
 σφας ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη τῶν Λα-
 κεδαιμονίων ὑπέχοντο αὐτοῖς, ἣν ἐπὶ Πο-
 τίδααν ἴωσιν Αθηναῖοι, ἐς τὴν Αττικὴν
 ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τῆτον
 ἀφίσταται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοτθιαίων,
 κοινῇ ξυνομόσαντες· καὶ Περδίκκας πείθει
 Χαλκιδέας, τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις ἐ-
 κλιπόνους, καὶ καταβαλόνους, ἀνοικίσασθαι
 ἐς Ολυμπον, μίαν τε πόλιν ταύτην ἰχυ-
 ρὰν ποιήσασθαι. τοῖς τε ἐκλείπῃσι τού-
 τοις, τῆς ἐαυτῶν γῆς τῆς τε Μυγδονίας πε-
 ρὶ τὴν Βολλὴν λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως
 ἂν ὁ πρὸς Αθηναίους πόλεμος ᾗ. καὶ οἱ μὲν
 ἀνωκίζοντό τε, καθαυρῶνες τὰς πόλεις, καὶ
 ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο.

νθ'. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Αθηναί-
 ων ἀφικνῶνται ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης, καὶ κα-

egerunt, ut, si foret opus, auxilium *Lacedaemonii* pararent. Ubi vero, opera diu consumpta, nihil pacati ab Atheniensibus impetrare potuerunt, sed naves *eorum* in Macedonia et in se pariter veniebant, et summi Lacedaemoniorum Magistratus ipsis promiserunt, se, si Athenienses contra Potidaeam irent, in Atticam irrupturos; tunc demum cum Chalcidensibus et Bottiaeis communiter conjurati *ab Atheniensibus* defece-
runt. Perdiccas quoque Chalcidensibus persuasit, ut, relictis et excisis urbibus maritimis, commigrarent Olynthum, et hanc unam urbem *a mari remotiorem* communirent. Illis autem, qui *pristinas suae patriae sedes* relinquebant, cum sui, tum etiam Mygdonii agri partem, quae est circa paludem Bolben, dedit incolendam, quamdiu bellum contra Athenienses *susceptum* duraret. Atque illi quidem urbes demoliti in loca mediterranea commigrarunt, et ad bellum se parare coeperunt.

59. At triginta Atheniensium naves in Thraciam pervenerunt, et Potidaeam, alias-

que civitates *jam* defecisse reppererunt. Duces vero existimantes se cum praesentibus copiis non posse *simul* gerere bellum et adversus Perdiccam, et civitates, quae defecerant, in Macedoniam, quo etiam ante missi fuerant, se converterunt. Quo postquam pervenerunt, cum Philippo, et Dardae fratribus, qui ex locis mediterraneis *in Macedoniam* cum exercitu irruerant, arma junxerunt, ut bellum *Perdiccae* facerent.

60. Interea vero Corinthii, cum Potidaea descivisset, et Atticae naves circa Macedoniam essent, illi oppido timentes, et domesticum existimantes periculum, miserunt cum de suis voluntarios, tum etiam de caeteris Peloponnesiis mercede conductos, mille et sexcentos, omnes gravis armaturae milites, et quadringentos leviter armatos. Illis autem praecerat Aristeus Adimanti *filius*; et propter ejus amicitiam potissimum, plurimi voluntarii milites Corintho eum sequuti sunt. Semper enim Potidaearum studiosus fuerat. Et quadragesimo die post

ταλαμβάνουσι τήν τε Ποτιδαίαν καὶ τᾶλ-
 λα ἀφεσηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ
 ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε Περδίκχαν πολεμεῖν
 τῇ παρῶσῃ δυνάμει, καὶ τὰ ξυναφεσῶτα
 χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ'
 ὅπερ καὶ τοπρότερον ἐξεπέμποντο. καὶ κατα-
 σάντες, ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου, καὶ τῶν
 Δέρδου ἀδελφῶν, ἀνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβλη-
 κόντων.

Ξ. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι, τῆς Ποτι-
 δαίας ἀφεσηκίας, καὶ τῶν Αττικῶν νεῶν περὶ
 Μακεδονίαν ἔσων, δεδιότες περὶ τοῦ χωρίου,
 καὶ οἰκτεῖον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, πέμπουσιν
 ἑαυτῶν τε ἐθελοντάς, καὶ τῶν ἄλλων Πε-
 λοποννησίων μισθῶ πείσαντες, ἑξακοσίους
 καὶ χιλίους τὸς πάντας ὀπλίτας, καὶ ψιλὸς
 τετρακοσίους. ἐστράτηγαι δὲ αὐτῶν Αριστεύς
 ὁ Αδαιμάνης, καὶ Φιλίαν τε αὐτῷ ἔχῃ ἡ-
 κισα οἱ πλεῖστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐ-
 θελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς Ποτιδα-
 αταῖς αἰεὶ ποτε ἐπιτήδειος. καὶ ἀφικνῶνται

τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης, ἢ Ποτίδαια ἀπέσκη.

ξα'. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθύς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεσῶσι καὶ πέμπουσιν, ὡς ἦσθοντο καὶ τὰς μετὰ Ἀριστεύς ἐπιπαρόντας, διχιλίους ἑαυτῶν ὀπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς, πρὸς τὰ ἀφεσῶτα, καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιᾶδος πέμπτον αὐτῶν στρατηγόν. οἱ ἀφικόμενοι εἰς Μακεδονίαν πρῶτον, καταλαμβάνουσι τὰς προτέρους χιλίους Θέρμην ἄρτι ἡρηκότας, καὶ Πύδναν πολιορκήσας. προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ζυμβασιν ποιησάμενοι καὶ ζυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτὸς κατήπειγεν ἡ Ποτίδαια, καὶ ὁ Ἀριστεύς παρεληλυθώς, ἀπανίστασθαι ἐκ τῆς Μακεδονίας· καὶ ἀφικόμενοι εἰς Βέρροϊαν, ἀκείθην ἐπιστρέψαντες, καὶ πειράσαντες πρῶτον τὴν χωρίαν, καὶ ἔχ' ἐλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτίδαιαν, τριχιλίοις μὲν ὀπλίταις

Potidaeae defectionem in Thraciam per-
venerunt.

61. Nuntius autem de istarum civita-
rum defectione Atheniensibus statim est il-
latus. Qui, cum intellexissent illos etiam,
qui cum Aristeo erant, *eo* praeterea adve-
nisse, ex suis bis mille gravis armaturae mi-
lites, et quadraginta naves, Calliamque Cal-
liadis *filium* cum quatuor collegis praefec-
tum, in loca, quae defecerant, miserunt.
Qui, simul ac in Macedoniam pervenerunt,
illos mille priores jam Therma potitos, et
Pydnam obsidentes offenderunt. Pydnam
autem et ipsi castris, copiisque junctis op-
pugnarunt: sed postea, facta pace et socie-
tate necessaria inita cum Perdicca, quod Po-
tidaea et Aristei adventus eos urgeret, ex
Macedonia recesserunt. Et Berrhoeam pro-
fecti, et inde reversi, eoque oppido prius
tentato, nec expugnato, itinere pedestri Po-
tidaeam versus iverunt, cum tribus milli-
bus militum gravis armaturae ex suis, prae-

terea vero cum multis sociis, et sexcentis Macedonum equitibus, qui cum Philippo, Pausaniaque erant: simul etiam septuaginta naves oram maritimam legebant. Et lente progressi, tertio die Gigonum pervenerunt, ibique castra posuerunt.

62. At Potidaeatae, et Peloponnesii, qui cum Aristeo erant, Atheniensium adventum expectantes, in Isthmo, prope Olynthum castra posuerant, et mercatum extra urbem agebant. Socii autem totius quidem peditatus ducem elegerunt Aristeum; equitatus vero, Perdiccam. Protinus enim ab Atheniensibus iterum defecerat, et, Io-lao duce in suum locum substituto, Potidaeatas in bello juvabat. Hoc autem erat Aristei consilium, cum exercitu quidem, quem in Isthmo secum habebat, Athenienses diligenter observare, si contra se venirent; Chalcidenses vero, et socios, qui extra Isthmum erant, et ducentos equites, quibus praecerat Perdiccas, Olynthi manere, et

ἐαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ζυμμάχων πολλοῖς,
ἵππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ
Φιλίππου καὶ Πausανίης. ἅμα δὲ νῆες πα-
ρέπλεον ἐβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προ-
ϊόντες, τριταῖοι ἀφίκοντο εἰς Γίγωνα, καὶ
ἐσρατοπεδεύσαντο.

ΞΕ'. Ποτιδαίαται δὲ καὶ οἱ μετὰ Αριστέ-
ως Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τῆς Αθη-
ναίων, ἐσρατοπεδεύοντο πρὸς Ολύνθω ἐν τῷ
ἰσθμῷ· καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποί-
ητο. στρατηγὸν μὲν ἔν τῃ δὴ περὶ παντὸς
οἱ ζυμμάχοι ἤρηντο Αριστέα, τῆς δὲ ἵππου,
Περδίκαν. ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν τῶν
Αθηναίων, καὶ ζυνεμάχει τοῖς Ποτιδαί-
ταις, Ἰόλαον ἀντ' αὐτῷ καταστήσας ἀρ-
χοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τῇ Αριστέως, τὸ μὲν
μετ' ἐαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντα ἐν τῷ ἰσθμῷ,
ἐπιτηρεῖν τῆς Αθηναίων ἣν ἐπίωσι, Χαλ-
κιδέας δὲ, καὶ τῆς ἔξω ἰσθμοῦ ζυμμάχους, καὶ
τὴν παρά Περδίκου διακοσίαν ἵππων ἐν
Ολύνθω μένειν· καὶ ὅταν Αθηναῖοι ἐπίσφας

χωρῶσι, κατὰ νώτε βοηθησίας ἐν μέσῳ πα-
 εἶν αὐτῶν τὰς πολεμίας. Καλλίας δ' αὖ
 ὁ τῶν Αθηναίων στρατηγός, καὶ οἱ ξυνάρχοι
 τες, τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας καὶ τῶν
 ξυμμάχων ὀλίγους ἐπὶ Ολύμπῳ ἀποπέμψα-
 σιν, ὅπως εἰργασίῃ τοὺς ἐκείθεν ἐπισιοῦναι
 αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον, ἐχώ-
 ρησεν ἐπὶ τὴν Πολίδααν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ
 ἰσθμῷ ἐγένοντο, καὶ εἶδον τὰς ἐναντίας παρα-
 σκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντικαθίστανται
 καὶ αὐτοί. καὶ ὅτι πολὺ ὕψερον ξυνέμισγον. καὶ
 αὐτὸ μὲν τὸ τῷ Αριστεύῳ κέρας, καὶ ὅσοι περὶ
 ἐκείνους ἦσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων
 λογάδες, ἐτρέψαντο τὸ καθ' ἑαυτὰς, καὶ
 ἐπεξῆλθον διώκοντες ἐπιπολύ. τὸ δὲ ἄλλο
 στρατόπεδον Πολιδαατῶν καὶ Πελοποννησίων
 ἦσάντο ὑπὸ τῶν Αθηναίων, καὶ ἐς τὸ τεῖ-
 χος κατέφυγεν.

ξγ'. Επαναχωρῶν δὲ ὁ Αριστεύς ἀπὸ
 τῆς διώξεως, ὡς ἑώρα τὸ ἄλλο στρατεύμα
 ἠοσημένον, ἠπόρησε μὲν ὁποτέρῳσε δια-

um Athenienses contra se venirent, a ter-
 o impressionem in hostes facere, eosque
 circumvenire. Contra vero Callias Atheni-
 ensium dux ejusque collegae, Macedonum
 equites, paucosque socios Olynthum versus
 miserunt, ut illos, *qui Olynthi erant*, illinc
 auxilium *suis* contra se ferre prohiberent.
 ipsi vero motis *inde* castris Potidaeam ver-
 sus contenderunt, et cum ad Isthmum ve-
 nissent, et adversarios se ad proelium paran-
 tes vidissent, ipsi quoque aciem *illis* opposi-
 tam instruxerunt, nec multo post conflixe-
 runt. Ac ipsum quidem Aristei cornu, et
 quotquot de Corinthiis, aliisque militibus
 electi circum ipsum *Aristeum* erant, *hosti-*
um cornu sibi oppositum in fugam verterunt,
 eosque persequentes longe processerunt.
 Reliquus vero Potidaearum, et Pelopon-
 nesiorum exercitus ab Atheniensibus supe-
 ratus est, et in urbem confugit,

63. Cum autem Aristeus ab hoste per-
 sequendo rediret, postquam reliquum exer-
 citum vidit victum, dubitavit utram partem
 petens, Olynthumne, an Potidaeam, belli

fortunam periclitaretur. Tandem tamen placuit, cum suis militibus, in minimum loci spatium contractis, *et eorum acie confertissima*, Potidaeam cursu petere, et in eam perirumpere. Et *in urbem* ingressus est ab eadem parte, quae mari alluitur, prope crepidinem, telis petitus, et aegre *eo penetrans* paucis quidem amissis, plerisque vero fallacis. Qui vero Olyntho, auxilium Potidaeatis laturo, prodierant (abest autem a Potidaea sexaginta ferme stadiis, atque, ut *in edito loco*, conspicuus est), postquam pugna commissa est, et signa sublata paululum illi quidem progressi sunt, ut auxilium Potidaeatis ferrent; et Macedonum equites aciem instructam *ipsis* opposuerunt, ut eos impedirent. Postquam autem victoria penes Athenienses repente fuit, et vexilla revulsa sunt, in urbem iterum se receperunt, et Macedones ad Athenienses: neutris autem equites adfuerunt. Post pugnam autem Athenienses tropaeum statuerunt, et caesorum militum cadavera pace sequestra Potidaeatis reddiderunt. Ceciderunt autem ex Potidaeatis quidem, et focis paulo paucio-

ἀνδυνεύσει χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ολύμπου, ἢ
 ἐς τὴν Ποτίδαιαν. ἔδοξε γὰρ ξυναγαγόντι
 τὸς μεθ' ἑαυτῶν, ὥς [εἰς] ἐλάχιστον χωρίον
 ἰσχυρῶς βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτίδαιαν. καὶ πα-
 ρῆλθε παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης
 βαλλόμενος τε καὶ χαλεπῶς, ὀλίγους μὲν
 πτωχὰς ἀποβαλὼν, τὸς δὲ πλείους σώσας. οἱ
 δ' ἀπὸ τῆς Ολύμπου τοῖς Ποτιδααῖταις βο-
 ῦντο (ἀπέχει δὲ ἐξήκοντα μάλιστα σταδίους,
 καὶ ἔστι καλὰ φανερὰ) ὥς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ
 τὰ σημεῖα ἦρθη, βραχὺ μὲν τι προῆλθον,
 καὶ βοηθήσονται, καὶ οἱ Μακεδόνες ἵππεῖς ἀν-
 τιπαρετάζαντο, ὥς κωλύσοντες· ἐπεὶ δὲ
 αἰὶά τάχως ἡ νίκη τῶν Αθηναίων ἐγένετο,
 καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπα-
 νεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος, καὶ οἱ Μακεδόνες
 παρὰ τὸς Αθηναίους· ἵππεῖς δ' ἑδεδέτερος
 παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην, τραπαι-
 νῶν ἔστησαν οἱ Αθηναῖοι, καὶ τὸς νεκροὺς ὑπο-
 σπόνδους ἀπέδωκαν τοῖς Ποτιδααῖταις. ἀ-
 πέθανον δὲ Ποτιδααίων μὲν καὶ τῶν ξυμμά-

χων, ὀλίγῳ ἐλάσσας τριακοσίων, Αθηναίων δὲ αὐτῶν, πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

ΞΔ'. Τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἰσμοῦ τεῖχος εὐθύ οἱ Αθηναῖοι ἀποτειχίσαντες ἐφρέρουν. τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην, ἀτείχισον ἦν. καὶ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἐν τε τῷ ἰσμῷ φρεῖν, καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τεγχεῖν. δεδιότες μὴ σφίσιν οἱ Ποτιδαῖται καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπίθωνται καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Αθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτείχισον ἔσαν, χρόνον ὤφερον πέμπουσιν ἑξακοσίς καὶ χιλίς ὀπλίτας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην, καὶ ἐξ Αφύτιος ὁρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προΐων, καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν. ὥς δὲ ἔδειξ ἐπέξῃ ἐς μάχην, ἀπελείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτιδαῖα ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο,

res trecentis; ex ipsis vero Atheniensibus, centum et quinquaginta, et Callias eorum dux.

64. Mox autem Athenienses murum, qui Isthmum spectabat, circumvallarunt, et praesidio custodire coeperunt. At murus, qui Pallenen versus spectabat, nullo vallo cinctus erat. Nec enim existimabant, se uno eodemque tempore et in Isthmo excubias agere, eumque tutari, et in urbem Pallenen transire, eamque munire posse: veriti ne Potidaeatae eorumque focii se, in duas partes diductos, invaderent. Cum autem Athenienses, qui Athenis erant, Pallenen nullis muris cinctam esse intellexissent, aliquanto post mille et sexcentos gravis armaturae milites de suis, et Phormionem Asopii filium, ducem eo miserunt: qui cum Pallenen petisset, ac Aphytide castra movisset, copias Potidaeae admovit, paulatim procedens, et simul agrum vastans. Sed, cum nullus ad proelium contra ipsum prodiret, murum, qui Pallenen versus spectabat, vallo cinxit. Atque ita Potidaea jam utrinque vehementer oppugnabatur, simul etiam a mari gra-

viter premebatur, navibus stationem adversus *ipsam* habentibus.

65. Aristeus vero, cum urbs jam esset circumvallata, nec ullam salutis spem haberet, nisi si quid ex Peloponneso, aut *aliquid* aliud insperatum accideret, autor erat, ut, quingentis exceptis, caeteri observato vento *secundo* navibus abirent, ut res frumentaria diutius *obsessis* suppeteret: atque ipse unus esse volebat de numero eorum, qui remanerent. Sed cum *rem illis* persuadere non posset, ac ea, quae his proxima erant, parare vellet, et *operam daret*, ut quae foris erant, optime sese haberent, clam Atheniensium praesidio *inde* enavigavit. Et apud Chalcidenses permanens, cum alias res bellicas administravit, tum etiam, insidiis ad Sermyliorum urbem locatis, multos occidit. Quinetiam *per legatos* in Peloponnesum *missos* egit, ut aliquod auxilium *Potidaeatis* mitteretur. Post Potidaeam circumvallatam, Phormio cum illis mille et sexcentis militibus, quos habebat, Chalcidensem et Botticum agrum vastavit, nonnulla etiam oppidula cepit.

66. Atque haec fuerunt Atheniensibus

καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμύσαις.
 ΞΕ'. Αριστεὺς δὲ, ἀποτειχιοδείσης αὐ-
 τῆς, καὶ ἐλπίδα ὑδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν
 μή τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παράλο-
 γον γίγνηται, ξυνεβέβλευε μὲν, πλὴν πεντα-
 κοσίων, ἀνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκ-
 πλεῦσαι, ὅπως ἐπιπλέον ὁ σῆτος ἀντίχη·
 καὶ αὐτὸς ἠθέλε τῶν μενόντων εἶναι. ὥς
 ὃ ἔκ' ἐπ' ἔβη, βεβλόμενος τὰ ἐπὶ τέτοις παρα-
 σκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἔξει ὡς ἄρι-
 στα, ἐκπλυν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν
 τῶν Αθηναίων. καὶ παραμένων ἐν Χαλκι-
 δεῦσι, τὰ τε ἄλλα ἐπολέμει, καὶ Σερμυλί-
 ων λοχῆσας πρὸς τῇ πόλει, πολλὰς διέ-
 φθειρεν· ἔς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασεν
 ὅπη ὠφέλειά τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς
 Ποτιδαίας τὴν ἀπολείχισιν, Φορμίων μὲν
 ἔχων τὸς ἑξακοσίους καὶ χιλίους, τὴν Χαλ-
 κιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδήου, καὶ ἔστιν ἃ καὶ πο-
 λίσματα εἶλε.

ΞΣ'. Τοῖς δὲ Αθηναίοις καὶ Πελοποννη-

σίοις αἰτίαι μὲν αὗται προεγεγέννητο ἑς ἀλλήλους· τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτίδαιαν, ἑαυτῶν ἔσαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἑς τῆς Πελοποννησίης, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν συμμαχίδα καὶ φόρον ὑποτελῆ ἀπέσκησαν, καὶ ἐλθόντες σφίσιν ἀπὸ τῆ προφανῆς ἐμάχοντο μετὰ Ποτιδαιαίων. ἔμέντοι ὅγε πόλεμος πῶς ξυνεῖργώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνακωχή ηἴη. ἰδία γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἐπραξαν.

ΞΖ'. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας, ἔχοντες ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐιόντων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθύς ἑς τὴν Λακεδαίμονα τῆς συμμαχίας, καὶ κατεβόων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων ὅτι σπονδάς τε λελυκότες εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆται δὲ φανερώς μὲν ἔπρεσβευόμενοι, δεδιότες τῆς Ἀθηναίας, κρύφα δὲ ἔχοντες ἤκιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον, λέγοντες ἔκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ

et Peloponnesiis criminationes, quibus alteri in alteros ante, *quam bellum aperte susci-
perent*, sunt usi. Corinthiis quidem, quod Potidaeam, suam coloniam, et viros Corinthios ac Peloponnesios, qui in ea erant, *Athenienses* obsiderent. Atheniensibus vero contra Peloponnesios, quod *illi* civitatem sociam et vectigalem ad defectionem faciendam impulissent, et eo profecti pro Potidaeatis aperte secum pugnassent. Nondum tamen bellum publice conflatum erat: sed ab armis adhuc abstinebatur. Corinthii enim haec privatim egerant.

67. Sed cum Potidaea obsideretur, non *amplius* quieverunt, cum de suis viris, qui in ea erant, tum etiam de oppido, cui timebant, solliciti: et protinus socios orare coeperunt, ut Lacedaemona venirent: et *ipsi* eo profecti magnis clamoribus in Athenienses invehebantur, quod et foedera fregissent, et Peloponnesum injuria afficerent. At Aeginetae, non palam illi quidem legatione missa, quia Athenienses metuebant: sed clam, cum ipsis bellum maxime suadebant, dicentes se ex foedere non esse sui juris. Lacedaemonii vero, sociis praeterea advocatis,

et si quis alia quapiam in re se ab Atheniensibus injuriam accepisse diceret, legitimo suae gentis concilio convocato, *eum, qui vellet*, dicere jusserunt. Tunc vero cum alii in mediam concionem progressi, prout singuli *se laesos judicabant, de Atheniensibus* conquerebantur; tum etiam Megarenses, demonstrantes cum alia non pauca, quae suae reipublicae vehementer interesse dicebant, tum vero praecipue, quod ab agri Attici portubus, Atticoque foro, praeter foedus arcerentur. Corinthii vero, cum Lacedaemonios ab aliis prius *ad bellum* instigari permisissent, in medium novissimi prodierunt, et haec insuper addiderunt.

68. ‘FIDES, quam vos, Lacedaemonii, publice privatimque inter vos ipsos servatis, facit ut, si quid in alios dicamus, minus credatis. Atque ex hac *fide*, aequitatis quidem laudem reportatis: sed majore rerum externarum inscitia laboratis. Nobis enim saepe praedicientibus detrimenta, quibus Athenienses nos erant affecturi, vos tamen nunquam audire voluistis, quae toties demonstravimus: sed potius suspi-

τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προσ-
 παρακαλέσαντες τῶν συμμαχῶν τε καὶ εἴ-
 τις τι ἄλλο ἔφη ἡδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων,
 ἕλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰω-
 θότα, λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παρι-
 ὄντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὥς ἕκαστοι, καὶ
 Μεγαρεῖς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα ἔκ ὀλίγα
 διάφορα, μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἰργεῖσθαι
 τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς Ἀττικῆς
 ἀγορᾶς, παρὰ τὰς σπονδάς. παρελθόντες
 δὲ τελευταῖοι Κορίνθιοι, καὶ τῆς ἄλλης ἐά-
 σαντες πρῶτον παροξύνει τῆς Λακεδαιμο-
 νίας, ἐπέειπον τοιαύδε.

ξή. ‘ ΤΟ ΠΙΣΤΟΝ ὑμᾶς, ὦ Λακε-
 δαιμόνιοι, τῆς καθ’ ὑμᾶς αὐτῆς πολιτεί-
 ας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρως ἐς τῆς ἄλλης,
 ἢν τι λέγωμεν, καθίστησι καὶ ἀπ’ αὐτῆς,
 σωφροσύνην μὲν ἔχει, ἀμαθία δὲ πλείονι
 πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθαι. πολ-
 λάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλ-
 λομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, ὃ περι-

ὧν ἐδιδάσχομεν ἑκάστῳ τὴν μάθησιν ἐποί-
 εῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑ-
 πενοεῖτε ὡς ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφό-
 ρων λέγῃσι· καὶ δι' αὐτὸ ἔμπρῃν πάχειν,
 ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τὸς συμ-
 μάχους τέσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσ-
 ἦκει ἡμᾶς ἔχῃ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσω καὶ μέ-
 γιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Αθη-
 ναίων ὑβρίζομενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελόμε-
 νοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς περ ὄντες ἠδίκων
 τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς ἔκ εἰδό-
 σι προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν,
 ὧν τὸς μὲν, δεδωλωμένους ὁρᾶτε, τοῖς δὲ
 ἐπιβυλεύοντας αὐτοὺς, καὶ ἔχῃ ἥκιστα τοῖς
 ἡμετέροις συμμάχοις, καὶ ἐκ πολλῶν προ-
 παρεσκευασμένους, εἴποτε ἄρα πολεμή-
 σονταί. ἔγὰρ ἂν Κέρκυραν τε ὑπολαβόντες
 βία ἡμῶν εἶχον, καὶ Ποτίδαμιν ἐπολιόρ-
 κεν. ὧν τὸ μὲν, ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς
 τὰ ἐπὶ Θράκης ἐπιχρῆσθαι, ἢ δὲ ναυτι-
 κὸν ἂν μέγιστον παρέχετο Πελοποννησίοις.

cati estis, haec a nobis dici propter priva-
 tas simultates, quae nobis cum illis inter-
 cedebant. Ideoque non antequam injuri-
 am acciperemus: sed postquam eam acce-
 pimus, socios istos advocastis, apud quos
 aequum est, nos eo prolixiore oratione
 uti, quo etiam graviora crimina habemus,
 quae objiciamus, ab Atheniensibus qui-
 dem cum contumelia laesi, a vobis vero
 neglecti. Quod si *Athenienses* in aliquo
 obscuro loco delitescentes injuriam Grae-
 ciae facerent, nobis demonstratione opus
 esset, qua vos rerum ignaros doceremus.
 Jam vero quid longa oratione opus est *no-*
bis, quorum alius quidem in servitutem
ab ipsis jam redactos; aliis vero, et prae-
 cipue nostris sociis, insidias ab ipsis strui,
 ipsosque *ad bellum*, si forte unquam bello
 appetantur, jam pridem praeparatos vide-
 tis? Nec enim Corcyram clam *et per do-*
lum captam nobis invitis retinerent, et Po-
 tidaeam obsiderent: quarum urbium alte-
 ra quidem est opportunissima ad res Thra-
 ciae obtinendas, ita ut illis liberius uti
 possimus; altera vero maximam classem Pe-
 loponnesiis *in bello* suppeditasset.

69. 'Atque vos ipsi rerum istarum estis
 'autores, qui et tunc primum eos post bel-
 'lum Medicum urbem *suam* munire, et
 'postea longos muros aedificare passi estis;
 'quique *ab eo tempore* ad hoc usque per-
 'petua libertate privastis non solum eos,
 'quos illi in servitutem redegerunt, sed e-
 'tiam nunc vestros socios. Nam non is,
 'qui *alios* in servitutem redigit: sed is po-
 'tius, qui potest quidem *hoc* impedire, sed
 'tamen negligit, vere hoc facere est cen-
 'sendus: praesertim si Graecorum libera-
 'torem se esse profiteatur, et praeclarum
 'istius laudis titulum prae se ferat. Vix
 'tandem vero nunc congregati sumus, et
 'ne nunc quidem ob certa *ac manifesta cri-*
 'mina. Nec enim amplius esset consultan-
 'dum, an injuria fuerimus affecti: sed
 'qua ratione *illam* ulcisci queamus. Qui
 'enim *haec* faciunt, re jam deliberata, mi-
 'nimeque cunctantes invadunt homines, qui
 'nihil certi adhuc statuerunt. Scimus au-
 'tem qua via, et quo modo paulatim Athe-
 'nenses in alios grassentur. Et quamdiu
 'quidem sua facinora, propter vestrum stu-
 'porem, occulta fore putabunt, minus au-

ΞΘ'. Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἵτιοι, τό, τε
 πρῶτον ἐάσαντες αὐτὰς τὴν πόλιν μείλ'
 τὰ Μηδικὰ κρατῦναι, καὶ ὑσερον τὰ μα-
 κρά σῆσαι τείχη· ἐς τόδε τε αἰεὶ ἀπο-
 σερεῖντες ὁ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνων δεδωλω-
 μένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑμετέρους
 ἤδη συμμαχίας. οὐ γὰρ ὁ δωλωσάμενος,
 ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν
 δὲ, ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾶν, εἴπερ καὶ τὴν
 ἀζίωσιν τῆς ἀρείῃς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλ-
 λάδα φέρεται. μόλις δὲ νῦν τε συνηλθο-
 μεν, καὶ ἔδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς. χρῆν γὰρ
 ἔκ ἐι ἀδικέμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθό-
 τι ἀμυνέμεθα. οἱ γὰρ δρῶντες βεβυλευ-
 μένοι, πρὸς ὁ διεγνωκότας ἤδη καὶ ὁ μέλ-
 λοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπισάμεθα οἷα
 ὁδῶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χω-
 ρῶσιν ἐπὶ τὰς πέλας. καὶ λανθάνειν μὲν
 οἴομενοι, διὰ τὸ ἀναΐσθητον ὑμῶν, ἦσαν
 παρρησίᾳ· γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν,

ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. ἡσυχάζετε γὰρ μὲν
 νοὶ Ἑλλήνων, ὧ Λακεδαιμόνιοι, ἐκ τῆς δυ-
 νάμει τινὰ ἄλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνό-
 μενοι· καὶ μόνοι ἐκ ἀρχομένην τὴν αὔξη-
 σιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασισμένην δὲ καλὰ
 λύοντες. καίτοι ἐλέγεαδε ἀσφαλῆς εἶ-
 ναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει.
 τὸν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περά-
 των γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννη-
 σον ἐλθόντα, ἢ τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως προ-
 ἀπαντῆσαι· καὶ νῦν τὰς Ἀθηναίους ἐχ-
 ἐκὰς, ὥσπερ ἐκείνον, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας,
 περιορᾶτε, καὶ ἀντὶ τῆς ἐπελθεῖν αὐτοί,
 ἀμύνεσθαι βέλεαδε μᾶλλον ἐπιόντας, καὶ
 ἐς τύχας πρὸς πολλῷ δυνατωτέρους ἀ-
 γωνιζόμενοι καταστῆναι· ἐπιστάμενοι καὶ
 τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶν τὰ πλείω
 σφαλέντα, καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς Ἀθηναί-
 ουσ πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν
 αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρίᾳ

daces erunt: sed ubi cognoverint, vos haec
 quidem scire, sed negligere; tunc rem ve-
 hementer urgebunt. Vos enim soli Grae-
 corum, Lacedaemonii, desides *ac otiosi* e-
 stis; alios non *armorum* vi, sed cunctatione
 ulciscentes. Et soli hostium vires non cres-
 centes *ac infirmas*, sed *jam* duplicatas e-
 versum itis. Atqui cauti *et circumspecti* esse
 ferebamini: de quibus profecto rumor di-
 vulgatus rem ipsam superabat. Nam et nos
 ipsi scimus, Medum ab extremis orbis ter-
 rarum partibus *olim* in Peloponnesum pri-
 us venisse, quam vos pro *Reip.* dignitate
 cum vestris copiis obviam prodiretis. Nunc
 etiam Athenienses *a vobis* non remotos,
 (ut ille *tunc* erat,) sed vicinos negligitis; et
 pro bello, quod vos illis inferre debebatis,
 illos arma vobis inferentes propulsare, et
 certantes cum hominibus, qui *nunc longe*
 sunt potentiores, *quam ante fuerint*, incer-
 tos fortunae casus subire mavultis: quam-
 vis sciatis vel ipsum barbarum sua ipsius
 culpa plerumque offendisse, quinetiam nos
 ipsos in bello cum ipsis Atheniensibus ge-
 sto, ipsorum erratis potius, quam vestris
 auxiliis jam saepe victoriam ab illis repor-

‘ taffe. Siquidem vestra auxilia sperata jam
‘ nonnullos adhuc imparatos, quod iis fret
‘ essent, everterunt. Neque vero aliquis ves
‘ trum haec *a nobis* magis ob odium, quam
‘ expostulationem dici putet. Nam expostu
‘ latio quidem est cum amicis, qui pecca
‘ runt; sed accusatio est contra inimicos, qui
‘ injuriam fecerunt.

70. ‘ Praeterea si quos alios, ipsi nos dig
‘ nos esse censemus, qui proximis vitium ex
‘ probremus: praesertim cum de magni mo
‘ menti rebus agatur, quarum nullum vos
‘ sensum nobis habere videmini, nec un
‘ quam considerasse, quales sint Athenienses,
‘ cum quibus certamen vobis est futurum, et
‘ quomodo vel omnibus in rebus sint vobis
‘ longe praestantiores. Nam illi quidem sunt
‘ rerum novarum studiosi, et celeres ad ex
‘ cogitandum, et ad re ipsa exsequendum id,
‘ quod excogitarint. Vos vero ad res jam
‘ partas conservandas, et ad nihil novi exco
‘ gitandum, et ne ad res quidem necessarias
‘ peragendas *apti estis*. Praeterea, illi qui
‘ dem vel supra vires sunt audaces, et gra
‘ vissima quaeque pericula subeunt praeter
‘ hominum opinionem, et in asperrimis qui-

περιγεγεννημένους. ἐπεὶ αὖγε ὑμέτεραι ἐλ-
πίδες ἤδη τινάς που καὶ ἀπαρασκεύους διὰ
τὸ πιθεῦσαι ἔφθειραν, καὶ μηδεὶς ὑμῶν
ἐπ' ἐχθρὰ τοπλέον ἢ αἰτία νομίσῃ τά-
δε λέγεσθαι. αἰτία μὲν γάρ, φίλων ἀν-
δρῶν ἐσὶν ἀμαρτανόνων· κατηγορία δὲ,
ἐχθρῶν ἀδικησάνων.

ο'. Καὶ ἅμα, εἰπὲρ τινες καὶ ἄλλοι,
νομίζομεν ἄξιοι εἶναι τοῖς πέλας λόγον
ἐπενεγκεῖν· ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν
διαφερόντων καθεσώτων, περὶ ὧν ἔκ αἰ-
σθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε, οὐδ' ἐκλογί-
σασθαι πώποτε πρὸς οἷς ὑμῖν Ἀθηναίους
ὄντας, καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέρου-
τας, ὃ ἀγὼν ἔσαι. οἱ μὲν γε, νεωτερο-
ποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέ-
σαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑ-
πάρχοντά τε σώζειν καὶ ἐπιγινῶναι μη-
δέν, καὶ ἔργῳ ὑδὲ τὰναγκαῖα ἐξικέσθαι.
αὐθις δὲ οἱ μὲν, καὶ παρὰ δύναμιν τολμη-

' ταί, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνεύειν, καὶ
 ' τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον
 ' τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πράττειν, τῆς τ
 ' γνώμης μὴδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι· τῶ
 ' τε δεινῶν μὴδέποτε οἶεσθαι ἀπολυθῆ
 ' σεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελ
 ' λήϊας, καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐνδημοτά
 ' τας. οἰόναι γὰρ οἱ μὲν, τῇ ἀπιστίᾳ ἂν τ
 ' κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ, τῷ ἐπελθεῖν, καὶ τ
 ' ἔτοιμα ἂν βλάψαι, κρατῶντές τε τῶ
 ' ἐχθρῶν, ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται, καὶ ν
 ' κώμενοι, ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. ἔτ
 ' δὲ, τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωλῆταις ὑ
 ' πὲρ τῆς πόλεως χρῶνται, τῇ δὲ γνώμῃ
 ' οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ πράσσειν τὶ ὑπὲρ αὐ
 ' τῆς, καὶ ἂ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐπέ
 ' ξέλθωσιν, οἰκείων σέρεσθαι ἡγνύνται· ἂ
 ' δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς
 ' τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες. ἢ
 ' δ' ἄρα πρὸς καὶ πείρα σφαλῶσιν, ἀντελπί-

busque rebus bonam spem habent. Vestra
 vero ratio est, res vestris viribus inferior
 res gerere, et ne certis quidem ac explor
 atis animi consiliis confidere, et existima
 re, vos periculis nunquam liberatum iri.
 Quinetiam illi, si vobiscum conferantur,
 sunt impigri, vos vero cunctatores. Item
 illi sunt peregrinationis cupidi, vos vero
 desides plerumque domi manetis. Existi
 mant enim illi quidem hac absentia, *quum*
peregre profisciscuntur, se aliquid sibi quae
 situros; vos vero, si bellum aliis inferatis,
 vel rerum praesentium, quas possidetis,
 jacturam vos facturos *putatis*. Illi etiam,
 hostibus superatis, longissime progrediun
 tur, et victi quam minimum animo conster
 nantur. Praeterea vero *suis corporibus, ut*
 alienissimis, pro Republica utuntur, con
 siliis vero maxime propriis, ut aliquid pro
 ea faciant: et nisi cogitata confecerint, se
 rebus suis privari putant; quae vero armis
 quaesierint, perexigua judicant, si cum illis
 conferas, quae sperant se postea suis acti
 onibus quaesituros. Quod si forte rei ali
 cujus tentatae conatus eos fallat, novam a
 liarum rerum spem sibi proponentes, id,

' quod opus est, explent. Soli enim pariter
 ' et habent et sperant ea, quae animo conce-
 ' perint, propterea quod celerrime aggre-
 ' diuntur res, quas *cogitarint, et peragere*
 ' statuerint. Atque haec omnia cum labo-
 ' ribus, et periculis perpetuo moliuntur, re-
 ' busque partis minimum fruuntur, quia
 ' quaerere semper student: et diem festum
 ' nihil aliud esse putant, quam conficere, quae
 ' conducunt, et otium iners plus mali afferre,
 ' quam laboriosum negotium. Quare si quis
 ' paucis rem totam complexus, eos dixerit
 ' ita natos esse, ut neque ipsi velint, neque
 ' alios mortales quiescere sinant, is verum
 ' dixerit,

71. ' Et tamen, Lacedaemonii, cum talis
 ' Respublica sit vobis adversaria, vos cun-
 ' ctamini: et existimatis, illis hominibus diu-
 ' turnam suppetere quietem, qui suo quidem
 ' apparatu injuriam nulli faciunt; sed *tamen*
 ' prae se ferunt, se eo esse animo, ut, si la-
 ' cessantur injuria, eam non sint neglecturi:
 ' verum in eo jus, et aequitatem ponitis, si
 ' neque alios molestiis afficiatis, neque vos
 ' ipsi, dum vim propulsatis, ullum detrimen-
 ' tum capiat. At hoc vix consequi possetis,

σαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρεῖαν. μόνοι γὰρ ἔχουσι τε καὶ ὁμοίως ἐλπίζουσιν ἂν ἐπινόησωσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. καὶ ταῦτα μεία πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλα τῷ αἰῶνος μοχθῶσι καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχισα τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι. καὶ μήτε ἐορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πράττειν. ζυμφορὰν τε οὐχ ἥσων ἡσυχίαν ἀπράγμονα, ἢ ἀχολίαν ἐπίπονον. ὥστε εἴ τις αὐτοὺς ζυνελὼν φαίη πεφυκέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτὸς ἔχειν ἡσυχίαν, μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἔαν, ὀρθῶς ἂν εἴποι.

α'. Ταῦτης μέντοι τοιαύτης ἀνλικα-
 θεσηκίας πόλεως, ὧ Λακεδαιμόνιοι, δια-
 μέλλετε καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυχίαν ἐ τῶ-
 τοις τῶν ἀνθρώπων ἐπιπλεῖσον ἀρκεῖν οἱ
 ἂν τῇ μὲν παρασκευῇ δίκαια πράσῃσι,
 τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικῶναι, δηλοῖ ὥσι μὴ

ἑπιτρέφοντες· ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν
 τε τῶς ἄλλας, καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ
 βλάβεσθαι, τὸ ἴσον νέμετε. μόλις δ' αὖ
 πόλει ὁμοία παροικοῦντες, ἐτυχχάνετε
 τῶν· νῦν δ' (ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν)
 ἀρχαιότροπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα
 πρὸς αὐτοὺς ἐσιν. ἀνάγκη δ' ὥσπερ
 τέχνης αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν
 καὶ ἡσυχάζουση μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα
 νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζο-
 μένοις ἵεναι, πολλῆς καὶ τῆς ἐπιλεχνήσεως
 δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Αθηναίων ἀπὸ
 τῆς πολυπειρίας ἐπιπλέον ὑμῶν κεκαί-
 νωται. μέχρι μὲν ἔν τῷδε ὠρίσθω ὑμῶν
 ἡ βραδυλῆς. νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις, καὶ Πο-
 τιδααταῖς, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσα-
 τε, κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ατ-
 τικὴν· ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους καὶ ξυλγε-
 νεῖς τοῖς ἐχθίσις πρόησθε, καὶ ἡμᾶς
 τοὺς ἄλλους ἀδυμία πρὸς ἑτέραν τινα
 συμμαχίαν τρέφητε. δρῶμεν δ' ἂν αὖ-

etiamſi *vel* civitatem veſtrae proximam, et
 iſdem moribus, ac inſtitutis utentem ha-
 beretis. Jam vero (quod et paulo ante de-
 claravimus) veſtri mores, ac inſtituta nimis
 ſunt antiqua adverſus ipſos. Sed neceſſe
 eſt, quemadmodum artibus accidere ſolet,
 noviſſima quaeque ſemper evincere. Et ci-
 vitati quidem pacatae maxime conducunt
 inſtituta, quae manent immota: ſed illis,
 qui ad multa *pericula* coguntur ire, novis
 etiam et commentitiis artibus eſt opus. I-
 deo etiam res Athenienſium propter mul-
 tam experientiam magis novatae ſunt *in*
melius, quam veſtrae. Haſtenus igitur haec
 veſtra tarditas progreſſa terminetur. Jam
 vero cum aliis, tum etiam Potidaeatis
 (quemadmodum promiſiſtis) opem feratis,
 in Atticam celeritate, quanta maxima po-
 teſtis, irrumpentes: ne viros vobis amicos
 atque cognatos infenſiſſimis *hoſtibus* pro-
 datis, neve nos caeteros prae deſperatione
 ad aliquam aliam ſocietatem *quaerendam*
 compellatis. Nullum autem flagitium ad-
 mittemus, neque in deos, foederum con-
 ſcios, neque adverſum homines, quos *qui-*
dem tangunt injuriae ſociorum. Non enim

' qui destituti ad alios se convertunt, hi foe-
 ' dera frangunt: sed illi, qui opem non fe-
 ' runt quibuscum jurarunt. Sed si vos *ado-*
 ' *pem nobis ferendam* animis promptis esse vo-
 ' lueritis, *in vestra societate ac foedere per-*
 ' manebimus. Nec enim pie faceremus, si
 ' permutata societate vos desereremus, nec
 ' alios majore, quam vos estis, amicitia, et
 ' familiaritate nobiscum conjunctos inve-
 ' niremus. Quare de his diligentius con-
 ' sultate, dateque operam, ut Peloponneso
 ' ita praesitis, ut potius augeatis, quam im-
 ' minuatis ipsius imperium, quod vestri ma-
 ' jores vobis tradiderunt.'

72. Atque Corinthii quidem haec dixe-
 runt. Atheniensium vero *legati tunc ibi*
aderant, (casu enim quodam legatio *Athe-*
nienfium aliis de causis Lacedaemone jam an-
 te aderat) et cum haec verba audissent, ad
 Lacedaemoniorum magistratus sibi eundem
 esse censuerunt, non ut ad crimina respon-
 derent, quae civitates *Atheniensibus* objece-
 rant: sed ut in universum ostenderent, non
 celeriter *quicquam ipsis* decernendum: sed
 plus temporis *in rerum tantarum* consultati-
 one ponendum. Simul etiam volebant signi-

δίκον ἔδεν ἔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων, ἔτε
 πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων. λύσει
 γὰρ σπονδάς οὐχ οἱ δι' ἐρημίαν ἄλλοις
 προσιόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθῶντες οἷς ἂν
 ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύ-
 μων εἶναι, μενοῦμεν. οὔτε γὰρ ὅσια ἂν
 ποιῶμεν μεταβαλλόμενοι, ἔτε ξυνήθεσ-
 ρας ἂν ἄλλους εὔροιμεν. πρὸς τὰδε βου-
 λεύεσθε εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον πει-
 ρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέ-
 ρες ὑμῖν παρέδοσαν.

σβ'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν
 δὲ Ἀθηναίων, ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότε-
 ρον ἐν τῇ Λακεδαίμονι περὶ ἄλλων παρῆ-
 σα, καὶ ὥς ἤσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐ-
 τοῖς παρὶτήϊά ἐς τῆς Λακεδαιμονίης εἶναι,
 τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μηδὲν ἀπολο-
 γησομένων, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλειν, δηλῶσαι
 δὲ, περὶ τοῦ παντός ὥς ἔ ταχέως αὐτοῖς
 βελευτέον εἶη, ἀλλ' ἐν πλέονι σκεπτόμενον. καὶ
 αἶμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβόλοντο σημῆ-

ναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιή-
 σασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις, ὧν ἦδεσαν, καὶ
 τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἀπειροὶ ἦσαν·
 νομίζοντες μᾶλλον αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων
 πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι, ἢ πρὸς τὸ
 πολεμεῖν. προσελθόντες ἔν τοις Λακεδαι-
 μονίοις, ἔφασαν βέλεισθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ
 πλήθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύει.
 οἱ δὲ ἐκέλευόν τε παρίεναι, καὶ παρελθόντες
 οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιαῦτα.

σγ'. 'Η ΜΕΝ πρέσβευσις ἡμῶν ἐκ ἐς
 ' ἀντιλογίαν τοῖς ἡμετέροις συμμαχοῖς ἐ-
 ' γέμετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἐπεμψεν.
 ' αἰσθόμενοι δὲ καταβοὴν οὐκ ὀλίγην οὖ-
 ' σαν ἡμῶν, παρήλθομεν, καὶ τοῖς ἐγκλή-
 ' μασι τῶν πόλεων ἀντιερῶντες, (καὶ γὰρ παρὰ
 ' δικασαῖς ὑμῖν ἔτε ἡμῶν, ἔτε τέτων, οἱ
 ' λόγοι ἂν γίγνοιτο) ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως
 ' περὶ μεγάλων πραγμάτων, τοῖς συμμα-
 ' χοις πειθόμενοι, χεῖρον βελεύσησθε· καὶ
 ' ἅμα βελλόμενοι περὶ τῆ παντὸς λόγῃ τῇ

scire quanta esset suae civitatis potentia, et
 etate provectioribus in memoriam revocare
 ea, quae noverant, et junioribus narrare ea,
 quorum nullam habebant notitiam. Eos e-
 nim, sua oratione audita, ad pacem, quam ad
 bellum, propensiores fore putabant. Cum i-
 gitur ad Lacedaemoniorum magistratus ac-
 cessissent, ad eorum concionem se quoque
 verba facere velle dixerunt, nisi quid pro-
 hiberet. Illi vero eos in medium prodire ius-
 serunt. Tunc Athenienses in medium pro-
 gressi haec dixerunt.

73. NON propterea ad vos legati fuimus,
 Lacedaemonii, ut ad crimina nobis a vo-
 stris fociis objecta responderemus: sed *ali-*
is de rebus venimus, quarum causa civitas
 nos huc misit. Jam vero cum intellexeri-
 mus, non levem contra nos criminationem
 institutam esse, in medium prodiimus, non
 ut ad civitatum crimina *nobis* objecta re-
 spondeamus, (neque enim a nobis apud vos,
 ut aut nostri, aut istorum iudices, verba
 fient) sed *ut vos moneamus*, ne celeriter
 magnis de rebus, fociorum verbis adducti,
 male consultetis: simul etiam, quia de tota
 accusatione contra nos instituta vos certi-

ores facere volumus, nos neque praeter
decorum et jus obtinere, quae possidemus
nostramque civitatem dignam esse, cujus
ratio habeatur. Ac pervetusta quidem quid
opus est recensere, quorum ipsi rumores
de illis sparsi potius sunt testes, quam oculi
li eorum, qui haec sunt audituri? Sed res
bello Medico *a nobis* gestas, et quaecun-
que novistis aequae atque nos ipsi, quam-
vis valde molesta sint futura, quae haec
semper proferamus, *tamen* commemorare
est necesse. Nam quum *res illas* gereba-
mus, propter *communem omnium Graeco-*
rum utilitatem pericula subibamus, cujus
vos quidem participes fuistis, *nos* vero non
omni *istorum* commemoratione, si quid *no-*
bis profit, privamur. Haec autem dicentur
non tam, ut nos excusamus, quam ut teste-
mur, et declaremus, adversus qualem ci-
vitatem vobis consilium minime bonum in-
euntibus certamen sit futurum. Praedica-
mus enim, *nos* solos olim in campis Mara-
thonis magno cum periculo adversus bar-
barum pugnasse: et, quum iterum venit,
quia terra ipsum propulsare non poteramus, *nos* universos naves conscendisse, et

ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὥς οὔτε ἀ-
 πεικότως ἔχομεν ἀ κεκτῆμεθα, ἢ τε
 πόλις ἡμῶν ἀξία λόγῳ ἐστίν. καὶ τὰ μὲν
 πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν; ὧν ἀκοαὶ
 μᾶλλον λόγων μάρτυρες, ἢ ὅφεις τῶν ἀ-
 κισσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ, καὶ ὅσα αὐ-
 τοῖς ζύνισε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον
 εἶναι ἀεὶ προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέ-
 γειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελείᾳ
 ἐκινδυνεύετο, ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρος με-
 τέχετε, τοῦ δὲ λόγου, μὴ παντὸς, εἴ
 τι ὠφελεῖ, σερισκόμεθα. ρηθήσεται δὲ
 οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἔνεκα ἢ μαρ-
 τυρίῃς, καὶ δηλώσεως πρὸς οἷαν ὑμῖν πό-
 λιν μὴ εὖ βεβλευομένοις ὁ ἀγὼν καταστή-
 σεται. φαμὲν γὰρ Μαραθῶνι τε μό-
 νοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρβάρῳ, καὶ ὅτε
 τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κα-
 τὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς
 πανδημεῖ, ἐν Σαλαμῖνι ξυνναυμαχῆ-
 σαι, ὅπερ ἔχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν

ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν
 ἀδυνάτων ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλ-
 λήλοις ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον
 αὐτὸς ἐποίησε. νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυ-
 σὶν, ὥς ἔκέτι αὐτῷ ὁμοίας ἔσσης τῆς δου-
 λείας, κατὰ τάχος τῷ πλέονι τῷ στρα-
 τῷ ἀνεχώρησε.

οδ. Τοσέτῃ μέντοι τέτῃ συμβάντος
 καὶ σαφῶς δηλωθέντος ὅτι ἐν ταῖς ναυ-
 τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο
 τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ πα-
 ρεχόμεθα, ἀριθμὸν τε νεῶν πλεῖστον,
 ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον, καὶ προ-
 θυμίαν ἀοκνητάτην. ναῦς μὲν γὰρ ἐς τὰ
 τετρακοσίας, ὀλίγω ἐλάσσους τῶν δου-
 μοιρῶν. Θεμισοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὅς αὖτε
 τιώτατος ἐν τῷ στρατῷ ναυμαχεῖν ἐγε-
 νετο. ὅπερ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγ-
 ματα· καὶ αὐτὸν διὰ τοῦτο ὑμεῖς ἐπαι-
 μήσατε, μάλιστα δὲ ἄνδρα ξένον τῶν αὐ-
 τῶν ἐλθόντων. προθυμίαν δὲ καὶ πολ-

ad Salaminem proelium navale cum eo
 commisisse : quae res illum impedivit, ne,
 infesta classe singulas urbes petens, *totam*
Peloponnesum vastaret, quod *vestrae ci-*
uitates adversus ingentem classem mutuū
 auxiliis se juvare non possent. Ipse vero
 maximum *hujus rei* documentum dedit.
 Nam classe victus, quia potentiam *superi-*
ori parem non amplius habebat, cum ma-
 jore copiarum parte, celeritate, quantā
 maxima potuit, *inde* se recepit.

74. ' Cum autem res, quae *tunc* accide-
 runt, tales fuerint, cumque manifeste pa-
 teat, Græcorum fortunas in navium prae-
 sidio sitas fuisse, *nos* ad has res *peragendas*
tria utilissima contulimus, et maximum na-
 vium numerum, et prudentissimum ducem,
 et impigerrimam animi promptitudinem.
 Naves quidem ad quadringentas, paulo
 pauciores duabus *totius* classis partibus :
 Themistoclem vero ducem, qui praecipu-
 us autor fuit, ut navale proelium in maris
 angustiis committeretur, quod manifeste
 res *Graecorum* servavit ; eique propterea,
 licet vir esset peregrinus, vos honorem ha-

‘ buistis longe majorem, quam ullis aliis
‘ qui ad vos *ante* venerint. Animi vero prae
‘ sentiam et studium vel longe ardentissi
‘ mum demonstravimus, qui, cum terra nul
‘ lus opem nobis ferret, et caeteri ad nos us
‘ que *barbaris* jam servirent, decrevimus, ur
‘ be relicta et re familiari eversa, ne sic qui
‘ dem reliquorum fociorum communionem
‘ deferere, neque dispersi, inutiles ipsis esse
‘ naves conscendere, et periculum adire, ne
‘ *vobis* succensere, quod nobis auxilium an
‘ te non tulissetis. Quamobrem nos non mi
‘ norem utilitatem vobis attulisse, quam ac
‘ cepisse *nos*, praedicamus. Vos enim ex ur
‘ bibus, quae habitabantur *profecti*, utque
‘ *eas* in posterum habitaretis, postquam vo
‘ bis magis, quam nobis timere coepistis,
‘ auxilium tulistis: quo enim tempore ad
‘ huc eramus salvi, *vos nobis* praesto non
‘ fuistis. Nos vero ex urbe, quae jam nulla
‘ erat, *profecti*, et pro ea, de cujus salute
‘ perexiguam spem habebamus, periculis nos
‘ obicientes, et vos pro virili et nos ipsos
‘ una servavimus. Sed si Medis ante nos ad-

τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἳ γε, ἐπειδὴ
 ἡμῖν κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλ-
 λων ἥδη μέχρι ἡμῶν δουλεύοντων, ἡξιώ-
 σαμεν, ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, καὶ τὰ
 οἰκεῖα διαφθείραντες, μὴδ' ὥς τὸ τῶν
 περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν προλιπεῖν,
 μὴδὲ σκεδαοθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γε-
 νέσθαι, ἀλλ' ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς, κιν-
 δυνεύσαι, καὶ μὴ ὀργισθῆναι ὅτι ἡμῖν
 οὐ προετιμωρήσατε. ὥςτε φαμέν οὐχ ἥσ-
 σον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς, ἢ τυχεῖν
 τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τε οἰκισμένων
 τῶν πόλεων, καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέ-
 μεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείξατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
 ἔχ ἡμῶν τοπλέον, ἐβοηθήσατε ὅτε γῆν
 ἡμεῖς ἔτι σῶαι, οὐ παρεγένεκαδε. ἡμεῖς δὲ
 ἀπὸ τε τῆς οὐκ ἔσης ἔτι ὀρμώμενοι, καὶ
 ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι ἔσης κιν-
 δυνεύοντες, ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέ-
 ρος, καὶ ἡμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ προσεχωρή-
 σαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ, δείσαντες,

ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῇ χώρᾳ, ἢ μὴ
 ἐτολμήσαμεν ὑσέρον ἐσθῆναι ἐς τὰς ναῦς,
 ὡς διεφθαρμένοι, ἔδεν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ
 ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς ναυμαχεῖν, ἀλλὰ
 καὶ ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προεχώρησε τα
 πράγματα ἢ ἐβέλειο.

οέ. Ἀρ' ἄξιοι ἐσμέν, ὦ Λακεδαιμόνιοι,
 καὶ προθυμίας ἔνεκα τῆς τότε, καὶ
 γνώμης ξυνέσεως, ἀρχῆς τε ἧς ἔχομεν
 τοῖς Ἕλλησι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνους
 διακείσθαι; καὶ γὰρ αὐτὴν τήνδε ἐλάβο
 μεν ἐβιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐ
 δελησάντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπό
 λοιπα τῆ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόν
 των τῶν συμμαχῶν, καὶ αὐτῶν δεηθέν
 των ἡγεμόνας καταστῆναι. ἐξ αὐτῆς δὲ
 τῆ ἔργου κατηναγκάσθημεν τὸ πρῶτον
 προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν
 ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὑσέρον
 καὶ ὠφελείας. καὶ ἔκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐ
 δόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους,

junxissemus, agro nostro, ut et caeteri,
timentes; aut si postea, quasi *profligati* na-
ves conscendere ausi non fuissetis: *pro-*
fecto vos, qui classem satis firmam non ha-
bebatis, navali proelio certare non ampli-
us oportuisset; sed sine certamine res ipsi
barbaro ex animi sententia successissent.

75. ' An igitur, Lacedaemonii, propter
talem animi alacritatem, et prudentiam,
quam tunc demonstravimus, et imperium,
quod obtinemus, digni videmur, quibus
Graeci adeo invideant? Nam hoc ipsum
accepimus non per vim, sed tum, quia vos
ad persequendas reliquias belli contra bar-
barum gerendi remanere nolulistis, tum
etiam, quia focii ad nos accesserunt, et
nos orarunt, ut suarum copiarum duces
esse vellemus. Itaque vi et natura ipsius
rei, *imperium* ipsum in hunc statum pri-
mum perducere coacti sumus, praecipue
quidem prae metu; deinde vero, honoris
etiam causa; postremo etiam, utilitatis
gratia: nec amplius tutum nobis esse vi-
debatur, cum multis invisi essemus, quin-
etiam cum nonnullos, qui *a nobis* defece-
rant, jam subegissemus, vosque nobis non

‘ amplius aequae, *ac ante*, essetis amici, se
 ‘ suspectos *nos* haberetis, nobisque esset
 ‘ inimici, imperio deposito periclitari: nam
 ‘ qui a nobis defecissent, illi se vobis adjunxi-
 ‘ sent. Nec ulli mortalium est invidendum
 ‘ si in maximis periculis constitutus suis ra-
 ‘ tionibus prospiciat, quam optime potest.

76. ‘ Nam vos quoque Lacedaemoni-
 ‘ civitatibus, quae sunt in Peloponneso, im-
 ‘ peratis, ea Reipublicae administranda
 ‘ forma in singulis constituta, quam vobis
 ‘ conducere putatis. Quod si tunc in impe-
 ‘ rio semper permanentes, hominum odia
 ‘ vobis contraxissetis, quemadmodum nos
 ‘ scimus profecto, vos non minus, *quam nos*
 ‘ *hodie sumus*, graves et acerbos sociis futu-
 ‘ ros fuisse, et in necessitatem venturos vel
 ‘ fortiter dominandi, vel de propria salute
 ‘ non sine periculo dimicandi. Ita ne nos
 ‘ quidem ullum animadvertendum, aut ab
 ‘ hominum institutis alienum facinus feci-
 ‘ mus, si imperium *nobis* traditum accepe-
 ‘ rimus, idque *susceptum* deponere nolumus,
 ‘ *tribus* maximis *rebus* coacti, honore, me-
 ‘ tu, et utilitate. Neque vero nos primi hu-
 ‘ jus exempli autores fuimus; sed perpetuo

καὶ τινων καὶ ἤδη ἀποσάντων καλεσρα-
μένων, ὑμῶν τε ἡμῖν ἔκετι ὁμοίως φίλων,
ἀλλ' ὑπόπλων καὶ διαφόρων ὄντων, ἀνέν-
τας κινδυνεύειν. καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποσά-
σεις πρὸς ὑμᾶς ἐγίγνοντο. πᾶσι δὲ ἀνε-
πίφθορον, τὰ συμφέροντα τῶν μεγίστων
περί κινδύνων εὖ τίθεσθαι.

๑๕. ' Ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι,
τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ
ὑμῖν ὠφέλιμον κατασησάμενοι ἐξηγεῖσ-
θε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς
ἀπήχθεσθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς,
εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσαν ὑμᾶς λυπηρὲς γε-
νομένους τοῖς συμμαχοῖς, καὶ ἀναγκαζέν-
τας ἂν ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς, ἢ αὐτοὺς
κινδυνεύειν. ἔτις ὃδ' ἡμεῖς θάυμαστον ἔ-
δεν πεποιθήκαμεν, ὃδ' ἀπο τῆ ἀνθρωπείας
τρόπης, εἰ ἀρχὴν τε διαδομένην ἐδεξά-
μεθα, καὶ ταύτην μὴ ἀνείμεν, ὑπὸ τῶν
μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς, καὶ δέους,
καὶ ὠφελείας· οὐδ' αὖ πρῶτοι τοῦ το-

' ούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰεὶ καθεστῶ-
 ' τος, τὸν ἥσσω ὑπὸ τῷ δυνατωτέρῳ κα-
 ' τείργεσθαι ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶ-
 ' ναι, καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρι οὗ τα-
 ' ξυμφέροντα λογιζόμενοι, τῷ δικαίῳ λό-
 ' γῳ νῦν χρῆσθε· ὃν ὅδεῖς πω, παρατυ-
 ' χὸν ἰσχυρὸν τι κτήσασθαι, προθεῖς, τῷ μὴ
 ' πλέον ἔχειν ἀπετράπετο. ἐπαινέσθαι
 ' ἰεῖ ἄξιοι οἵτινες χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ
 ' φύσει ὥστε ἐτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ
 ' κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γένωνται.
 ' ἄλλες γ' ἂν ἔν οἴομεθα, τὰ ἡμέτερα
 ' λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστ' εἴ τι μετρί-
 ' αζομεν· ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀ-
 ' δοξία τοπλέον ἢ ἔπαινος ἐκ εἰκότως πε-
 ' ριέσῃ.

οζ'. ' Καὶ ἐλασθέντες γὰρ ἐν ταῖς
 ' συμβολαίαις πρὸς τὰς συμμαχὰς δίκαις,
 ' καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις νό-
 ' μοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλοδικεῖν
 ' δοκῶμεν. καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς

naturae jure est constitutum, ut imbecilior a potentiore coërceatur. Praeterea hoc ipsum fecimus, tum quia nos hoc imperio dignos esse judicabamus, tum etiam quia vel vobis *eo digni* visi sumus ad hoc usque tempus, quo rem utilitate metientes, quadam aequitatis specie utimini; quam aequitatem nullus dum (quotiescunque rei per vim parandae occasio sese ipsi obtulit) proponens, *et utilitati anteponens*, a rebus suis amplificandis est deterritus. Dignique sunt laude, qui humanum ingenium sequeuti, ut aliis imperarent, *in suo dominatu* fuerunt aequiores, quam imperii, quod obtinebant, magnitudo ferret. Profecto si qui alii hoc nostro imperio potirentur, manifestissime (ut arbitramur) declararent, quam modeste nos *in eo* geramus. Quamquam ex hac nostra modestia plus vituperationis, quam laudis immerito reportamus.

77. Quamvis enim in judiciis de tractu, cum sociis disceptantes, de jure nostro decedamus, quamvis etiam iisdem judiciis, iisdemque legibus, quibus et nos ipsi apud nos utimur, *parique conditione cum illis* disceptemus, tamen litigiosi esse

' videmur: et eorum nemo considerat, cu
 ' hoc ipsum crimen cum exprobratione no
 ' objiciatur iis etiam, qui usquam alibi im
 ' perium habent, et qui in subditos minu
 ' modeste se gerunt, quam nos. Illis enim
 ' qui rei per vim gerendae potestatem ha
 ' bent, nullis judiciis est opus. At illi *nostr*
 ' *socii*, assueti jam aequo jure nobiscum di
 ' ceptare, si quid illis vel nostro judicio, ve
 ' propter imperii potentiam, vel etiam quo
 ' modocumque fuerit detractum, quod ip
 ' sibi non detrahendum putarint, non ha
 ' bent gratiam de pluribus non ereptis; sed
 ' modicum illud, quod detractum est, gravi
 ' us ferunt, quam si statim ab initio, depo
 ' sito juris instituto, aperte vim fecissemus.
 ' Illo enim modo ne ipsi quidem contra nos
 ' dicere potuissent, non oportere inferiorem
 ' superiori cedere. Homines enim, (ut est
 ' verisimile) quum injuria afficiuntur, ma
 ' gis indignantur, quam quum vim patiun
 ' tur. Nam quod ab eo proficiscitur, qui est
 ' pari conditione, id propter pluri habendi
 ' cupiditatem contra juris aequabilitatem
 ' fieri videtur. Quod vero fit a potentiore,
 ' hoc ab inevitabili necessitate proficisci vi-

καὶ ἄλλοθὶ περ ἔχουσιν ἀρχὴν, καὶ ἥσ-
 σον ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις
 οὖσι διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται. βιά-
 ζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῇ, δικάζεσθαι οὐδὲν
 προσδέονται. οἱ δὲ, εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς
 ἀπὸ τῆς ἴσης ὀμιλεῖν, ἢν τι παρὰ τὸ μὴ
 οἶεσθαι χρῆναι, ἢ γνώμη, ἢ δυνάμει τῇ
 διὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅπως ἐλασσωθῶ-
 σιν, ἐκ τῆς πλείονος μὴ σφρισκομένοι, χά-
 ριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεῆς, χαλεπώ-
 τερον φέρουσιν ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέ-
 μενοι τὸν νόμον, φανερώς ἐπλεονεκτῶμεν.
 ἐκείνως δὲ ἐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον ὥς ἐ
 χρεὼν τὸν ἥσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχω-
 ρεῖν. ἀδικέμενοί τε, ὥς ἔοικεν, οἱ ἄνθρω-
 ποι μᾶλλον ὀργίζονται, ἢ βιαζόμενοι.
 τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἴσης, δοκεῖ πλεονεκ-
 τεῖσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τῆς κρείττονος, κα-
 ταναγκάζεσθαι. ὑπὸ γὰρ τῆς Μήδης δει-
 νότερα τέτων πάχοντες ἠνείχοντο· ἢ
 δὲ ἡμετέρα ἀρχή, χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι.

• εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ αἰὲ βαρὺ τῶν
 • ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν ἔν εἰ καθελόντες
 • ἡμᾶς ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν, ἣν
 • διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε, μεταβά-
 • λαιτε· εἴπερ οἶα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆ-
 • δον δὲ ὀλίγῃς ἡγησάμενοι ἀπεδείξατε, ὅ-
 • μοια καὶ νῦν γνώσεσθε. ἀμικτα γὰρ τάτε
 • καὶ ὑμᾶς αὐτὰς νόμιμα τοῖς ἄλλοις
 • ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξίων, ὅτε
 • τῆτοις χρῆται, ὅθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς
 • νομίζει.

οή. • Βουλευέσθε οὖν βραδέως, ὥς οὐ
 • περὶ βραχείων. καὶ μὴ ἄλλοτρίαις γνώ-
 • μαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες, οἰκειῶν
 • πόνον πρόσθησθε. τῷ δὲ πολέμῳ τὸν πα-
 • ράλογον, ὅσος ἔστι, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι,
 • προδιάγνωτε. μηκυνόμενος γὰρ φιλεῖ ἐς
 • τύχας τὰ πολλὰ περιίσασθαι. ὧν ἴσον
 • τε ἀπέχομεν, καὶ ὁποτέρως ἔσαι, ἐν ἁ-
 • δήλῳ κινδυνεύεται. ἴοντες τε οἱ ἄνθρω-
 • ποι ἐς τὰς πολέμους, τῶν ἔργων πρότε-

detur. Idcirco etiam *nostri socii*, quamvis
injurias his graviore a Medo paterentur,
 tamen tolerabant. At nostrum imperium
 durum esse videtur, nec immerito: nam
 praesens rerum status subditis est semper
 gravis. Sed vos, si everso dominatu nostro
 dominaremini, fortasse benevolentiam,
 quampropter nostri metum suscepistis, mu-
 taretis; si modo nunc quoque talia facinora
 vobis facienda censeretis, qualia vel tunc
 exiguo illo tempore edidistis: quo, in bel-
 lo contra Medum gerendo, praefuistis. Ve-
 stra enim instituta cum nullis aliis com-
 munia habetis: propterea quum unus quis-
 que *de vobis* peregre proficiscitur: neque
 his *vestris institutis* utitur, neque illis,
 quibus reliqua Graecia solet uti.

78. Quare maturius consultetis, utpo-
 te de rebus non parvis: neque consiliis et
 criminationibus alienis inducti, laborem
 proprium praeter superiores *vobis nunc*
 imponatis. Incertos autem belli eventus,
 eorumque magnitudinem, antequam in
 ipso versemini, animo praecipite. Bellum
 enim, quod producit, plerumque cala-
 mitosos exitus habere solet. A quibus u-

trique et pariter absumus, et utro modo
 res sit cessura, incerta alea tentatur. Et
 homines *plerique*, quum ad bellum profi-
 ciscuntur, res prius aggrediuntur, quas
 postea gerere oportebat. Quum autem
 malis jam premuntur, *consultationibus* u-
 tuntur. Cum igitur neque nos ipsi adhuc
 in ulla hujusmodi culpa simus, neque vos
 in ea esse videamus, vos monemus, dum in-
 tegrum est, utrisque recte consultare, ne
 foedera frangatis, neve jusjurandum vio-
 letis : sed controversias judicio dirimatis
 ex foederis pacto. Alioqui Deos foederum,
 ac jurisjurandi praesides contestati, vos, si
 bello nos laceffatis, propulsare conabimur,
 ea *via*, qua praeiveritis.

79. Haec Athenienses dixerunt. Postquam
 autem Lacedaemonii audierunt sociorum
 querelas adversus Athenienses, et quae A-
 thenienses dixerant, summotis omnibus, in-
 ter seipso de rebus praesentibus consultare
 coeperunt. Atque major illorum pars con-
 sentiens eandem tulit sententiam, Athenien-
 ses jam injuste agere, et quamprimum bel-
 lum esse faciendum. Archidamus vero ipso-
 rum Rex, qui et prudens et modestus vir

ῥον ἔχονται ἅ χρῆν ὕπερον δρᾶν· κακσ-
 παθοῦντες δὲ ἤδη, τῶν λόγων ἄπτον-
 ται. ἡμεῖς δὲ ἐν ὕδασι πω τοιαύτη
 ἁμαρτία ὄντες, οὐτ' αὐτοί, οὐδ' ὑμᾶς
 ὀρῶντες, λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαί-
 ρετος ἀμφοτέροις ἢ εὐβουλία, σπονδαὶς
 μὴ λύειν, μηδὲ παραβαίνειν τὰς ὀρκους,
 τὰ δὲ διάφορα δίκη λύεσθαι κατὰ τὴν
 ζυγήκην. ἢ θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυ-
 ρας ποιούμενοι, πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι
 πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ ἢ ἂν ὑψη-
 γῇσθε.

σθ'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον·
 ἐπειδὴ δὲ τῶν συμμαχῶν ἤκτισαν οἱ Λα-
 κεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τὰς Ἀ-
 θηναίους, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ ἔλεξαν,
 μετασησάμενοι πάντας, ἐβουλεύοντο κα-
 τὰ σφᾶς αὐτὰς, περὶ τῶν παρόντων. καὶ
 τῶν μὲν πλεόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰγνώμαί
 ἔφερον, ἀδικεῖν τε τὰς Ἀθηναίους ἤδη, καὶ
 πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει. παρελθὼν δὲ

Αρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ κῆ-
νετὸς δοκῶν εἶναι κῆ σώφρων, ἔλεξε τοιαύδε.

π'. 'ΚΑΙ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέ-
' μων ἔμπειρός εἰμι, ὦ Λακεδαιμόνιοι, κα-
' ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω· ὥς
' μήτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαί τινα τῶ ἔργ-
' (ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ πάθοιεν) μήτε ἀγα-
' θὸν κῆ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὐροίε δ' αὖ-
' τὸν πόλεμον τόνδε, περὶ οὗ νῦν βεβλῆ-
' εῶθε, ἔκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σω-
' φρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. πρὸς μὲν
' γὰρ τὰς Πελοποννησίους κῆ τὰς ἀστυγέ-
' τοντας παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή, καὶ δι-
' ταχέων οἷόν τε ἐφ' ἑκάστα ἐλθεῖν· πρὸς
' δὲ ἄνδρας οἳ γῆν τε ἐκὰς ἔχουσι, κῆ πρὸς
' ἐτι θαλάσσης ἔμπειρότατοί εἰσι, κα-
' τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτουνται
' πλῆττω τε ἰδίῳ κῆ δημοσίῳ, κῆ ναυσί, κῆ
' ἵπποις, κῆ ὅπλοις, κῆ ὅχλῳ, ὅσος οὐκ ἔ-
' ἄλλω ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἔστω· ἐ-
' δὲ καὶ ζυμμάχους πολλὰς φόρου ὑποτε-

esse videbatur, in medium progressus, hanc habuit orationem.

80. 'IPSE quoque, Lacedaemonii, multorum jam bellorum sum peritus, et illos de vobis, qui sunt eadem aetate, qua ego, *pari peritia praeditos esse* video; ita ut propter imperitiam nullus *ipsorum* belli cupidus sit futurus, (quod multis accidit,) neque *id* bonum ac tutum sit iudicaturus. Hoc autem bellum, de quo nunc consultatis, si quis ipsum sapienter perpenderit, non minimum fore comperiet. Nam adversus quidem Peloponnesios et finitimos nostrae vires sunt prope pares, et cito ad singula *eorum oppida* venire possumus. Sed adversus viros, qui et agrum procul incolunt, et praeterea rerum maritimarum sunt peritissimi, et caeteris omnibus rebus optime sunt instructi, et privatis, et publicis opibus, et navibus, et equis, et armis, et hominum copia, quanta in nulla alia Graeciae parte est, in uno duntaxat loco, (praeterea vero multos socios vectigales habent,) quo tandem modo bellum adversus

' istos facile suscipere oportet? et qua
 ' fretos, cum simus imparati, *nos adeo* fe
 ' tinare? An classe? At *hac* inferiores su
 ' mus. Sed si ei parandae operam demus
 ' et nos adversus *illos* instruamus, in *ha*
 ' *paranda* tempus teretur. Sed fortasse pe
 ' cunia? At ista multo etiam fumus inferi
 ' ores, nec in aerario habemus, neque e
 ' privatis *facultatibus* promte conferre pos
 ' sumus.

81. ' Confidat forsitan aliquis, quod ar
 ' mis et hominum multitudine illos super
 ' mus, ut illorum agrum incursionibus va
 ' stare possimus. At illis est etiam aliud age
 ' longe lateque patens, quem in sua ditione
 ' habent, et res, quibus indigebunt, ma
 ' vectas importabunt. Quod si *horum* socie
 ' ad defectionem sollicitare conemur, quo
 ' niam horum major pars insulas incolit
 ' his etiam auxilium classe ferre oportebi
 ' Quodnam igitur erit hoc nostrum bellum
 ' Nam nisi aut classe simus superiores, au
 ' illorum vectigalia, unde classes alunt, sub
 ' trahamus, plus damni capiemus, *quam da*
 ' bimus. Atque in hoc rerum statu ne ho

λαῖς ἔχουσι πῶς χρηὲς πρὸς τέττας ῥαδίως
 πόλεμον ἄρασαι, καὶ τίνι πισεύσαντας,
 ἀπαρασκεύους ἐπείχθῃναι; πρότερον ταῖς
 ναυτῖν; ἀλλ' ἤσως ἐσμέν. εἰ δὲ μελετή-
 σομεν, καὶ ἀντιπαρασκευασθῶμεθα, χρό-
 νος ἐνέσαι. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ
 πολλῶν ἔτι πλέον τέττα ἑλλείπομεν, καὶ
 ὅτε ἐν κοινῷ ἔχομεν, ὅτε ἐτοίμως ἐκ τῶν
 ἰδίων φέρομεν.

πα'. ' Τάχ' ἂν τις θαρσοίη ὅτι τοῖς
 ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρο-
 μεν, ὥστε τὴν γῆν δηρὸν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς
 δὲ ἄλλῃ γῇ ἔσι πολλὴ ἥς ἄρχουσι, καὶ
 ἐκ θαλάσσης ὧν δέονται ἐπάζονται. εἰ
 δ' αὖ τὰς ζυμμάχους ἀφιστάναι πειρα-
 σόμεθα, δεήσει καὶ τέτοις ναυσὶ βοηθεῖν,
 τὸ πλέον ἔσι νησιώταις. τίς ἔν ἔσαι ἡ-
 μῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἡ ναυσὶ κρα-
 τήσομεν, ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν,
 ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμε-
 θα ταπλέω. καὶν τούτῳ οὐδὲ καταλύ-

εσθαι ἔτι καλόν· ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν
 ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ
 ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα, ὥς τα-
 χὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἣν τὴν γῆν
 αὐτῶν τάμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον μὴ
 καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν. ἔτι
 εἰκὸς Ἀθηναίους Φρονήματι, μήτε τῇ γῇ
 δουλεῦσαι, μήτε ὥσπερ ἀπείρους κατα-
 πλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

πβ'. 'Οὐ μὲν ἔδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς
 κελεύω τοὺς τε συμμαχούς ἡμῶν ἑα-
 ν βλάπτειν, καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ κατα-
 φωρᾶν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν,
 πέμπειν δὲ καὶ αἰτιάσθαι μήτε πόλεμον
 ἄγαν δηλοῦντας, μήτ' ὥς ἐπιτρέφομεν
 καὶ τὸν πόλεμον καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύ-
 εσθαι, συμμαχῶν τε προσαγωγῇ, καὶ
 Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἢ
 ναυτικῇ ἢ χρημάτων δύνάμιν προσληφό-
 μεθα. ἀνεπίφθορον δὲ, ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς
 ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύομεθα, μὴ Ἑλ-

‘ nescum quidem amplius fuerit bellum de-
 ‘ ponere: praesertim si nos dissidii autores
 ‘ praecipui fuisse videamur. Neque vero
 ‘ illa spe efferamur, hoc bellum cito seda-
 ‘ tum iri, si agrum ipsorum vastemus. Imo
 ‘ vero vereor, ne liberis etiam *nostris* ipsum
 ‘ relinquamus. Verisimile enim est, Athe-
 ‘ nienfes adeo excelfo esse animo, ut neque
 ‘ agro serviant, neque tamquam imperiti
 ‘ bello consternentur.

82, ‘ Veruntamen non sum etiam vobis
 ‘ autor, ut et nostros socios *ab illis* laedi
 ‘ stupide sinatis, et *illos, nobis* insidiantes,
 ‘ in facinore manifesto deprehensos non ar-
 ‘ guatis. Sed *censeo* arma nondum movenda:
 ‘ at legatos mittendos *Athenas*, et *de inju-*
 ‘ *riis, quas sociis fecerunt*, expostulandum,
 ‘ *ita tamen*, ut neque nimis aperte bellum
 ‘ declarent, et *significent, nos* haud permis-
 ‘ suros, *ut haec diutius faciant*. Interea ve-
 ‘ ro *censeo*, nostras ipsorum res parandas, et
 ‘ socios, tam Graecos, quam barbaros, *no-*
 ‘ *bis* conciliandos, si forte vel classis, vel pe-
 ‘ cuniae vires aliquas alicunde *nobis* prae-
 ‘ terea adungere possimus. Non est autem

‘ invidendum, *nec vitio vertendum illis*, qui
‘ *insidiis appetiti*, (quemadmodum et nos ab
‘ Atheniensibus *nunc* insidiis appetimur) fa-
‘ luti suae consulunt, non solum Graecos,
‘ sed etiam barbaros sibi adjungentes. Simul
‘ etiam nostras fortunas expromamus. Quod
‘ si nostros legatos audierint, hoc erit opti-
‘ mum: sin minus, duorum triumve anno-
‘ rum elapsorum spatio, jam melius instruc-
‘ ti, bellum illis, si visum fuerit, inferemus.
‘ Et fortasse, quum nostros apparatus jam
‘ cernent, et verba ipsis idem significantia,
‘ facilius cedent, et agrum adhuc integrum
‘ habentes, et de praesentibus bonis, et non-
‘ dum *ab hoste* corruptis deliberantes. Ni-
‘ hil enim aliud ipsorum agrum esse putetis,
‘ quam obsidem, quem habetis: atque eo
‘ magis, quo melius est cultus: cui quam
‘ diutissime parcere, neque illos, ad despe-
‘ rationem *a vobis* compulsos, expugnatu-
‘ difficiliore reddere oportet. Si enim im-
‘ parati, sociorum criminationibus sollicitati
‘ *ac impulsæ*, ipsum vastemus, videte, ne plus
‘ dedecoris ac damni, *quam decoris ac emo-*
‘ *lumentæ* Peloponneso afferamus. Nam pub-

ληνας μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλα-
 βόντας, διασωθῆναι. καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα
 ἐκποριζώμεθα. καὶ ἦν μὲν ἐπακῶσσί τι
 πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα. ἦν
 δὲ μὴ, διελθόντων ἐτῶν δύο καὶ τριῶν, ἄ-
 μεινον ἤδη, ἦν δοκῇ, πεφραγμένοι, ἵμεν ἐπ'
 αὐτούς. καὶ ἴσως ὀρῶντες ἡμῶν ἤδη τήν τε
 παρασκευὴν, καὶ τὰς λόγους αὐτῇ ὅμοια
 ὑποσημαίνοντες, μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ
 γῆν ἔτι ἄτμηλον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόν-
 των ἀγαθῶν καὶ ἔπω ἐφθαρμένων βελευό-
 μενοι. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσειε τὴν γῆν
 αὐτῶν ἢ Ὀμηρον ἔχειν· καὶ οὐχ ἦσον,
 ὅσω ἄμεινον ἐξείργασαι. ἥς φεΐδεσθαι
 χρὴ ὥς ἐπιπλείστον, καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν
 κατασῆσαντας αὐτούς, ἀληπτοτέρους ἔ-
 χειν. εἰ γὰρ ἀπάρασκευοι τοῖς τῶν ζυμ-
 μάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμῆ-
 μεν αὐτήν, ὁρᾶτε ὅπως μὴ αἰσχίον καὶ
 ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράττωμεν.
 ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν

' οἷόν τε καταλῦσαι. πόλεμον δὲ ζύμπαν
 ' τας ἀραμένους ἔνεκα τῶν ἰδίων, ὃν ἔχ
 ' πᾶρχει εἰδέναι καθότι χωρήσει· ἔρᾳ δὲ
 ' ον εὐπρεπῶς θέσθαι.

πγ'. ' Καὶ ἀνανδρία μηδενί, πολλοὺς
 ' μιᾷ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν, δοκεῖται
 ' εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις ἔκ ἐλάσσων
 ' χρήματα φέροντες ζύμμαχοι· καὶ ἔστιν
 ' πόλεμος ἔχ' ὅπλων τοπλέον, ἀλλὰ δα-
 ' πάνης, δι' ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ, ἄλλως
 ' τε καὶ ἡπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πο-
 ' ρισώμεθα ἔν' πρῶτον αὐτήν, καὶ μὴ τοῖς
 ' τῶν ζυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώ-
 ' μεθα. οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων το-
 ' πλέον ἐπ' ἀμφοτέρα τῆς αἰτίας ἔχομεν,
 ' ἔτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τὶ αὐτῶν προϊδωμεν.

πδ'. ' Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον ὃ μέμ-
 ' φονῆσαι μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰχλύνεσθε. σπεύ-
 ' δοντές τε γὰρ, χολαίτερον ἂν παύ-
 ' σαισθε, διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ
 ' ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ

licae quidem, ac privatae criminationes dilui, *tollique* possunt: bellum vero, quod privatorum causa ab universis est susceptum, cuius incertus eventus sciri non potest, honeste deponere non *est* facile.

83. ' Neque cuiquam ignavia videatur esse, quod multi unicam civitatem ce-
riter non invadant. Sunt enim et illis non pauciores, *quam nobis*, socii, qui tributum pendunt. Et bellum geritur non tam armis, quam pecuniis, quae in eo gerendo consumuntur, et propter quas ipsa arma sunt utilia, praecipue vero hominibus mediterraneis adversus maritimos. Primum igitur has paremus, *et promamus*, neque sociorum verbis impulsī, *ad bellum movendum* prius feramur. Qui enim eorum, quae sunt eventura, causam in utramque partem magis sustinebimus, *quam ulli alii*, iidem etiam per otium aliquid eorum pro-
videamus.

84. ' Nec tarditatis atque cunctationis, quam *socii* in nobis maxime reprehendunt, vos pudeat. Nam si *ad bellum* properetis, serius *id* finietis, quod imparati *id* susceperitis. Simul etiam liberam et clarissi-

‘mam civitatem semper incolimus. Atque
‘hoc, *quod nobis vitio vertitur*, modestia
‘prudens maxime esse potest. Soli enim
‘propter hoc ipsum et secundis rebus non
‘sumus insolentes, et adversis minus, quam
‘alii, cedimus. Neque movemur illecebris
‘eorum, qui, praeter nostram sententiam,
‘cum laudatione ad pericula subeunda nos
‘instigant. Et si quis cum vituperatione
‘*nos ad idem* incitet, *ei tamen* non magis
‘dolore commoti, adsentimur. Et propter
‘hanc modestiam et bellicosi et circumspec-
‘ti sumus; bellicosi quidem, quia verecun-
‘dia plurimum habet modestiae, et fortitu-
‘do *plurimum* verecundiae. Circumspecti
‘vero, quia simplicius instituimur, quam ut
‘leges contemnamus; et, severitate adhi-
‘bita, modestius, quam ut iis non pareamus;
‘simul etiam quia in rebus inanibus non
‘sumus admodum solertes, ita ut hostium
‘apparatum oratione magnifica vituperan-
‘tes, re ipsa dissimiliter *eum* persequamur.
‘Sed *ita instituimur*, ut et aliorum cogita-
‘tiones *nostris* similes esse, et fortunae ca-
‘sus oratione explicari non posse existime-
‘mus. Semper autem, ut adversus bene

παλὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται μάλιστα σω-
 φροσύνη ἔμφρων τῷτ' εἶναι. μόνοι γὰρ δι'
 αὐτὸ εὐπραγίαις τε ἔκ ἐξυβρίζομεν, καὶ
 συμφοραῖς ἥσων ἐτέρων εἴκομεν. τῶν τε
 ζῶν ἐπαίνῳ ἐποτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ
 δεινὰ, παρὰ τὸ δοκῆν ἡμῖν, ἔκ ἐπαιρό-
 μεθα ἠδονῇ. καὶ ἦν τις ἄρα ζῶν κατηγορία
 παροξύνῃ, ἔδεν δὴ μᾶλλον ἀχθεσθέντες
 ἀνεπείσθημεν. πολεμικοὶ τε καὶ εὐβου-
 λοι διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν,
 ὅτι αὐδῶς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει,
 αἰχύνῃς δὲ εὐψυχία. εὐβουλοὶ δὲ, ἀμα-
 θές τε τῶν νόμων τῆς ὑπεροφίας παι-
 δεύομενοι, καὶ ζῶν χαλεπότητι σωφρονέ-
 σκερον ἢ ὥς τε αὐτῶν ἀνηκῆσθαι. καὶ μὴ
 τὰ ἀχρεῖα ζυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν
 πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμ-
 φόμενοι, ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξίεναι. νομί-
 ζειν δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας πα-
 ραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς προσπιπτέσας
 τύχας ἔκ λόγῳ διαρετάς. αἰεὶ δὲ ὡς πρὸς

' εὖ βουλευομένους τὰς ἐναντίας ἔργῳ παρα-
 ' σκευαζόμεθα. καὶ ἔκ ἐξ ἐκείνων ὥς ἀμαρ-
 ' τησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ'
 ' ὥς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοημένων
 ' πολὺ τε διαφέρειν ἔδει νομίζειν ἀνθρώ-
 ' πον ἀνθρώπου, κράτιστον δὲ εἶναι ὅστις ἐν
 ' τοῖς ἀναγκασιότατοις παιδεύεται.

πέ. ' Ταύτας ἔν ἃς οἱ πατέρες τε ἡ-
 ' μῖν παρέδοσαν μελέτας, καὶ αὐτοὶ δια-
 ' παντὸς ὠφελέμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶ-
 ' μεν, μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ
 ' ἡμέρας, περὶ πολλῶν σωμάτων, καὶ χρη-
 ' μάτων, καὶ πόλεων, καὶ δόξης, βουλευώ-
 ' μεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἔξεσι δὲ ἡμῖν
 ' μᾶλλον ἐτέρων, διὰ ἰχύν. καὶ πρὸς τὰς
 ' Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτι-
 ' δαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοι
 ' φασὶν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων
 ' ὄντων αὐτῶν δίκας δῆναι. ἐπὶ δὲ τὸν δι-
 ' δόντα, ἔ πρότερον νόμιμον ὥς ἐπ' ἀδικεῖν
 ' ἵεναι. παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον

consultos adversarios, re *factisque* nos
praeparamus: neque spes *nostras* in pecca-
tis, quae forsitan illi committent; sed in
nostra ipforum cautione, tutisque consiliis
collocare oportet. Nec existimandum est
multum interesse inter hominem et homi-
nem: at illum, qui in maxima necessitate
eruditur, praestantissimum esse.

85. 'Haec igitur instituta, quae majores
nobis tradiderunt, quaeque nobis ipsis, ea
perpetuo retinentibus, magno emolumen-
to fuere, ne abjiciamus; neve in exigua
diei particula, de multis capitibus, de pe-
cuniis, urbibus, et de gloria, properantes
decernamus: at per otium *hisce de rebus*
mature consultemus. Hoc autem nobis ma-
gis, quam aliis, propter potentiam *facere*
licet. Et *legatos* ad Athenienses mittite,
qui cum illis expostulent de Potidaea; mit-
tite etiam de injuriis, quibus focii se *ab*
illis affectos dicunt, praesertim cum ipsi
parati sint, jure disceptare. Ei vero, qui se
judicio offert, bellum ut injuriam facienti
prius inferre non licet. Simul etiam bel-
lum, et res ad hoc *necessarias*, parate. Haec

‘ enim si faciatis, consilium et *vobis ipsis* op-
 ‘ timum, et adversariis maxime formidanda
 ‘ dum inibitis.’ Archidamus quidem haec
 dixit; Sthenilaïdas vero, qui tunc unus erat
 ex Ephoris, postremus in medium progres-
 sus, ita Lacedaemonios est alloquutus.

86. ‘ EQUIDEM longam Atheniensium
 ‘ orationem non intelligo, nam in suis lau-
 ‘ dibus praedicandis multi fuerunt; nihil
 ‘ tamen responderunt, quod non injuria
 ‘ nostros socios et Peloponnesum affecerint.
 ‘ Atqui si contra Medos *quidem* olim boni
 ‘ fuerunt, jam vero contra nos improbi sunt
 ‘ duplici poena sunt digni, quod mali et
 ‘ bonis sint effecti. Nos vero *semper nostros*
 ‘ similes et tunc *fuimus*, et nunc sumus; ne-
 ‘ que (si sapimus) socios *nostros* injuria affi-
 ‘ ci per negligentiam finemus, neque auxi-
 ‘ lium *ipsis* mittere cunctabimur. Ipsi enim
 ‘ sine ulla cunctatione mala patiuntur. Alii
 ‘ enim multae sunt pecuniae, naves, et equi
 ‘ nobis vero boni socii, qui Atheniensibus
 ‘ non sunt tradendi: neque judiciis verbis
 ‘ que *de controversiis* est disceptandum; cum

ἄμα. ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλευ-
 σθε, καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα.' Καὶ
 μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελ-
 λὼν δὲ Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἷς τῶν
 φόρων τότε ὢν, ἔλεξε τοῖς Λακεδαιμονί-
 οισι ὧδε.

πς'. ' ΤΟΥΣ μὲν λόγους τὰς πολλὰς
 τῶν Ἀθηναίων ἔγινώσκω· ἐπαινέσαντες
 γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς, ἔδαμῃ ἀντεῖπον ὡς
 ἔκ ἀδικῶσι τὰς ἡμετέρας συμμαχίας, καὶ
 τὴν Πελοπόννησον· καί τοι εἰ πρὸς τὰς
 Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε πρὸς ὃ ἡμᾶς
 κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν,
 ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγέννηται. ἡμεῖς
 δὲ ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τὰς
 συμμαχίας, ἣν σωφρονῶμεν, ἔπεριόψε-
 θα ἀδικεμένους, ἔδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν·
 οὐδ' ἔκτετι μέλλουσι κακῶς πάχειν. ἄλ-
 λους μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες
 καὶ ἵπποι· ἡμῖν δὲ, σύμμαχοι ἀγαθοὶ, ἔς
 ἃ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, ἔδὲ δι-

* καις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ
 * αὐτὸς βλαπτομένους· ἀλλὰ τιμωρήεα
 * τάχει, καὶ παντὶ δένει. καὶ ὡς ἡμ
 * * πρέπει βελεύεσθαι ἀδικουμένους, μηδ
 * * διδασκέτω. ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας α
 * * κεῖν, μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον β
 * * λεύεσθαι. ψηφίζεσθε ὧν, ὧ Λακεδαιμ
 * * νιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον·
 * * μήτε τὸς Αθηναίους ἑᾶτε μείζους γί
 * * νεσθαι, μήτε τὸς ξυμμάχους καταπρο
 * * δῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν ἐ
 * * τὸς ἀδικῶντας·

πζ'. Τοιαῦτα λέξας, ἐπεψήφισεν α
 τὸς Εφορος ὧν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λα
 κεδαιμονίων. ὁ δὲ (κρίνῃσι γὰρ βοῇ, καὶ ἔψ
 φῳ) ἔκ' ἔφη διαγινώσκειν τὴν βοήν ὅπου
 ρα μείζων, ἀλλὰ βελόμενος αὐτὸς Φα
 ρῶς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην, ἐς τὸ π
 λεμεῖν μᾶλλον ὀρμῆσαι, ἔλεξεν, * Οτ
 * μὲν ὑμῶν, ὧ Λακεδαιμόνιοι, δοκῶσι λελ
 * σθαι αἱ σπονδαί, καὶ οἱ Αθηναῖοι ἀδικεῖ

et ipsi *nostri socii* non verbis *tantum* laedantur. Sed celeriter, totisque viribus auxilium *ipsis* est ferendum. Nec doceat nos quisquam decere nos consultare, quum injuria nobis infertur. Imo vero eos, qui injuriam *aliis* facere parant, diu consultare decet. Quamobrem, Lacedaemonii, e dignitate Spartaee bellum decernatis, nec Athenienses majores fieri sinatis, nec socios prodamus: sed Deorum auxilio freti bellum illis, qui faciunt injuriam, inferamus.

87. Haec loquutus, quoniam ipse Ephorus erat, in Lacedaemoniorum concione sententias rogavit. Tunc autem (nam voce, non calculis suffragio ferunt) dixit, se non posse cognoscere, utra vox esset major. Sed, quia volebat ipsos sententiam aperte dicentes, ad bellum movendum promptiores esse, dixit, 'Cui vestrum, Lacedaemonii, socii vera rupta esse, et Athenienses injuriam

' facere videntur, furgat, et in locum
 ' lum (quendam locum ipsis ostendens) d
 ' cedat; cui non videntur, in alterum d
 ' cedat.' Illi autem, cum surrexissent, d
 cessionem fecerunt, et longe plures fue
 quibus foedera rupta videbantur. Acci
 que fociis, dixerunt: ' Sibi quidem vide
 ' Athenienses injuste agere, velle tamen
 ' caeteros omnes socios ad suffragia feren
 ' accire, ut de communi consilio, si vide
 ' tur, bellum facerent.' Atque illi quide
 his confectis, domum abierunt. Postea v
 ro et Atheniensium legati, rebus transact
 quarum causa venerant, *inde recesserunt*.
 Hoc autem illius concionis decretum, fo
 dera esse rupta, factum est anno ab ini
 tricennalibus foederibus decimo quart
 quae post res in Euboea gestas inita fu
 runt.

88. Lacedaemonii autem foedera rup
 esse, et bellum gerendum esse decreverunt
 non tam sociorum verbis inducti, quam m

ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον· (δείξας τὸ
 χωρίον αὐτοῖς) ὅτῳ δὲ μὴ δοκῇσιν, ἐς τὰ
 τὴν δάτερά. ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ
 πολλῶ πλείους ἐγένοντο οἷς ἐδόκην αἰσπον-
 δῶς λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τῶς ξυμ-
 μάχης, εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀ-
 νικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βέλεσθαι δὲ καὶ τοὺς
 πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆ-
 φον ἐπαγαγεῖν· ὅπως κοινῇ βεβουλευσάμε-
 νοι, τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἣν δοκῇ, καὶ οἱ
 ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου διαπραξάμενοι
 αὐτά· καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον,
 ὅσπερ ἦλθον χρηματίσαντες. ἡ δὲ δια-
 κρίσις αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τῶς τὰς σπον-
 δῶς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ
 ἑκκῆστῳ ἔτει τῶν τριακοντὲς τίδων σπονδῶν
 ἀποχωρητικῶν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐ-
 κλεία.

πη'. Εἰσῆλθον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι
 τὰς σπονδὰς λελύσθαι, καὶ πολεμητέα εἶ-
 ναι, ὅς τοῦτον τῶν ξυμμάχων πεισθέντες

τοῖς λόγοις, ὅσον φοβέμενοι τὰς Αθηναίων
μὴ ἐπὶ μείζον ἐδυνηθῶσιν, ὀρῶντες αὐτοῖς
πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄν

πθ'. Οἱ γὰρ Αθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦ
θον ἐπὶ τὰ πράγματα ἐν οἷς ηὔξήθησαν.

πειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης
νικηθέντες καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ὑπὸ Ἑλλήνων
καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν

Μυκάλῃ, διεφθάρησαν, Λεωτυχίδης μὲν
ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ
γαῖτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχ

ρησεν ἐπ' οἶκον, ἔχων τὰς ἀπὸ Πελοπον

σου ξυμμάχους· οἱ δὲ Αθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ
Ιωνίας καὶ Ἑλλησπόντου ξύμμαχοι, ἤδη ἀφ

σηκότερες ἀπὸ βασιλέως ὑπομείναντες Σησ

επολιόρχην, Μήδων ἐχόντων καὶ ἐπιχει

σαντες εἶλον αὐτήν, ἐκλιπόντων τῶν βα

βάρων. καὶ μετὰ τῆτο ἀπέπλευσαν ἐξ Ἑ

λλησπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. Αθηνα

ων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβα

ροὶ ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθ

ne Athenienses fierent potentiores; quia
 magnam Graeciae partem illorum imperio
 iam subiectam videbant.

89. Nam Athenienses hoc modo ad res
 gerendas venerunt, per quas creverunt. Post-
 quam Medi ex Europa discesserunt, navali
 pariter ac pedestri pugna a Graecis victi; et
 qui ex illis ad Mycalen navibus confuge-
 rant, profligati fuerunt: Leotychides qui-
 dem Lacedaemoniorum Rex, Graecorum,
 qui apud Mycalen erant, dux, domum abi-
 it, cum sociis, qui ex Peloponneso venerant.
 Athenienses vero, et socii, qui ex Ionia et
 Hellesponto venerant, cum a Rege jam de-
 scississent, *in illa expeditione* perseverantes,
 obsidebant Sestum, quam Medi tenebant,
 et ibi hyemantes eam a barbaris derelictam
 ceperunt. Postea vero ex Hellesponto in
 suas quique urbes navigarunt. Atheniensi-
 um vero commune, postquam barbari ipsis
 infesti ex regione discesserunt, statim abs-
 portarunt *illinc*, ubi deposuerant liberos,
 uxores, et quicquid supellestilis supererat:
 seque ad urbis aedificia, et muros instau-

randos parabant. Nam et exiguae ambitus
murorum partes in variis locis adhuc starent
bant, et aedes pleraeque conciderant, par-
caeque supererant, in quibus ipsi Persarum
principes manserant.

90. Lacedaemonii vero, cum intellexi-
sent, quod futurum erat, legati venerunt
partim quidem, quod et ipsi libentius visum
fuissent, nec illos, nec alium quemquam
muros unquam habentem: partim vero, id
que praecipue, quod socii illos instigarent
et metuerent cum classis eorum magnitudi-
nem, quae paulo ante ipsis non suppetebat
tum etiam audaciam, quam in bello Medice
demonstrarent. Postularunt autem ab ipsis
ne muros reficerent; sed potius omnium et-
tiam urbium, quae extra Peloponnesum es-
sant, quarumcunque ambitus adhuc starent
eos secum demolirentur: voluntatem qui-
dem *suam* animique suspicionem, quam de
Atheniensibus habebant, non declarantes
sed *speciosam causam praetendentes*, ne bar-
barus, si rursus *Graeciae* bellum inferret,
ullum locum munitum haberet, unde con-

ἐν ὑπεξέθειο παῖδας, καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν
 ἐρίθσαν καλασκευὴν. καὶ τὴν πόλιν ἀνοικο-
 μεῖν παρεσκευάζοντο, καὶ τὰ τείχη. τῷ
 γὰρ περιβόλῃ βραχέα εἰσῆκει, καὶ οἰ-
 αί, αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπλώκεσαν, ὀλίγαι
 ἐπερίησαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν οἱ δυ-
 ατοὶ τῶν Περσῶν.

4'. Λακεδαιμόνιοι δὲ, αἰσθόμενοι τὸ
 μέλλον, ἦλθον ἐς πρεσβείαν, τὰ μὲν, καὶ
 αὐτοὶ ἡδίων ἂν ὀρῶντες μήποτ' ἐκείνους, μή-
 τε ἄλλον μηδένα τείχος ἔχοντα. τὸ δὲ
 πλέον, τῶν συμμαχῶν ἐξοτρυνόντων, καὶ φο-
 βημένων τῷ τε ναυικῷ αὐτῶν τὸ πλήθος,
 ὃ πρῶτον ἔχ' ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδι-
 κὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἤξιον τε
 αὐτὸς μὴ τήχιζεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πε-
 λοποννήσου μᾶλλον ὅσοις ξυνεισῆκει συγκα-
 θελεῖν μετὰ σφῶν τὸς περιβόλους. τὸ μὲν
 βεβλόμενον καὶ ὑποπτον τῆς γνώμης ἐδηλῶν-
 τες ἐς τὸς Αθηναίους, ὥς δὲ τῷ βαρβάρου,
 εἰ αὖθις ἐπέλθοι, ἐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἔχου-

ρῆ ποθέν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὀρμέ-
 σθαι· τήν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασκε
 ἀναχώρησιν τε καὶ ἀφορμὴν ἱκανὴν εἶναι.
 δ' Αθηναῖοι, Θεμισοκλῆες γνώμη, τῆς με-
 Λακεδαιμονίης ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινά-
 μενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αὐτὰς πρέσβεις πε-
 ρὶ ὧν λέγουσιν, εὐθύς ἀπήλλαξαν· ἑαυτοὶ
 δ' ἐκέλευεν ἀποσέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θε-
 μισοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἄλλους δ'
 πρὸς ἑαυτῷ ἐλομένους πρέσβεις, μὴ εὐθύ-
 ἐκπέμπειν, ἀλλ' ἐπιχεῖν μέχρι τοσούτου
 ἕως ἂν ἱκανὸν τὸ τεῖχος αἴρῳσιν ὥστε ἀπο-
 μάχεσθαι ἐκ τῆ ἀναγκαιοτάτης ὑφῆς. τει-
 χίζειν δὲ πάντας πανδημεὶ τῆς ἐν τῇ πό-
 λει, καὶ αὐτὰς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας, φει-
 δομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίᾳ οἰκοδομή-
 ματος, ὅθεν τις ὠφέλεια ἔσαι ἐς τὸ ἔργον,
 ἀλλὰ καθαιρῶντας πάντα. καὶ ὁ μὲν ταῦ-
 τα διδάξας, καὶ ὑπειπὼν τὰ ἄλλα, ὅτι
 αὐτὸς τάκει πράξοι, ὦχετο. καὶ ἐς τὴν
 Λακεδαίμονα ἐλθὼν, εἰ προσήει πρὸς τὰς

ra Graecos proficisceretur, quemadmodum
nunc ex Thebanorum urbe fecerat. Et Pe-
ponnesum omnibus receptaculum et per-
ugium satis tutum fore dixerunt. Atheni-
enses vero de Themistoclis sententia Lace-
daemonios, qui haec dixerant, confestim di-
miserunt, illis dato responso, legatos hisce
de rebus, quas dixissent, a se ad eos missum
iri. Themistocles autem Atheniensibus erat
autor, ut se Lacedaemona primo quoque
tempore mitterent, aliosque legatos, prae-
ter se electos, non subito emitterent: sed
tamdiu retinerent, donec murum ad justam
altitudinem erexissent, ita ut ex altitudine
maxime necessaria vim hostis propulsare
possent. Idem etiam autor erat, ut omnes,
qui erant in urbe, ex omni ordine, aetate,
sexuque, et ipsi, et uxores, et liberi muros
aedificarent, nulli aut privato aut publico
aedificio parcentes, unde aliquid utilitatis
ad illud opus faciendum percipi posset; sed
omnia diruentes. Cum autem ille haec do-
cuiisset, et addidisset, se curaturum caetera,
quae essent illic agenda, discessit. Cumque
Lacedaemona venisset, non adiit Magistra-
tus; sed rem trahebat, et speciosas causas

fingebat, *ac praetendebat*; et quoties aliquis de summis Magistratibus eum interrogasset, cur ad Reipublicae Magistratus non accederet: 'Suos collegas a se exspectari; sed
' eos aliqua occupatione impeditos *in urbe*
' remansisse, dicebat: se tamen sperare, eos
' propediem venturos, et se mirari, eos non-
' dum adesse.'

91. Illi vero, cum *haec* audirent, Themistocli quidem fidem habebant, propter amicitiam, quae ipsis cum illo intercedebat: sed cum alii venirent, et aperte arguerent, muros aedificari, atque adeo jam sublimes esse, facere non poterant, quin crederent. Quod cum ille intellexisset, suasisit ipsis, ne verbis se falli paterentur: sed potius de suorum civium numero, probitatis, fideique spectatae viros *Athenas* mitterent, qui rem diligenter inspectam, *ac exploratam*, fideliter renunciarent. Illi igitur *hos* miserunt. Themistocles vero Atheniensibus horum adventum per nuntios clam significavit, suadens, ut quam occultissime possent eos retinerent, neque dimitterent, ante quam ipsi *domum* rediissent. (Jam enim ejus etiam collegae ad ipsum venerant, Abronychus Lysi-

ἀρχὰς, ἀλλὰ διῆγε, καὶ πρὸφασίζετο. καὶ
 ὁπότε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων
 ὅτι ἔκ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν, ἔφη, 'Τὸς
 ' ξυμπρέσβεις ἀναμένειν, ἀχολίας δέ τινος
 ' ὅσης αὐτὸς ὑπολειφθῆναι προσδέχεσθαι
 ' μέντοι ἐν τάχει ἥξειν, καὶ θαυμάζειν, ὥς
 ' ἔπω πάρεσιν.'

4α'. Οἱ δὲ, ἀκόντες, τῷ μὲν Θεμισο-
 κλεῖ ἐπείθοντο, διὰ φιλίαν αὐτῷ· τῶν δὲ
 ἄλλων ἀφικνυμένων, καὶ σαφῶς κατηγορούν-
 των ὅτι τειχίζεται τε καὶ ἤδη ὕψος λαμ-
 βάνει, ἔκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀπιστῆσαι. γνῶς
 δὲ ἐκεῖνος κελεύει αὐτὸς μὴ λόγοις μάλ-
 λον παράγεσθαι, ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν
 ἄνδρας οἵτινες χρηστοί, καὶ πιστῶς ἀναγγε-
 λῶσι σκεψάμενοι. ἀποσέλλουσιν ἔν· καὶ περὶ
 αὐτῶν ὁ Θεμισοκλῆς τοῖς Ἀθηναίοις κρύ-
 φη πέμπει, κελεύων ὥς ἤκιστα ἐπιφανῶς
 καταχεῖν, καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν ἂν αὐτοὶ
 πάλιν κομισθῶσιν. ἤδη γὰρ καὶ ἤκον αὐτῷ
 οἱ ξυμπρέσβεις, Ἀβρώνυχός τε ὁ Λυσικλέ-

ὅς, καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχῃ, ἀγγέλλον-
 τες ἔχον ἱκανῶς τὸ τεῖχος. ἐφοβεῖτο γὰρ
 μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὁπότε σαφῶς
 ἀκύσειαν, ἔκετι ἀφῶσιν. οἷτε ἔν Αθηναίοι-
 τες πρέσβεις ὥσπερ ἐπεσάλη κατεῖχον
 καὶ ὁ Θεμισοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμο-
 νίοις, ἐνταῦθα δὴ φανερώς εἶπεν, ' Οὔτις ἡ
 • μὲν πόλις, σφῶν τελεείχισαι ἤδη, ὥς ἐ-
 • κανὴ εἶναι σώζειν τὰς ἐνοικῶντας ἐν αὐ-
 • τῇ. εἰ δέ τι βούλονται Λακεδαιμόνιοι
 • ἢ οἱ ζύμμαχοι πρεσβεύεσθαι παρὰ σφᾶς,
 • ὥς πρὸς διαγινώσκοντας τοιοῦτον ἵεναι
 • τὰ τε σφίσι αὐτοῖς ζύμφορα καὶ τὰ κοι-
 • νὰ. τὴν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλι-
 • πτεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆ-
 • ναι, ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γινόντες τολμῆ-
 • σαι καὶ ὅσα αὐτῶν μετ' ἐκείνων βυλεύεσθαι,
 • ἔθενός ὑστεροὶ γνώμη φανῆναι. δοκεῖν οὖν
 • σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι, τὴν ἑαυτῶν
 • πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολί-
 • ταις καὶ ἐς τὰς πάντας ζυμμάχους ὠφελί-

elis, et Aristides Lyfimachi *filius*, murum
 jam satis altum esse nuntiantes.) Metuebat
 enim, ne Lacedaemonii, ubi rem plane re-
 scivissent, se non amplius dimitterent. Athe-
 nienfes igitur legatos retinuerunt, ut *ipsis*
 per nuntios fuerat significatum. Themisto-
 cles autem cum ad Lacedaemoniorum ma-
 gistratus ivisset, tunc demum aperte dixit,
 Urbem suam muris jam esse cinctam, ita
 ut eos, qui in ipsa habitarent, tutari pos-
 set: sed si Lacedaemonii, fociive legatio-
 nem aliqua de re ad se mittere velint, *dixit*
oportere illos posthac ad se venire, ut ad
 homines, qui bene dignoscerent, quid suo-
 rum, quid etiam communium commodo-
 rum ratio postularet. Quum enim visum
 fuisset, satius esse, urbem relinquere, et
 naves conscendere, sine illorum consilio,
 re cognita, *haec facere se atq[ue] fuisset dixere*
 runt. Et quibuscunque de rebus cum illis
 consultare *placuisset*, se consilio nullo in-
 feriores visos esse. Sibi igitur nunc etiam
 videri, melius esse suam urbem moenibus
 esse cinctam, idque cum privatim singulis
 civibus, tum etiam publice universis fociis
 utilius fore. Fieri enim non posse, ut qui

‘ non idem praesidium habent, idem consilium
 ‘ capiant, et idem ac caeteri statuunt, quum
 ‘ de rebus publicis est consultandum. Dice-
 ‘ bat igitur aut omnes civitates foederatas
 ‘ oportere sine muris esse, aut *eos* existima-
 ‘ re, haec quoque se recte habere.’

92. Lacedaemonii vero, *his* auditis, nul-
 lam quidem apertam indignationem contra
 Athenienses demonstrarunt: (non enim ut e-
 os prohiberent, sed ut consilio monerent sci-
 licet, ad *eorum* Rempublicam legatos mise-
 rant. Simul etiam quia *Lacedaemonii* ipsos
Athenienses tunc temporis amore maximo
adhuc prosequabantur, propter singulare il-
 lorum adversus Medos studium) suo tamen
 voto frustrati, rem iniquo animo clam tulerunt.
 Ita autem utrorumque legati citra *querelam*, et
 criminationem, domum redierunt.

93. Hoc igitur modo Athenienses exi-
 guo temporis spatio urbem muris cinxerunt,
 et ex ipsa murorum structura, quae nunc e-
 tiam exstat, eos festinanter aedificatos fuisse
 patet. Nam fundamenta substrata sunt ex
 omni lapidum genere constructa, qui non-
 nullis etiam in partibus non sunt politi, sed
 ut quisque forte *eos* afferebat: multae etiam

ΘΟΥΚΥΔ. Α. 46'. 47'. 225

μώτερόν ἔσεσθαι. οὐ γὰρ οἶόν τ' εἶναι
μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς ὁμοίον
τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλευέσθαι. ἢ
πάντας ἐν ἀτειχίστῃς ἔφη χρῆναι ζυμ-
μαχεῖν, ἢ καὶ τὰδε νομίζειν ὀρθῶς ἔχειν.

46'. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες,
ὄργην μὲν φανεράν ἔκ ἐποιῶντο τοῖς Αθη-
ναῖοις· (ὃ δὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώ-
μης παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύ-
σαντο. ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ
τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν μά-
λιστα αὐτοῖς ἐτύγχανον) τῆς μέντοι βου-
λήσεως ἀμαρτάνουτες, ἀδήλως ἤχθοντο. οἳ
τε πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον ἐπ' οἴκῃς ἀ-
νεπικλήτως.

47'. Τῷ τῷ τρόπῳ οἱ Αθηναῖοι τὴν
πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. καὶ δῆ-
λῃ ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστὶν ὅτι κατὰ σπυ-
ρτὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ Θερμέλιοι πανθοίων λί-
θων ὑπόκεινται, καὶ ὃ ξυνειργασμένων ἐστὶν
ἅλ', ὡς ἕκαστοί ποτε προσέφερον· πολ-

λαί τε σῆλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι εἰργασμένοι ἐγκατέλεγον. μείζων γὰρ ὁ περὶ βολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τῆτο πάντα ὁμοίως κινδύνες, ἠπείγοντο. ἔπεισε δὲ καὶ τῷ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμισοκλῆς οἰκοδομεῖν. ὑπῆρκετο δὲ αὐτῷ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνης ἀρχῆς, ἧς καὶ ἐνιαυτὸν Ἀθηναίοις ἤρξε· νομίζων τό, το χωρίον καλὸν εἶναι, λημένας ἔχον τρεῖς αὐτοφυεῖς, καὶ αὐτὰς ναυτικὰς γεγενημένας, μέγα προφέρειν ἐς τὸ κλήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνθεκτέα ἐστὶ, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ξυγκατέσκευάζε. καὶ ἀποδομήσας τῇ ἐκείνῃ γνώμῃ τὸ πάχος τῷ τείχεος, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι περὶ τὸν Πειραιᾶ δύο γὰρ ἅμασαι ἐναντίαι ἀλλήλαις τὰς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ ὅτε χάλεξ, ὅτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ ξυνωκοδομημένοι μεγάλοι, λίθοι, καὶ ἐν τομῇ ἐγγώνιοι, σιδήρῳ πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθεν καὶ μολύβδῳ δεδεμένοι. τ

columnae ex monumentis detractae, et saxa
 polita sunt congesta. Ambitus enim *muro-*
rum ab omni urbis parte major, *quam esset*
ante, eductus est. Et propterea omnia pari-
 ter moventes festinabant. Themistocles eti-
 am persuasit, ut reliquas Piraei *partes* ae-
 dificent: (ejus enim pars aedificari prius
 est coepta, quo tempore ipse, annuum Magi-
 stratum gerens, Athenis praefuit.) tum quia
 existimabat locum illum esse opportunum,
 quod tres portus natura munitos haberet;
 tum etiam quia ipsos, qui rebus nauticis o-
 peram dare coeperant, magnum adjumen-
 tum ad opes parandas habituros *sperabat*.
 Primus enim ausus est dicere, eos debere
 maris imperium sibi vindicare, et confestim
 eos in hoc imperio parando juvare coepit.
 Illius etiam sententiam sequuti murum ea
 latitudine exstruxerunt, quae nunc quoque
 circa Piraeum exstans apparet: nam duo
 plaustra *per murum* occurso adverso saxa
 portabant. Intus vero neque coementum,
 neque lutum erat: sed magna, et ad normam
 incisa, et quadrata saxa, coagmentata, *et ex-*
trinfecus ferro plumboque inter se vincta;

Altitudo vero ad dimidiam partem ejus quam *Themistocles* animo statuerat, est perducta: nam et altitudine et latitudine murorum, conatus et incursiones hostium volebat avertere: et paucorum, eorumque infirmisimorum hominum praesidio locum facile custodiri posse, caeteros vero naves consensuros existimabat. Nam in rem nauticam potissimum incumberebat, quia (ut mea fert opinio) Regis *Persarum* copias mari facilius quam terra *Graeciam* invadere posse animadverterebat: et *Piraeum* plus utilitatis quam superiorem urbem, Atheniensibus alaturum putabat: atque adeo saepe hortatus est eos, si forte unquam terra premerentur ut in eum descenderent, et classe omnibus resisterent. Athenienses igitur statim post Medorum discessum hoc modo urbem muris cinxerunt, et caetera exstruxerunt.

94. *Pausanias* vero *Cleombroti filius*, *Lacedaemonius*, Graecorum dux, cum viginti navibus ex *Peloponneso* est emissus: eumque Athenienses cum triginta navibus suae comitati, magnusque aliorum sociorum ne

ὁ ὕψος ἡμῖς μάλις ἐτελέσθη ἔ διανοεῖ-
 το ἑβάλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει
 ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων ἐπιβολὰς· ἀν-
 θρώπων τε ἐνόμιζεν ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειο-
 τάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακὴν, τὰς δ' ἄλ-
 λος ἐς τὰς ναῦς ἐσθήσεσθαι. ταῖς γὰρ ναυ-
 σὶ μάλις προσέκειτο· ἰδὼν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
 τῆς βασιλέως στρατιάς τὴν κατὰ θάλασ-
 σαν ἑφοδὸν εὐπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν ἔ-
 σαν· τὸν τε Πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε
 τῆς ἀνω πόλεως. καὶ πολλάκις τοῖς Αθη-
 ναίοις παρήνει, ἣν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βι-
 αιώσει, καταβάντας ἐς αὐτὸν, ταῖς ναυσὶ
 πρὸς ἅπαντας ἀντίστας. Αθηναῖοι μὲν
 ἔν ὅτῳ ἐτειχίσθησαν, καὶ τὰλλα κατε-
 σκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώ-
 ρησιν.

48. Πausanias δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ
 Λακεδαιμόνος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξ-
 ἐπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοπον-
 νήσου. Συνέπλεον δὲ καὶ Αθηναῖοι τριάκοντα

ναυσι, καὶ τῶν ἄλλων ζυμμάχων πλῆθος·
καὶ ἐσράτευσαν ἐς Κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ
πολλὰ καλεσρέφαντο· καὶ ὕσερον ἐς Βυζάν-
τιον, Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρκησαν
ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ.

41. Ἡδὴ δὲ καὶ βιαίῳ ὄντος αὐτῆς, οἱ τε
ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο, καὶ ἔχ' ἡκιστα οἱ
Ἴωνες, καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἡλευθέ-
ρωντο. φοιτῶντές τε πρὸς τῆς Αθηναίους,
ἠξίον αὐτῆς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι καλὰ
τὸ ζυγγενές, καὶ Πausanίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν,
ἣν περ βιάζεται. οἱ δὲ Αθηναῖοι ἐδέξαντό
τε τῆς λόγους, καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς
ἐπεριφόμενοι, τᾶλλα τε κατασησόμενοι
ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ
Λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Πausanίαν,
ἀνακρινῶντες ὦν πέρι ἐπυνθάνοντο. καὶ γὰρ
ἀδικία πολλή κατηγορεῖτο αὐτῇ ὑπὸ τῶν
Ἑλλήνων τῶν ἀφικνεμένων, καὶ τυραννίδος
μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία. ζυ-
γνῆναι τε αὐτῷ καλεῖσθαι τε ἄμα, καὶ τῆς

merus *cum eodem navigavit*, et cum infesto exercitu in *insulam* Cyprum iverunt, ejusque multas *urbes* subegerunt: deinde Byzantium a Medis occupatum petierunt, et hujus auspiciis ductuque expugnarunt.

95. Cum autem hic insolentius, ac tyrannice jam imperaret; cum alii Graeci rem iniquo animo ferebant, tum vero praecipue Iones, et quotquot regio dominatu recens fuerant liberati. Quamobrem ad Athenienses profecti, pro necessitudine, quae illis cum ipsis intercedebat, eos rogarunt, ut sibi praessent; nec *injuriae faciendae*, si quam vim inferre vellet, *licentiam* Pausaniae permetterent. Athenienses vero haec verba *libenter* acceperunt, atque animis in istam curam incubuerunt, ut eos non neglecturi, et caetera constituturi, quemadmodum e re ipsorum maxime futurum intelligerent. Interea vero Lacedaemonii Pausaniam accersunt, quaestionem habituri de rebus, quas audierant. Etenim multa ejus injusta facinora deferebantur a Graecis, qui *Lacedaemona* veniebant; et belli administrandi ratio, qua ille utebatur, tyrannidi potius, quam praeturae similis erat. Forte autem accidit, ut,

dum ille a *Lacedaemoniorum Magistratibus* vocaretur, eodem temporis articulo focii quoque ad Athenienses transirent, praeter milites ex Peloponneso profectos. Lacedaemona autem profectus, privatarum quidem injuriarum, privatis illatarum, damnatus est: maximarum vero *et publicarum* est absolutus, et innocens habitus. Praecipue vero accusatus est, quod cum Medis sensisset et *crimen* videbatur esse manifestissimum. Et *propterea* illum quidem non amplius praetorem emiserunt: sed Dorcin, et cum eo nonnullos alios, non magnum exercitum habentes: quibus focii imperium non amplius detulerunt. Illi vero hac *re* cognita discesserunt, nec ullos alios Lacedaemonii postea amplius emiserunt; veriti ne illi, qui ad bellicas expeditiones proficiscerentur, cum suae Reipublicae damno deteriores fierent; id quod in Pausania animadverterant. Simul etiam quia bello Medico liberari cupiebant, et Athenienses satis idoneos duces esse, et tunc temporis adhuc sibi amicos ducebant.

96. Athenienses igitur, cum imperium hoc modo accepissent, sociis volentibus, propter odium, quo Pausaniam prosequere-

ζυμμάχους τῷ ἐκείνῳ ἔχθει παρ' Αθηναί-
 ος μετατάσσασθαι, πλὴν τῶν ἀπὸ Πελο-
 πονήσου στρατιωτῶν. ἔλθων δὲ εἰς Λακεδαί-
 μονα, τῶν μὲν ἰδίᾳ πρὸς τινα ἀδικημάτων
 εὐθύνῃ, τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται μὴ ἀδι-
 κεῖν. κατηγορεῖτο δὲ αὐτῷ ὅτι ἤκιστα Μη-
 δισμός, καὶ ἐδόκει σαφές εἶναι. καὶ ἐκεί-
 νον μὲν ἔκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρχοντα, Δόρ-
 κιν δὲ, καὶ ἄλλους τινὰς μετ' αὐτῷ, στρατιὰν
 ἔχοντας οὐ πολλήν· οἷς οὐκέτι ἐφίεσαν οἱ
 ζυμμάχοι τὴν ἡγεμονίαν. οἱ δὲ, αἰσθόμε-
 νοι ἀπῆλθον· καὶ ἄλλους ἔκέτι ὕστερον ἐξε-
 πέμφαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, φοβούμενοι μὴ
 σφίσιν οἱ ἐξιόντες χεῖρας γίγνωνται· (ὅπερ
 καὶ ἐν τῷ Πausanias ἐνεῖδον) ἀπαλλαξείον-
 τες δὲ καὶ τῷ Μηδικῷ πολέμῳ, καὶ τῷ Α-
 θηναίους νομίζοντες ἱκανὸς ἐξηγεῖσθαι, καὶ
 σφίσιν ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδεύς.

45'. Παραλαβόντες δὲ οἱ Αθηναῖοι τὴν
 ἡγεμονίαν τῷ τῷ τρόπῳ, ἐκόντων τῶν
 ζυμμάχων, διὰ τὸ Πausanias μῖσος, ἔτα-

ξαν ἅς τε ἔδει παρέχειν τῶν πόλεων χρη-
 ματα πρὸς τὸν βάρβαρον, καὶ ἅς, ναῦς,
 πρόχρημα γὰρ ἦν ἀμύνεσθαι ὧν ἔπαθον, δη-
 ῦντας τὴν βασιλέως χώραν, καὶ Ἑλληνο-
 ταμίαι τότε πρῶτον Αθηναίοις κατέστη ἀρ-
 χή, οἱ ἐδέχοντο τὸν φόρον, ἔτῳ γὰρ ὠνο-
 μάσθητῶν χρημάτων ἡ φορά. ἦν δ' ὁ πρῶ-
 τος φόρος ταχθεὶς, τετρακόσια τάλαντα,
 καὶ ἑξήκοντα. ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν αὐτοῖς,
 καὶ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο.

45'. Ἡγόμενοι δὲ αὐτονόμων τοπρῶ-
 τον τῶν συμμάχων, καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων
 βεβλησύνων, τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ
 διαχειρίσει πραγμάτων μεταξὺ τῶδε τῆ
 πολέμου καὶ τῆ Μηδικῆ, ἃ ἐγένετο πρὸς τε
 τὸν βάρβαρον αὐτοῖς καὶ πρὸς τὰς σφετέρους
 συμμάχους νεωτερίζουσας, καὶ Πελοποννησίων
 τὰς αἰεὶ προστυγχάνουσας ἐν ἐκάσῳ. ἔγρα-
 ψα δὲ αὐτά, καὶ τὴν ἐκβολὴν τῆ λόγου ἐ-
 ποιησάμην διὰ τὸδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμῆ ἀ-
 πασιν ἐκλιπὲς τῆτο ἦν τὸ χωρίον, καὶ ἡ

bantur, statuerunt, a quibus urbibus pecunias, et a quibus naves adversus barbarum praebere oporteret. Haec enim erat speciosa causa, quam praetexebant, ut *videlicet* injurias a barbaris acceptas ulciscerentur, Regis agrum vastantes. Et tunc primum apud Athenienses constitutus est Magistratus Quaestorum Graeciae, qui tributum recipiebant. Sic enim appellata est pecuniarum contributio. Primum autem tributum, quod constitutum fuit, erat quadringentorum et sexaginta talentorum. Eorum vero aerarium fuit Delos, et in ejus templo conventus fiebant.

97, Cum autem initio focis imperarent liberis, et de communi consilio in publicis conciliis consultantibus, ad tantum imperium pervenerunt bello, rerumque inter hoc et Medicum bellum administratarum opera, quas ipsi gesserunt et contra barbarum, et contra suos socios, qui res novas moliebantur, et contra Peloponnesios, qui casu singulis bellis semper intererant. Res autem istas scripsi, et digressionem ab instituta narratione feci hac de causa, quia hic locus ab omnibus, qui ante me scripserunt, est praeter-

missus: nam illi vel res ante bellum Medicum a Graecis gestas, vel ipsum bellum Medicum conscripserunt. In hoc autem numero est et Hellanicus, qui in Attica historia haec res attigit, et breviter, temporibusque non accurate distinctis, mentionem earum fecit. Simul etiam aperte demonstrat, quo modo Atheniensium imperium fuerit constitutum.

98. Primum igitur Eionem, quae ad Strymonem est sita, quam Medi tenebant, obsidione expugnarunt, et incolas, urbe direpta, in servitutem abduxerunt, duce Cimone Miltiadis *filio*. Deinde vero Scyrum, insulam in Aegaeo sitam, quam Dolopes incolabant, incolis in servitutem abstractis, diriperunt, et, colonia eo missa, ipsi incoluerunt. Cum Carystiis etiam, sine aliis Euboensibus, bellum gesserunt: tandemque certis conditionibus compositionem fecerunt. Postea vero Naxiis, qui defecerant, bellum intulerunt, et obsidione in deditionem receperunt. Atque haec prima sociarum civitatum praeter juris consuetudinem in servitutem est redacta: mox et aliae, prout cuique contigit.

99. Defectionis vero causae cum aliae

τὰ πρὸ τῶν Μηδικῶν Ἑλληνικὰ ξυνετί-
 θεσαν, ἢ αὐτὰ τὰ Μηδικά. τῶν δὲ ὅσ-
 περ καὶ ἤφατο ἐν τῇ Αττικῇ συγγραφῇ
 Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις
 ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρ-
 χῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν Αθηναίων, ἐν
 αὐτῷ τρόπῳ κατέστη.

4ῃ. Πρῶτον μὲν Ηἰόνα τὴν ἐπὶ Στρυ-
 μόνι, Μήδων ἐχόντων, πολιορκία εἶλον, καὶ
 ἡνδραπόδισαν, Κίμωνος τῷ Μιλτιάδου στρα-
 τηγόντος. ἔπειτα Σκύρον τὴν ἐν τῷ Αἰ-
 γαίῳ νῆσον, ἣν ὤκων Δόλοπες, ἡνδραπόδι-
 σαν, καὶ ὤκισαν αὐτοί. πρὸς δὲ καὶ Καρυσίους
 αὐτοῖς, ἄνευ τῶν ἄλλων Εὐβοέων, πόλεμος
 ἐγένετο· καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολο-
 γίαν. Ναξίοις δὲ ἀποσᾶσι μετὰ ταῦτα
 ἐπολέμησαν, καὶ πολιορκία παρεσήσαντο.
 πρώτη τε αὕτη πόλις συμμαχίς παρὰ τὰ
 καθεστηκὸς ἐδελώθη· ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ὥς ἐκάστη ξυνέβη.

4θ'. Αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀ-

προσάσεων, καὶ μέγισται, αἱ τῶν φόρων κα-
 νέων ἔκδειται, καὶ λειποσράτιον, εἴτω ἐγέ-
 νετο. οἱ γὰρ Αθηναῖοι ἀκριβῶς ἐπράσσον,
 καὶ λυπηροὶ ἦσαν, ἐκ εἰωθόσιν ἔδὲ βελομέ-
 νοις ταλαιπωρεῖν προσάγοντες τὰς ἀνάγ-
 κας· ἦσαν δὲ πῶς καὶ ἄλλως οἱ Αθηναῖοι
 ἐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ ἔτε ζυ-
 νεσφάτευον ἀπὸ τῆ ἴσθ, ῥαδίον τε προσά-
 γεσθαι ἦν αὐτοῖς τὰς ἀφιστάμενας. ὧν αὐ-
 τοὶ αἷτιοι ἐγένοντο οἱ ζύμμαχοι. διὰ γὰρ
 τὴν ἀπόκνησιν ταύτην τῶν στρατειῶν, οἱ
 πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀπ' οἴκων ὦσι, χρή-
 ματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νέων τὸ ἱκνέμε-
 νον ἀνάλωμα φέρειν. καὶ τοῖς μὲν Αθηναίοις
 ἠϋζέτο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης ἣν
 ἐκεῖνοι συμφέροισιν, αὐτοὶ δὲ, ὁπότε ἀπο-
 σταῖεν, ἀπαράσκευοι καὶ ἄποροι ἐς τὸν πόλε-
 μον καθίσταντο.

ρ'. Εγένετο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐ-
 ρυμέδοντι ποταμῷ ἐν Παμφυλίᾳ πεζομα-
 χία καὶ ναυμαχία Αθηναίων καὶ τῶν συμ-

fuerunt, tum vero praecipuae, tributorum et
navium ejurationes, et militiae recusatio, si
qui contigisset. Nam Athenienses *pecuniam*
severe exigebant; et molesti erant, quod *ba-*
minibus, nec assuetis nec volentibus aerumnas
perpeti necessitatem imponerent. Aliis eti-
am de causis Athenienses *sociis erant molesti*,
quia eadem comitate, qua consueverant, non
amplius imperabant; neque ex aequo cum
sociis militabant, quod eos, qui deficerent,
in suam potestatem ac ditionem facile redi-
gere possent. Quorum acerbitatum ipsi socii
fuerunt autores. Nam ob hanc militiae de-
tractatae pigrum, eorum plerique, ne do-
mo abessent, pecunias navium loco, ad sum-
tus faciendos, pro rata *quique* portione con-
ferre statuerunt. Atque Atheniensium qui-
dem res navalis augebatur hac pecunia,
quam illi sumptuum *militarium* causa confe-
rebant: ipsi vero, quum defectionem facie-
bant, imparati et opibus minime instructi
bellum suscipiebant.

100. Post haec autem Athenienses, eorum-
que socii cum pedestre tum navale proelium
in Pamphylia ad flumen Eurymedontem cum

Medis commiserunt. Et eodem die Athenienses ex utroque victoriam, duce Cimone Miltiadis *filio*, reportarunt; et Phoenicum triremes partim ceperunt, partim etiam corruerunt, in universum ad ducentas. Postea vero accidit, ut Thasii ab illis deficerent, orta inter illos controversia de emporiis, quae erant in adversa Thracia, et de metallis, quae possidebant. Athenienses autem cum navibus in Thasum profecti, *Thasios* navali pugna vicerunt, et in terram descenderunt, cumque sub idem tempus ad Strymonem decem millia colonorum, tum suorum, tum socialium misissent, ut sibi vendicarent, ac in suam potestatem redigerent oppidum, quod tunc quidem Novem-viae vocabatur, nunc vero Amphipolis, illo quidem oppido, quod Edoni tenebant, ipsi potiti sunt: sed in mediterranea Thraciae loca progressi, ad Drabescum Edonicam profligati fuerunt ab universis Thracibus, quibus infestus erat locus ille, qui condebatur, Novem-viae appellatus.

101. Thasii vero variis proeliis victi,

μάχων πρὸς Μήδους. καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ
 ἡμέρᾳ ἀμφοτέρω Αθηναῖοι, Κίμωνος τοῦ
 Μιλτιάδους στρατηγὸς καὶ εἶλον τρήρεις
 Φοινίκων, καὶ διέφθειραν τὰς πάσας, ἐς δια-
 σείας. χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυνέβη Θασίους
 αὐτῶν ἀποσῆναι, διενεχθέντας περὶ τῶν ἐν
 τῇ ἀντιπέρασ Θράκῃ ἐμπορίων, καὶ τῶ με-
 τάλλῃ, ἃ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ Θά-
 σον πλεύσαντες οἱ Αθηναῖοι, ναυμαχίᾳ
 ἐκράτησαν, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν. ἐπὶ
 δὲ Στρυμόνα πέμφαντες μυρίους οἰκήτορας
 αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων ὑπὸ τῆς αὐτῆς
 χρόνου, ὡς οἰκιστὲς τὰς τότε καλεσμένας
 Εὐνέα ὁδοὺς, νῦν δὲ Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν
 Εὐνέα ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν ὅς εἶχον Η-
 λανοί. προελθόντες δὲ τῆς Θράκης ἐς μεσό-
 γειαν, διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ τῇ Ἡδω-
 πῇ ὑπὸ τῶν Θρακῶν συμπαλίων, οἷς πο-
 λέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ Εὐνέα ὁδοὶ κτιζό-
 μενον.

ρά'. Θάσιοι δὲ νικηθέντες μάχαις, καὶ

πολιορκέμενοι, Λακεδαιμονίους ἐπεκαλῶντο καὶ ἐπαμύνειν ἔκελευον ἐσβαλόντας ἐς τὴν Ἀττικὴν. οἱ δὲ ὑπέχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἔμελλον. διεκωλύθησαν ὑπὸ τῷ γενομένῳ σεισμῷ. ἐν ᾧ καὶ οἱ Εἰλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιούκων Θυριάται καὶ Αἰθεεῖς ἐς Ἰθώμην ἀπέσπασαν. πλείους δὲ τῶν Εἰλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων τότε δευλωθέντων ἀπόγονοι καὶ Μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πάντες. πρὶν μὲν ἔν τούτοις ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθεῖσθαι Λακεδαιμονίοις. Θάσιοι δὲ, τρίτῳ ἔτη πολιορκέμενοι, ὡμολόγησαν Ἀθηναίοις, τέλει καὶ χὼς τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρημάτων τε ὅσα ἔδει ἀποδῆναι αὐτίκα, τὰς οὐκ ἐξάμενοι, καὶ τοιοῦτον φέρειν, τὴν τε ἡπείρου καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες.

ρβʹ. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς αὐτοῖς πρὶν τῆς ἐν Ἰθώμῃ ἐμνηκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλοι τε ἐπεκαλέσαντο συμμαχίας, καὶ Ἀθηναῖοι οἱ δὲ ἦλθον, Κίμωνος στρατηγὸς πλείους

et obfessi, Lacedaemoniorum auxilium im-
plorabant, eosque hortabantur, ut, irrupti-
one in Atticam facta, opem sibi ferrent. Illi
vero se hoc facturos clam Atheniensibus
promiserunt, ac fecissent; sed terrae-motu
impediti fuerunt: in quo et Helotes et ex
finitimis Thuriatae, et Aetheenses Ithomen
secesserunt. Fuerunt autem ex Helotibus
plurimi ab antiquis illis Messeniis, tunc in
servitutem redactis, oriundi, quamobrem e-
tiam omnes vocabantur Messenii. Lacedae-
monii igitur bellum susceperunt adversus
illos, qui erant Ithomae. Thasii vero tertio
obsidionis anno Atheniensibus sese dedide-
runt his conditionibus, ut *urbis suae* muros
demolirentur, naves traderent, et impera-
tam pecuniam persolverent, tam eam, quam
praesentia eos numerare, quam eam, quam
posterum pendere oportebat, utque ipsis
continenti et metallis cederent.

102. Lacedaemonii vero, cum bellum
adversus eos *susceptum*, qui Ithomae erant,
produceretur, cum aliorum sociorum, tum
etiam Atheniensium opem *auxiliumque* im-
plorarunt. Illi vero, Cimone duce, cum non

exiguīs copiis *ad eos* iverunt. Illos autē
potissimum evocarunt, quod ad murorum
urbium oppugnationem strenui esse vide-
rentur. Cum igitur ipsis longa esset obsidio
hac re opus esse videbatur. Vi enim locum
expugnassent. Et ob hanc expeditionem di-
fensio tunc primum inter Lacedaemonios
Athenienses apparuit manifesta. Lacedae-
monii enim, cum oppidum per vim non ca-
peretur, metuentes Atheniensium audaciam
et ingenium ad res novandas promptum,
etiam illos alienigenas esse rati, ne qui
novi, si diutius *secum* mansissent, ab illis, qui
Ithomae erant, impulsī molirentur, soli
omnium sociorum dimiserunt: *suam* quidem
suspicionem non declarantes, sed se illorum
auxiliis non amplius indigere dicentes. A-
thenienses vero se non bona de causa, sed
aliqua suspitione orta dimitti cognoverunt.
Quare facinus hoc atrox et minime fere-
dum iudicantes, nec ita de Lacedaemoniis
se meritos esse existimantes, ut hanc inju-
riam ab illis acciperent, statim, simul ac de-
mum redierunt, relicta societate, quam cum
illis contra Medum contraxerant, nova

ὀλίγω. μάλισα δ' αὐτὸς ἐπεκαλέσαν-
 το ὅτι τειχομαχεῖν ἐδόκην δυνατοὶ εἶναι.
 ταῖς δὲ, πολιορκίας μακρὰς καθεστηκυίας,
 τὸ ἐνδεᾶ ἐφαίνετο. βία γὰρ ἂν εἶλον τὸ
 χωρίον. καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρα-
 τείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ Αθηναίοις
 φανερά ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐ-
 πειδὴ τὸ χωρίον βία ἔχ ἡλίσκετο, δεί-
 σαντες τῶν Αθηναίων τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν
 νεωτεροποιίαν, καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησά-
 μενοι, μήτι, ἢν παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν
 Μήδῃ πεισθέντες νεωτερίσωσι, μόνους τῶν
 συμμαχῶν ἀπέπεμψαν. τὴν μὲν ὑποψί-
 αν ἔδηντες, εἰπόντες δὲ ὅτι ἔδεν προσ-
 ῥέονται αὐτῶν ἔτι. οἱ δ' Αθηναῖοι ἐγνω-
 σαν ἔκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμπό-
 μενοι, ἀλλὰ τινος ὑπόπτῃ γενομένων· καὶ
 δεινὸν ποιησάμενοι, καὶ ἔκ ἀξιώσαντες ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων τῷτο παθεῖν, εὐθύς ἐπειδὴ
 ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ
 Μήδῃ συμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις

τοῖς ἐκείνων πολεμίοις ζύμμαχοι ἐγένοντο
 καὶ πρὸς Θεσσαλὸς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ αὐ-
 τοὶ ὄρκοι καὶ ζύμμαχία κατέστη.

ργ'. Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς
 ἐκέτι ἐδύναντο ἀντέχειν, ζυνέβησαν πρὸς
 τὰς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ τε ἐξίσαι ἐκ Πε-
 λοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ μηδέποτε ἐπιβή-
 σονται αὐτῆς· ἦν δέ τις ἀλίσκηλαι, τῷ λα-
 βόντος εἶναι δῶλον. ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον
 τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν προτοῦ, τὸν
 ἰκέτην τῷ Διὸς τῷ Ἰθωμήτῃ ἀφιέναι. ἐξ-
 ἤλθον δὲ αὐτοὶ, καὶ παῖδες, καὶ γυναῖκες. καὶ
 αὐτὰς Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθρος ἦδη
 τὸ Λακεδαιμονίων, ἐς Ναύπακτον κατὰ-
 κισαν, ἦν ἔτυχον ἡρηκότες νεωστὶ, Λοκρῶν
 τῶν Οὔζων ἐχόντων. προσεχώρησαν δὲ
 καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίοις ἐς ζύμμαχίαν, Λα-
 κεδαιμονίων ἀποσάντες, ὅτι αὐτὰς Κορίν-
 θιοι περὶ γῆς ὄρων πολέμῳ κατεῖχον. καὶ
 ἔχον Ἀθηναῖοι Μήγαρα καὶ Πηγάς· καὶ τὰ
 μακρὰ τεῖχη ὠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ

cum Argivis illorum hostibus inierunt. Simul etiam utrique, adhibito jurejurando, eisdem conditionibus societatem cum Thebalis fecerunt.

103. Illi vero, qui Ithomae erant, decimo demum anno, cum *hosti* diutius resistere non possent, compositione cum Lacedaemoniis facta, se *ipsis* dediderunt, his conditionibus, ut fide publica freti ex Peloponneso excederent, nec unquam amplius in eam reverterentur; quod si quis *in eam re-
versus* caperetur, ejus, qui eum cepisset, servus esset. Erat etiam oraculum quoddam Pythium Lacedaemoniis ante redditum, *quo
monebantur*, ut Jovis Ithomitae supplicem dimitterent. Exierunt autem ipsi, et liberi, et uxores. Athenienses vero ipsos excipientes propter odium, quo jam Lacedaemonios persequerentur, Naupacti collocarunt; quam urbem a Locris Ozolis occupatam nuper ceperant: Megarenses etiam, a Lacedaemoniis defectione facta, quod eos Corinthii de agri finibus *contententes* bello premerent, Atheniensium partibus sese adjunxerunt, et societatem *cum ipsis* inierunt. Et Athenien-

ses tenuerunt Megara, et Pegas: et longos muros Megarensis ab urbe ad Nisaeam usque aedificarunt, eosque ipsi tuebantur. Atque hinc praecipue natum est illud et vehementius Corinthiorum odium in Athenienses,

104. Inarus autem Psammetichi *filius*, Afer, rex Afrorum Aegypto finitimorum, ex urbe Marea, quae supra Pharum est sita, profectus, maiorem Aegypti partem ad defectionem a rege Artaxerxe faciendam impulit. Et ipse *copiarum* dux creatus Athenienses *ad belli societatem* accivit. Illi vero (tunc enim forte cum ducentis navibus, tum suis, tum sociorum, bellum Cypro intulerant) Cypro relicta *eo* iverunt, et ex mari Nilum ingressi, et flumine ipso et duabus Memphidis partibus potiti, ad tertiam partem, quae Murus-albus appellatur, bellum gerebant. Ibi autem inerant Persae, et Medii, qui *eo* confugerant, et quotquot de Aegyptiis *a Rege* cum aliis non defecerant.

105. Athenienses vero navibus ad Ha-

ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν· καὶ ἐφρέρεν
αὐτοί. καὶ Κορινθίοις μὲν ἔχ' ἥκιστα ἀπὸ
τῷδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς
Αθηναίους γενέσθαι.

ρδ'. Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμητίχου, Λίβυς,
βασιλεὺς Λιβύων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ, ὁρ-
μώμενος ἐκ Μαρείας τῆς ὑπὲρ Φάρος πό-
λεως, ἀπέστειλεν Αἰγύπτῳ τὰ πλέω ἀπὸ
βασιλέως Αρταξέρξε· καὶ αὐτὸς ἄρχων γε-
νόμενος, Αθηναίους ἐπηγάγετο. οἱ δὲ (ἐτυ-
χον γὰρ ἐς Κύπρον στρατευόμενοι ναυσὶ δια-
κοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν συμμάχων) ἦλ-
θον, ἀπολιπόντες τὴν Κύπρον· καὶ ἀνα-
πλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν Νεῖλον,
τῷ τε ποταμῷ κρατῶντες, καὶ τῆς Μέμφι-
δος τῶν δύο μερῶν, πρὸς τὸ τρίτον μέρος,
ὃ καλεῖται Λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν. ἐ-
νῆσαν δὲ αὐτόθι Περσῶν καὶ Μήδων οἱ κα-
ταφυγόντες, καὶ Αἰγυπτίων οἱ μὴ ξυναπο-
στάντες.

ρέ'. Αθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβαῖσιν ἐς

Ἀλῆς, πρὸς Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους μά-
 χη ἐγένετο· καὶ ἐνίκων Κορίνθιοι. καὶ ὕστερον
 Ἀθηναῖοι ἐναυμάχησαν ἐπὶ Κεκρυφαλείᾳ
 Πελοποννησίων ναυσί· καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι.
 πολέμῳ δὲ κατασάνλος πρὸς Αἰγινήτας Ἀ-
 θηναίοις, μετὰ ταῦτα ναυμαχία γίνε-
 ται ἐπ' Αἰγίνῃ μεγάλη Ἀθηναίων καὶ Αἰ-
 γινητῶν· καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρῆ-
 σαν. καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς ἐβδόμη-
 κοντα λαβόντες αὐτῶν, ἐς τὴν γῆν ἀπέβη-
 σαν. καὶ ἐπολιόρκουν Λεωκράτης τῷ Στροί-
 βῳ στρατηγῷ. ἔπειτα Πελοποννήσιοι ἀ-
 μύνειν βεβλόμενοι Αἰγινήταις, ἐς μὲν τὴν
 Αἰγίαν τριακοσίους ὀπλίτας πρότερον Κο-
 ρινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων ἐπικέρους διεβίβασαν,
 τὰ δὲ ἄκρα τῆς Γερανείας κατέλαβον· καὶ
 ἐς τὴν Μεγαρίδα κατέβησαν Κορίνθιοι μέλα-
 τῶν συμμαχῶν, νομίζοντες ἀδυνάτους ἐ-
 σσεῖσθαι Ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς Μεγαρεῦσιν,
 ἐν τε Αἰγίνῃ, ἀπέσης στρατίας πολλῆς, καὶ
 ἐν Αἰγύπῳ· ἦν δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ' Αἰγί-

lias egressi, proelium cum Corinthiis et E-
 pidauriis commiserunt, et Corinthii *eos* vi-
 cerunt. Posteaque Athenienses navali pug-
 na ad Cecryphaleam cum Peloponnesiorum
 classe conflixerunt, et *tunc* Athenienses vic-
 tores fuerunt. Postea autem, bello adversus
 Aeginetas ab Atheniensibus moto, magnum
 navale proelium ad Aeginam inter Aegine-
 tas et Athenienses commissum est, et *in eo*
 socii utrisque adfuerunt. Athenienses vero
Aeginetas vicerunt, captisque illorum sep-
 tuaginta navibus, in terram descenderunt,
 et duce Leocrate Stroebi *filio urbem* obside-
 re coeperunt. Deinde Peloponnesii, cum
 opem Aeginetis ferre vellent, trecentos gra-
 vis armaturae milites, qui Corinthiis et E-
 pidauriis auxilium ante tulerant, in Aegi-
 nam transmiserunt, et Geraneae summa ju-
 ga occuparunt. Corinthii vero cum sociis in
 agrum Megarenssem descenderunt, quod A-
 thenienses propter absentiam magnarum co-
 piarum, quae partim in Aegina, partim eti-
 am in Aegypto erant, Megarensibus opem
 ferre non posse existimarent: et, si opem il-
 lis ferrent, se ex Aegina motis castris dis-

cessuros. Sed Athenienses copias quidem, quae ad Aeginam erant, suo loco non moverunt: at ex reliquis, qui in civitate erant, tam seniores, quam juniores, duce Myronide Megara se contulerunt. Et, pugna aequo Marte cum Corinthiis commissa, alteri ab alteris dirempti sunt, et utrique non deteriore conditione rem in proelio a se gestam existimarunt. Ac Athenienses quidem (nam *licet alteri victoriam sibi vendicarent, tamen* longe superiores fuerant) post Corinthiorum discessum trophaeum statuerunt. Corinthii vero increpiti a senioribus, qui in urbe erant, duodecim ferme diebus post instructi venerunt, et trophaeum e regione *alterius* ipsi quoque tanquam victores statuunt. Sed Athenienses, clamore sublato, et eruptione Megaris facta, et illos, qui trophaeum erigebant, interfecerunt, et cum caeteris congressi, *eos* superarunt.

106. Illi vero, superati discesserunt: quaedam autem eorum non exigua pars, quae ab hoste insequente premebatur, et a recta via aberraverat, incidit in cujusdam hominis

νης ἀναστήσεσθαι αὐτὸς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ
 μὲν πρὸς Αἰγίνῃ σράτευμα οὐκ ἐκίνησαν,
 τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἷτε
 πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς
 τὰ Μέγαρα, Μυρωνίδος στρατηγὸς. καὶ
 μάχης γενομένης ἰσορροπεῖ πρὸς Κορινθίους,
 διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐ-
 τοὶ ἑκάτεροι ἐκ ἑλαστον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ.
 καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι (ἐκράτησαν γὰρ ὁμῶς
 μᾶλλον) ἀπελθόντων τῶν Κορινθίων, τρο-
 παῖον ἔστησαν. οἱ δὲ Κορινθῖοι, καχιζόμενοι
 ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων, καὶ παρα-
 σκευασάμενοι ἡμέρας ὕπερον δώδεκα μάλι-
 στα, ἐλθόντες ἀντίσταντο τροπαῖον καὶ αὐτοὶ
 ὡς νικήσαντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκβοήσαντες
 ἐκ τῶν Μεγάρων, τοὺς τε τὸ τροπαῖον ἰ-
 σάντας διαφθείρουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμβα-
 λόντες ἐκράτησαν.

ρς'. Οἱ δὲ, νικώμενοι ὑπεχώρουν. καί
 τι αὐτῶν μέρος ἐκ ὀλίγον προσβιασθὲν, καὶ
 διαμαρτὸν τῆς ὁδοῦ, ἐσέπεσεν ἐς τὰ χωρία

ἰδιώτης, ὃν ἔτυχεν ὄρυγμα μέγα περιεῖργον, καὶ ἔκ ἧν ἕξοδος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι γνόντες, κατὰ πρόσωπόν τε εἶργον τοῖς ὀπλίταις, καὶ περισήσαντες κύκλῳ τὰς ψιλὰς, κατέλευσαν πάντας τὰς εἰσελθόντας. καὶ πάθος μέγα τῷτο τοῖς Κορινθίοις ἐγένετο. τὸ δὲ πλῆθος ἀπεχώρησεν αὐτοῖς τῆς στρατίας ἐπ' οἴκῃς.

ρζ'. Ἡρξαντο δὲ κατὰ τὰς χρόνας τέτρες καὶ τὰ μακρὰ τείχη Ἀθηναῖοι εἰς Θάλασσαν οἰκοδομεῖν, τό τε Φαληρόνδε καὶ τὸ εἰς Πειραιᾶ. καὶ Φωκέων στρατευσάντων εἰς Δωριὰς, τὴν Λακεδαιμονίων μητρόπολιν, Βοιὸν, καὶ Κυτίνιον, καὶ Ερινεὸν, καὶ ἐλόντων ἐν τῶν πολισμάτων τέττων, οἱ Λακεδαιμόνιοι, Νικομήδης τῷ Κλεομβρότῃ ὑπὲρ Πλάτωνα βασιλέως, νέου ὄντος ἔτι, ἡγμένους, ἐβοηθήσαν τοῖς Δωριεῦσιν, ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὀπλίταις, καὶ τῶν συμμάχων μυρίοις. καὶ τὰς Φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκάσαντες ἀπο-

privati praedium, in quo magna erat fossa, quae illos undique includebat, nec ullum exitum habebat. Athenienses vero, re cognita, oppositis a fronte gravis armaturae militibus, exitu prohibebant, et, levis armaturae militibus circumcirca collocatis, eos omnes, qui locum illum ingressi fuerant, lapidibus obruerunt. Atque clades ista, quam Corinthii tunc acceperunt, fuit insignis. Reliqua vero illorum exercitus turba domum rediit.

107. Sub eadem tempora Athenienses longos etiam muros ad mare usque coeperunt aedificare, alterum ad Phalerum usque portum, alterum ad Piraeum. Cum autem Phocenses expeditionem suscepissent contra Dorienses, Lacedaemoniorum metropolin, Boeon, Cytinium, et Erineon; cumque unum ex his cepissent, Lacedaemonii, duce Nicomede Cleombroti filio, pro Plistoanacte Pausaniae Regis filio, qui adhuc erat junior, Doriensibus opem tulerunt, cum mille et quingentis militibus de suis, et decem millibus sociorum: cumque Phocenses, deditione certis conditionibus facta, urbem

reddere coëgissent, *domum* redierunt. Eos autem, si per sinum Crissaeum mari transire voluissent, Athenienses navibus circumvecti impedituri erant. Per Geraneam vero transire non tutum ipsis esse videbatur, quod Athenienses Megara et Pegas tenerent. Nam Geranea et transitu difficilis erat, et Atheniensium praesidio semper custodiebatur. Tunc autem praesenserunt, fore ut illi hac quoque parte se *transire* prohiberent. Quamobrem visum est ipsis, apud Boeotos subsistere, et despicere, quam ratione quam tutissime transire possent. Quinetiam Atheniensium nonnulli clam ipsos sollicitabant, quia democratiam, et longos muros, qui aedificabantur, tolli sperabant. Athenienses vero, copiis ex omni totius populi genere ordine ac aetate collectis, et Argivorum mille, et caeteris fociis, prout quique (universorum autem fuerant quatuordecim hominum millia) obviam illis prodierunt. Cum enim existimassent, *hostes* nescire, qua *transire* possent, *ita demum* cum infesto exercitu illis obviam processerunt. Erat etiam quaedam suspicio Lacedaemonios ad-

εἶναι τὴν πόλιν, ἀπεχώρουν πάλιν· καὶ
 κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτὰς διὰ τῆς Κρισ-
 τῆς κόλπου εἰ βύλοινο περαιῶσαι, Αθη-
 ναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες ἐμελλον κωλύ-
 σαι· διὰ δὲ τῆς Γερανείας ἔκ ἀσφαλὲς ἐ-
 γίνετο αὐτοῖς, Αθηναίων ἐχόντων Μέ-
 γαρα καὶ Πηγὰς, πορεύεσθαι. δύσοδός τε
 γὰρ ἡ Γεράνεια, καὶ ἐφρερεῖτο αἰεὶ ὑπὸ Α-
 θηναίων· καὶ τότε ἠοδάνοντο αὐτὰς μέλ-
 λοντας καὶ ταύτῃ κωλύσειν. ἔδοξε οὖν αὐ-
 τοῖς ἐν Βοιωτοῖς περιμείνασι σκέψασθαι ὅ-
 πως τῷ τρόπῳ ἀσφαλές αἶα διαπορεύσονται. τὸ
 αἰεὶ καὶ ἄνδρες τῶν Αθηναίων ἐπήγον αὐ-
 τὰς κρύφα, ἐλπίσαντες δὴμόν τε κατα-
 πύσειν, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη οἰκοδομήμε-
 να. ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτὰς οἱ Αθηναῖοι
 πανδημεῖ, καὶ Ἀργείων χίλιοι, καὶ τῶν ἄλ-
 λων συμμάχων ὡς ἑκαστοί. ζύμπαντες δὲ
 ἐγένοντο τέτρακιχίλιοι καὶ μύριοι. νομίσαν-
 τες δὲ ἀπορεῖν ὅπῃ διέλθωσιν, ἐπεστράτευ-
 σαν αὐτοῖς καὶ τι καὶ τῆς δῆμος καταλύσεως

258 ΘΟΥΚΥΔ. Α. ρή.

ὑποψία ἦν. ἦλθον δὲ καὶ Θεσσαλῶν ἱππο-
τῶις Ἀθηναίοις κατὰ τὸ ξυμμαχικόν,
μετέστησαν ἐν τῷ ἔργῳ παρὰ τοὺς Λα-
δαιμονίους.

ρή. Γενομένης δὲ μάχης ἐν Τανάγ-
τῆς Βοιωτίας, ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι, καὶ
ξύμμαχοι, καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων π-
λὺς. καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν, ἐς τὴν Μεγα-
δα ἐλθόντες, καὶ δεινροτομήσαντες, πάλ-
ἀπῆλθον ἐπ' οἶκον, διὰ Γερανείας καὶ Ἰοῦμα.
Ἀθηναῖοι δὲ δευτέρα καὶ ἑξήκοστῃ ἡμέρᾳ με-
τὰ τὴν μάχην ἐσφράτευσαν ἐς Βοιωτὸς Μυρ-
νίδος στρατηγῶντος. καὶ μάχῃ ἐν Οἰνοφύτ-
τῳ Βοιωτὸς νικήσαντες, τῆς τε χώρας
κράτησαν τῆς Βοιωτίας καὶ Φωκίδος, καὶ Τ-
ναγραίων τὸ τεῖχος περιεῖλον. καὶ Λοκ-
τῶν Οπυντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους το-
πλοσιωτάτους ἔλαβον. τὰ τε τεῖχη τ-
ἑαυτῶν τὰ μακρὰ ἀπέελεσαν. ὡμολόγη-
σαν δὲ καὶ οἱ Αἰγινῆται μετὰ ταῦτα τοῖς
Ἀθηναίοις, τεῖχη τε περιελόντες, καὶ ναῦς

te, ut popularem statum everterent. The-
lorum etiam equites ex societatis jure ad
athenienses venerunt, qui in ipso proelio
Lacedaemonios transierunt.

108. Proelio autem ad Tanagram Boe-
otiae commisso; Lacedaemonii, eorumque
ocii vicerunt; et utrinque magna strages est
facta. Et Lacedaemonii quidem in agrum
Megarenses ingressi, arboribusque caesis,
per Geraneam et Isthmum domum rever-
erunt. Athenienses vero altero et sexage-
mo ab hac pugna die expeditionem in Boe-
otios, duce Myronide, susceperunt. Et a-
d Oenophyta Boeotos proelio supera-
runt, agrumque Boeotium ac Phocensem in
suam potestatem redegerunt, et Tanagrae-
rum muros demoliti sunt, et Locrorum O-
ntiorum centum viros opulentissimos ob-
tulerunt, suosque longos muros ab-
olverunt. Post haec Aeginetae quoque se
atheniensibus dediderunt, his conditioni-
bus, ut *urbis* muros demolirentur, naves tra-

derent, et imperatum tributum in posterum penderent. Peloponnesum etiam Athenienses navibus circumvecti sunt, duce Tolmida Tolmaei *filio*, et Lacedaemoniorum navalia incenderunt, et Chalcidem Corinthiorum urbem ceperunt, et exscensu e navibus in terram facto, Sicyonios proelio vicerunt.

109. Athenienses vero, et focii, qui in Aegypto erant, adhuc *ibi* manebant, et varia bellorum genera experti sunt. Primum enim Athenienses Aegypto potiebantur, deinde *Persarum* Rex misit Lacedaemon Megabazum, virum Persam, cum pecuniis, ut Peloponnesiis ad irruptionem in agrum Atticum faciendam impulsis, ab Aegypto tiam Athenienses averteret. Sed cum ipsi non succederet, et pecuniae frustra consumerentur; Megabazus quidem cum pecuniis, quae reliquae erant, in Asiam rediit, Megabazum vero Zopyri *filium*, virum Persam, cum ingentibus copiis *eo* misit, qui te

παράδοντες, φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν ἑ-
 ρετα χρόνον. καὶ Πελοπόννησον περιέ-
 λουσιν Ἀθηναῖοι, Τολμίδος τῷ Τολμαί-
 ρατηγῶντος καὶ τὸ νεώριον τῶν Λακεδαι-
 μονίων ἐνέπρησαν, καὶ Χαλκίδα Κορινθίων
 ἔλκον, καὶ Σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς
 μάχης ἐκράτησαν.

ρθ'. Οἱ δὲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἀθηναῖοι καὶ
 σύμμαχοι ἔτι ἐπέμενον, καὶ αὐτοῖς πολ-
 λαὶ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. τὸ μὲν γὰρ
 πρῶτον ἐκράτην τῆς Αἰγύπτου οἱ Ἀθηναῖοι
 βασιλεὺς πέμπει ἐς Λακεδαίμονα Με-
 γάβαζον, ἄνδρα Πέρσην, χρήματα ἔχοντα,
 ὥς ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων
 τῶν Πελοποννησίων, καὶ ἀπ' Αἰγύπτου ἀ-
 παγάγοι Ἀθηναίους. ὡς δὲ αὐτῷ ἔπρῃχ-
 ῃ, καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀναλοῦτο, ὁ
 μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρη-
 μάτων πάλιν ἐς τὴν Ἀσίαν ἀνεκομίσθη.
 Μεγάβαζον δὲ τὸν Ζωπύρην πέμπει, ἄνδρα
 Πέρσην, μετὰ στρατίας πολλῆς ὅς ἀφικέ-

μενος κατὰ γῆν τῆς τε Αἰγυπλίας καὶ τοῦ
 Συμμαχῶς μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ἐκ τῆς
 Μέμφιδος ἐξήλασε τῆς Ἑλληνας, καὶ τέλ
 ἐς Προσωπίτιδα τὴν νῆσον κατέκλεισε·
 ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας
 μέχρις ὅς ξηράνας τὴν διώρυχα, καὶ παρ
 τρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ, τὰς τε ναῦς ἐ
 τῷ ξηρῷ ἐποίησε, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλ
 ἠπειρον· καὶ διαβὰς εἴλε τὴν νῆσον πεζῇ.

ρί. Οὕτω μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων πρά
 ματα ἐφθάρη, ἔξ ἔτη πολεμήσαντα· καὶ
 ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τῆς
 Λιβύης, ἐς Κυρήνην διεσώθησαν, οἱ δὲ πλε
 οὖνοι ἀπώλοντο. Αἰγυπλῖος δὲ πάλιν ὑπὸ β
 σιλῆϊ ἐγένετο, πλήν Αμυρταίου τῷ ἐν τῇ
 ἑλεσι βασιλείῳ. τῷτον δὲ διὰ μέγεθος
 τῷ ἔλθῃ ἐκ ἐδύναντο ἐλεῖν, καὶ ἅμα μαχ
 μῶταί οἱ εἰσι τῶν Αἰγυπλίων οἱ ἑλεῖοι.
 νάρως δὲ ὁ τῶν Λιβύων βασιλεὺς, ὅς
 πάντα ἐπραξε περὶ τῆς Αἰγύπτου, προ
 σία ληφθεὶς, ἀνεσαυρώθη. ἐκ δὲ τῶν Αἰ

estri itinere profectus, et Aegyptios et fo-
 ios proelio vicit, et Graecos Memphide
 expulit, tandemque in Prosopitide insula eos
 conclusit; ac in ea annum integrum et sex
 menses obsedit, donec, exsiccato fossae al-
 veo, et aqua alio aversa, effecit, ut naves in
 sicco considerent, et magna insulae pars con-
 tinentis instar esset: insulamque cum pedi-
 natu eo trajiciens cepit.

110. Sic igitur perierunt res Graeco-
 rum, qui bellum in *Aegypto* sex annos gesse-
 rant, et ex multis pauci, per Africam trans-
 euntes, Cyrenem salvi pervenerunt: at ple-
 rique perierunt, Aegyptus vero in Regis
 conditionem rediit, praeter Regem Amyrtae-
 um, qui in paludibus regnabat, hunc enim
 propter paludis magnitudinem expugnare
 nequiverunt: simul etiam, *quia* qui paludes
 illas incolunt, sunt Aegyptiorum bellico-
 sissimi. Inarus vero Afrorum Rex, qui fu-
 erat autor omnium harum rerum, quae in
 Aegypto sunt gestae, per prodicionem cap-
 tus, in crucem est actus. Athenienses vero,

aliique focii, qui quinquaginta triremibus vecti, suis successuri, in Aegyptum navigabant; rerum gestarum prorsus ignari, ad Mendesium *Nili* cornu appulerunt. Cum autem *hostes* a terra impressionem in ipsos fecissent, et a mari Phoenicum classis *eos invasisset*, plerasque naves *illorum* profligarunt: at pauciores fuga, se retro proripientes, evaserunt. Illa igitur magna Atheniensium et sociorum expeditio, in Aegyptum facta, hunc habuit exitum.

III. Orestes autem Echecratidae Thessalorum Regis filius, ex Theffalia profugus, Atheniensibus persuasit, ut se *in patriam* reducerent. Athenienses vero, assumtis Boeotis et Phocensibus fociis, expeditionem adversus Pharsalum Theffaliae susceperunt: et *tantum* agri in sua potestate habebant, quantum a castris *signisque* non longe progressi *sibi parare poterant*: (Theffalorum enim equites *eos* prohibebant) sed urbem non ceperunt, nec *eorum* aliud quicquam, quorum causa illam expeditionem susceperant, ipsis successit: sed cum Oreste, quem secum du-

καίων κὶ τῆς ἄλλης συμμαχίδος πενήκοντα
 τριήρεις διάδοχοι πλέεσαι ἐς Αἴγυπτον,
 ἔχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας, ἔκ εἰδότες
 τῶν γεγεννημένων ὕδεν. κὶ αὐτοῖς ἐκ τε γῆς
 ἐπιπεσόντες πεζοὶ, κὶ ἐκ θαλάσσης Φοινί-
 κων ναυτικόν, διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν
 κέων, αἱ δὲ ἐλάσας διέφυγον πάλιν. τὰ
 μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατείαν Αθηναί-
 ων τε κὶ τῶν συμμάχων ἐς Αἴγυπτον ὕτως
 ἐτελεύτησεν.

ρία. Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ορέξης ὁ Ἐχε-
 κρατίδης υἱὸς τῆς Θεσσαλῶν βασιλέως, φεύ-
 γων, ἔπεισεν Αθηναίους ἐαυτὸν καλέγειν. κὶ
 παραλαβόντες τὰς Βοιωτὰς κὶ Φωκέας ὄντας
 συμμάχους οἱ Αθηναῖοι, ἐστράτευσαν τῆς
 Θεσσαλίας ἐπὶ Φάρσαλον. κὶ τῆς μὲν γῆς
 ἐκράτην ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὀ-
 πλων, (οἱ γὰρ ἱππεῖς τῶν Θεσσαλῶν εἶρ-
 γον) τὴν δὲ πόλιν ἔχον, ὃδ' ἄλλο πρὸς
 χώρει αὐτοῖς ὕδεν ὧν ἔνεκα ἐστράτευσαν,
 ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν Ορέξην ἔχοντες

ἄπρακτοι. μετὰ δὲ ταῦτα ὃ πολλῶ ὕστερον
 χίλιοι Αθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν Πη-
 γαῖς ἐπιβάντες (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς Πη-
 γὰς) παρέπλευσαν ἐς Σικυῶνα, Περικλῆες
 τῷ Ξανθίππῳ στρατηγῷ. καὶ ἀποδάντες
 Σικυωνίων τὸς προσμίζαντας μάχῃ ἐκρά-
 τησαν. καὶ εὐθὺς παραλαβόντες Αχαιῶς, καὶ
 διαπλεύσαντες πέραν, τῆς Ακαρνανίας ἐς
 Οἰνιάδας ἐσράτευσαν, καὶ ἐπολιόρκην. οὐ
 μέντοι εἰλὸν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκον.

ριϛ'. Ὑστερον δὲ διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν
 σπονδαὶ γίγνοντο Πελοποννησίοις καὶ Αθη-
 ναίοις πενταετείς. καὶ Ἑλληνικῷ μὲν πολέ-
 μῳ ἔχον οἱ Αθηναῖοι, ἐς δὲ Κύπρον ἐστρα-
 τεύοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν
 συμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος. καὶ
 ἑξήκοντα μὲν νῆες ἐς Αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν
 ἐπλευσαν, Αμυρταίῳ μεταπέμποντος, τῷ
 ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως· αἱ δὲ ἄλλαι Κί-
 τιον ἐπολιόρκην. Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος,
 καὶ λιμῷ γενομένῳ, ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κίτιος.

cebant, *domum* re infecta redierunt. Nec multo post haec mille Athenienses, navibus conscensis, quae Pegis erant, (ipsi enim Pegas tenebant) duce Pericle Xanthippi *filio* contra Sicyonem navigarunt, et, excessu e navibus in terram facto, Sicyonios, qui secum conflixerant, proelio vicerunt. Cumque statim Achaeos assumssissent, et in ultiores partes trajecissent, Oeniadis Acarnaniae civitati bellum intulerunt, eamque obsederunt: sed tamen non ceperunt, at domum reverterunt.

112. Postea vero, intermisso triennio, foedera quinquennalia inter Peloponnesios et Athenienses inita sunt. Et Athenienses Graeco quidem bello supersederunt; at cum ducentis tum suorum tum sociorum navibus Cypro bellum intulerunt, Cimonis ductu. Atque ex his sexaginta naves in Aegyptum navigarunt, quas Amyrtaeus, qui in paludibus regnabat, accersiverat; reliquae vero Citium obsidebant. Sed, Cimone vita defuncto, fameque exorta, a Citio recesserunt: cursumque navigationis tenentes supra Sa-

laminem, quae est in Cypro, cum Phoenicibus et Cypriis et Cilicibus navalem ac pedestrem pugnam simul commiserunt: et, victoria ex utroque proelio reportata, domum redierunt. Et naves, quae ex Aegypto redierant, cum ipsis *discesserunt*. Lacedaemonii vero post haec bellum, quod Sacrum appellatur, susceperunt; potitique templo, quod est Delphis, *id* Delphis tradiderunt. Athenienses vero contra, post illorum discessum, cum exercitu *eo* profecti, et *Delphis* superatis, *templum* Phocensibus tradiderunt.

113. Interjecto deinde tempore, postea cum Bocotorum exfules Orchomenum, et Chaeroneam, necnon alia quaedam Boeotiae oppida tenerent, Athenienses cum mille gravis armaturae militibus ex suis et ex sociorum *civitatibus*, prout singulis *aut venire, aut milites pro se mittere licuerat*, in illa loca, quae inimica erant, expeditionem Tolmidae Tolmaei *fili* ductu susceperunt. Et, Chaeronea capta ac direpta, *et incolis in servitutem abstractis*, praesidio in ea collocato, discesserunt. Bocotorum vero exsu-

καὶ πλεῦσάντες ὑπὲρ Σαλαμῖνος τῆς ἐν Κύ-
 πρῳ, Φονίξι καὶ Κυπρίοις καὶ Κίλιξιν ἐναυ-
 μάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν ἅμα. καὶ νική-
 σαντες ἀμφοτέρω ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκον, καὶ
 αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες πάλιν αἱ ἐλθῆσαι μετ'
 αὐτῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα τὸν
 ἱερὸν καλέμενον πόλεμον ἐστράτευσαν. καὶ
 κρατήσαντες τῷ ἐν Δελφοῖς ἱερῷ, παρέδο-
 σαν Δελφοῖς. καὶ αὖθις ὕστερον Ἀθηναῖοι,
 ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες καὶ
 κρατήσαντες παρέδωκαν Φωκεῦσι.

ργ'. Καὶ χρόνον ἐγγενομένον, μετὰ ταῦ-
 τα Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν τῶν Φευγόνων ἐχόν-
 των Ορχομενὸν καὶ Χαιρώνειαν, καὶ ἄλλ'
 ἅτλα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν,
 ἑαυτῶν μὲν χιλίοις ὀπλίταις, τῶν δὲ ξυμ-
 μάχων ὡς ἐκάστοις, ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα,
 πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου
 στρατηγῆντος. καὶ Χαιρώνειαν ἐλόντες καὶ
 ἀνδραποδίσαντες, ἀπεχώρουν, φυλακὴν κατε-
 στήσαντες. πορευομένοις δὲ αὐτοῖς ἐν Κορω-

νεία ἐπιτίθενται οἱ τε ἐκ τῆς Ορχομενοῦ
φυγάδες Βοιωτῶν, καὶ Λοκροὶ μετ' αὐτῶν,
καὶ Εὐβοέων φυγάδες, καὶ ὅσοι τῆς αὐτῆς
γνώμης ἦσαν. καὶ μάχῃ κρατήσαντες, τὸς
μὲν διέφθειραν τῶν Αθηναίων, τὸς δὲ, ζῶν-
τας ἔλαβον. καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Α-
θηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ'
ὧ τὸς ἄνδρας κομίζονται. καὶ οἱ φεύγοντες
Βοιωτῶν κατελθούσες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες,
αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο.

ριδ'. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ πολλῶ ὕστερον
Εὐβοία ἀπέσκη ἀπὸ Αθηναίων· καὶ ἐς αὐ-
τὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους στρατιᾷ
Αθηναίων, ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρος ἀ-
φέσκηκε, καὶ Πελοπονησίοι μέλλουσιν ἐσβάλ-
λειν ἐς τὴν Αττικὴν. καὶ οἱ φεεργοὶ Αθη-
ναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων,
πλὴν ὅσοι ἐς Νίσαιαν ἀπέφυγον. ἐπαγα-
γόμενοι δὲ Κορίνθιοι καὶ Σικυωνῖες καὶ Επι-
δαυρίαι, ἀπέσκησαν οἱ Μεγαρεῖς. ὁ δὲ Περ-
ρικλῆς πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρα-

les, et cum ipsis Locri, et Euböensium ex-
sules, et alii quotquot earundem partium e-
rant, Orchomeno facta eruptione, illos re-
vertentes ad Coroneam invaserunt: cum-
que ipsos proelio superassent, Atheniensium
alios quidem interfecerunt, alios vero vivos
ceperunt. Athenienses vero totam Boeoti-
am reliquerunt, induciis ea conditione fac-
tis, ut captivos reciperent: et Boeotorum
exsules, caeterique omnes eo reversi, rursus
liberi, suisque legibus vixerunt.

114. Neque multo post haec Euboea ab
Atheniensibus defecit. Cum autem Pericles
cum Atheniensium exercitu in eam jam tra-
jecisset, ipsi nuntiatum est, Megara defec-
tionem fecisse; et Peloponnesios irruptio-
nem in Atticam facturos; et Atheniensium
praesidiarios milites a Megarensibus caesos,
illis exceptis, qui Nisaeam confugissent. Me-
garenses enim, Corinthiis, Sicyoniis, et E-
pidauriis adscitis, defecerunt. Pericles vero
confestim copias ex Euboea reduxit. Postea

vero Lacedaemonii, irruptione facta in Atticae Eleusinem, et Thriasios campos, eos populi vastarunt, duce Plistoanacte, Pausaniae Lacedaemoniorum Regis *filio*. Nec ulterius progressi, domum redierunt. Et Athenienses, duce Pericle, in Euboeam rursus trajecerunt, totamque subegerunt. Et reliquas quidem ejus partes, deditione certis conditionibus facta, in fidem ac ditionem receperunt; sed, Hestiaeensibus sede sua puls, ipsi agrum tenuerunt.

115. Ex Euboea autem reversi, non multo post cum Lacedaemoniis sociisque tricennalia foedera percusserunt, redditis Nisaea, Achaia, Pegis, et Troezene. Athenienses enim haec tenebant, quae ad Peloponnesios pertinebant. Sexto autem anno bellum inter Samios et Milesios pro Priene est excitatum. Et Milesii, cum armis essent inferiores, ad Athenienses profecti, in Samios invehī coeperunt. Illos autem adjuvabant, et ex ipsa Samo nonnulli homines pri-

τιαν ἐκ τῆς Εὐβοίας. καὶ μετὰ τῷτο οἱ Πε-
 λοποννήσιοι τῆς Αττικῆς ἐς Ελευσίνα καὶ
 Θρίωζε ἐσβαλόντες, ἐδήωσαν, Πλεισοάνακ-
 τος τῷ Πausanίῃ βασιλέως Λακεδαιμονί-
 ων ἡγμένῃ. καὶ τοπλέον ἐκέτι προελθόν-
 τες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ Αθηναῖοι
 πάλιν ἐς Εὐβοίαν διαβάντες, Περικλέες
 στρατηγὸς, κατεσρέψαντο πᾶσαν. καὶ
 τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογία κατεστήσαντο, Ἐ-
 ριαίας δὲ ἐξοικίσαντες, αὐτοὶ τὴν γῆν ἔχον.

ριέ. Αναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ Εὐβοίας,
 πολλῶ ὕψερν σπονδὰς ἐποίησαντο πρὸς
 Λακεδαιμονίους καὶ τὸς συμμάχους τριακον-
 τέεις, ἀποδόντες Νίσαιαν, καὶ Αχαΐαν,
 Πηγάς, καὶ Τροιζῆνα. ταῦτα γὰρ εἶχον
 Αθηναῖοι Πελοποννησίων. ἔκτω δὲ ἔτει
 Σαμίους καὶ Μιλησίους πόλεμος ἐγένετο περὶ
 Πρηνῆς· καὶ οἱ Μιλήσιοι ἐλασθέντες τῷ
 πολέμῳ, παρ' Αθηναίους ἐλθόντες, κατεβό-
 νων τῶν Σαμίων. συνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ
 αὐτῆς τῆς Σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, νεωτε-

ρίσαι βεβλόμενοι τὴν πολιτείαν. πλεύσαν-
 τες ἔν Αθηναῖοι ἐς Σάμον ναυσὶ τεσσαρ-
 κονία, δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ ὁμήρου
 ἔλαβον τῶν Σαμίων, πεντήκοντα μὲν πα-
 δας, ἴσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο ἐς Λή-
 νον, καὶ φρερὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρη-
 σαν. τῶν δὲ Σαμίων (ἦσαν γὰρ τινες
 ἔχοντες ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐφυγον ἐς τὴν ἡπει-
 ρον) ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνα-
 τωτάτοις καὶ Πισσάθην τῷ Ὑδάσπῃ ξυμ-
 μαχίαν, ὃς εἶχε Σάρδεις τότε, ἐπικύβη-
 τε ξυλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, διέβησαν ὑπὸ
 νύκτα ἐς τὴν Σάμον. καὶ πρῶτον μὲν τὴν
 δῆμῳ ἐπανέστησαν, καὶ ἐκράτησαν τῶν πλε-
 στων· ἔπειτα τοὺς ὁμήρους κλέψαντες
 Λήμνους τῆς αὐτῶν, ἀπέστησαν, καὶ τῆς φρε-
 ρῆς τῶν Αθηναίων, καὶ τῆς ἀρχοντίας, οἱ ἦσαν
 παρὰ σφίσιν, ἐξέδωσαν Πισσάθην. ἔπει-
 τε Μίλητον εὐθὺς παρεσκευάζοντο στρατεύ-
 ειν. ξυναπέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Βυζάντιοι.
 ρις'. Αθηναῖοι δὲ ὡς ἤοσαντο, πλεύσαν

ti, qui rerum novarum studio reipublicae
arum immutare cupiebant. Athenienses
itur cum quadraginta navibus Samum pro-
eti, statum popularem *ibi* constituerunt;
obsides a Samiis acceperunt, quinquagin-
pueros, totidemque viros, quos in Lem-
o deposuerunt; et praesidio *ibi* relicto dis-
esserunt. Quidam autem ex Samiis (non-
ulli enim erant, qui ferre non potuerant,
ed in continentem fugerant) cum potentif-
mis quibusque civibus, qui Sami degebant,
cum Pissuthne Hystaspis *filio*, qui tunc
ardibus praeerat, inita societate, collectis-
que septingentis ferme auxiliariis militibus,
sub noctem in Samum trajecerunt. Et pri-
um quidem factionem popularem aggressi
unt, et maximam ejus partem in suam po-
estatem redegerunt: deinde vero, suis ob-
sidibus ex Lemno surreptis, defecerunt; et
Atheniensium praesidium, et praefectos,
quos penes se habebant, Pissuthnae tradide-
runt. Expeditionem etiam in Miletum sta-
tim parare coeperunt. Cum illis autem et
Byzantii defectionem fecerunt.

116. Athenienses vero his auditis, cum

sexaginta navibus adversus Samum profecti; harum quidem sexdecim navibus non sunt usi: (aliae enim in Cariam iverant, ut Phoenicum naves specularentur; aliae vero in Chium, et Lesbum, ut auxilia inde evocarent) quatuor vero et quadraginta navibus, Pericle duce, cum novem collegis, ad insulam Tragiam cum Samiorum septuaginta navibus, (in quarum numero erant viginti, quae milites vehebant, omnes autem Mileto veniebant) pugnarunt; et Athenienses victores fuerunt. Postea vero auxilium ipsis tulerunt quadraginta naves Athenis profectae, et Chiorum ac Lesbiorum xxv. Et exscensu e navibus in terram facta pugnaque pedestri victores, urbem tribu munitionibus simul etiam a mari obsederunt. Pericles vero sumtis sexaginta navibus ex iis, quae erant in statione, Caunum versus, et in Cariam quam celerrime contendit, quia nuncium acceperat, Phoenicum naves contra se navigare. Jam enim et Stefagoras Samo abierat cum quinque na-

τες ναυσὶν ἐξήκοντα ἐπὶ Σάμου, ταῖς μὲν
 ἑκαίδεκα τῶν νεῶν ἕκ' ἐχρήσαντο· (ἐτυ-
 χον γὰρ αἱ μὲν, ἐπὶ Καρίας ἐς προσκοπὴν
 τῶν Φοινισῶν νεῶν οἰχόμεναι, αἱ δ' ἐπὶ
 Χίῃς καὶ Λέσβῳ, περιαγγέλλουσαι βοηθεῖν)
 τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι, Περι-
 κλῆς δεκάτῃ αὐτῷ στρατηγῶντος, ἐναυμά-
 χησαν πρὸς Τραγία τῇ νήσῳ, Σαμίων
 ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι στρα-
 τιώτιδες· ἐτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ Μιλή-
 τῃς πλέεσαι. καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. ὕστερον δὲ
 αὐτοῖς ἐβοήθησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν νῆες τεσ-
 σαράκοντα, καὶ Χίων καὶ Λεσβίων πέντε καὶ
 εἴκοσι, καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν γῆν, καὶ κρα-
 τοῦντες τῷ πεζῷ, ἐπολιόρκουν τρισὶ τεί-
 χεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἄμα.
 Περικλῆς δὲ, λαβὼν ἐξήκοντα ναῦς ἀπὸ
 τῶν ἐφορμουσῶν, ὥχετο κατὰ τὰχος ἐπὶ
 Καύνου καὶ Καρίας, ἔσαγγελθέντων
 ὅτι Φοίνισαι νῆες ἐπ' αὐτοὺς πλέουσιν.
 ὥχετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς Σάμου πέντε ναυσὶ

Στησαγόρας, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς Φοινίσας
 ριζ'. Ἐν τῷ δὲ οἱ Σάμιοι ἔξαπινά-
 ως ἔκπλεν ποιησάμενοι, ἀφράκῳ τῷ στρα-
 τοπέδῳ ἐπιπεσόντες, τὰς τε προφυλακί-
 δας ναῦς διέφθειραν, καὶ ναυμαχῆς τὰς
 ἀνταναγομένας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης
 τῆς κατ' ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ
 τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξε-
 κομίσαντο ἃ ἐβούλοντο. ἔλθόντος δὲ Περικ-
 λέους, πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλείσθησαν καὶ
 ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ὕστερον προσεβόηθησαν τεσ-
 σαράκοντα μὲν αἱ μεία αἱ Θουκυδίδος καὶ Ἀγ-
 νωνος καὶ Φορμίωνος νῆες, εἴκοσι δὲ μεία Τλη-
 πολέμου καὶ Ἀντικλέους· ἐκ δὲ Χίος καὶ Λέσβου
 τριάκοντα καὶ ναυμαχίαν μὲν τινα βραχέως
 ἐποίησαντο οἱ Σάμιοι· ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀν-
 τιχεῖν, ἐξεπολιορκήθησαν ἐννάτῳ μηνί, καὶ
 προσεχώρησαν ὁμολογία, τεῖχος τε κα-
 θελόντες, καὶ ὁμήρους δόντες, καὶ ναῦς παρα-
 δόντες, καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα κατὰ
 χρόνος ταξάμενοι ἀποδεῖναι. Συνέβησαν δὲ καὶ

vibus, et alii adversus Phoenicum classē.

117. Interea vero Samii, repentina eruptione navibus facta, castraque nullis munitionibus septa aggressi, naves, quae pro castris manebant in statione, profligarunt; et caeteras, quae contra *se* in aciemeductae fuerant, proelio navali superarunt; et mare finibus suis proximum per quatuordecim ferme dies in sua potestate tenuerunt; et quaecunque voluerunt, importarunt, et exportarunt. Sed, reverso Pericle, navibus iterum conclusi fuerunt. Postea vero Athenis et aliae quadraginta naves cum Thucydide, Agnone, et Phormione, suis subsidio venerunt; et viginti cum Tlepolemo et Anticle, et ex Chio ac Lesbo triginta. Samii autem quandam quidem navalem parvam pugnam commiserunt: sed, cum resistere non possent, nono mense expugnati sunt, et Atheniensibus sese his conditionibus dederunt, ut *urbis* muros demolirentur, obfides darent, naves traderent, et pecunias, quae *in bellum* fuerant impensae, certis statisque temporibus persolverent, prout ipsis imperatum fuerat. Byzantii quoque compositionem *cum Atheniensibus* ea conditione

fecerunt, ut illorum imperio, sicut ante, parerent.

I 18. Jam vero non multis post haec annis acciderunt ea, quae supra commemoravi; ea *videlicet*, quae cum Corcyraeis, et Potidaeatis sunt gesta, et quaecunque interea hujus belli causa esse coeperunt. Haec autem omnia, quae Graeci vel inter se, vel adversus barbarum gesserunt, intra quinquaginta ferme annos gesta sunt, a discessu Xerxis usque ad hujus belli initium. Quorum annorum spatio Athenienses imperium confirmarunt, et ipsi in magnam potentiam profecti sunt. Lacedaemonii vero, quamvis *hoc* intelligerent, *tamen* eos non impediebant, nisi aliquatenus, majoremque temporis partem ab armis abstinuerunt, (tum quod vel ante ad bella suscipienda non admodum celeres essent, nisi cogerentur, tum etiam quod bellis domesticis *tunc* impedirentur) priusquam Atheniensium potentia aperte crescere coepisset, ipsique suos socios jam aggredi ausi fuissent. Tunc enim rem non amplius ferendam judicarunt: sed hoc bellum omni studio sibi suscipiendum, totisque viribus in hoc incumbendum, operamque

ῥάνιοι, ὥσπερ καὶ πρότερον ὑπήκοοι εἶναι.
 ρη'. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίνεται οὐ
 πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προφηημένα, τὰ
 Κερκυραϊκὰ, καὶ τὰ Ποτιδαεατικὰ, καὶ
 σα πρόφασις μετὰ τῷδε τῷ πολέμῳ κα-
 τέστη. ταῦτα δὲ ζύμπαντα ὅσα ἔπραξαν
 Ἕλληνες πρὸς τε ἀλλήλους, καὶ τὸν βάρ-
 βαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλι-
 στα, μετὰ τῇς τε Ξέρξεσ ἀναχωρήσεως,
 καὶ τῇς ἀρχῆς τῷδε τῷ πολέμου· ἐν οἷς
 Ἀθηναῖοι τὴν τε ἀρχὴν ἐγκρατεσέραν κα-
 τέστησαντο, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν
 δυνάμει. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι,
 ὅτε ἐκώλυον, εἰ μὴ ἐπὶ βραχὺ, ἡσύχαζον
 τε τοπλέον τῷ χρόνῳ· (ὄντες μὲν καὶ προ-
 τῷ μὴ ταχέως ἰέναι ἐς τὸν πολέμῳ, εἰ
 μὴ ἀναγκάζοντο, τὸ δὲ τι καὶ πολέμοις οἰ-
 κείοις ἐξειργόμενοι) πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν
 Ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο, καὶ τῇς συμμαχίας
 αὐτῶν ἡπτοῖτο. τότε δὲ ἔκτετι ἀναχετῶν
 ἐποιῶντο, ἀλλ' ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι

πάση προθυμία, καὶ καθαιρέεα ἡ ἰσχὺς, ἡ
 δύνωνται, ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον
 αὐτοῖς μὲν ἔν τῷ Λακεδαιμονίοις διέγνωσαν
 λελῦσθαι τε τὰς σπονδὰς, καὶ τὰς Ἀθηναίων
 ἀδικεῖν· πέμφαντες δὲ ἐς Δελφούς, ἐπηρώ-
 των τὸν θεὸν εἰ πολεμῶσιν ἄμεινον ἔσαι.
 δὲ ἀνείλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, καλὰ κράτος
 πολεμῶσι νίκην ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλ-
 λήφεισθαι, καὶ παρακαλόμενος καὶ ἀκλήτος

ριθ'. Αὐτοῖς δὲ τὰς ξυμμάχους παρακα-
 λέσαντες, ψῆφον ἐβέλοντο ἐπαγαγεῖν ἐν
 χρή πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρεσβέ-
 ων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας, καὶ ξύνοδος γενομέ-
 νης, οἷτε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβέλοντο, κατη-
 γορῶντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν
 πόλεμον ἀξιῶντες γενέσθαι· καὶ οἱ Κορίνθιοι
 δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐ-
 κάσων ἰδίᾳ ὥς τε ψηφίσασθαι πόλεμον, δε-
 διότες περὶ τῇ Ποτιδαίᾳ μὴ προδιαφθαρεῖν
 παρόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐ-
 πελθόντες, ἔλεγον τοιαύδε.

andam censuerunt, ut *illorum*, si possent, potentiam everterent. Lacedaemonii igitur apud se quidem statuerant foedera esse fracta, et Athenienses injuste facere. Sed *tamen*, *legatis* Delphos missis, Deum interrogarunt, an res sibi feliciter esset successura; si bellum susciperent. Ille vero (ut aiunt) ipsis respondit, illos, si totis viribus bellum gererent, fore victores. Quinetiam dixit, se et vocatum et non vocatum ipsis adfuturum; *opemque* laturum.

119. Rursus autem socios accitos in suffragia mittere volebant, ut de bello decernerent, utrum gerendum esset necne. Cum autem legati a sociis missi venissent, et concilium haberetur, cum alii dixerunt, quae voluerunt, accusantes plerique Athenienses, et bellum suscipiendum censentes; tum etiam Corinthii, et antea singulas civitates separatim precati, ut suis suffragiis bellum decernerent, (quia Potidaeae metuebant, ne prius everteretur:) tunc et jam praesentes, et postremo loco in medium prodeuntes, habuerunt hanc orationem.

120. ' DE Lacedaemoniis, o focii, non
 ' amplius conqueri possemus, quasi nec ipsi
 ' bellum decreverint, neque nos nunc ad
 ' hoc *ipsum nostris suffragiis comprobandum*
 ' convocarint. Decet enim eos, qui praesunt
 ' *aliis*, quemadmodum ab his maxime co-
 ' luntur, et caeteris anteponuntur, sic etiam
 ' publicis eorum commodis aequae consule-
 ' re, atque suis ipsorum privatis commodis
 ' consulunt. Quotquot vero de nobis com-
 ' mercium cum Atheniensibus jam habue-
 ' runt, non sunt admonendi, ut ab illis ca-
 ' veant: sed illos potius, qui loca mediter-
 ' ranea incolunt, nec in locis maritimis ha-
 ' bitant, scire oportet, *ipsos*, nisi hominibus
 ' loca maritima incolentibus opem ferant,
 ' majore cum difficultate fructus, quos anni
 ' tempora ferunt, *in suas urbes* comporta-
 ' tuos, et vicissim *commodorum*, quae maris
 ' usus continenti suppeditat, perceptionem
 ' difficiliorem habituros. Nec *oportet* eos
 ' malos esse iudices rerum, quae nunc di-
 ' cuntur, quasi ad ipsos minime pertineant;
 ' at existimare, si res hominum oram mari-
 ' timam incolentium neglexerint, calamita-
 ' tem istam ad se quoque tandem perventu-
 ' ram; et nunc de se non minus, *quam de a-*

ρκ'. ' ΤΟΥΣ μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ
 ' ἄνδρες ζύμμαχοι, ἔκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμε-
 ' θα ὡς ἔ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πό-
 ' λεμόν εἰσι, καὶ ἡμᾶς ἐς τῷτο νῦν ζυνή-
 ' γαγον. χρὴ γάρ τ' ἐς ἡγεμόνας, τὰ ἴδια
 ' ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ προσκοπεῖν,
 ' ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτι-
 ' μῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Αθηναίοις ἤδη
 ' ἐνηλλάγησαν, ἔχ' ἰ διδαχῆς δεόνται ὥ-
 ' σε φυλάττασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν
 ' μεσόγειαν μάλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κα-
 ' τωκημένους, εἰδέναι χρὴ, ὅτι τοῖς κά-
 ' τω ἦν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἔξου-
 ' σι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων, καὶ
 ' πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἡ-
 ' πείρῳ δίδωσι· καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ
 ' κακοὺς κριτὰς, ὡς μὴ προσηκόντων, εἶ-
 ' ναι, προσδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κά-
 ' τω πρόοιντο, καὶ ἄν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν
 ' προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἥσεν

• νῦν βουλευέσθαι. διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν
 • δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης με-
 • ταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μέ-
 • ῖςιν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν· ἀγα-
 • θῶν δέ, ἀδικουμένους, ἐκ μὲν εἰρήνης, πο-
 • λεμῖν, εὖ δὲ παραχόν, ἐκ πολέμου πά-
 • λιν ξυμβῆναι· καὶ μήτε τῇ κατὰ πό-
 • λεμον εὐτυχία ἐπαίρεσθαι, μήτε τῇ
 • ἡσυχίᾳ τῆς εἰρήνης ἠδόμενον ἀδικεῖσθαι.
 • ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν, τάχις
 • ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥασιώνης τὸ τερπνόν,
 • δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι· ὅ, τε ἐν πο-
 • λέμῳ εὐτυχία πλεονάζων, οὐκ ἐντεθύ-
 • μῆται θράσει ἀπίσῳ ἐπαιρόμενος. πολ-
 • λὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα, ἀβελωτέρων
 • τῶν ἐναντίων τυχόντα κατωρθώθη· καὶ
 • ἔτι πλείω ἂ καλῶς δοκῶντα βεβλευθῆ-
 • ναι, εἰς τὸναντίον αἰχρῶς περιέστη. ἐν-
 • θυμῆται γὰρ ἔδεις ὅμοια τῇ πίσει, καὶ
 • ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλεί-

liis consultare. Quamobrem etiam non oportet eos segnes esse ad bellum pro pace sumendum. Nam virorum quidem modestorum est, quiescere; nisi laceffantur injuria: fortium vero, si injuria afficiantur, pacem cum bello commutare; sed si favore divino freti rem feliciter gesserint, bello deposito, paceque facta, in gratiam redire. Nec oportet quemquam felici bellorum successu extolli, neque pacis tranquillitate ac voluptate captum injurias perferre. Qui enim propter voluptatem, *quam ex pacis otio percipit*, a bello abhorret, is, si quiescat, celerrime privabitur hac tranquillitatis *otique* jucunditate, propter quam otio ac desidia indulgens ab armis abhorret. Qui etiam felici rerum successu in bellis insolescit, is se audacia infida efferri non animadvertit. Multa enim male consulta, quum hostes inconsultiores nacta sunt, felicem exitum habuerunt: et longe plura, quae recte consulta videbantur, contra turpiter ceciderunt. Nemo enim eodem animi impetu res gerendas exsequitur, quo in ipsa consultatione de his deliberat, fiducia fretus, *metuque vacans*: sed cum securita-

te quidem *audacter de rebus futuris* discernimus; at in ipsa rerum administratione, cum metu deficimus.

121. Nos vero, qui et injuriam passus sumus, et multa crimina habemus, quae *Atheniensibus* objiciamus, nunc bellum excitamus: et postquam Athenienses ultus fuerimus, hoc opportune deponemus. Multis autem de causis verisimile est, nos fore victores: primum quidem, quia et numero, et rerum bellicarum peritia praestamus: deinde vero, quia pariter omnes ad imperata faciendum imus. Classem autem, qua *illi multum* pollent, instruemus cum ex privatis facultatibus, quas singuli pro rata parte conferent, tum etiam ex Delphicis et Olympicis pecuniis. Nam pecuniam mutuati, peregrinos illorum nautas majori mercede *proposita* subducere possumus. Atheniensium enim copiae sunt magis mercenariae, quam domesticae; sed nostris hoc minus contingit, siquidem plus corporibus, quam pecuniis pollent. Quod si *nostrorum hostium copiae* vel unico navali proelio superatae fuerint; ut verisimile est, capientur. Sed si nobis resistant, nos

ας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέες δὲ ἐν τῷ ἔργῳ
ἐλλείπομεν.

ρκα'. ' Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι
τὸν πόλεμον ἐγείρομεν, καὶ ἱκανὰ ἔχον-
τες ἐγκλήματα· καὶ ὅταν ἀμυνώμεθα
Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν και-
ρῷ. κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπι-
κρατῆσαι, πρῶτον μὲν, πλήθει πρού-
χοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπει-
τα ὁμοίως πάντας ἐς τὰ παραγγελλό-
μενα ἰόντας. ναυτικόν τε, ὧ ἰχύουσιν, ἀ-
πὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας
ἐξάρτυσόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς
καὶ Ολυμπίᾳ χρημάτων. δάνεισμα γὰρ
ποιησάμενοι, ὑπολαβεῖν οἰοί τ' ἐσμέν μι-
δῶ μείζονι τῶν ξένων αὐτῶν ναυβάτας.
ὦν ἡ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον
ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἦσαν ἂν τῷτο
πάθοι, τοῖς σώμασι τοπλέον ἰχύουσα ἢ
τοῖς χρήμασι. μὴ τε νίκη ναυμαχίας
κατὰ τὸ εἰκὸς ἀλίσκονται· εἰ δ' ἂν

' τίχοικεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέ-
 ' ονι χρόνῳ τὰ ναυτικά. καὶ ὅταν τὴν ἐ-
 ' πιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γ-
 ' εὔφυχίᾳ δῆπου περιεσόμεθα. ὃ γὰρ ἡ-
 ' μεῖς φύσει ἔχομεν ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐ-
 ' ἂν γένοιτο διδασχῇ. ὃ δ' ἐκείνοι ἐπιστή-
 ' μη προὔχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστὶ με-
 ' λότη. χρήματα δ' ὥς ἔχειν ἐς αὐτὰ
 ' οἴσομεν. ἢ δεινὸν ἂν εἴη εἰ οἱ μὲν ἐκεῖ-
 ' νων ζύμμαχοι ἐπὶ δολείᾳ τῇ αὐτῶν φε-
 ' ροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῇ
 ' τιμωρῶμενοι τὰς ἐχθρὰς καὶ αὐτοὶ ἄμ-
 ' σώζεσθαι, οὐκ ἄρα δαπανήσομεν, καὶ ἐπὶ
 ' τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες
 ' αὐτοῖς τέτοις κακῶς πάσχειν.

ρκβ'. ' Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοί
 ' τῷ πολέμῳ ἡμῖν, ζυμμάχων τε ἀπόστα-
 ' σις, μάλιστα παραίρεσις ὅσα τῶν προσ-
 ' δων, αἷς ἰσχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῶν
 ' χώρᾳ, ἀλλὰ τε ὅσα ἐκ ἂν τις νῦν προ-
 ' δοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χα-

etiam interposito majori temporis spatio
res nauticas meditabimur, quum autem
parem *illis* scientiam fuerimus assequuti,
animi certe fortitudine superiores erimus.
Nam bonum, quod nos natura insitum ha-
bemus, hoc illi disciplina nunquam adi-
piscuntur. Id vero, in quo illi propter sci-
entiam praestant, meditatione nobis est su-
perandum. Pecunias etiam conferemus, ut
satis habeamus ad ipsas *res nauticas pa-
randas, et classē instruendam*. Alioqui fa-
cinus indignum fuerit, si illorum quidem
socii, ut servitutem ipsis serviant, pecunias
conferre non abnuant: nos vero, ut ho-
mines ulciscamur, et nos ipsi simul servemur,
nullas pecunias consumere velimus; et ne
his *pecuniis* ab illis privati, his ipsis male
mulctemur.

122. Adfunt nobis praeterea aliae quo-
que belli gerendi viae: et sociorum de-
fectio, quae est praecipua ratio, quae illo-
rum proventus subtrahere potest, in qui-
bus sita est ipsorum potentia; et aedifica-
tio munitionum, quae illorum agrum op-
pugnent; et multa alia, quae nullus jam

‘prospicere posset. Belli enim progressus
 ‘nulla certa lege fiunt: sed ipsum per se
 ‘in singulis occasionibus oblatis, *ex tempo*
 ‘*re* multa comminiscitur. In quo is quidem
 ‘qui in eo moderate se gerit, constantior a
 ‘*tutior* existit: is vero, qui in eo irascitur
 ‘non leviter offendit. Cogitemus autem,
 ‘singulis quidem nostrum cum paribus ad
 ‘versariis de agri finibus esset controversia
 ‘hoc ferendum esse: jam vero Athenienses
 ‘et adversus nos universos satis virium ha-
 ‘bent, et adversus singulas civitates, vires
 ‘longe majores habent. Quare nisi et fre-
 ‘quentes, et per nationes, et per singulas ci-
 ‘vitates uno consensu ipsos propulsemus
 ‘nos divisos sine labore in suam potestatem
 ‘redigent. Et victoriam, licet hoc alicui fu-
 ‘tutum auditu molestum, *is tamen* scia-
 ‘nihil aliud, quam servitutem manifeste no-
 ‘*bis* allaturam. Quod vel dubia oratione
 ‘commemorare turpe est Peloponneso, et
 ‘tot urbes ab una vexari. Qua in re au-
 ‘merito pati, aut propter ignaviam ha-
 ‘perferre, et a majoribus, qui Graeciam li-
 ‘beraverunt, degenerare videbimur. No-

ρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὐτῆ τὰ πολλὰ τε-
 χνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχάνον. ἐν ᾧ
 ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας, βε-
 βαιότερος· ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν, ἐκ
 ἐλάσσω πταίει. ἐνθυμώμεθα δὲ καὶ ὅτι
 εἰ μὲν ἡμῶν ἦσαν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπά-
 λης περὶ γῆς ὄρων διαφοραὶ, οἷσόν ἂν ἦν·
 νῦν δὲ πρὸς ζύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθη-
 ναῖοι ἱκανοὶ, καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώ-
 τεροι. ὥσε εἰ μὴ καὶ ἀθρόοι, καὶ καλὰ ἔθνη,
 καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ ἀμυνούμεθα
 αὐτῆς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χι-
 ρώσονται· καὶ τὴν ἦσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ
 ἀκῶσαι, ἴσῳ ἐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀν-
 τικρυς δελεΐαν. ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι
 αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ πόλεις το-
 σάσδε ἀπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δι-
 καίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν, ἢ διὰ δειλί-
 αν ἀνέχεσθαι, καὶ τῶν πατέρων χεῖρους
 φαίνεσθαι, οἳ τὴν Ἑλλάδα ἡλευθέρω-
 σαν· ἡμεῖς δὲ ἔδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιῶμεν

' αὐτὸ, τύραννον δὲ ἐῷμεν ἐγκαθεστάναι πρὸς
 ' λιν, τὴς δὲ ἐν μιᾷ μονάρχῃς ἀξιῷμεν καὶ
 ' ταλῦειν. καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τὰδε τριῶν
 ' τῶν μεγίστων συμφορῶν ἐκ ἀπήλλακτίας,
 ' ἀξυνεσίας, ἢ μαλακίας, ἢ ἀμελείας. οὐ
 ' γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα, ἐπὶ τῇ
 ' πλείστῃς δὴ βλάβασαν καταφρόνησιν καὶ
 ' χωρήκατε. ἢ ἐκ τῆς πολλῆς σφάλλειν
 ' τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμα
 ' σαι.

ρκγ'. ' Τὰ μὲν ἔν προγεγενημένα τῶν
 ' δεῖ μακρότερον ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν συμφο
 ' ρει, αἰτιάσθαι; περὶ δὲ τῶν ἑπειὶ μέ
 ' λοντων τοῖς παρῶσι βοηθῆντας χρὴ ἐπὶ
 ' ταλαιπωρεῖν. πάτριον γὰρ ἡμῖν ἐκ τῶν
 ' πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι, καὶ μὴ μέ
 ' βάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλῆττω τε νῦν
 ' καὶ ἐξουσία ὀλίγον προφέρετε. ὃ γὰρ δὲ
 ' καιον, ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτῆθη, τῇ περισσο
 ' ἀπολέσθαι. ἀλλὰ θαρσύνειας ἵεναι καὶ
 ' πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τῆ τε θεῶν χρῆ

vero ne nobis quidem ipsis hoc, *atque libertatem istam* stabilimus: sed civitatem quidem inter *nos ipsos* tyrannum fieri finimus: tyrannos vero, qui sunt in una civitate, de medio tollere volumus. Nec intelligimus haec tribus maximis vitiis non carere, imprudentia, et ignavia, et negligentia. Nec enim ab istis *vitiis* alieni, accessistis ad contemtionem, quae plurimos jam laesit: quae quia multos in errorem induxit, contrario nomine stultitia est appellata.

123. 'Sed quid opus est de praeteritis conqueri diutius, quam quatenus rebus praesentibus expedit? At futurorum causa, rebus praesentibus, opem ferre, et labores praeterea subire oportet. Nobis enim patrium est, virtutes, *opumque comoda*, laboribus parare: nec mores mutare *vos decet*, licet divitiis ac potentia nunc aliquantum *illos* superetis. Nam non est aequum, res paupertate partas, divitiis perdi. Sed *oportet nos* confidenter ad hoc bellum ire, cum multis aliis de causis, tum propter Dei oraculum, et auxilium, quod

' se nobis laturum promisit, tum etiam quia
 ' tota reliqua Graecia, partim metu, par-
 ' tim utilitate nos adjuvabit. Nec foedera
 ' priores rumpetis: (quae vel ipse Deus, qui
 ' bellum fieri jubet, violata censet) sed po-
 ' tius foederibus ruptis opem feretis. Non
 ' enim qui vim illatam propulsant: sed qui
 ' priores aliis vim inferunt, foedera rum-
 ' punt.

124. ' Quamobrem cum omnibus de cau-
 ' sis bellum vobis honeste suscipere liceat,
 ' et nos communiter haec suadeamus, si mo-
 ' do certissimum *est*, haec et rebus publicis
 ' et privatis conducere; cum Potidaeatibus,
 ' qui sunt Dorienfes, et qui ab Ionibus ob-
 ' fidentur, (quod olim contra fiebat) opem
 ' ferre, tum etiam *pristinam* aliorum liber-
 ' tatem recuperare ne cunctemini: quia res
 ' nostrae nullam expectationem amplius
 ' patiuntur, qua alios quidem, jam injuriis
 ' affici, alios vero (si cognitum fuerit, nos
 ' concilium quidem habuisse, sed tamen in-
 ' jurias illatas propulsare ausos non esse)
 ' non multo post idem pati sinamus. Sed exi-
 ' stimantes, viri focii, vos ad *hanc belli sus-*

σαντος, καὶ αὐτοῦ ὑποχομένου ξυλλή-
 ψεσθαι· καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀπάσης
 ξυναγωνιουμένης, τὰ μὲν, φόβῳ, τὰ δέ,
 ὠφελείᾳ. σπονδὰς τε ἔλυσέτε πρότεροι
 (ἅς γε καὶ ὁ Θεὸς, κελεύων πολεμεῖν, νο-
 μίζει παραβεβάσθαι) ἡδίκημέναις δὲ μάλ-
 λον βοηθήσετε. λύσει γὰρ ἔχ οἱ ἀμυνό-
 μενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

ρκδ'. "Ὡςτε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρ-
 χον ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ ἡμῶν κοινῇ τάδε
 παραινέων, εἶπερ βεβαιότατον τὸ ταῦ-
 τα ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις εἶ-
 ναι, μὴ μέλλετε Ποτιδααταῖς τε ποι-
 εῖσθαι τιμωρίαν, ἔσι Δωριεῦσι, καὶ ὑπὸ
 Ἰώνων πολιορκημένοις, (ἔ πρότερον ἦν τῶ-
 ναντίον) καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν
 ἐλευθερίαν. ὥς ἔκέτι ἐνδέχεται περιμέ-
 νοντας, τοὺς μὲν, ἡδὴ βλάπτεσθαι, τοὺς
 δ', εἰ γνωσθησόμεθα ξυνελθόντες μὲν,
 ἀμύνεσθαι δὲ ἔ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὑ-
 σερὸν τὸ αὐτὸ πάχειν· ἀλλὰ νομίσαν-

'τες ἐπ' ἀνάγκην ἀφίχθαι, ὧ ἄνδρες ξύμ-
 'μαχοι, καὶ ἅμα τὰδὲ ἄριστα λέγεσθαι,
 'ψηφίσασθε δὴ τὸν πόλεμον· μὴ φοβηθέν-
 'τες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δὲ ἀπ' αὐτῶ
 'διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· (ἐκ
 'πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαίω-
 'ται· ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, ἔχ
 'ὁμοίως ἀκίνδυνον) καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν
 'τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι
 'ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥς τε τῶν
 'μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ, διανοεῖσθαι, πα-
 'ρασησώμεθα ἐπελθόντες. καὶ αὐτοὶ τε
 'ἀκινδύνως τολοιπὸν οἰκῶμεν, καὶ τὰς νῦν
 'δεδουλωμένους Ἕλληνας ἐλευθερώσωμεν.
 Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

ρκέ. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὴ ἀφ'
 ἀπάντων ἤκυσαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγα-
 γον τοῖς συμμαχοῖς ἅπασιν, ὅσοι παρή-
 σαν ἐξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ
 τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδογ-
 μένον δὲ αὐτοῖς, εὐθύς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπι-

capienti necessitatem devenisse, simul etiam haec, quae a nobis dicuntur, optima esse, bellum jam decernite: non metuentes praesentem asperitatem; sed pacis, quae diuturnior ex eo est sequutura, cupiditate flagrant: (nam bello quidem pax magis confirmatur; at propter pacis cupiditatem bellum gerere nolle, non pariter periculo caret) existimantes etiam civitatem, quae in Graecia se tyrannum constituit, aequaliter in omnes esse constitutam, ita ut aliis quidem jam imperet, aliis vero imperare cogitet, *eam* armis illatis in ditionem ac potestatem nostram redigamus; et tum nos ipsi sine periculis in posterum vivamus, tum etiam Graecos, in servitutem nunc redactos, in libertatem vindicemus.' Corinthii quidem haec dixerunt.

125. Lacaedaemonii vero, auditis omnium sententiis, omnibus sociis, qui aderant ordine, majori pariter, et minori civitati, suffragii ferendi potestatem fecerunt. Et major illorum pars bellum gerendum esse decrevit. Quamvis autem illi hoc apud se constituiissent, statim tamen bellum suscipe-

re non potuerunt, quod essent imparati: sed singuli res, quae forent utiles, parandas, nec ullam moram interponendam censuerunt. Veruntamen in hoc rerum necessariarum apparatu non integer annus est consumptus: sed minus, antequam in Atticam irrumperent, et bellum aperte fusciperent.

126. Interea vero legatos ad Athenienses miserunt, ut de illorum injuriis conquirentur, ut quam maximam et speciosissimam belli gerendi causam haberent, si illi nulla in re sibi morem gerere voluissent. Ac primum quidem Lacedaemonii, legatis ad Athenienses missis, imperarent, ut Deae piaculum *urbe* pellerent. Piaculum vero huiusmodi fuit. Cylon *quidam* Atheniensis fuit, vir, qui in ludis Olympiacis vicerat, inter veteres et generis nobilitate florens, et opibus potens. Uxorem autem duxerat filiam Theagenis, viri Megarensis, qui tunc Megaris tyrannus erat. Cum autem Cylon Delphis oraculum consulisset, Deus *ipfi* respondit, ut celeberrimo Jovis die festo Athenarum arcem occuparet. Ille vero, acceptis a Theagene copiis, et amicis persua-

χειρεῖν ἀπαρασκεύοις ἔσιν, ἐκπορίζεσθαι
 δὲ ἐδόκει ἐκάστοις ἅ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶ-
 πα μέλλησιν. ὁμῶς δὲ καθισταμένοις ὧν ἔδει
 ἑαυτὸς μὲν ὕ διετρίβη, ἔλασον δὲ, πρὶν
 ἐσθλαεῖν ἐς τὴν Αττικὴν, καὶ τὸν πόλεμον
 ἀρᾶσθαι φανερώς.

ρκς'. Ἐκ τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρό-
 νῳ πρὸς τὰς Αθηναίους, ἐγκλήματα ποιού-
 μενοι, ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη
 τῷ πολεμεῖν, ἢν μή τι ἐσακέωσι. καὶ πρῶ-
 τον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμό-
 νιοι ἐκέλευον τὰς Αθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύ-
 νειν τῆς δεῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε. Κύλων
 ἦν Αθηναῖος, ἀνὴρ Ολυμπιονίκης, τῶν πά-
 λαυγενῆς τε καὶ δυνατός. ἐγεγαμήκει δὲ
 θυγατέρα Θεαγένης Μεγαρέως ἀνδρὸς, ὃς
 κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγά-
 ρων. χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλῳ ἐν Δελφοῖς
 ἀνείλεν ὁ θεός, ἐν τῇ τῷ Διὸς τῇ μεγίστῃ
 ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Αθηναίων ἀκρόπο-
 λιν. ὁ δὲ, παρὰ τε τῷ Θεαγένης δύναμιν

λαβὼν, καὶ τὰς φίλῃς ἀναπείσας, ἐπειδὴ
ἐπῆλθεν Ολύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ,
κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι
νομίσας ἑορτὴν τε τῷ Διὸς μεγίστην εἶναι,
καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν, Ολύμπια νενικηκό-
τι. εἰ δὲ ἐν τῇ Αττικῇ ἢ ἄλλοθί περ ἡ με-
γίστη ἑορτὴ εἴρητο, ὅτε ἐκεῖνος ἔτι κατε-
νόησε, τό, τε μαντεῖον ἔκ ἐδήλῃ. ἔστι γάρ
καὶ Αθηναίοις Διάσια, αἱ καλεῖται Διὸς ἑορ-
τὴ Μειλιχίῃς μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως·
ἐν ἣ πανδημεὶ θύοσι πολλοί, ἔχ' ἱερεῖα,
ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια. δοκῶν δὲ ὀρθῶς
γινώσκων, ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. οἱ δ' Α-
θηναῖοι αἰσθόμενοι, ἐβοήθησάν τε πανδη-
μεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπ' αὐτὰς, καὶ προσκα-
θεζόμενοι ἐπολιόρκεν. χρόνου δὲ ἐπιγγυνο-
μένου, οἱ Αθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσε-
δρεΐᾳ, ἀπῆλθον οἱ πολλοί, ἐπιτρέψαντες
τοῖς ἐννέα Ἀρχασι τὴν φυλακὴν τε καὶ τὸ
πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι ἢ ἂν ἄριστα
διαγινώσκωσι. τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πο-

lis, ubi advenerunt Olympia, quae in Peloponneso celebrantur, urbis arcem occupavit, ut tyrannidem sibi pararet: tum quia putabat, *hunc* esse maximum illum Jovis diem festum; tum etiam quia ad se, qui in ludis Olympiacis victor fuisset, nonnihil pertinere *ducebat*. Sed utrum in Attica, an usquam alibi hic maximus dies festus *a Deo* dictus fuisset, nec ipse tunc animadvertit, neque oraculum declaravit. Nam apud Athenienses quoque sunt Diasia, quae maximus Jovis Milichii dies festus vocantur, *et extra urbem celebrantur*. In quo ex omni hominum genere, aetate, et conditione multi immolant non veras, sed ex farinae subactae massae victimas ad verarum similitudinem factas, quibus indigenae uti solebant. Sed cum *oraculi vim* se recte intelligere existimaret, opus est aggressus. Quod postquam Athenienses acceperunt, universi ex agris concurrentes opem *Reipublicae* contra istos tulerunt, castrisque positos obsidere coeperunt. Sed cum tempus protraheretur, Athenienses attriti diuturna obsidione, magna ex parte discesserunt, *arcis* custodia rerumque summa novem Archontibus commissa, ut res

illas prout optimum fore judicarent, arbitrato suo administrarent. Tunc autem novem Archontes magnam rerum ad Rempublicam pertinentium partem administrabant. At qui cum Cylone obsidebantur, male se habebant, quia cibi et aquae inopia premebantur. Sed Cylon quidem, ejusque frater aufugerunt. Caeteri vero, cum premerentur, quinetiam cum nonnulli fame *jam* necarentur, ad aram, quae est in arce, supplices sederunt. Sed illi, quibus *arcis* custodia ab Atheniensibus commissa fuerat, cum ipsos in templo morientes viderent, surgere jusserunt, polliciti fore ut nullo maleficio ipsos afficerent; et tamen *illinc* abductos interfecerunt. Nonnullos etiam, qui ad *Eumenidum*, venerandarum Dearum aras sedebant, obiter interemerunt. Atque hac de causa scelerati et impii, quod scelus ac piaculum in Deam admisissent, tam illi quam omnes ab illis oriundi sunt appellati. Athenienses igitur hos, qui huic piaculo erant obnoxii, in exilium pepulerunt. Cleomenes etiam Lacedaemonius postea cum Atheniensibus seditione laborantibus expulit. *Hi enim* et vivos expulerunt, et defunctorum

λητικῶν οἱ ἐννέα Ἀρχοντες ἐπραῶσιν. οἱ
 δὲ μετὰ τῇ Κύλωνος πολιορκούμενοι, φλαύ-
 ρως εἶχον, σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορία. ὁ
 μὲν ἔν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ἐκδιδρά-
 σκυσιν· οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ἐπιέζοντο καὶ τινες
 καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τῇ λιμῇ, καθίζουσιν
 ἐπὶ τὸν βωμὸν ἰκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπό-
 λει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτῆς οἱ τῶν Ἀθηναί-
 ων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων
 ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κα-
 κὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν.
 καθεζομένους δὲ τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν
 θεῶν ἐν τοῖς βωμοῖς, ἐν τῇ παρόδῳ διεχρή-
 σαντο. καὶ ἀπὸ τῆς ἐναγείας καὶ ἀλιτήριοι
 τῆς θεῆς ἐκεῖνοί τε ἐκαλῶντο, καὶ τὸ γένος
 τὸ ἀπ' ἐκείνων. ἤλασαν μὲν ἔν καὶ οἱ Ἀθη-
 ναῖοι τῆς ἐναγείας τῆς τῆς· ἤλασε δὲ καὶ Κλε-
 ομένης ὁ Λακεδαιμόνιος, ὕψερρον μετὰ Ἀ-
 θηναίων σασιαζόντων· τοὺς τε ζῶντας ἐ-
 λαύνουσι, καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὄσα ἀνε-
 λόντες, ἐξέβαλον. κατῆλθον μέντοι ὕψε-

306 ΘΟΥΚΥΔ. Α. ρκζ'. ρκη'.

ρον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔτι ἐστὶν ἐν τῇ πόλει.

ρκζ'. Τῆτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλαύνειν ἐκέλευον δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωρῆσαι, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ἐαυλὸν θίπτειν προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα, καὶ νομίζοντες, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, ῥᾶν οὐ σφίσι προχωρήσειν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσούτον ἤλπιζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσιν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὥς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσαι ὁ πόλεμος. ὧν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἄγαν τὴν πολυλείαν, ἠναντιῶτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ ἐκ εἰς ὑπείκειν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλεμον ὥρμα τῆς Ἀθηναίης.

ρκη'. Αντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῆς Λακεδαιμονίας τὸ ἀπὸ Ταιναρέος ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ἀνάστησαν· τρεῖς ποτὲ ἐκ τῆς ἱερᾶς τῆς Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταιναρέος τῶν Εἰλώτων τῆς ἱκέτας ἀπα-

ossa collecta abjecerunt. Postea tamen redierunt, eorumque genus est adhuc in civitate.

127: Hoc igitur piaculum Lacedaemoniis exterminari iusserunt, Diis, scilicet, primum *religionis specie* opem ferentes: at *revera* tum quia sciebant, Periclem Xanthippi *filium* huic piaculo propter maternum genus affinem esse, tum etiam quia credebant illo expulso, ea, quae ab Atheniensibus fieri volebant, sibi facilius successura. Non tamen tam sperabant hoc illi eventum, quam hoc ipsum invidiam apud populum illi conflatum, quasi ob illius calamitatem magna ex parte hoc bellum esset futurum. Nam cum potentissimus esset omnium suae aetatis hominum, cumque Rempublicam administraret, omnibus in rebus adversabatur Lacedaemoniis; nec sinebat Athenienses *illis* cedere, sed ad bellum eos incitabat.

128: Athenienses vero et ipsi vicissim Lacedaemoniis imperarunt, ut illos, qui piaculo ad Taenarum admissi tenebantur, ex arbe pellerent. Lacedaemonii enim cum o-

lim Helotas supplices ex Neptuni templo Taenaro excitassent, eos abductos interfecerunt. Quamobrem etiam *Lacedaemon* magnum illum terrae-motum Spartaē sibi ipsis accidisse putant. Illos praeterea placulum Palladis Chalcioecae tollere iusserunt. Id vero huiusmodi fuit. Postquam Pausanias Lacedaemonius a Spartanis primum revocatus ab imperio, quod in Hellesponto habebat, causaque apud illos dicta, ab ipsis absolutus, et innocens habitus, publice quidem ad nullam expeditionem postea amplius est emissus; sed ipse, privatim sumpta triremi Hermionide, sine Lacedaemoniis abiit in Hellespontum, verbis quidem, *et ut ipse jactabat*, ad Graecum bellum: re vero ipsa quia *susceptum* negotium cum Rege transigere volebat: quemadmodum et initio rem aggressus fuerat, Graeciae principatum affectans. Atque hinc primum beneficium apud Regem collocavit, totiusque rei fecit initium. Cum enim post suum ex Cipro reditum, priore adventu Byzantium occupasset, (Medi autem, et quidam Regis necessarii, et cognati, qui in eo capti fuerant, id

παρόντες διέφθειραν. δι' ὃ δὴ καὶ σφίσι
 αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γε-
 γέναι ἐν Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς
 Καλκιοῖκος ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς· ἐγένετο
 οὕτως, ἐπειδὴ Πausanίας ὁ Λακεδαι-
 μονίος τοπρῶτον μελαπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρ-
 τιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἑλλη-
 σπόντῳ, καὶ κριθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη
 καὶ ἀδικεῖν, δημοσία μὲν ἔκετι ἐξεπέμφθη,
 αὐτὰρ δὲ αὐτὸς τριήρη λαβὼν Ἑρμιονίδα, ἄ-
 νδρα Λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται εἰς Ἑλλά-
 σποντον· τῷ μὲν λόγῳ, ἐπὶ τὸν Ἑλληνι-
 κὸν πόλεμον, τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα
 πράγματα βυλόμενος πράσσειν. ὥσπερ καὶ
 τοπρῶτον ἐπιχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς Ἑλ-
 ληνικῆς ἀρχῆς. εὐεργεσίαν δὲ ἀπὸ τοῦδε
 τοπρῶτον εἰς βασιλέα κατέθειτο, καὶ τῷ παντὸς
 πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο. Βυζάντιον
 γὰρ ἔλων τῇ προτέρᾳ παρσία μετὰ τὴν
 ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν (εἶχον δὲ Μῆδοι
 αὐτὸ, καὶ βασιλέως προσήκουσες τινες καὶ ξυλ-

γενεῖς, οἳ ἐάλωσαν ἐν αὐτῷ) τότε τέτ-
 ῃς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῷ
 ἄλλων ξυμμάχων· τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρα-
 σαν αὐτόν. ἔπρασε δὲ ταῦτα μετὰ Γογ-
 γύλῳ τῷ Ερετρίεως, ὃπερ ἐπέτρεψε τῷ
 τε Βυζάντιον καὶ τῷ αἰχμαλώτῃ. ἔπεμ-
 ψε δὲ καὶ ἐπισολὴν τὸν Γόγγυλον φέροντα
 αὐτῷ. ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε καὶ ἐν αὐτῇ, ὡς
 ὕστερον ἀνευρέθη. ‘ Παισιανίας ὁ ἡγεμὼν
 ‘ τῆς Σπάρτης τέσδε τέ σοι χαρίζεσθαι
 ‘ βεβλόμενος, ἀποπέμπει δορί ἐλὼν καὶ γνώ-
 ‘ μην ποιεῖν, εἰ καὶ σοι δοκεῖ, θυμαλῆρα
 ‘ τε τὴν σὴν γῆμαι, καὶ σοι Σπάρτην τε καὶ
 ‘ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι
 ‘ δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πράττειν, μέλα-
 ‘ σοῦ βεβλόμενος. εἰ ἔν τι σὲ τέτων ἀρε-
 ‘ σκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν
 ‘ δι’ ὃ τοιοπὸν τῷ λόγῳ ποιησόμεθα.’

ρκθ'. Τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου
 Ξέρξης δὲ ἦσθαι τε τῇ ἐπισολῇ, καὶ ἀπο-
 σέλλει Αρτάβαζον τὸν Φαρνάκῃ ἐπὶ θά-

tenebant:) tunc hos, quos ceperat, clam caeteris fociis ad Regem remisit. Sed rumore, quem de illis sparserat, ex ipsius manibus aufugerant. In his autem peragendis usus est opera, et auxilio Gongyli Eretrienfis, cujus fidei et Byzantium et captivos commiserat. Misit etiam Gongylum cum epistola, quam ad ipsum Regem ferebat. Haec autem in ea continebantur, ut postea compertum est. Pausanias dux Spartaë, hos, quos armis cepit, tibi gratificari cupiens, remittit. Habeoque in animo (si tibi quoque placet) filiam tuam in matrimonium ducere; et Spartam, et caeteram Graeciam sub tuam potestatem redigere. Existimo autem me posse haec peragere, si tecum consilia communem. Si quid igitur horum tibi placet, hominem fidum ad mare mittas face, per quem posthac colloquemur, et rem transigemus.

129. Atque haec sunt, quae in illa epistola verbis disertissimis continebantur. Xerxes vero lætatus est hac epistola, et Artaxerxes.

bazum Pharnaci filium ad mare misit, eumque iussit accipere provinciam Dascylitin Megabate, qui *ei* ante praefuerat, dimisso eique vicissim epistolam ad Pausaniam dedit, imperans, ut eam Byzantium quam celerime mitteret, illique sigillum ostenderet: et, si quid Pausanias de suis negotiis mandaret, quam rectissime, et quam fidelissime conficeret. Ille vero *eo* profectus, cum alia fecit, quemadmodum fuerat imperatum, tum etiam epistolam misit. Hoc autem responsum in ea scriptum erat. ‘ Rex Xerxes Pausaniae sic respondet: cum ob viros, quos mihi trans mare incolumes Byzantio remisisti, beneficii gratia in domo nostra tibi perpetuo manebit reposita, scriptisque nunquam delendis mandata; tum etiam tua verba mihi placent. Ac te neque nox neque dies remoretur, ita ut remisse agas quicquam eorum, quae mihi polliceris: neque auri, neque argenti impensis *haec* impediuntur, neque *ulla* copiarum multitudine, si quo sit veniendum;

λασαν, καὶ κελεύει αὐτὸν τὴν τε Δασκυ-
 λῖτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβά-
 την ἀπαλλάξαι, ὃς πρότερον ἦρχε· καὶ
 παρὰ Πausανίαν ἐς Βυζάντιον ἐπισολὴν
 ἀντεπετίθει αὐτῷ, ὡς τάχιστα διαπέμψαι,
 καὶ τὴν σφραγίδα ἀποδεῖξαι. καὶ ἦν τι αὐτῷ
 Πausανίας παραγγέλλη περὶ τῶν ἑαυτῷ
 πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστό-
 τατα. ὁ δὲ ἀφικόμενος, τὰ τε ἄλλα ἐποί-
 ησεν ὥσπερ εἴρηλο, καὶ τὴν ἐπισολὴν διέπεμ-
 ψεν. ἀντεγέγραπτο δὲ τάδε. Ὡς λέγει
 βασιλεὺς Ξέρξης Πausανίᾳ, καὶ τῶν ἀν-
 δρῶν ὅς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαν-
 τίς διέσωσας, κείσεται σοι εὐεργεσία ἐν
 τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἔσαι ἀνάγραφτος, καὶ
 τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σὺ ἀρέσκομαι. καὶ
 σε μήτε νῦν μήθ' ἡμέρα ἐπιχέτω ὥστε ἀ-
 νεῖναι πράσσειν τί ὧν ἐμοὶ ὑπὸ χερσίν· μη-
 δὲ χρυσὸν καὶ ἀργύρεα δαπάνη κεκωλύσθω,
 μηδὲ στρατιᾶς πλήθει, εἴποι δεῖ παρα-
 γίγνεσθαι· ἀλλὰ μετ' Ἀρταβάζης ἀνδρὸς

• ἀγαθῷ, ὃν σοι ἔπεμψα, πράσσε θαρσύν
 • καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σὰ, ὅπη κάλλιψα καὶ
 • ἄριστα ἔξει ἀμφοτέροισι·

ρλ'. Ταῦτα λαβὼν ὁ Πausanίας τὰ
 γράμματα, ὧν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώ-
 ματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαται-
 άσιν ἡγεμονίαν, πολλῷ τότε μᾶλλον ἤρτο,
 καὶ ἐκέτι ἠδύνατο ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ
 βιοτεύειν· ἀλλὰ σκευάς τε Μηδικὰς ἐνδυ-
 όμενος ἐκ τῆς Βυζαντίδος ἐξήει, καὶ διὰ τῆς
 Θράκης πορευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰ-
 γύπτιοι ἐδορυφόρον. τράπεζάν τε Περσικὴν
 παρετίθει, καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ
 ἠδύνατο, ἀλλ' ἐργοῖς βραχέσι πρεσβήλου ἅ-
 τῃ γνώμῃ μειζόνως ἐσέπειλα ἐμελλε πρά-
 ξειν. δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ
 ὀργῇ ἔτῳ χαλεπῇ ἐχρῆτο ἐς πάντας ὁ-
 μοίως, ὥς τε μηδὲν ἀδύνασθαι προσίεναι. διό-
 περ καὶ πρὸς τὰς Ἀθηναίους ἔχ' ἤκιστα ἡ ζυμ-
 μαχία μετέστη.

ρλα'. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι,

THUCYD. I. 130. 131, 319

sed cum Artabazo viro probō *ac fideli*,
quem ad te misi, meas tuasque res, prout
e dignitate ac utilitate utriusque nostrum
maximē esse judicaris, transige confiden-
ter.

130. Pausanias his literis acceptis, cum
magnam auctoritatem jam ante apud Grae-
cos haberet, *et ab illis valde honoraretur*
propter imperium ad Plataeas gestum, tunc
animos longe magis efferre coepit, nec am-
plius consuetis ac patriis institutis vivere po-
tuit: sed cultu Medico ornatus prodiit By-
zantio, ejusque per Thraciam euntis latera
Medi et Aegyptii satellites, armati stipa-
bant. Mensam quoque Persicam sibi apponi
curabat: neque suas cogitationes amplius
continere poterat; sed paucis levibusque re-
bus aperte prodebat res magnas, quas ani-
mo conceperat, et postea peragere statue-
rat. Praeterea se *cunctis* aditu difficilem
praebebat, et iracundia adeo gravi in omnes
pariter utebatur, ut *ad eum* nullus posset
accedere. Quamobrem etiam potissimum So-
cii ad Atheniensium partes transiverunt, *se-*
que illis adjunxerunt.

131. Lacedaemonii vero his auditis, prop-

ter haec ipsa et primum eum revocarunt, et postquam iterum Hermionide navi vectus, ipsorum injussu, hujusmodi facinora facere videbatur. Et Byzantio ab Atheniensibus obfesso per vim pulsus, Spartam quidem non revertebatur: at ipsis nuntiabatur, eum sedes ad agri Trojani Colonas posuisse, et consilia cum barbaris agitare, neque *publici boni* causa diutius *illic* manere: ita demum non amplius supersederunt; sed Ephori misso caduceatore, et scytale, imperarunt, ne a caduceatore discederet; alioqui, Spartanos ei, *ut hosti*, bellum indicare *significaverunt*. Ille vero, cum quam minimum suspectus esse vellet, et crimen obiectum se pecuniis diluturum speraret, iterum Spartam rediit. Ac primum quidem ab Ephoris in carcerem est coniectus, (Ephoris enim Regem ita tractare licet,) deinde vero re *cum Magistratibus* transacta, postea *inde* exivit, seque reum constituit, et crimina sibi obiecta cuilibet in iudicio coarguendi potestatem fecit.

τότε πρῶτον δι' αὐτὰ ταῦτα ἀνεκάλε-
σαν αὐτὸν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηὶ το-
δεύτερον ἐκπλεύσας, ὃ κελευσάντων αὐτῶν,
τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν. καὶ ἐκ τῆς Βυζαν-
τίης βία ὑπ' Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθεὶς, ἐς
μὲν τὴν Σπάρτην ἐκ ἐπανεχώρει, ἐς δὲ Κο-
λωνὰς τὰς Τροιάδας ἰδρυθεὶς, πράσων τε
ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἐς τὰς βαρβάρους, καὶ
ἐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν μονὴν ποιέμενος. ἔτα-
δ' ἔκτετι ἐπέχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα
οἱ Εφοροί, καὶ σκυιάλην, εἶπον τῷ κήρυκος
μὴ λείπεσθαι. εἰ δὲ μὴ, πόλεμον αὐτῷ
Σπαρτιάτας προαγορεύειν. ὁ δὲ, βουλόμε-
νος ὥς ἤκιστα ὑποπλὸς εἶναι, καὶ πιστεύων
χρήμασι διαλύσειν τὴν διαβολήν, ἀνεχώρει
τοδεύτερον ἐς Σπάρτην. καὶ ἐς μὲν τὴν
εἰρκλήν ἐσπίπλει τοπρῶτον ὑπὸ τῶν Εφό-
ρων (ἔξεσι δὲ τοῖς Εφόροις τὸν βασιλέα δρᾶ-
σαι τῷτο) ἐπεῖτα διαπραζάμενος, ὕστερον
ἐξῆλθε, καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς
βυλομένοις περὶ αὐτῶν ἐλέγχειν.

ρλβ'. Καὶ φανερόν μὲν εἶχον οὐδέν οἱ
 Σπαρτιάται σημεῖον, ἔτε οἱ ἔχθροί, ἔτε
 ἡ πᾶσα πόλις, ὅτῳ ἂν πισεύσαντες βεβαί-
 ως ἐτιμωρῶντο ἄνδρα γένους τε τῆ βασιλείᾳ
 ὄντα, καὶ ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα.
 Πλείσαρχον γὰρ τὸν Λεωνίδα, ὄντα βα-
 σιλέα καὶ νέον ἔτι, ἀνεφίος ὦν ἐπετρόπευεν.
 ὑποφίας δὲ πολλὰς παρεῖχε, τῇ τε πα-
 ρανομία, καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, μὴ
 ἴσος βέλεσθαι εἶναι τοῖς παρῶσι. τὰ τε
 ἄλλα αὐτῷ ἀνεσκόπεν, εἴτι που ἐξεδεδή-
 τητο τῶν καθεσώτων νομίμων, καὶ ὅτι ἐπὶ
 τὸν τρίποδα ποτὲ τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέ-
 θεσαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκρο-
 θίνιον, ἡξίωσεν ἐπιγρᾶφασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ
 τὸ ἐλεγεῖον τόδε,

Ἑλλήνων ἀρχηγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε
 Μήδων,

Παυσανίας, Φοῖβω μνήμ' ἀνέθηκε τόδε.

τὸ μὲν ἐν ἐλεγείῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκό-

132. Spartani vero nullum quidem manifestum signum habebant, neque ipsius inimici, neque universa civitas, quo fine dubitatione freti supplicium fumerent de viro, qui et regio genere natus, et honore magno tunc temporis praeditus erat. Plistarchi enim Leonidae *fili*i, cum rex et puer adhuc esset ipse, qui ejus erat consobrinus, tutelam gesserat. Caeterum multas suspiciones praebat, cum ob morum insolentiam, tum etiam ob barbarorum aemulationem, se nolle in praesenti rerum statu acquiescere: et cum alias ejus actiones accurate considerabant, si qua in re a moribus receptis et patriis institutis recessisset, et studia ab his aliena sequutus fuisset; tum etiam quod olim in tripode, qui Delphis erat, quem Graeci ex primitiis manubiarum, a Medis victis ablatarum, *Deo* dicaverant, hoc distichum scriptum ipse privatim inscribendum censuisset,

Postquam Graecorum dux agmina Medica fudit,

Phoebo Pausanias haec monumenta dedit.

sed Lacedaemonii hoc epigramma protinus

ex tripode tunc exsculperunt, et *in eo* singulas civitates nominatim inscripserunt quotquot armis, opibusque conjunctis barbarum profligaverant, et donum istud Deo dicaverant. Hoc igitur etiam inter caetera injusta Pausaniae facinora numerabatur, et postquam in hoc statu res ejus esse coeperunt, *tunc* multo magis *hoc ejus factum* praesenti *perduellionis* consilio consentaneum esse videbatur. Quinetiam audiebant eum aliquid cum servis agitare, quod verum erat: libertatem enim et civitatem ipsis pollicebatur, si secum infurrexissent, summamque rei secum transegissent. Sed tamen ne sic quidem, ullis fervorum indiciis habita fide, quicquam novi in ipsum statuere voluerunt, utentes more, quo erga se ipsos *uti* consueverunt, ut non sint celeres ad aliquid gravius de viro Spartano sine manifestissimis ac minime dubiis indiciis decernendum: donec tandem quidam, (ut fertur,) qui postremas epistolas ad Regem scriptas erat ad Artabazum perlaturus, vi Argilius, qui quondam ejus amasius fuerat

αἶψαν εὐθύς τότε ἀπὸ τῆ τρίποδος τῆτο·
 καὶ ἐπέγραψαν ὀνομασί τὰς πόλεις, ὅσαι
 συγκαθελῶσαι τὸν βάρβαρον, ἐσήσαντο ἀνά-
 θεμα. τῆ μέντοι Πανσανίς ἀδίκημα καὶ
 τῆτ' ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπεὶ γε δὴ ἐν τῇ-
 τῷ καθεισθήκει, πολλῷ μᾶλλον παρόμοιον
 πράχθῃναι ἐφαίνετο τῇ παρῶσῃ διανοίᾳ.
 ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ εἰς τὰς Εἰλωτας πράσ-
 σειν τί αὐτόν. καὶ ἦν δὲ ἔτι. ἐλευθέρωσιν
 τε γὰρ ὑπὸ χρεῖται αὐτοῖς καὶ πολιτείαν, ἣν
 συνεπανασῶσι, καὶ τὸ πᾶν συγκατεργά-
 σθαι. ἀλλ' ὅδ' ὡς ὅδε τῶν Εἰλωτῶν μη-
 νυταῖς τισι πιευσάντες, ἤξιωσαν νεώτερόν
 τι ποιεῖν εἰς αὐτόν· χρώμενοι τῷ τρόπῳ
 ὡς περ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτὰς, μὴ ταχεῖς
 εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτη, ἀνευ ἀναμ-
 ρισθητῆτων τεκμηρίων, βελεῦσαί τι ἀνή-
 κειν· πρὶν γε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ
 μέλλων τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστο-
 λὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, ἀνὴρ Ἀργί-
 νος, παιδικὰ ποτὲ ὦν αὐτῷ, καὶ πιστότατος

ἐκείνῳ, μηνυλῆς γίγνεται· δείσας κατὰ ἐν-
 θύμησιν τινα ὅτι ἔδεις πῶ τῶν πρὸ ἐαυτοῦ
 ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο· καὶ παραποησά-
 μενος σφραγίδα, ἵνα, ἣν φευδοῖ τῆς δόξης,
 ἢ καὶ ἐκεῖνος μεταγράψαι τι αἰτήσῃ, μὴ ἐ-
 πιγνῶ, λύει τὰς ἐπισολάς· ἐν αἷς ὑπονοή-
 σας τί τοιούτον προσεπесάλθαι, καὶ αὐτὸν
 εὗρεν ἐγγεγραμμένον κλείνειν.

ρλγ'. Τότε δὴ οἱ Εφοροὶ, δείξαντες αὐ-
 τῷ τὰ γράμματα, μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν,
 αὐτήκοοι δὲ βεληθέντες ἔτι γενέσθαι αὐτοῦ
 Πausanίης τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς
 τῷ ἀνθρώπῳ ἐπὶ Ταίναρον ἰκέτεσσι οἰχομένῃ,
 καὶ σκηνησαμένῃ διπλὴν διαφράγματι καλύ-
 βην· ἐς ἣν τῶν τε Εφόρων ἐντὸς τινὰς ἐ-
 κρυψε, καὶ Pausanίης ὡς αὐτὸν ἐλθόντος, καὶ
 ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς ἰκετείας, ἢ
 δοῦλο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένῃ τῷ ἀνθρώ-
 πῳ τὰ τε περὶ αὐτῷ γραφέντα, καὶ τὰ λ-
 λα ἀποφαίνοντος καθ' ἕκαστον, ὡς ἔδεν πῶ-
 ποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα δικονό-

idemque illi fidelissimus, ad eos indicium
detulit: territus quadam suspicione, quae
ipsi in mentem venerat, quod nullus de nun-
tiis ante se missis adhuc rediisset. Quare
cum sigillum *Pausaniae sigillo* simile fecis-
set, (ut, si opinione sua deceptus fuisset, aut
etiam si quid ille mutare voluisset, non ag-
nosceret,) epistolarum vincula laxavit. In
quibus suspicatus aliquid hujusmodi prae-
terea mandatum esse, se quoque scriptum
caedique destinatum invenit.

133. Cum igitur ille has literas Epho-
ris tunc ostendisset; vehementius illi qui-
dem *quam ante* crediderunt. Caeterum quia
praeterea suis ipsorum auribus aliquid, ip-
sius Pausaniae loquentis ore prolatum, au-
dire vellent; ex composito vir ille supplex
ad Taenarum confugit, ibique tugurium
construxit, quod septo interposito disclusum
erat, in quo quosdam de Ephoris abscondi-
dit; cumque Pausanias ad ipsum venisset,
et supplicationis causam ex illo quaereret,
omnia plane audiverunt; dum ille conque-
reretur de rebus in suam perniciem ab ipso
scriptis, dum etiam alia singulatim declara-
ret, quomodo nunquam in obeundis apud

Regem ministeriis ipsum ullis periculis ob-
jecisset, et tamen dignus habitus fuisset, qui
aeque ac multi alii ipsius ministri, caedere-
tur. Ille autem et haec ipsa confessus est,
nec eum propter id, quod tunc acciderat,
irasce permisit: sed fidem ei dedit, et ex
templo impune surgere iussit, ac oravit, ut
quam celerrime pergeret, nec sua negotia
impediret.

134. Tunc vero Ephori, *his omnibus*
diligenter auditis, abierunt. Cum autem rem
plane compertam jam haberent, eum in ur-
be comprehendere conabantur. Fama au-
tem est, ipsum cum in via jam comprehen-
dendus esset, cumque unius Ephororum ad
se accedentis vultum conspexisset, cognovisse
se qua de causa veniret: cumque alius pro
benevolentia, qua ipsum prosequabatur, nu-
tu clandestino *rem ipsi* significasset, ad tem-
plum *Palladis* Chalcioecae cursu se pro-
ripuisse, et fuga *caeteros* antevernisse: fa-
num autem erat vicinum. Et in exiguum
templi aediculam ingressus, ne sub dio a-
gens *aliquid incommodi* pateretur, in ea
continebat. Illi vero, qui eum insequaban-
tur, tunc quidem assequi non potuerunt.

αὐτοὺς παραβάλοιτο, προτιμηθείη δ' ἐν ἴσῳ
 τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν· καί-
 κεινὰ αὐτά τε ταῦτα ξυνομολογῆναι, καὶ
 περὶ τῆ παρόντος οὐκ ἔωντος ὀργίζεσθαι,
 ἀλλὰ πῖσιν ἐκ τῆ ἱερᾶ διδόντος τῆς ἀναστά-
 σεως, καὶ ἄξιόνος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι, καὶ
 μὴ τὰ πρασόμενα διακωλύειν.

ρλδ'. Αἰκίσαντες δὲ ἀκριβῶς, τότε μὲν
 ἀπῆλθον οἱ Εφοροί· βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες,
 ἐν τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο. λέ-
 γεται δ' αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθήσεσθαι
 ἐν τῇ ὁδῷ, ἐνὸς μὲν τῶν Εφόρων τὸ πρόσω-
 πον προσιώντος ὡς εἶδε, γινῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώ-
 ρει· ἄλλα δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένους, καὶ
 δηλώσαντος εὐνοίας, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλ-
 κιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ, καὶ προκαταφυγεῖν·
 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος. καὶ εἰς οἶκημα ἕ μέ-
 γα, ὃ ἦν τῆ ἱερᾶ, ἐσελθὼν, ἵνα μὴ ὑπαί-
 θριος τάλαιπωροίη, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ, το-
 παρασίκα μὲν ὑξέρησαν τῇ διώξει· μετὰ
 δὲ τῷτο, τῆ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖ-

λον, κὶ τὰς θύρας, ἔνδον ὄντα τηρήσαντες
αὐτὸν, κὶ ἀπολαβόντες εἴσω, ἀπωκοδόμη-
σαν. προσκαθεζόμενοι τε, ἐξεπολιόρκησαν
λιμῶ. κὶ μέλλοντος αὐτῷ ἀποφύχειν, ὥς-
περ εἶχεν ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι, ἐξά-
γυσιν ἐκ τῷ ἱερῷ ἔτι ἔμπνευ ὄντα. καὶ ἐξ-
αχθεῖς, ἀπέθανε παραχρῆμα. κὶ αὐτὸν
ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καιάδαν, ὕπερ τὸς
κακῆργας ἐμβάλλειν εἰώθεισαν. ἔπειτα
ἔδοξε πλησίον περ κατορύξαι. ὁ δὲ θεὸς ὁ
ἐν Δελφοῖς τὸν τε τάφον ὕψερον ἔχρησε
τοῖς Λακεδαιμονίοις μελενεγκεῖν ὕπερ ἀπέ-
θανε, (κὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ προτεμενίσματι,
ὃ γραφῇ σῆλαι δηλῶσι) κὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς
ὄν τὸ πεπραγμένον, δύο σώματα ἀνδ' ἐνὸς
τῇ Χαλκιοίκῳ ἀποδῶναι. οἱ δὲ, ποιησάμε-
νοι χαλκῆς ἀνδριάντας δύο, ὡς ἀνὴρ Πανσα-
νίς ἀνέθησαν.

ρλέ. Οἱ δὲ Αθηναῖοι, ὡς κὶ τοῦ θεοῦ
ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν τοῖς Λακε-
δαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. τῷ δὲ Μηδοσμῷ

sed postea et ipsius aediculae tectum sustulerunt, et valvas, cum eum intus esse observassent et ingressum circumdeditissent, muro obstruxerunt; eumque obsidentes, fame expugnarunt: et cum animam jam esset efflaturus, *illi*, ut se in aedícula habebat cognoscentes, eum ex templo adhuc spirantem efferunt: ille vero, quum elatus esset, confestim mortuus est. Eum autem in Caeadem dejecturi erant, quo facinorosos homines dejicere solent: sed postea visum est *ipsis*, eum in aliquo loco propinquo deponere. Sed Deus, qui Delphis est, oraculum postea reddidit Lacedaemoniis, quo jussit eos sepultum *Pausaniae* cadaver *eo* transferre, ubi animam efflaverat: (et nunc in fani vestibulo situm est, quod lapides literis incisis declarant.) et quia hoc ipsorum facinus piaculo non carebat, duo corpora pro uno *Palladi* Chalcioecae persolvere. Illi vero duas statuas aeneas fecerunt, quas pro *Pausania Deae* consecrarunt.

135. Athenienses igitur, quod vel ipse Deus piaculum *ab illis admissum* judicasset, vicissim et ipsi Lacedaemoniis imperarunt, ut hoc exterminarent. At Lacedaemonii,

legatis ad Athenienses missis, Themistoclem etiam criminabantur, quod et ipse cum Medis sensisset, quemadmodum fecerat Pausanias, ut ex manifestis indiciis quaestionis, de Pausaniae criminibus habitae, compertum habebant; et petebant, ut ille iisdem suppliciis afficeretur. Illi vero, fidem verbis illorum habentes (jam enim Themistocles patria per ostracismum pulsus erat, et Argis quidem habitabat; sed tamen et per caeteras Peloponnesi partes crebro commeabat) mittunt una cum Lacedaemoniis, ad illum simul persequendum paratis, quosdam cum mandatis, ut eum adducerent, ubicunque terrarum nanciscerentur.

136. Themistocles vero cum *rem* praesensisset, ex Peloponneso in Corcyram profugit, quod de Corcyraeis bene meritus esset. Sed cum illi dicerent, se vereri ne, si ipsum apud se retinerent, in Lacedaemoniorum et Atheniensium odium *ac inimicitias* incurrerent; in oppositam continentem ab ipsis deducitur. Et insequentibus iis, quibus *hoc* imperatum fuerat, qui perpetuo sciscitabantur, quonam *ille* iret, propter magnam consilii inopiam coactus est divertere ad Ad-

τῷ Πausανίᾳ Λακεδαιμόνιοι, πρέσβεις πέμ-
 ναντες παρὰ τῆς Αθηναίης, ξυνεπηγιῶντο
 καὶ τὸν Θεμισοκλέα, ὡς εὔρισκον ἐκ τῶν
 περὶ Πausανίαν ἐλέγχων· ἤξιον τε τοῖς
 αὐτοῖς κολάζεσθαι αὐτόν. οἱ δὲ, πεισθέν-
 τες ἔτυχεν γὰρ ὡς ρακισμένος, καὶ ἔχων δί-
 αιταν μὲν ἐν Αργεῖ, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὴν
 ἄλλην Πελοπόννησον) πέμπουσι μετὰ τῶν
 Λακεδαιμονίων ἐτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν,
 ἄνδρας οἷς εἶρητο ἄγειν ὅπου ἂν περιτύ-
 χωσιν.

ρλς'. Ὁ δὲ Θεμισοκλῆς προαισθόμενος
 φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὣν
 αὐτῶν εὐεργέτης. δεδιέναι δὲ φασκόντων τῶν
 Κερκυραίων ἔχειν αὐτόν, ὥς Λακεδαιμο-
 νίοις καὶ Αθηναίοις ἀπέχθεσθαι, διακομίζε-
 ται ὑπ' αὐτῶν ἐς τὴν ἡπειρον τὴν καταν-
 τικρῦ. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προσεταγ-
 μένων, κατὰ πύσιν οἱ χωροῖη, ἀναγκάζε-
 ται κατὰ τι ἄπορον παρὰ Αδμητον τὸν
 Μολοασῶν βασιλέα, ὄντα αὐτῷ ὁ Φίλον,

καταλῦσαι. καὶ ὁ μὲν ἔκ' ἔτυχεν ἐπιδημῶν
 ὁ δὲ, τῆς γυναικὸς ἰκέτης γενόμενος, διδά-
 σκεται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβὼν
 καθίζεσθαι ἐπὶ τὴν ἐσίαν. καὶ ἔλθόντος οὐ
 πολὺ ὕστερον τῷ Αδμήτῃ, δηλοῖ τε ὅς ἐστι,
 καὶ ἔκ' ἀξιοῖ, εἴτι ἄρα αὐτὸς ἀνελθεῖν αὐτῷ
 Αθηναίων δεομένῳ, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι.
 καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνῃ πολλῷ ἀδενεσέρε' ἐν
 τῷ παρόντι κακῶς πάχειν· γενναῖον δὲ
 εἶναι τὴν ὁμοίαν ἀπὸ τῆς ἴσης τιμωρεῖσθαι.
 καὶ ἅμα, αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ χρεῖας τινός, καὶ
 ἔκ' ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι, ἐναντιωθῆναι· ἐ-
 κείνῳ δὲ ἂν, εἰ ἐκδοίῃ αὐτὸν (εἰπὼν ὑφ'
 ὧν καὶ ἐφ' ᾧ διώκεται) σωτηρίας ἂν τῆς ψυ-
 χῆς ἀποσερῇσαι. ὁ δὲ ἀκέσας, ἀνίστησί τε
 αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος, ὥσπερ καὶ
 ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο, καὶ μέγιστον ἦν ἰκέ-
 τευμα τῷτο.

ρλζ'. Καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ τοῖς τε
 Λακεδαιμονίοις καὶ Αθηναίοις ἐλθῶσι, καὶ
 πολλὰ εἰπῶσι, ἔκ' ἐκδίδωσι, ἀλλ' ἀπο-

metum, Molossorum Regem, qui non erat
 ipsi amicus. Atque ille quidem tunc forte
 domi non erat. Hic vero ab illius uxore, ad
 quam supplex accesserat, edoctus monetur,
 ut sumto suo ipsorum filio ad lares sederet.
 Cumque non multo post Admetus rediisset;
 ei indicavit quis esset. Et facinus illo indig-
 num fore dixit, (si quid forte ipse contra
 illum dixisset, eique Athenienses oranti ad-
 versatus fuisset,) profugum ulcisci. Se enim
 in praesentia longe imbecilliores, ab illo
 laesum iri; sed generosi esse animi, pares
 pari conditione ulcisci: simul etiam se qui-
 dem illi de commodo quodam, non autem
 de salute laboranti adversatum fuisse. Illum
 vero, si se *suis inimicis* traderet (cum dixis-
 set, quinam essent, qui se persequerentur,
 et qua de causa) *se* vitae incolumitate pri-
 vaturum. Ille vero his auditis, eum cum
 suo filio, (ut etiam illum tenens sedebat,)
 surgere iussit: hoc autem maximum erat sup-
 plicandi genus.

137. Nec Laedaemoniis et Athenien-
 sibus, eo non multo post profectis, et longa
 oratione usis, eum tradere voluit; sed dimi-
 sit, cupientem ad Regem pergere, itinere

pedestri ad alterum mare, ad *urbem* Pydnam, quae erat Alexandri: ubi navem onerariam nactus, quae in Ioniam proficiscebatur, eam conscendit, et tempestate delatus est in castra Atheniensium, qui Naxum obsidebant. Et (ignotus enim erat iis, qui in navi vehebantur) territus nauclero declaravit, quis esset, et qua de causa fugeretur: et nisi se servaret, dixit se dicturum, se ab eo pecuniis adducto duci: periculum autem vitari posse, si nullus ex navi exiret, donec idonea navigandi tempestas sese ipsis offerret. Quod si sibi morem gessisset, dixit se memori animo pro meriti magnitudine gratiam ei relaturum. Nauclerus autem haec fecit, *quae ille petierat*, et cum diem ac noctem in anchoris et falo stetisset supra *Atheniensium* castra, postea Ephesum pervenit. Themistocles vero eum liberaliter est prosequutus, pecunias ei largitus, (postea enim pecuniae ad eum venerunt, et Athenis ab amicis missae, et Argis eae, quae clam ibi depositae fuerant) et cum quodam illorum Persarum, qui orae maritimae praecerant, in loca mediterranea profectus, literas misit ad regem Artaxerxem, Xerxis *filium*, qui qu-

ἔλλει, βυλομένον ὡς βασιλέα πορευθῆναι,
 ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν πεζῇ, ἐς Πύδ-
 ραν τὴν Ἀλεξάνδρου. ἐν ἣ ὀλκάδος τυχῶν
 ἀναγομένης ἐπ' Ἰωνίας, καὶ ἐπὶ βᾶς, καταφέ-
 ρεται χειμῶνι ἐς τὸ Ἀθηναίων στρατόπεδον,
 ὃ ἐπολιόρκει Νάξον· καὶ (ἦν γὰρ ἀγνώστῳ τοῖς
 ἐν τῇ νηϊ) δείσας φράζει τῷ ναυκλήρῳ
 ὅστις ἐστὶ, καὶ δι' αὐτοῦ φεύγει· καὶ, εἰ μὴ σώσει
 αὐτὸν, ἔφη ἔρεϊν ὅτι χρήμασι πρὸςθεὶς αὐ-
 τὸν ἄγει· τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι, μὴδένα
 ἐκδῆναι ἐκ τῆς νεῶς μέχρι πλῆθους γένηται.
 πειθομένῳ δὲ αὐτῷ χάριν ἀπομνήσεσθαι
 αἰτῶν. ὁ δὲ ναύκληρος ποιεῖται ταῦτα, καὶ
 ἀποσαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ
 στρατοπέδου, ὕψερον ἀφικνεῖται ἐς Ἐφεσον.
 καὶ ὁ Θემισοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἐθεράπευσε
 χρημάτων δόσει, (ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕψερον
 ἐκ τε Ἀθηναίων παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἀρ-
 γους, ἃ ὑπεξέκειτο) καὶ μετὰ τῶν κάτω
 Περσῶν τινὸς πορευθεὶς ἄνω, ἐσπέμπει
 γράμματα εἰς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρ-

334 ΘΟΥΚΥΔ. Α. ρλη'.

ξ8, νεωστὶ βασιλεύοντα. ἐδήλ8 δι' ἡ γραφὴ
 ὅτι, 'Θεμισοκλῆς ἦκω παρὰ σέ, ὅς κακὰ
 ' μὲν πλείτσα Ἑλλήνων εἰργασμαι τὸν ὑμέ-
 ' τερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα
 ' ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἡμυνόμεν· πολὺ
 ' δι' ἐτι πλείω ἀγαθὰ, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσ-
 ' φαλεῖ μὲν ἐμοὶ, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ
 ' πάλιν ἡ ἀποκομιδὴ ἐγένετο. καὶ μοι
 ' εὐεργεσία ὀφείλεται, (γράφας τήν τε ἐκ
 ' Σαλαμῖνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρή-
 ' σεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν, ἣν ψευδῶς
 ' προσεποιήσατο τότε δι' αὐτόν, 8 διάλυ-
 ' σιν) κῆ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶ-
 ' σαι, πάρεμι, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλ-
 ' λήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βέλομαι δ' ἐ-
 ' νιαυτὸν ἐπιχῶν, αὐτός σοι περὶ ᾧ ἦκω
 ' δηλώσαι.'

ρλη'. Βασιλεὺς δὲ, ὡς λέγεται, ἐθαύ-
 μασέ τε αὐτῷ τὴν διάνοιαν, καὶ ἐκέλευσε
 ποιεῖν ὅτως. ὁ δι' ἐν τῷ χρόνῳ ὃν ἐπέχε,
 τῆς τε Περσίδος γλώσσης ὅσα ἡδύνατο κα-

per regnare coeperat. Hoc autem in illis
literis erat scriptum: 'Themistocles ad te
venio, qui ex omnibus Graecis unus ve-
stram familiam plurimis affeci malis, quam-
diu necessitate *compulsus* patrem tuum, qui
mihi bellum inferebat, propulsavi. Sed
longe pluribus beneficiis *eum affeci*, post-
quam mihi quidem tuta, illi vero pericu-
losa reversio fuit. Et beneficium mihi de-
betur. (*Nam scripserat Themistocles quo-*
modo et patrem ipsius Regis ante monuif-
set de Graecorum receptu ex Salamine, et
de pontibus non solutis, quos a Graecis
victoribus ruptum iri, propter ipsum tunc
falso simulaverat) et nunc ego, qui mag-
nis beneficiis te afficere possum, adsum,
quem Graeci persequuntur propter be-
nevolentiam, qua te prosequor. Anno
autem supersedens, ipse coram adventus
mei causam tibi declarare volo.

138. Rex vero (ut aiunt) ejus consilium
et *animum* est admiratus, eumque ita facere
jussit. Hic vero unius anni spatio, quo su-
persedit, quicquid disci potuit et linguae
Persicae et morum illius regionis, didicit.

Exactoque anno *ad Regem* profectus, apud
 eum magnam auctoritatem est adeptus, et
 quantam nullus unquam Graecorum *adse-*
quutus fuerat, cum propter pristinam dig-
 nitatem, tum etiam propter spem, quam ei
 praebebat, promittens fore, ut Graeciam
 sub ejus potestatem redigeret: praecipue
 vero quod prudens esse videretur, suaeque
 prudentiae specimen dedisset. Themistocles
 enim manifestam sui ingenii vim certissime
 demonstraverat, et hac in re multo majore
 admiratione, quam ullus alius, dignus erat.
 Nam naturali prudentia praeditus erat, ne-
 quicquam aut ante aut postea didicerat, quod
 eam augeret; et rerum improvisarum, cum
 brevissima deliberatione judex erat, prae-
 stantissimus, et futurarum, ac eventus ipsa-
 rum plerunque optimus conjector; quae au-
 tem in manibus habebat, ea etiam explicare
atque exsequi poterat; quorum vero effectus
 imperitus, ab his commode judicandis non
 erat alienus; quid etiam melius, quidve de-
 terius esset in rebus adhuc obscuris et in-
certis optime prospiciebat. Utque rem totam
 tam paucis expediam; et naturae bonitate
 et consilii celeritate, vir iste maxime ido-

λευτὰ τὸν βίον. λέγουσι δέ τινες καὶ ἐκείσιν
 φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομί-
 σαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ αὐ-
 πέχετο· μνημεῖον μὲν ἔν αὐτῷ ἐν Μα-
 γνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ασκανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. ταύ-
 τῃς γὰρ ἦρχε τῆς χώρας, δόντος βασι-
 λέως αὐτῷ, Μαγνησίαν μὲν, ἄρτον, καὶ
 προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τῷ ἐνιαυ-
 τῷ. Λάμφακον δέ, οἶνον (ἐδόκει γὰρ πο-
 λυσινότατον τῶν τότε εἶναι) Μυῖντα δέ,
 ὄψον. τὰ δὲ ὅσα φασὶ κομιοῦσθαι αὐτοῦ
 οἱ προσήκοντες οἴκαδε, κελεύσαντος ἐκείνου
 καὶ τεθῆναι κρύφα Αθηναίων ἐν τῇ Αττικῇ.
 οὗ γὰρ ἔξῃν θάπτειν, ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύ-
 γοντος. τὰ μὲν κατὰ Πausanίαν τὸν Λα-
 κεδαιμόνιον καὶ Θεμισοκλέα τὸν Αθηναῖον
 λαμπροτάτης γενομένης τῶν καθ' ἑαυτὸν
 Ἑλλήνων, ὅτως ἐτελεύτησε.

ρλθ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώ-
 τῃς πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξαν τε καὶ
 ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς

theus fuit ad explicandum ex tempore, quae
ad rem facerent, *et e re essent*. Morbo au-
tem correptus, vita est defunctus. Quidam
autem ajunt eum sponte etiam hâusto ve-
neno decessisse, quod existimasset, se non
posse praestare, quae Regi promississet. Ita-
que monumentum ejus exstat in foro urbis
Magnesiae, quae est in Asia: nam huic re-
gioni praefuit, quam rex ipsi dederat. Mag-
nesiam enim *ei dederat* pro pane, quae quoti-
annis quinquaginta talenta pendebat. Lam-
prolacum vero, pro vino (hoc enim oppidum
caeteras illius saeculi urbes vini copia supe-
rare videbatur.) Myuntem vero, pro opso-
rio. Ejus autem ossa a propinquis domum,
ipsius jussu, reportata, et clam Atheniensiu-
m in agro Attico humata, ferunt. Nec
enim eum, qui proditoris reus erat, *ibi a-*
serte sepelire fas erat. Pausanias igitur La-
cedaemonius, et Themistocles Atheniensis,
iri omnium suae aetatis Graecorum nobi-
ssimi, hunc exitum habuerunt.

139. Lacedaemonii igitur in prima qui-
em legatione haec *Atheniensibus* de pia-
alis tollendis imperarunt, et vicissim *ab il-*

lis idem facere sunt iussi. Deinde vero, ad
 Athenienses profecti, imperarunt, ut a Poti-
 daeae obsidione recederent, et Aeginam suis
 legibus vivere sinerent. In primis vero, et
 ante omnia apertissime praedicebant, nul-
 lum fore bellum, si *Athenienses* decretum
 de Megarensibus factum rescinderent: quo
 Megarensibus interdictum erat portubus, in
 Atheniensium ditione sitis, et Attico foro.
 Sed Athenienses neque caeteris in rebus
 morem illis gerere, neque decretum illud
 rescindere voluerunt; Megarensibus crimi-
 ni dantes, quod sacrum nullisque limitibus
 finitum solum colerent, quodque servos fu-
 gitivos reciperent. Tandem vero, cum po-
 stremi legati, Rhamphius, Melesippus, et
 Agefander Lacedaemone venissent, et nihil
 aliud dixissent eorum, quae prius *dicere* con-
 sueverant; sed haec ipsa, *quae sequuntur*.
 ‘ Lacedaemonii pacem esse volunt, erit au-
 ‘ tem, si Graecos liberos esse, suisque legi-
 ‘ bus vivere sinatis.’ Athenienses, convoca-
 ta concione, omnibus suis civibus senten-
 tia dicendae potestatem fecerunt: et pla-
 cuit, semel, habita consultatione de summa

λάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Αθηναί-
 88, Ποτιδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον,
 καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφίεναι. καὶ μάλιστα
 γε, πάντων καὶ ἐνδηλότατα προὔλεγον, τὸ
 περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελῶσι μὴ ἂν
 γενέσθαι πόλεμον· ἐν ᾧ εἶρητο αὐτὰς μὴ
 χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Αθηναίων
 ἀρχῇ, μηδὲ τῇ Αττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' Α-
 93 θηναῖοι ἔτε τάλλα ὑπήκον, ἔτε τὸ ψή-
 φισμα καθήρην, ἐπικαλῶντες ἐπ' ἐργασίαν
 Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς, καὶ τῆς ἀορί-
 98 σης, καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισα-
 μένων. τέλος δὲ, ἀφικομένων τῶν τελευ-
 103 ταιῶν πρέσβεων ἐκ Λακεδαίμονος, Ῥαμφίς
 τε καὶ Μελησίππης καὶ Αγησάνδρης, καὶ λεγόν-
 108 των ἄλλο μὲν ἔδεν ὦν πρότερον εἰώθεσαν,
 αὐτὰ δὲ τάδε, ὅτι Λακεδαιμόνιοι βέλονται
 τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν εἰ τὰς Ἑλλη-
 113 νας αὐτονόμους ἀφεῖτε· ποιήσαντες ἐκκλη-
 118 σίαν οἱ Αθηναῖοι, γνώμας σφίσιν αὐτοῖς
 123 πρὸςτίθεσαν. καὶ ἐδόκει, ἅπαξ, περὶ ἀπάν-

των βελευσαμένους, ἀποκρίνεσθαι. καὶ πα-
ριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμφο-
τερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμας, καὶ ὡς χρη-
πολεμεῖν, καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισ-
μα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν. καὶ παρελθὼν
Περικλῆς ὁ Ξανθίππης, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον
τὸν χρόνον πρῶτος Αθηναίων, λέγειν τε καὶ
πράσσειν δυνατώτατος, παρήνει τοιαύδε,

ρμ'. ' ΤΗΣ ΜΕΝ ΓΝΩΜΗΣ, ὦ Αθηναῖοι,
' αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἶκειν Πε-
' λοποννησίοις· καίπερ εἰδὼς τὴν ἀνθρώ-
' πους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε
' πολεμεῖν, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντάς,
' πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρε-
' πομένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παρα-
' πλήσια συμβεβληέα μοι ὄντα, καὶ τὴν ἀ-
' ναπειθομένους ὑμῶν δικαίῳ, τοῖς κοινῇ δό-
' ξασιν, ἣν ἄρα τι καὶ σφαλόμεθα, βοηθεῖν·
' ἢ μηδὲ κατορθύνας, τῆς ξυνέσεως μέλα-
' ποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς
' τῶν πραγμάτων ἔχειν ἡσὼν ἀμαθῶς χω-

rerum, respondere. Tunc autem cum alii multi in medium progressi verba fecerunt, et in utramque partem sententiam dixerunt, et quod bellum gerere oporteat, et quod non debeat decretum illud officere paci, sed rescindi: tum etiam Pericles Xanthippi filius, vir illis temporibus primus Atheniensium, et in dicendo et agendo praestantissimus, in medium progressus, haec *Atheniensibus* suavit.

140. 'IN eadem sententia, Athenienses, 'semper permaneo, Peloponnesiis non esse 'cedendum, quamvis sciam, homines non eodem animi ardore bella administrare, quo 'ad ea suscipienda inducuntur: sed pro variis rerum eventis sententiam etiam mutare. Video autem nunc etiam res *superioribus* similes, et pares mihi dicendas in consilio, quod vobis sum daturus: sed a vobis, qui meam sententiam *et auctoritatem* estis sequuturi, peto, ut iis, quae publice decreta fuerint, si qua forte in re offendamus, opem feratis; aut etiam, si rem feliciter geratis, prudentiae laudem ne *vobis solis* vendicetis. Usu enim venire solet, ut rerum eventus aequae sint fallaces, ac

‘ hominum cogitationes. Quamobrem etiam,
‘ siquid temere accidit, hoc fortunae tribue-
‘ re, eamque culpae consuevimus. Lace-
‘ daemonios enim cum ante nobis insidiosos
‘ esse, tum vel maxime nunc *insidiari* constat.
‘ Cum enim *in foederis conditionibus diserte*
‘ sit expressum, de rebus controversis iudicio
‘ vicissim inter nos esse disceptandum, in-
‘ terea vero utrisque nostrum ea retinenda,
‘ quae jam tenemus; tamen nec ipsi adhuc
‘ postularunt, ut *de nostris controversiis* iu-
‘ dicio fieret, neque iudicium, a nobis ob-
‘ latum, accipere volunt: sed armis, quam
‘ verbis, crimina diluere malunt, et adsunt,
‘ ut nobis jam imperent, nec amplius, ut
‘ expostulent. Imperant enim, ut a Poti-
‘ daeae obsidione recedamus, et Aeginam
‘ liberam esse, suisque legibus vivere fina-
‘ mus, et decretum de Megarensisibus factum
‘ rescindamus. Quinetiam, qui postremi huc
‘ venerunt, praecipiunt, ut Graecos suis le-
‘ gibus vivere permittamus. Nemo tamen
‘ vestrum existimet, bellum de re levi sus-
‘ ceptum iri, si decretum de Megarensisibus
‘ factum rescindere nolimus: quod illi ma-
‘ xime praetendentes, dicunt nullum fore

ῥῆσαι ἢ καὶ τὰς διανοίας τῷ ἀνθρώπῳ. διό-
 περ καὶ τὴν τύχην ὅσα ἂν παραλόγως
 ζυμβῇ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι. Λακεδαι-
 μόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβου-
 λεύουσαι ἡμῖν, καὶ νῦν ἔχῃ ἤκιστα. εἰρημέ-
 νον γὰρ δίκας μὲν τῶν διαφόρων ἀλλή-
 λοις δίδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκα-
 τέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πο-
 ῖν ἤτησαν, ὅτε ἡμῶν διδόνων δέχονταί. βέ-
 λονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ
 ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσουσιν
 ἤδη καὶ ἔκτετι αἰτιώμενοι πάρεσι. Ποτι-
 daίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι, καὶ
 Αἰγίαν αὐτόνομον ἀφίεναι, καὶ τὸ Με-
 γαρέων ψήφισμα καθαιρεῖν. οἱ δὲ τε-
 λευταῖοι οἷδε ἤκοντες, καὶ τῶν Ἑλλήνων
 προαγορεύουσιν αὐτονόμους ἀφίεναι. ὑμῶν
 δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέως ἂν πο-
 λεμεῖν, εἰ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ
 καθέλοιμεν. ὅπερ μάλιστα πρῶτον, εἰ
 καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλε-

346 ΘΟΥΚΥΔ. Α. ρμα'.

‘μον· μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολί-
 ‘πησθε ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε. τὸ
 ‘γὰρ βραχὺ τῷτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει
 ‘τὴν βεβαίωσιν καὶ πείραν τῆς γνώμης. οἷς
 ‘εἰ ξυγχωρήσειε, καὶ ἄλλο τι μεῖζον εὐ-
 ‘θὺς ἐπιταχθήσεσθε, ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο
 ‘ὑπακύνοντες· ἀπιχυριστάμενοι δὲ, σαφές
 ‘ἂν καταστήσειε αὐτοῖς, ἀπὸ τῷ ἴσθι ὑμῖν
 ‘μᾶλλον προσφέρεσθαι.

ρμα'. ‘Αὐτόθεν δὴ διανοήθητε, ἢ ὑπα-
 ‘κύνειν πρὶν τι βλαβῆναι, ἢ, εἰ πολεμή-
 ‘σομεν (ὥσπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι)
 ‘καὶ ἐπὶ μεγάλη καὶ ἐπὶ βραχεῖα ὁμοίως
 ‘προφάσει μὴ εἶζοντες, μηδὲ ζὺν φόβῳ εἶ-
 ‘ζοντες ἂν κεκτῆμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύ-
 ‘ναται δέλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἢ ἐλα-
 ‘χίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν ὁμοίων πρὸ δί-
 ‘κης τοῖς πέλας ἐπίλασσομένη. τὰ δὲ τῷ
 ‘πολέμῳ καὶ τῶν ἐκατέροις ὑπαρχόντων
 ‘ὡς οὐκ ἀσθενέστερα ἔξομεν, γινώτε καὶ
 ‘ἕκαστον ἀκρόντες. αὐτῆργοί τε γὰρ εἰσὶ

bellum, si decretum istud rescindatur. Ne-
 ve apud vos ipsos querelam relinquatis,
 quasi levi de causa bellum susceperitis.
 Nam haec levis res omne documentum
 vestrae constantiae continet. Quibus si
 concesseritis, protinus etiam aliquid aliud
 majus imperabitur, quasi metu perculsi hac
 quoque in re morem gesturi sitis. Sed si
 semel ipsis acriter abnueritis, planum ipsis
 facietis, *oportere ipsos* majore cum aequa-
 bilitate vobiscum agere.

141. ' Hinc igitur statuite vel imperata
 facere, antequam ullam cladem accipiatis,
 vel, si bellum geramus (quod mihi satius
 esse videtur) nulla, pariter, aut magna,
 aut parva de causa cedere, neque cum me-
 tu retinere *ea*, quae possidemus. Nam si-
 ve maxima, sive minima sint ea, quae aliis
 ante judicium a paribus imperantur, ean-
 dem vim habent, et valent ad servitutis
 jugum imponendum. Belli vero appara-
 tus, et facultates, quae utrisque nostrum
 adsunt, singulatim audite, ut cognosca-
 tis, nos *his in rebus* inferiore conditione

non futuros. Nam Peloponnesii sunt in-
opes, nec privatim, nec publice pecunias
habent. Deinde diuturnorum ac mariti-
morum bellorum sunt imperiti, quia prop-
ter paupertatem ipsi bellum inter se ad
exiguum temporis spatium gerunt. Hu-
jusmodi autem homines, neque naves ex-
plere, neque pedestres exercitus saepe e-
mittere possunt: tum quod simul et a re-
familiari absint, et sumtus de suis privatis
facultatibus faciant; tum etiam praeterea,
quod maris usu *a nobis* prohibeantur. At-
qui opes magis, quam violentae pecunia-
rum collationes, bella sustinent. Homines
autem inopes ad bellum gerendum cor-
poribus, quam pecuniis sunt promptiores;
nam illa quidem, ex periculis evasura spe-
rant: has vero, vel ante belli finem ab-
sumtum iri, persuasum habent, praesertim
si (quod est verisimile) bellum praeter ip-
sorum opinionem producat. Nam Pello-
ponnesii, eorumque focii, in uno quidem
proelio Graecis omnibus resistere possunt:
sed cum dissimili adversariorum apparatu
bellum gerere non possunt; tum quia,

Πελοποννήσιοι, καὶ ἔτε ἰδία, ἔτε ἐν κοινῷ
 χρήματά ἐστιν αὐτοῖς· ἔπειτα, χρόνιων
 πολέμων καὶ διαποντίων ἀπειροί, διὰ τὸ
 βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας
 ἐπιφέρειν. καὶ οἱ τοῖστοι, ἔτε ναῦς πλη-
 ρύντες, ἔτε πεζὰς στρατίας πολλάκις
 ἐκπέμπειν δύνανται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε
 ἅμα ἀπόνηες, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπα-
 νῶντες, καὶ προσέτι καὶ θαλάσσης εἰργό-
 μενοι. αἱ δὲ περιστοὶα τὰς πολέμους μάλ-
 λον ἢ αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ ἀνέχουσι. σώμα-
 σί τε ἐτοιμότεροι οἱ αὐτῶν τοῖσι τῶν ἀν-
 δρώπων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, τὸ μὲν,
 πιστὸν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων καὶ πε-
 ριγενέσθαι· τὸ δὲ, ὃ βέβαιον, μὴ ὃ προα-
 ναλώσειν, ἄλλως τε καὶ παρὰ δόξαν,
 ὅπερ εἰκὸς, ὃ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνῃται.
 μάχη μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἀπανίας Ἑλ-
 ληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμ-
 μαχοι ἀντιχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς
 ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν

* μὴ τε βεβλητῆρίῳ ἐνὶ χρώμενοι, παρὰ
 * χρημὰ τι ὀξέως ἐπιτελῶσι, πάντες τ
 * ἰσάφηφοι ὄντες, καὶ ἔχ ὁμόφυλοι, τὸ ἐφ
 * ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ· ἐξ ὧν φιλεῖ μη
 * δὲν ἐπιτελὲς γίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡ
 * μάλιστα τιμωρήσασθαι τινα βούλονται,
 * οἱ δὲ, ὡς ἤκιστα τὰ οἰκεῖα φθειραῖ. χρ
 * νοῖοι τε ζυγνόντες, ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ
 * σκοπῆσιν τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλείον
 * τὰ οἰκεῖα πράσσουσιν. καὶ ἕκαστος ἔ παρὰ
 * τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἶμαι βλάφειν, μέ
 * λειν δὲ τινὶ καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προ
 * ἰδεῖν· ὥς τε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰ
 * διά δοξάσματι λανθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρό
 * ον φθειρόμενον.

ρμβ'. * Μέγιστον δὲ, τῇ τῶν χρημ
 * των σπάνει κωλύσονται, ὅταν χολῇ αὐ
 * τὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι· τῷ δὲ πο
 * λέμῃ οἱ καιροὶ ἔ μινετοί. καὶ μὴν ἔδ
 * ἐπιτείχισις, οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄ
 * ξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν

cum non uno eodemque concilio utantur, omnesque par suffragii ferendi jus habebant, nihil ex tempore celeriterque peragunt; tum etiam quia, cum non sint omnes unius ejusdemque gentis, unusquisque rem suam urget, unde nihil perfici, et ad finem perducī solet. Nam hi quidem, nonnullos quam maxime cupiunt ulcisci: alii vero, res domesticas quam minime corrumpi volunt: cumque post longam cunctationem vix tandem in unum conveniant, exiguo tamen temporis momento de Republica consultant: majorem vero temporis partem in rebus privatis curandis ponunt. Et unusquisque *Rempublicam* nihil detrimenti ex hac sua negligentia capere posse putat: sed et aliquem alium esse existimat, qui *Rempublicam* curet, eique pro se ipso prospiciat. Itaque eadem omnium privatorum opinione universam *Rempublicam* perdi non animadvertit.

142. ' Quod autem maximum est, pecuniarum inopia prohibebuntur, cum eas aegre parantes cunctabuntur: sed belli occasiones nullam moram patiuntur; neque vero illorum aut munitionum exstructio,

‘ aut classis digna est, quae metuatur. Diffi-
‘ cile enim est urbi, quae potentiam nostrae
‘ parem habeat, vel in pace hujusmodi muni-
‘ tiones exstruere: jam vero *multo difficili-*
‘ *us erit, hoc ipsum facere* in hostico, et
‘ *praecipue* cum nos adversus illos non mi-
‘ nus muniti simus, *quam illi contra nos.*
‘ Quod si quem locum praesidio firmarint,
‘ aliquam quidem agri *nostri* partem suis ex-
‘ cursionibus, et *nostrorum* ad illos transfu-
‘ giis vastabunt: sed tamen *haec munitio* non
‘ poterit nos circumvallare, et impedire, ne
‘ in ipsorum agrum navigemus, et (qua re
‘ pollemus) navibus *illos* ulciscamur. Nam
‘ ex usu rerum nauticarum plus peritiae ad
‘ proelia terrestria habemus, quam illi ex usu
‘ militiae terrestris ad pugnas navales. Re-
‘ rum vero maritimarum scientiam non fa-
‘ cile poterunt adipisci. Nam ne vos quidem,
‘ quamvis his operam statim a bello Medico
‘ *ad hoc usque tempus* studiose dederitis, per-
‘ fecte adhuc estis adepti. Quonam igitur
‘ modo homines, qui agriculturae, non au-
‘ tem rebus maritimis dant operam, prae-
‘ terea quos ne in hoc quidem studio se ex-
‘ ercere sinemus, propter assiduas nostrae

καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευ-
 ᾶσασθαι, ἥπου δὴ ἐν πολεμίᾳ τε, καὶ
 οὐχ ἥσων ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετει-
 χισμένων. Φρούριον δ' εἰ ποιήσονται,
 τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἂν τι μέρος κα-
 ταδρομαῖς καὶ αὐτομοολίαις, ὃ μέντοι ἱ-
 κανόν γε ἔσαι ἐπιτειχίζειν τε, καὶ κω-
 λύνειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων,
 καὶ, ἥπερ ἰχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύ-
 νεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τῷ κα-
 τὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας, ἢ
 ἐκείνοι ἐκ τῷ κατ' ἡπειρόν ἐς τὰ ναυικά.
 τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπισήμονας γε-
 νέσθαι, οὐ ῥαδίως αὐτοῖς προσγενήσεται.
 ὃδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες αὐτὸ εὐθύς
 ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω. πῶς
 δὴ ἄνδρες γεωργοὶ, καὶ ὃ θαλάσσιοι, καὶ
 προσέτι ὃδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι, διὰ τὸ
 ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν ἀεὶ ἐφορμεῖ-
 σθαι, ἄξιον ἂν τι δοῶμεν; πρὸς μὲν γὰρ

354 ΘΟΥΚΥΔ. Α. ρμγ'.

ὀλίγας ναῦς ἐφορμέσας καὶ διακινδυνεύ-
 σαιαν, πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνον-
 τες· πολλὰς δὲ εἰργόμενοι, ἡσυχάσσοι-
 καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι, ἄξυνετώτεροι
 ἔσονται, καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ
 δὲ ναυτικόν, τέχνης ἐστίν, ὥσπερ καὶ
 ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύ-
 χη, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ
 μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γί-
 νεσθαι.

ρμγ'. Εἴτε καὶ κινήσαντες τῶν Ο-
 λυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων, μισθῶ-
 μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς
 ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν
 ἀντιπάλων, ἐσθάντων αὐτῶν τε καὶ
 τῶν μετοίκων, δεινὸν ἂν ᾦν· νῦν δὲ τόδε
 τε ὑπάρχει, καὶ (ὅπερ κράτιστον) κυ-
 βερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τὴν ἄλ-
 λην ὑπηρεσίαν, πλείους καὶ ἀμείνους ἢ
 πᾶσα ἡ ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κιν-

classis incurfiones facinus aliquod dignum
 edent? Nam adverfus quidem paucas na-
 ves, quae incurfiones *in eos* facient, peri-
 culum fortaffe fubeant, multitudine fuam
 imperitiam audacius confirmantes: fed, fi
 multis prohibeantur, quiefcent. Et, quia
 fe in his non exercebunt, erunt imperiti-
 ores, et hac ipfa de caufa cunctantiores
 etiam erunt. At rerum nauticarum peri-
 tia, eft artis, ut aliarum rerum fcientia: nec
 fubciffivis operis et remiffa exercitatione
 obiter difci potefl: imo vere nullius alius
 rei ftudium ad eam accedere oportet, *quod*
ab affidua ejus meditatione nos avertat.

143. Quod fi pecunias, quae funt O-
 lympiae aut Delphis, fuo loco moveant,
 et, *his ufi*, majore mercede nautas pere-
 grinus a nobis conductos fubtrahere co-
 nentur; hoc *profecto* grave effet, fi nos,
 cum inquilinis *noftis* naves confcenden-
 tes, ipsis refiftere non poffemus. Jam vero
 cum hoc nobis adefl, tum etiam, (quod eft
 praecipuum,) navium gubernatores ex *no-*
ftis civibus habemus, et alios miniflros,
 et plures, et peritiores, quam reliqua om-
 nis Graecia. Nec vero ob impendens pe-

riculum quisquam externorum militum in
 animum induxerit, et a patria *sua* exsula-
 re, et cum minore simul *salutis ac victo-*
ride spe propter majus paucorum dierum
 stipendium, quod ipsis dabitur, illos in
 bello gerendo juvare. Ac res quidem Pe-
 loponnesiorum tales, et *saltem his* similes
 esse videntur: at nostrae, cum virtutis illis,
 quae in ipsis reprehendi, carere, tum eti-
 am alia *commoda* longe majora habere vi-
 dentur. Quod si pedestribus copiis nostrum
 agrum invaserint, nos *vicissim* in illorum
 agrum incursiones classe faciemus. Hic
 vero jactura non erit aequalis, si Pelopon-
 nesi aliqua pars *a nobis*, et tota Attica *ab*
illis vastetur. Illi enim nullum alium a-
 grum habebunt, quem alterius, *qui vasta-*
tus fuerit, loco sine proelio occupent. No-
 bis vero et in insulis et in continente am-
 plus est ager. Magna enim res est maris
 imperium. Considerate autem *id, quod di-*
co: si enim insulas incoleremus, quinam
 minus essent expugnabiles? Nunc au-
 tem oportet nos, quam proxime ad istam
 cogitationem accedentes, agrum quidem
 ac aedificia missa facere, at mare, urbem

' δύνῃ δδείς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τήν τε
 ' αὐτῷ φεύγειν, καὶ μετὰ τῆς ἡσωνος ἅμα
 ' ἐλπίδος, ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου
 ' μισθοῦ δόσεως, ἐκείναις ζυναγωνίζεσθαι.
 ' καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοργε τοι-
 ' αῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι· τὰ
 ' δὲ ἡμέτερα, τέτων τε ὥνπερ [παρ'] ἐ-
 ' κείνοις ἐμεμφάμην, ἀπηλλάχθαι, καὶ
 ' ἄλλα ἔκ ἀπὸ τῷ ἴσῃ μεγάλα ἔχειν,
 ' ἢν τ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῇ ἴωσιν,
 ' ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσόμεθα. καὶ
 ' ἔκτι ἐκ τῷ ὁμοίῳ ἔσαι Πελοποννήσου τε
 ' μέρος τί τιμηθῆναι, καὶ τὴν Ἀττικὴν ἀ-
 ' πασαν. οἱ μὲν γὰρ ἔχ' ἔξουσιν ἄλλην ἀν-
 ' τιλαβεῖν ἀμαχεί· ἡμῖν δὲ ἐσι γῇ πολ-
 ' λή, καὶ ἐν νήσοις, καὶ κατ' ἡπειρον. μέ-
 ' γα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος. σκέ-
 ' φασθε δέ· εἰ γὰρ ἡμεν νησιῶται, τίνες
 ' ἂν ἀληπιότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι
 ' ἐγγύτατα τούτῳ διανοηθέντας, τὴν μὲν
 ' γῆν καὶ οἰκίαν ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης

κ' ἡ πόλεως φυλακὴν ἔχειν, κ' Πελοπον-
 νησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας, πολλῶν
 πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι. (κρατήσαντες
 τε γάρ, αὐθις ἐκ ἐλάσσοσι μαχόμεθα,
 καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ζυμμάχων,
 ὅθεν ἰχύομεν, προσάπολλυται. ἔ γάρ ἡ-
 συχάσσοι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ'
 αὐτὰς στρατεύειν.) τὴν τε ὀλόφυρσιν μὴ
 οἰκίῳν κ' γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σω-
 μάτων· ἔ γάρ τάδε τὰς ἀνδρας, ἀλλ' οἱ
 ἀνδρες ταῦτα κλῶνται, κ' εἰ ὥμην πεί-
 σειν, ὑμᾶς αὐτὰς ἂν ἐξεληθόντας ἐκέλευ-
 ον αὐτὰ δηῶσαι, καὶ δεῖξαι Πελοπον-
 νησίοις ὅτι τούτων γε ἔνεκα οὐχ ὑπακέ-
 σεσθε.

ρμδ'. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλ-
 πίδα τῇ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχήν
 τε μὴ ἐπικλᾶσθαι ἅμα πολεμῶντες, καὶ
 κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι.
 μᾶλλον γὰρ πεφύβημαι τὰς οἰκείας ἡ-
 μῶν ἀμαρτίας, ἢ τὰς τῶν ἐναντίων δια-

que praesidiis tueri, neque ipsorum causa,
si vastentur, iratos, cum Peloponnesiis, qui
sunt longe plures, proelio dimicare. (Nam
si eos vincamus, rursus cum non inferiore
numero confligemus; et, si quam cladem
accipiamus, sociorum quoque auxilia, un-
de nostrum robur pendet, praeterea *nobis*
perierint: nec enim quiescent, *nec in offi-*
cio fideque permanebunt, si nos bellum
ipsis inferre nequeamus:) nec villas, et a-
gros, sed hominum corpora deplorare o-
portet: non enim res istae viros, at viri res
istas parant, *et possident*. Et si existimarem,
me vobis hoc persuasurum, suaderem, ut
vos ipsi ex urbe exeuntes has res vastare-
tis, et Peloponnesiis demonstraretis, vos
harum rerum causa imperata non facturos.

144. Quamquam et alia multa praeterea
habeo, quae mihi magnam victoriae spem
afferunt, si modo uno eodemque tempore
vestrum imperium propagare, dum bel-
lum geretis, et pericula voluntaria *pericu-*
lis necessariis addere nolitis: nam dome-
stica nostrorum civium peccata magis me-
tuo, quam adversariorum consilia. Ve-
rum quaenam illa sint, planum fiet etiam

alias, dum bellum ipsum geretur. Jam vero *Legatos* istos cum hoc responso dimit-
 tamus: eos Megarensibus quidem esse per-
 missuros usum mercatum, et portuum;
 si ipsi Lacedaemonii nobis, sociisque no-
 stris, qui sumus peregrini, suae civitatis
 usum permittant: nam neque illud, neque
 hoc in foederibus prohibetur. Praeterea
 nos etiam permissuros, ut *Graecae* civita-
 tes liberae, suisque legibus vivant; si mo-
 do liberas, suisque legibus viventes *tunc*
 habebamus, quum foedus est initum: et si
 ipsi quoque civitatibus, quas in sua ditione
 habent, *pristinam libertatem* reddant, ita
 ut in suis rebuspublicis administrandis ad
 ipsorum Lacedaemoniorum mores ac in-
 stituta sese accommodare non cogantur;
 sed suo quaeque arbitratu vivant. Dica-
 mus etiam, nos ex foederum pactis ad ju-
 dicium subeundum paratos esse: nec belli
 initium nos facturos, at ab ipsis illatum
 propulsaturos. Haec enim responsa sunt
 simul et justa et ex dignitate hujus Reipu-
 blicae. Sciendum autem est, bellum ne-
 cessario gerendum esse; quod si nostra
 sponte potius, *quam necessitate compulsi*,
 bellum suscipiamus, adversarios minus in-

νσίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ
 ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ τού-
 τοις ἀποκρινάμενοι, ἀποπέμψωμεν, Με-
 γαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι
 χρῆσθαι, ἣν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας
 μὴ ποιῶσι, μήτε ἡμῶν, μήτε τῶν ἡμε-
 τέρων συμμαχῶν. ὅτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει
 ἐν ταῖς σπονδαῖς, ὅτε τόδε. τὰς δὲ πό-
 λεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐ-
 τονόμους ἔχοντες ἐσπείσάμεθα, καὶ ὅταν
 καὶ ἐκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδώσι πόλεσι,
 μὴ σφίσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιηδείως
 αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάστοις, ὥς
 βέλονται. δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι
 κατὰ τὰς ξυνηθείας. πολέμους δὲ ἔκ ἄρ-
 ξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνόμεθα. ταῦ-
 τα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῇδε
 τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. εἰδέναι δὲ χρῆν
 ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν· ἣν δὲ ἐκείσοι μάλ-
 λον δεχώμεθα, ἥσων ἐγκεισομένους τὸς
 ἐναντίους ἔξομεν. ἐκ τε τῶν μεγίστων κιν-

' δύνων ὅτι κὴ πόλει κὴ ἰδιώτῃ μέγισται τι-
 ' μαὶ περιγίγνονται. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν
 ' ὑποσάντες Μῆδης, κὴ ἐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀρ-
 ' μώμενοι, ἀλλὰ κὴ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλεί-
 ' ποντες, γνώμῃ τε πλείονι ἢ τύχῃ, καὶ
 ' τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει, τὸν τε βάρβα-
 ' ρον ἀπεώσαντο, καὶ ἐς τὰδε προήγαγον
 ' αὐτά. ὧν ἔχρῃ λείπεσθαι, ἀλλὰ τὲς
 ' τε ἐχθρὸς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι, καὶ
 ' τοῖς ἐπιγυγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ
 ' ἐλάσσω παραδῆναι.'

ρμέ'. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν.
 οἱ δ' Ἀθηναῖοι, νομίσαντες ἄριστα σφίσι
 παραινεῖν αὐτὸν, ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε.
 κὴ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο, τῇ
 ἐκείνῃ γνώμῃ, καθ' ἑκάσταν ὡς ἔφρασε,
 καὶ τὸ ζύμπαν, ἔδῃν κελευόμενοι ποιήσῃν,
 δίκη δὲ κατὰ τὰς ξυνηθείκας ἔτοιμοι εἶναι δι-
 αλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ἐπὶ ἴσῃ κὴ
 ὁμοίᾳ. κὴ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκον, κὴ
 ἔκτετι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο.

festos habebimus; sciendum etiam, ex
 maximis periculis cum ad Rempublicam,
 tum etiam ad homines privatos, maximos
 honores redundare. Itaque majores no-
 stri, quum Medos sustinuerunt; quamvis
 a tantis nequaquam initiis orsi et progressi
 sunt, sed etiam res, quas possidebant, re-
 liquerunt, *tamen* consilio potius, quam for-
 tunae opibus, et confidentia majore, quam
 potentia, cum ipsum barbarum repule-
 runt, tum etiam imperium ad tantam am-
 plitudinem provexerunt. A quibus dege-
 nerare non debemus: sed hostes omni ra-
 tione ulcisci; operamque dare, ut hoc im-
 perium non diminutum posteris tradamus.

145. Atque Pericles quidem haec dixit.
 Athenienses vero, quod sibi consilium opti-
 mum ab illo dari censuissent, in ipsius sen-
 tentiam decretum fecerunt; et de illius con-
 silio Lacedaemoniis responderunt, cum sin-
 gulatim, ut ille monuerat, tum etiam gene-
 ratim, se nihil ipsorum jussu facturos: sed
 se ex foederum pactis ad iudicium subeun-
 dum, et in eo de controversiis pari jure, pa-
 rique conditione disceptandum paratos esse.
 Atque illi quidem domum redierunt, nec
 ullam legationem amplius postea miserunt.

146. Hae igitur querelae et discordiae inter utrosque ante hoc bellum exstiterunt, statim ex rebus ad Epidamnum et Corcyram gestis ortae. Veruntamen dum hae *discordiae* inter illos adhuc essent, commercia inter se habebant, et alteri ad alteros ibant sine caduceatore quidem, sed non etiam sine suspicione. Nam ea, quae fiebant, erant foederum perturbatio, et belli materia.

THUCYDIDIS

LIBRI PRIMI

FINIS.

ΘΟΥΚΥΔ. Α. ρμς'. 365

ρμς'. Αἰτίαι δὲ αὗται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τῆς πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Εἰσπράμνῳ καὶ Κερκύρα· ἐπεμίγνυντο δὲ ὁμῶς ἐν αὐταῖς, καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων, ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπλως δὲ ὅς. σπονδῶν γὰρ ζυγχύσις τὰ γιγνόμενα ἦν, καὶ πρόφασις τῆς πολεμεῖν.

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ

ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ.

© F. K. Y. A. 1907

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM
OF
ART
AND
ARCHAEOLOGY
OF THE
METROPOLITAN MUSEUM OF ART
NEW YORK

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM
OF
ART
AND
ARCHAEOLOGY
OF THE
METROPOLITAN MUSEUM OF ART
NEW YORK